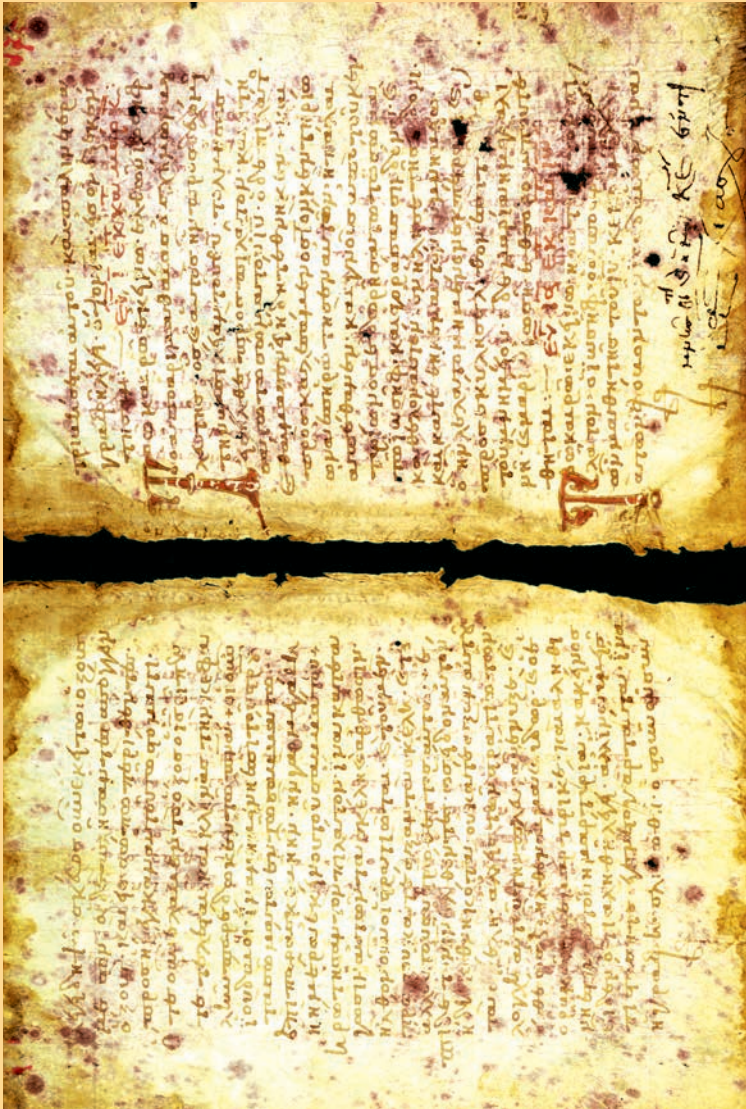

Horváth László

Középhaladó nyelvkönyv

Ógörög

Periergopenés I.

Horváth László

Középhaladó ógörög nyelvkönyv
Periergopenés – Szegény gyötrődő tanuló I.

Antiquitas • Byzantium • Renascentia XXVII.

Sorozatszerkesztők

Farkas Zoltán
Horváth László
Mészáros Tamás

Horváth László

Középhaladó ógörög nyelvkönyv
Periergopenés – Szegény gyötrődő tanuló I.

ELTE Eötvös József Collegium
Budapest, 2017

A kötet a Társadalmi kontextus a szövegkritika tükrében: Bizáncon innen és túl
című NKFIA NN 124539 pályázat támogatásával jött létre.

ELTE Eötvös József Collegium

Budapest, 2017

Felelős kiadó: Dr. Horváth László, az ELTE Eötvös Collegium igazgatója

A szöveget gondozta: Szabó Edit Zsuzsanna

Lektorálta: Juhász Erika

Borítóterv: Egedi-Kovács Emese

A borító az Archimédész-palimpsestus tulajdonosának szíves hozzájárulásával készült.

A képen a 175r-174v folium látható. Az alsó szöveg kritikai kiadását lásd a 341. oldalon.

Copyright © Eötvös Collegium 2017 © A szerző

Minden jog fenntartva!

A nyomdai munkákat a Pátria Nyomda Zrt. végezte

1117 Budapest, Hunyadi János út 7.

Felelős vezető: Orgován Katalin

ISSN 2064-2369

ISBN 978-615-5371-75-2

Tartalomjegyzék

Előszó.....	11
Felhasznált segédletek	13
A kötetben szereplő szerzők és művek rövidítéseinek jegyzéke	15
Általános rövidítések jegyzéke	19

NÉVSZÓRAGOZÁS

I. Magánhangzó-töví névszóragozások	25
II. Zárhangzós töví névszóragozás	33
III. Folyékony mássalhangzós névszóragozás	42
IV. ̑- és félhangzós tövek.....	51
V. Kettős magánhangzós, oj-, ω̑-töví főnevek és az adiectivum verbale... 61	
VI. Fokozás és adverbiumok	71
VII. Névmasok és számnevek	79

IGERAGOZÁS

VIII. Néhány magánhangzós őr.....	109
IX. T-hangú tövek.....	115
X. K- és P-hangú tövek.....	124
XI. Erős activ és medialis aoristos	129
XII. Erős passiv aoristos.....	137
XIII. Erős perfectum	143
XIV. Három némahangú őr.....	149
XV. Folyékonyhangú tövek.....	157
XVI. A perfectum képzése folyékonyhangú tövekből.....	162
XVII. Erős képzésű alakok folyékonyhangú tövekből	167
XVIII. Az augmentum néhány további sajátossága	173
XIX. A perfecta-reduplicatio néhány sajátossága.....	179
XX. Jelentésbeli sajátosságok.....	185
XXI. Az ún. rendhagyó őrök, harmadik, vagy orrhangú osztály	190
XXII. Negyedik, vagy kezdő őrök osztálya	195
XXIII. Ötödik, vagy E-osztály őrök	200

XXIV. Vegyestövívek osztálya.....	206
XXV. A μι-végű igék első csoportja.....	212
XXVI. Főmondati feltételes módok, valamint az óhajtás kifejezése a μι-végűek első csoportjának tükrében.....	221
XXVII. A μι-végű igék második csoportja.....	229
XXVIII. A ἵστημι-t követő igék.....	236
XXIX. Erős aoristosok és perfectumok a μι-végűek szerint.....	249
XXX. A többi μι-végű ige, οἶδα, εἰμί, εἶμι	256
XXXI. Participiumok	264
Fordítási segédlet. Magyar–ógörög szószedet	291
Megoldások	315

Előszó

Diogenianosról, aki Hadrianus császár uralkodása alatt a pontosi Hérakleia városában született, Hésychios, a Kr. u. V. századi szótárszerkesztő – mint közvetlen elődjéről – így emlékezik:

„Könyveinek sajátos megfontolással a *Szegény gyötrődő tanulók* (Περιοργονήτες) címet adta. Úgy vélem ugyanis, minden bizonnyal azt gondolta, hogy nemcsak a gazdag, hanem a szegény embereknek is hasznára lesznek, sőt a tanárokat is helyettesíthetik, ha az ilyen műveket csak keserves munkával tudnák mindenünnen felkutatni és megszerezni. Nemes lelkű igyekezetéért én bizony nagyra becsülöm őt, mert feltett szándéka volt, hogy kiválóan használható eszközt – egyszersmind a komoly filológusok számára – az oktatás minden területén jól használható tanári kézikönyvet készítsen.”

... ἐπιγράψας τὰ βιβλία Περιοργονήτας, καὶ ταύτη χρησάμενος τῇ διανοίᾳ· ἡγεῖτο γάρ, οἶμαι, μὴ μόνοις πλουσίοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς πένησι τῶν ἀνθρώπων χρησιμεύσειν τε καὶ ἀντὶ διδασκάλων ἀρκέσειν αὐτὰ, εἰ μόνον περιεργασάμενοι πανταχόθεν ἀνευρεῖν ταῦτα δυνήθεϊεν καὶ ἐγκρατεῖς αὐτῶν γενέσθαι. Ἐπαινῶ μὲν ἔγωγε τὸν ἄνδρα καὶ τῆς φιλοκαλίας καὶ τῆς σπουδῆς, ὅτι χρησιμωτάτην πραγματείαν καὶ τοῖς σπουδαίοις τῶν φιλολόγων ὠφελιμωτάτην χορηγίαν πρὸς ἅπασαν παιδείαν προεῖλετο παρέχειν.

Diogenianos – mint a szótárak és segédkönyvek szerkesztőinek többsége – maga is elődei munkájából merített, Zópyrion és Pamphilos kilencvenöt kötetes szótárát öt könyvbe tömörítette, amelynek a hivatalos címe valójában *Mindenféle kifejezések* lehetett (Λέξεις παντοδαπῇ). A görög lexikográfia kutatóinak véleménye megoszlik arról, vajon a két cím: a *Szegény gyötrődő tanulók* és a *Mindenféle kifejezések* ugyanarra a műre vonatkozik-e. Annyi azonban biztosnak tűnik, hogy Diogenianos alázatos igyekezettel a tanulók és a (majdani) kutatók érdekében a korábbi, eltérő irodalmi műfajok szerint szerkesztett szótárak anyagát egy, jól kezelhető, összegző műben egyesítette. Elsőként teremtette meg az attikai görög nyelv általános, betűrendes szótárát.

Mikor Diogenianos művének címe megelevenedett, e kötet szerzőjének szeme előtt nem feltétlenül az anyagi gondoktól, hanem sokkalta inkább a tudás megszerzésének nehézségétől gyötrődő tanulók lebegtek. A képzeletnél erősebb volt a tapasztalat: a „gyógygörög” tanulmányok után ógörög szakot vállaló hallgatóknak a leíró nyelvtani szemináriumokon biztos iránymutatásra, segédletekre – a tanárnak pedig „kézikönyvre” – van szüksége. Miként az ókori szótárszerkesztő, úgy a Görög Tanszék fiatal tanársegéde is az elérhető, különféle műfajú, idegen nyelvű

segédletekből merített, és a „maywaldi” nyelvtankönyv fejezeteit követve gyakorlatokat állított össze. Az óráról órára sokszorosított mellékletekbe azonban – különösen az igeragozások tárgyalásánál – a száraznak tűnő nyelvtani szabályok tanításába némi „örömet”, irodalmi élményt is megpróbált belopni. Az ötletet az Eötvös Collegium könyvtárában fellelt Traut féle *Verbalformen Lexikon* adta, ebben a gyűjteményben ugyanis úgy szerepelnek a ragozott igealakok, hogy az adott lemma egy-egy jeles irodalmi helyre is utal. Az így megtalált irodalmi gyöngyszemeket azután gyakorlattá alakítva lehetett – az adatbázisok előtti időkben – „átgépelni” az egyes „maywaldi” fejezetek egységeibe, hogy az órán alkalom legyen frissítő, lelkesítő irodalmi kitekintésre is.

Az egykori görög szak négy féléves leíró nyelvtanainak első két egységét tartja kezében a „gyötrődő tanuló”. A kötet szó szoros értelemben vett gyakorlókönyv, olyannyira, hogy a megoldásokat a megfelelő helyekre be is lehet írni. Az egyes fejezeteket bevezető (vagy *Nota Bene* megjegyzéssel kiemelt) nyelvtani magyarázatok új ismereteket nem tartalmaznak, a lényeg kiemelésével csupán az eligazodást, az ismétlést segítik. A feladatok részint eredeti szövegrészletekből, részint a *Felhasznált segédletek* című fejezetben (alább) felsorolt kötetek adaptált mondataiból származnak. Az önálló gyakorlatozást a kötet végén található *Fordítási segédlet. Magyar–ógörög szószeret és Megoldások* teszi lehetővé.

Köszönöm, hogy a görög szakos hallgatók nemzedékeivel több mint húsz éven át megélhettem a sokszor újraolvasott részletek mindig megújuló szépségét. Köszönöm lelkesedésüket, odafigyelésüket és javításaikat, miként Szabó Edit Zsuzsannának is gondos ellenőrzését, javításait, a szószeret és a rövidítésjegyzékek összeállítását, és Juhász Erikának a lektori munkát.

Budapest, 2017 Karácsonyán

Horváth László

Felhasznált segédletek

- M. G. BALME: *Athenaze. A Beginner's Course in Ancient Greek* (Harrow: Harrow School Bookshop, 1980, xiii + 139 p.)
- W. BRANDENSTEIN: *Griechische Sprachwissenschaft II. Wortbildung und Formenlehre. Sammlung Götschen Band 118/118 a* (Berlin: Walter de Gruyter & Co., 1959, 192 + 23 + [1] p.)
- E. HAPP – R. MENZEL – A. ZELLER: *Organon. Übungsbuch I.* (München: Bayerischer Schulbuch-Verlag – Bamberg: C. C. Buchners Verlag, 1968, viii + 152 p.)
- MAYWALD J. – VAYER L.: *Görög nyelvtan. A kilencedik, teljesen átdolgozott kiadást készítette Mészáros Ede. A jelen tizenharmadik kiadást szerkesztette Mayer Gyula. Antiquitas – Byzantium – Renascentia VIII.* (Budapest: ELTE Eötvös József Collegium, 2014, 333 p.)
- MAYWALD J. – VAYER L.: *Görög olvasó- és gyakorlókönyv I. A gimnázium V. osztálya számára. A kilencedik, átdolgozott kiadást szerkesztette Mészáros Ede* (Budapest: Kókai Lajos, 1939, 119 p.)
- MAYWALD J. – VAYER L.: *Görög olvasókönyv II. A gimnázium VI. osztálya számára. Szemelvények Xenophon műveiből. A hetedik, átdolgozott kiadást szerkesztette és görög nyelvtörténeti függelékkel ellátta Mészáros Ede* (Budapest: Kókai Lajos, 1940, 128 p.)
- MAYWALD J.: *Görög gyakorló- és olvasókönyv. Gimnáziumi használatra. II. rész: Szemelvények Xenophon s a görög lírikusok műveiből. A VI. osztály számára* (Negyedik kiadás, Budapest: Kókai Lajos Bizománya, 1906, [4] + 180 p. + 2 t.)
- H. MENGE: *Repetitorium der griechischen Syntax. Neunte, verbesserte Auflage im Zusammenwirken mit Ute Gebhardt, besorgt von Andreas Thierfelder* (München: Max Hueber Verlag, Gottschalksche Verlagsbuchhandlung, 1961, 263 + [1] p.)
- H. SCHLÜTER: *Exercitationes Graecae. Übungssätze zur Einübung und Wiederholung der griechischen Syntax* (Göttingen: Van den Hoeck & Ruprecht, 1965, 43 p.)
- M. STEHLE: *Griechische Wortkunde auf Grund der Wortbildungslehre. 9.–12. Schuljahr* (Berlin: Volk und Wissen Verlags GmbH – Leipzig: B. G. Teubner Verlagsgesellschaft, 1948, 95 p.)
- G. TRAUT: *Lexikon ueber die Formen der griechischen Verba, nebst zwei Beilagen. I. Verzeichniss der Declinations- und Conjugations-Endungen. II. Grammatischer Schlüssel* (2. Aufl., Giessen: E. Roth, 1867; rpr. 1968, 1973, 2007, 2015, viii p. + 718 col. + 44 p.)

- M. WEISS: Organon. Übungsbuch II. (München: Bayerischer Schulbuch-Verlag – Bamberg: C. C. Buchners Verlag, 1968, viii + 168 p.)
- G. ZUNTZ: Greek. A Course in Classical and Post-Classical Greek Grammar from Original Texts, 2 Volumes. 1. P.1. Greek Lessons, Anthology, Fasti Graeci, Name Index. P.2. Exercises, Vocabulary, Word Index (Sheffield: Academic Press, 1994, 704 p.)
- G. ZUNTZ: Greek. A Course in Classical and Post-Classical Greek Grammar from Original Texts, 2 Volumes. 2. P.3. Appendix Grammatica, Summa Grammatica, Subject Index (Sheffield: Academic Press, 1994, 433 p.)

A kötetben szereplő szerzők és művek rövidítéseinek jegyzéke

Ael(ianus, Claudius)	Ailianos, Klaudios
<i>V(aria)H(istoria)</i>	<i>Tarka történetek</i>
Aesch(ylus)	Aischylos
<i>Ag(amemnon)</i>	<i>Agamemnón</i>
<i>Ch(oephoroe)</i>	<i>Áldozatvivők</i>
<i>Eum(enides)</i>	<i>Eumenisek</i>
<i>Per(sae)</i>	<i>Perzsák</i>
<i>Prom(etheus vinctus)</i>	<i>A leláncolt Prométheus</i>
<i>Sept(em contra Thebas)</i>	<i>Heten Thébai ellen</i>
Apoc(alypsis Joannis)	<i>Jelenések könyve</i>
Arist(oteles)	Aristotelés
<i>De part(ibus) anim(alium)</i>	<i>Az állatok részei</i>
<i>Meteor(ologica)</i>	<i>Meteórológika</i>
Aristoph(anes)	Aristophanés
<i>Ach(arnenses)</i>	<i>Acharnaibeliek</i>
<i>Plut(us)</i>	<i>Plutos</i>
<i>Ra(nae)</i>	<i>A békák</i>
<i>Th(esmophoriazusae)</i>	<i>A nők ünnepe</i>
Com(ica) Adesp(ota)	<i>Ismeretlen szerzőségű komédiatöredékek</i>
Dem(osthenes)	Démostenés
<i>Exord(ia)</i>	<i>Bevezetők</i>
Diod(orus) Sic(ulus)	Diodóros Siculus
<i>Bibl(iotheca) hist(orica)</i>	<i>Történeti könyvtár</i>
Eur(ipides)	Euripidés
<i>El(ectra)</i>	<i>Élektra</i>
<i>Hel(ena)</i>	<i>Helené</i>
<i>Hipp(olytus)</i>	<i>Hippolytos</i>
<i>I(phigenia)A(ulidensis)</i>	<i>Iphigeneia Aulisban</i>
<i>Ion</i>	<i>Ión</i>
<i>Med(ea)</i>	<i>Médeia</i>
<i>Ev(angeliu(m) secundu(m) Luc(am))</i>	<i>Lukács evangéliuma</i>
<i>Ev(angeliu(m) secundu(m) Matt(haeu(m))</i>	<i>Máté evangéliuma</i>
Galen(us)	Galénos
<i>De temp(eramentis libri iii)</i>	<i>A vérmérsékletekről három könyvben</i>

Her(odotus)
 Hes(iodus)
 Theog(onia)
 Hom(erus)
 Il(ias)
 Od(yssea)
 Is(aeus)
 Isocr(ates)
 Lucian(us)
 De par(asito)
 V(erae)H(istoriae)
 Lyc(urgus)
 Lys(ias)
 Menand(er)
 Sent(entiae)
 Plat(o)
 Alc(ibiades) I
 Ap(ologia Socratis)
 Crit(o)
 Gorg(ias)
 Ion
 Lys(is)
 Phaed(o)
 Phaedr(us)
 Prot(agoras)
 Resp(ublica)
 Symp(osium)
 Soph(ocles)
 Aj(ax)
 Ant(igone)
 El(ectra)
 O(edipus)C(oloneus)
 O(edipus)T(yrannus)
 Phil(octetes)
 Trach(iniae)
 Theocr(itus)
 Theog(nis)
 Eleg(iae)
 Thuc(ydides)

Hérodotos
 Hésiodos
 Theogonia (Az istenek születése)
 Homéros
 Ilias
 Odyssseia
 Isaios
 Isokratés
 Lukianos
 Az élősködő
 Igaz történetek
 Lykurgos
 Lysias
 Menandros
 Gnómák
 Platón
 Az első Alkibiadés
 Apológia (Sókratés védőbeszéde)
 Kritón
 Gorgias
 Ión
 Lysis
 Phaidón
 Phaidros
 Prótagoras
 Állam
 Lakoma
 Sophoklés
 Aias
 Antigoné
 Élektra
 Oidipus Kolónosban
 Oidipus király
 Philoktétés
 Trachisi nők
 Theokritos
 Theognis
 Elégiák
 Thukydídés

Xen(ophon)

Ag(esilaus)

An(abasis)

Cyn(egeticus)

Cyr(opaedia)

De re eq(uestri)

Hell(enica)

Hipp(archicus)

Mem(orabilia)

Oec(onomicus)

Symp(osium)

Xenarch(us)

Xenophón

Agésilaos

Anabasis

A vadászatról

Kyrupaideia

A lovaglásról

Hellénika

A lovas parancsnok feladatai

Emlékezések Sókratészre

Oikonomikos (A gazdálkodásról)

Lakoma

Xenarchos

Általános rövidítések jegyzéke

<i>A.</i>	activum, cselekvő
<i>acc.</i>	accusativus, tárgyeset
<i>adi.</i>	adiectivum, melléknév
<i>adv.</i>	adverbium, határozószó
<i>ao.</i>	aoristos
<i>att.</i>	attikai
<i>átv.</i>	átvitt jelentésben
<i>c.</i>	cum
<i>cf.</i>	confer, vö.
<i>comp.</i>	comparativus, közép fok
<i>coni.</i>	coniunctivus, kötő mód
<i>contr.</i>	contractus, összevont
<i>dat.</i>	dativus, részes eset
<i>ep.</i>	epikus
<i>etc.</i>	et cetera, stb.
<i>etymol.</i>	etimológiája
<i>f.</i>	femininum, nőnemű
<i>frg.</i>	fragmentum, töredék
<i>fut.</i>	futurum, jövő idő
<i>gen.</i>	genitivus, birtokos eset
<i>időhat.</i>	időhatározó szó
<i>ill.</i>	illetve
<i>imper.</i>	imperativus, felszólító mód
<i>impers.</i>	impersonale, személytelen
<i>ind.</i>	indicativus, kijelentő mód
<i>indecl.</i>	indeclinabile, ragozhatatlan
<i>inf.</i>	infinitivus, főnévi igenév
<i>interi.</i>	interiectio, indulatszó
<i>intr.</i>	intransitivum, tárgyatlan
<i>ipf.</i>	imperfectum, folyamatos
<i>iter.</i>	iterativum, gyakorító
<i>kb.</i>	körülbelül

<i>km</i>	kilométer
<i>költ.</i>	költői
<i>ksz.</i>	kötőszó
<i>κτλ.</i>	καὶ τὰ λοιπά, stb.
<i>l.</i>	lásd
<i>m.</i>	masculinum, hímnemű
<i>M.</i>	medium
<i>mut.</i>	mutató
<i>n.</i>	neutrum, semleges
<i>NB.</i>	nota bene
<i>nm.</i>	névmás
<i>nom.</i>	nominativus, alanyeset
<i>óatt.</i>	óattikai
<i>opt.</i>	optativus, óhajtó mód
<i>P.</i>	passivum, szenvedő
<i>pf.</i>	perfectum, befejezett
<i>pl.</i>	például
<i>plur.</i>	pluralis, többes szám(ú)
<i>praep.</i>	praepositio, előjárószo
<i>praes.</i>	praesens, jelen idő
<i>praet.</i>	praeteritum, múlt idő
<i>pt.</i>	participium, melléknévi igenév
<i>sc.</i>	scilicet, tudniillik
<i>sg.</i>	singularis, egyes szám(ú)
<i>sim.</i>	simuló
<i>sk.</i>	és következő
<i>skk.</i>	és következők
<i>stb.</i>	és a többi
<i>subst.</i>	substantivum, főnév
<i>sup.</i>	superlativus, felsőfok
<i>számn.</i>	számnév
<i>szem.</i>	személyű
<i>ti.</i>	tudniillik
<i>tkp.</i>	tulajdonképpen
<i>többny.</i>	többnyire
<i>tr.</i>	transitivum, tárgyas
<i>ún.</i>	úgynevezett

<i>v.</i>	vagy
<i>verb.</i>	verbale, igei
<i>vki</i>	valaki
<i>vmi</i>	valami
<i>voc.</i>	vocativus, megszólító eset
<i>vö.</i>	vesd össze

Névszóragozások

I. Magánhangzó-tönví névszóragozások

(MVM 38–46. §)

Bevezető gyakorlat: hangsúly

ἑταῖρα χρυσία εἰ φοροίη, ΔΗΜΟΣΙΑ ἔστω, πεφώραται φοροῦσά τις ἑταῖρα χρυσία καὶ δημοσίαν τίς φησιν αὐτὴν εἶναι, ἥ δὲ οὐκ αὐτὴν εἶναι δημοσίαν φησί, τὰ χρυσία δέ. ἢ προβολὴ τοῦ ῥητοῦ »δημοσίαν σε εἶναι κελεύει ὁ νόμος«. – ‘Ἡ ἑτέρα προβολὴ κατὰ τὸ ἀμφίβολον »οὐκ ἔμὲ ἀλλὰ τὰ χρυσία«.

Kiegészítés

1. μῦθος – μυθον, μυθου; δοῦλος – δουλον, δουλων; ξεῖνος – ξεινον, ξεινω; βαῖνε – βαινετε; σῶμα – σωματα; θεός – θεον, θεων; κακός – κακως; ἀγαθός – ἀγαθην, ἀγαθαις; τούτων – τουτον; ἐν Δήλῳ – εἰς Δηλον; βαίνει – βαινε; ἄγγελος – ἀγγελου; ἄνθρωπος – ἀνθρωπων; θάλασσα – θαλασσαν, θαλασσης; πολίτης – πολιτας, πολιτων.

NB.

A hímnemű α-tönvéek

Hasonlóan a latinhoz (*collega* etc.) a görögben is vannak az α-tönví névszóragozáshoz tartozó hímnemű foglalkozást jelentő főnevek. Itt azonban a nominativusban az o-tönví névszóragozás *esetragja* járul a tőhöz. Kivételt képeznek a homérosi ἱππότα Νέστωρ, εὐρύοπα Ζεύς. Idetartoznak elsősorban a -της suffixummal képzett *nomina agentis*. A vocativusok: ἄς-végűeknél – ᾶ; της-végűeknél – ᾷ; ης-végűeknél – ῆ, kivéve a népneveket és az összetételeket, amelyeknél – ᾶ.

Átalakítás

Egyes és többes szám (*vice versa*)

2. Μουσῶν προφήτης ἔστιν ὁ ποιητής.

.....
.....
.....

3. Ὁ νομοθέτης νόμων ποιητής ἐστίν.

.....

.....

.....

4. Οἱ κυβερνῆται κελεύουσι τὰ τοῖς ναύταις συμφέροντα.

.....

.....

.....

Kiegészítés

5. Χρηστοῖς δούλοις συμφορὰ τὰ δεσπότης κακά.

6. Ἄκουε τοῦ φιλοσόφου, ὦ χρηστὲ νεανίας

7. Σιγὴ νεανίας τιμὴν φέρει.

8. Χαῖρε, δεσπότης – χαῖρε καὶ σύ, Ὀνήσιμος

..... .

9. Χαῖρε, ὦ Καλλίας , χαῖρε καὶ σύ, ἀδελφός

10. Χαῖρε, χαῖρ' Εὐριπίδης – καὶ σύ, ὦ Ἀναξαγόρας

..... , χαῖρε.

11. Εὐριπίδης ἦν μαθητὴς Ἀναξαγόρας καὶ ἐθαύμαζε τὸν μὲν

Ἀναξαγόρας ὁ Εὐριπίδης, τὸν δ' Εὐριπίδης

Ἀναξαγόρας.

12. Καμβύσης υἱὸς ἦν Κύρου τοῦ Πέρσης

13. Οἱ Πέρσης τοὺς νεανίας τοξεύειν
καὶ ἀληθεύειν ἐδίδασκον.

14. Εὐχὴ δικαία ἀκούει θεός.

Fordítás

15. Azt mondják, hogy az istenek meghallgatják az igaz imádságot, imádságokat.

.....
.....
.....

NB.

Az α- és o-tővű névszóragozás összevont főnevei és melléknevei

a) Az összevonás nőnemben εἶ- vagy ἄ-ból történik ᾱ-vá, vagy η-vá. Mivel ezekben az alakokban a második magánhangzó mindig hosszú, és a megelőző hangsúlyos, az összevonás eredményeképpen a ragozásban mindvégig hajtott hangsúlyt mutatnak.

b) Az összevonás εο, οο többől ου, illetve εἶ-ból és εἰ-ból ᾱ. A hangsúly hasonlóan alakul (véghajtott), kivéve az összetetteket, ahol az általános hangsúlyozási törvényeket követve a szó eleje felé törekszik (az utolsó előtti szótag hangsúlyos).

Kiegészítés

(összevonva is)

16. Ἀναξαγόρας ἀρχὴν ποιεῖ πάντων τὸν νόος καὶ Νόος
..... Κοσμοποιὸν τὸν θεὸν λέγει.

17. Καλὸς πλόος (Plur.-ban is!) ἐν
γαλήνῃ.

18. Ἀρριανός, ὁ Ἐπικτήτου μαθητής, *körülhajózó útleírás* τοῦ
Εὐξείνου Πόντου ξυνέγραψεν.

19. Χοιρίλος ὁ ποιητής γῆ csont
τοὺς λίθους ἔλεγεν.

20. Ἀθηνᾶ..... Ἀθηναῖοι θεραπεύουσιν.

21. ὦ χαῖρε Ἀθηνᾶ , χαῖρε, ἡ τήνδ' ἔχεις γῆν.

22. Πρὸς τῆς Ἀθηνᾶ , ἄκουσόν μου, ὠγαθέ.

23. Ἡ μνᾶ σοῦ, κύριος , ἐποίησεν
πέντε μνᾶ

24. Λεγούσιν Ἑρμῆς τὰς ψυχὴ εἰς
Ἄιδου ἄγειν.

25. Ἀκούσατε Ἑρμῆς τοῦ τῶν θεῶν ἀγγέλου.

26. Χρύσεος γένος ἀνθρώπων, ὥς φησιν Ἡσίοδος, τὸ
πρῶτον οἱ θεοὶ ἐποίησαν, εἶτα ἀργύρεος καὶ χάλκεος
..... καὶ τὸ νῦν τὸ σιδήρεος

27. Ὅμηρος λέγει, ὡς τοῦ Ταρτάρου ἡ πύλη σιδήρεος ἐστίν,
ἡ δὲ ὁδὸς χάλκεος (Plur.-ban is!)

28. ἔνθα σιδήρειαί τε πύλαι καὶ χάλκεος οὐδός.

Fordítás

29. A mágusok a bronz (dolgokból) aranyat csinálnak.

.....

30. Aischylos azt mondja, hogy egyszerű út vezet az alvilágba, és az igazságnak egyszerűek a beszédei.

.....

.....

.....

31. Ki olyan ostoba, hogy nem szereti a békét?

.....

.....

Átalakítás

Egyes és többes szám (*vice versa*)

32. Εὖνους ἐμοὶ ἦδε ἡ παρθένος.

.....

33. Τοῖς εὖνοις πίστευε.

.....

34. Συμμάχους ἡμᾶς ἔχεις εὖνους σοί.

.....

35. Οἱ ὅμοιοι τοῖς ὁμοίοις εὖνοί εἰσιν.

.....

36. Ἄνοι εἰσὶν, ὅσοι μακαρίους τοὺς πλουσίους λέγουσιν.

.....

.....

37. Ἡ εὖνοια ἀρχὴ φιλίας· ὁ μὲν γὰρ φίλος πᾶς εὖνους, ὁ δ' εὖνους οὐ πᾶς φίλος.

.....

.....

Kiegészítés

38. Άναξαγόρας ἀρχήν τὸν νοῦς λέγει πάντων· μόνον γάρ
φησιν αὐτὸν τῶν ὄντων ἀπλοῦς εἶναι καὶ καθαρόν.

NB.

Az ω-végű tövek, az attikai névszórógázás

A *metathesis quantitatis* útján létrejött ω-tő megmarad végig a rógázásban, minden magánhangzót magába olvaszt, kivéve pl. a semleges nem plur. nom., acc. α-ját. A vocativus egyenlő a nominativusszal. A hangsúly a *metathesis* előtti állapotot mutatja.

λαός, -οῦ > λεώς, -ώ
ναός, -οῦ > νεώς, -ώ
ἱλαός, -ον > ἱλεως, -ων

Kiegészítés

39. Ἰησοῦς ἐδίδασκε τὸν λαὸν > ἐν τῷ ναῷ
>

40. Ἐγὼ καταλύσω τὸν ναὸν > τοῦτον.

41. Πρὸ τοῦ νεώς (Plur.-ban is!)
βωμός ἐστιν.

42. Ἐλένη ἢ Τυνδάρεως Μενέλεως
συνῆν.

43. ὦ θεοί, σφύζετε Μενέλεως, Μενέλαος ,
.....

44. Τοὺς Μενέλεως θέλω λόγους ἀκοῦσαι.

45. Οἱ θεοί, οἷς εἰσιν ἱλεως , σημαίνουσιν.

46. Περιμένειν σε δεῖ τὸν θάνατον ἵλεως τῇ διανοίᾳ Μάρκος
ὁ αὐτοκράτωρ λέγει.

Fordítás

47. Minden nyúl (*tapsi*) gyáva.

.....

48. A nyulaknál gyávábbak a phrygők.

.....

49. Egy orvos sok embernek elég.

.....

50. A szolgák uraiknak, a hitványak vágyaiknak szolgálnak.

.....

.....

51. Azt mondják, hogy Sophoklés a költő, Aischylos tanítványa.

.....

.....

52. Csodáljuk a bölcs bírót.

.....

53. Nem vagyunk elegenden, hogy megküzdjünk a perzsák íjászaival.

.....

.....

Kiegészítés

54. Δίκαιος ἴσθι, ὦ δεσπότης , δικαίῳ γὰρ δεσπότης
..... πιστεύσομεν.
55. Οἱ βουλευτῆς τῷ δήμῳ τὰ ἄριστα συμβουλευσάντων.
56. Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῆς εἰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου;
57. Οὐχ ἱκανοὶ ἐσμεν τοῖς τῶν Πέρσαι τοξόταις μάχεσθαι.
58. Τοὺς νῦν δυνάστης λεγομένους ἐγὼ ὑπέρτης
..... ὀνομάζω· ὁ μὲν γὰρ νόμος ἐὰν δεσπότης τῶν δυνάστης
..... ἦ, οἱ δὲ δυνάστης δοῦλοι τοῦ νόμου,
σωτηρίαν καὶ εὐδαιμονίαν γιγνομένην βλέπω.
59. Οἱ ποιητῆς ἡμῖν πατέρες τῆς σοφίας εἰσίν.
60. Ἄρ' οὐκ ἔβλεψας τοὺς Πέρσης ;
61. Οἱ μὲν τῶν Πέρσης στρατιώτης
τρέπονται· ὁ δὲ Ξενοφῶν τοὺς ὀπλίτης κελεύει
στρατοπεδεύσασθαι.
62. Τόδε μόνον ἔργον ἐστὶν ἀγαθοῦ πολίτης , τὸ πείθειν ἐπὶ
τοῦτο, ὅθεν ὡς ἄριστοι ἔσονται οἱ πολίτης
63. Θουκυδίδης Ἀθηναῖος συνέγραψε τὸν πόλεμον τὸν τῶν Ἀθηναίων καὶ Σπαρτιάτης
..... ἀρξάμενος αὐτίκα γιγνομένου.
64. Τῷ νεανίας ἐπόμεθα.
65. Κλέαρχος τοῖς στρατιώτης λέγει· Οὐκέτι· στρατιώτης
..... Κύρου ἐσμέν, ἐπεὶ οὐχ ἐπόμεθα αὐτῷ. Πρῶτον οὖν χρή
ἡμᾶς τὰ ἐπιτήδεια παρασκευάζεσθαι· ἄνευ γὰρ τούτων οὔτε στρατηγοῦ οὔτε ιδιώτου
χρεία.

II. Zárhangzós tövű névszóragozás

(MVM 48–50. §)

Kiegészítés

Bevezető gyakorlat: hangsúly

1. Ἀνθρωπων εκαστος δυο πηρας φερει, την μεν εμπροσθεν, την δε οπισθεν, γεμει δε κακων εκατερα· αλλ' η μεν εμπροσθεν αλλοτριων, η δε οπισθεν ιδιων. Δια τουτο οι ανθρωποι τας μεν ιδιας νοσους ου γινγνωσκουσιν, τας δε αλλοτριας ακριβως δικαζουσιν.

NB.

Áttekintés

A latin harmadik *declinatio*nak¹ megfeleltethető görög névszóragozási csoport a következő alcsoportokra oszlik:

A) mássalhangzós tövek:

a) némahangúak:

α) K-, P-hangúak: φύλαξ, γύψ

β) T-hangúak: ἐλπίς

b) folyékonyhangúak: δαίμων

c) σ-tönvék: γένος

B) félhangzós tövek:

a) ű-tönvék: σῶς

b) ű-tönvék: πίτυς

c) ĩ-tönvék: πόλις

C) kettős magánhangzós (diphthongus-) tövek:

a) ευς-végűek (ευ-tönvék): βασιλεύς

b) gyökérszavak (ου-, οφ- és αυ-, αφ-tönvék): βοῦς, ναῦς

c) οj-, ωφ-tönvék, ἡχώ, ἥρως

A mássalhangzós névszóragozás egytagú névszói genitivusban és dativusban általában a ragot hangsúlyozzák.

¹ A latinban egyaránt a harmadik *declinatio*hoz tartozik a *rex, regis (regum)* (mássalhangzós tő) és a *civis, civis (civium)* (i-tő). A görög nem különít el negyedik és ötödik *declinatiót* (névszóragozást). A görög υ- (latin u-) tönvék, akárcsak az i/j-tönvék is a mássalhangzós tövű névszóragozásba tagozódnak, míg a latin *dies, diei* (ē-tő) csoportnak nincs görög megfelelője.

Κιεγésζítés és átalakítás

(Egyes és többes szám [*vice versa*] is)

2. Γλαῦξ εἰς Ἀθήνας. ἐπὶ τῶν ἀχρήστων, ὅτι πολλαὶ Ἀθηνήσι

γλαῦξ

.....

3. Κόραξ κόραξ φίλος.

.....

4. Ἦς κόραξ

.....

5. Κακοῦ κόραξ κακὸν ᾤόν' τουτέστι· οἷος ὁ πατήρ, τοιοῦτος
καὶ ὁ υἱός.

.....

.....

6. Τέττιξ μὲν τέττιξ φίλος, μύρμηξ
δὲ μύρμηξ.

.....

.....

7. Ἦνεστι καὶ μύρμηξ χολή.

.....

8. Αἶξ αἶξ φίλη.

.....

9. Φυλάσσει μὲν ὁ φύλαξ, κηρύσσει δὲ ὁ κῆρυξ.

.....
.....

10. Ὅνος λύρας ἤκουσε καὶ σάλπινξ ὤς.

.....

11. Ἐξ ὄνου λέοντα.

.....

12. Ἄραψ Ἄραψ οὐ πιστεύει.

.....

Fordítás

13. Az a hír járja, hogy az ind hangyák aranyat őriznek.

.....
.....
.....
.....

14. Aischylos azt mondja, hogy Hermés az istenek hírnöke.

(Κῆρυξ μέγιστε τῶν ἄνω τε καὶ κάτω, Ἑρμῆς

.....)
.....
.....

15. Oidipus megoldotta a szfinx rejtvényét, a szfinx pedig maga magát megölte.

.....

.....

.....

16. Héra küldött a thébaiaknak egy szfinxet.

.....

17. A szfinxek karmukkal viszik a zsákmányt.

.....

18. Asszony az asszonynak szövetségese.

.....

19. Balvégzetű, aki megnőszik.

.....

20. A líbiai nomádok nem nappalokkal, hanem éjszakákkal számolják az időt.

.....

.....

.....

Kiegészítés

21. χαίρετε κῆρυξ Διὸς ἄγγελοι ἡδὲ καὶ ἀνδρῶν,
ἄσσον ἵτ' οὐ τί μοι ὕμμες ἐπαίτιοι ἀλλ' Ἀγαμέμνων...

22. τίθει μαγείρῳ μνᾶ δέκ', ἱατρῷ δραχμῇν,

κόλαξ τάλαντα πέντε, συμβούλῳ καπνόν,
πόρνην τάλαντον, φιλοσόφῳ τριώβολον.

23. οὐχ αἱ θρίξ ποιοῦσιν αἱ λευκαὶ φρονεῖν...
24. Οὐκ ἐν ταῖς θρίξ ἡ σοφία.
25. Οὐκ ἔκλεψα τῶν σῶν ἄξιον τι καὶ θρίξ
26. Ἀγαθῆς γυνή οὐδέν ἐστι τιμώτερον.
27. κακὸν γυνή plur. ἀλλ' ὅμως, ὦ δημότης plur. ,
οὐκ ἔστιν οἰκεῖν οἰκίαν ἄνευ κακοῦ.
καὶ γὰρ τὸ γῆμαι καὶ τὸ μὴ γῆμαι κακόν.
28. Μὴ παῖς μάχαιραν.
29. ἀλλ' εἰσὶ μητρὶ παῖς ἄγκυραι βίου.
30. φέρ' ὕδωρ φέρ' οἶνον ὦ παῖς

Fordítás

31. Ahogy láb a lábbal együttműködik (*együttműködő*), úgy ember az emberrel.

.....

.....

32. Nézz a lábad elé!

.....

33. Tolvajoké az éjszaka, az igazságé a (*nap*)fény.

.....

.....

34. Világosságban járjunk!

.....

NB.

Az ις-, υς-végű tompahangúak (utolsó szótag hangsúlytalan) singularis accusativusban v esetragot vehetnek fel.

Az αντ-, εντ-tövéek a hímnem singularis nominativusban a σ képző hatására pótló-nyújtást szenvednek, miután az ντ kiesik. Az οντ-tövéek ugyancsak nyújtást mutatnak: ο – ω, és a szóvégi τ leesik.

Fordítás

35. Hálás vagyok az istennek, aki jót adott nekem. (*Plur.-ban is.*)

.....

.....

.....

36. Látsz madarat? – Apollónra, nem én!

.....

.....

37. Szegény embernek nincs barátja.

.....

38. Minden dolog mértéke az ember.

.....

39. Ἡκούσατε ὅτι ἐρρέθη· „Szemet szemért fogat fogért.” (kezet kézéért, lábat lábért)

.....

.....

.....

Kiegészítés

40. μεσότης τις ἄρα ἐστὶν ἡ ἀρετή... καὶ... ἔστιν ἄρα ἡ ἀρετή... ἐν μεσότης
.... μεσότης δὲ δύο κακιῶν...

41. Περικλῆς ἀντὶ τῶν πλουσίων καὶ ὀλίγων τοῖς πολλοῖς καὶ πένης
.... συνῆν.

42. Ἀριστοτέλης ἐρωθηθεὶς, τί ἐστὶ φίλος, ἔφη· Μία ψυχὴ ἐν δύο σώμα
....

Fordítás

43. A fűlekről
....

Kiegészítés

44. δεῦρ' ἔλθ'· ἐς οὓς γὰρ τοὺς λόγους εἰπεῖν θέλω...

45. ὄνῳ τις ἔλεγε μῦθον· ὁ δὲ τὰ οὓς ἐκίνει.

46. Οὐ χρὴ λέγειν τὰ τοῖς οὓς τερπνά, ἀλλὰ τὴν ἀλήθειαν.

Fordítás

47. Az öregekről
....

48. Másodszor gyermekek az öregek.
....

Kiegészítés

49. καλὸν δὲ καὶ γέρων μανθάνειν σοφά...

50. γέρων γέρων γλῶσσαν ἡδίστην ἔχει,

παῖς παῖς , καὶ γυνή πρόσφορον
γυνή...

51. Τῶν ἀνθρώπων οἱ μὲν λύκοις ὅμοιοί εἰσιν, οἱ δὲ λέων

Fordítás

52. Az elefántokról

.....

Kiegészítés

(ἐλέφας)

53. ἐκ μυίας ποιεῖς.

54. διαφέρεις οὐδέν· ἐπὶ τῶν ἀναισθήτων. ἡ παροιμία· καὶ

ἄλλως ὅμοιος εἶ.

Fordítás

55. Hány fogad van, három, vagy négy?

.....

56. A gazdagok foggal és körömmel őrzik az aranyat.

.....

.....

Kiegészítés

(πᾶς, πᾶσα, πᾶν)

57. Ἡρακλείτου· ἐκ ἔν καὶ ἐξ ἑνὸς

Θαλῆς ἔλεγε νοῦν τοῦ κόσμου τὸν θεόν, τὸ δὲ ἔμψυχον

εἶναι. "Ἐν τὸ Ἀναξίμανδρος καὶ Ἀναξίμενης καὶ ἄλλοι ἔλεγον·

καὶ Ξενοφάνης ἔλεγε ὅτι "Ἐν τὸ πᾶν, τὸ δὲ ἐν τούτῳ καὶ πᾶν τὸν θεὸν ἔλεγεν· τὸ

γὰρ πάντων κράτιστον καὶ ἄριστον θεός.

III. Folyékony mássalhangzós névszóragozás

(MVM 51–52. §)

NB.

A folyékonyhangú töveknél a singularis nominativus képzése többnyire nyújtással történik, kivétel: ὁ δελφίς, δελφίνος; ἡ ρίς, ρίνος.

Kiegészítés

1. Οἱ Ἕλληνας διαφερόντως ἐθεράπευον τὰς Μούσας καὶ τὸν
τῶν Μουσῶν ἡγεμῶν , τὸν Ἀπόλλων

2. Πολλοὶ οὖν ἦσαν ἐν τοῖς Ἕλλησι τεχνῖται καὶ
ῥήτωρ καὶ ποιηταί, πολλοὶ δὲ καὶ οἱ μουσικοὶ ἀγών
..... τῶν δὲ ἀγῶν ἄθλον ἀποφέρεισθαι
μέγιστος ἔπαινος ἐνομιζέτο.

3. Οἱ κιθαρωδοί, ὅτε ἡγωνίζοντο, πορφυροῦς ἔφερον χιτῶν
καὶ περὶ τῷ αὐχένι καὶ τῷ βραχίονι
χρυσοῦς κόσμους.

4. Κλυτὸς ἦν κιθαρωδὸς Ἀρίων· ἡ γὰρ φωνὴ αὐτοῦ καλὴ ἦν, ὡς ἔαρος τῶν ἀηδῶν
..... ἢ χελιδῶν

5. Καὶ ποτὲ ὁ Ἀρίων εἰς Κόρινθον ἐξ Ἰταλίας ἔπλει Περιάνδρου καλοῦντος αὐτόν·
ἦν δὲ ὁ Περιάνδρος τῶν Κορινθίων τύραννος καὶ ἡγεμῶν· λέγουσι δ' αὐτόν καὶ εἰς
..... εἶναι τῶν ἑπτὰ σοφῶν.

6. Καὶ ὁ μὲν πλοῦς καλὸς ἦν· οἱ γὰρ δαίμων εὖνοι ἦσαν τῷ Ἀρίονι
καὶ κατέχοντες τοὺς μέλας χειμῶν
ἀκινδύνως τὸ πλοῖον ἦγον· οἱ δὲ ναῦται τῶν Ἀρίονος θησαυρῶν ἐπιθυμοῦντες,

μάρτυς οὐ παρόντων, εἰς τὴν ἄλς
τὸν Ἀρίονα ἔβαλλον.

7. Καὶ τότε ὁ κιθαρωδὸς τοῖς δαίμων μόνοις μάρτυς
..... τοῦ μέλας κακουργήματος εὐχέτο·
ὦ δαίμων , ὦ Ἀπόλλων , ἔστε σωτήρ
..... .

8. Οἱ δὲ δαίμονες μνήμων ὄντες τῆς τοῦ Ἀρίονος εὐσεβείας,
ἤκουον αὐτοῦ καὶ δελφίς αὐτῷ ἔπεμπον· ὁ δὲ δελφίς διὰ τῆς
ἄλς ἐπὶ Ταΐναρον τὸν Ἀρίονα σῶν ἐκόμιζεν.

9. Ἐνθα ὁ Ἀρίων, ἐπεὶ τοῖς δαίμοσι σωτήρ ἔθυνεν, εἰς Κόρινθον
ἐπορεύετο.

10. Οἱ δὲ ναῦται πρῶτον μὲν ὥντο τὴν δίκην ἐκφεύγειν· ὥς δὲ ὕστερον εἰς τὸν
λιμὴν ἦκον, Περιάνδρου κελεύοντος ἐδέοντο καὶ οὐδὲ εἰς
αὐτῶν τὴν δίκην ἔφευγεν.

Fordítás

11. Mint farkasok a bárányt, szeretik.

.....

12. Görög vagyok, nem barbár.

.....

13. A görögök bölcsességre törekszenek.

.....

14. Azt mondom, hogy csak a nemes lelkű ember boldog.

.....

15. A megbízhatatlan emberek esküjét vízre írd!

.....

.....

16. Gyerekek, mindig *emlékezőek* legyetek apáitokra és anyáitokra, és hálásak legyetek nekik.

.....

.....

.....

17. A jó gyerekek sohasem feledkeznek el a jótéteményekről, hanem még férfikorukban sem szeretnek senkit jobban, és nem tartanak nagyobb tiszteletben, mint apjukat és anyjukat.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

18. A gondolat erősebb, mint a kezek ereje.

.....

Kiegészítés

19. Ἔπεσεν, ἔπεσεν Βαβυλῶν ἡ μεγάλη, καὶ ἐγένετο κατοικητήριον δαιμόνιον

.....

NB.

Az -ων, -ιον régebbi középfokképző a görögben. A melléknév gyökeréhez járul, és ragozás tekintetében a folyékonyhangú mellékneveket követi. Az eredeti -ιος képző csak a *m.*, *f.* singularis accusativusban, valamint a pluralis nominativusban és accusativusban érhető tetten.

Ὁ βραδὺς εἶλε τὸν ταχὺν καὶ ὁ πρεσβύτερος κατέβαλε τὸν νεώτερον.

Fordítás

20. A perzsáknak nagyobb a serege, mint a helléneknek.

.....
.....

21. Nagyobb ajándékokat adott nekem, mint a fivéremnek.

.....
.....

22. Több pénzt adtak a tengerészeknek, mint a katonáknak.

.....
.....

23. Parancsolni sokkal könnyebb, mint engedelmeskedni.

.....
.....

24. Az athéniaiak sokkal erősebbek voltak a tengeren, mint a szárazföldön.

.....
.....

25. A szigetek több pénzt küldtek, mint hajót.

.....

.....

26. A spártai (*Spártában lévő*) férfiak nem voltak vitézebbek, mint feleségeik.

.....

.....

.....

27. A hajók szebbek voltak, mint a mostaniak.

.....

.....

28. Több győzelmet aratunk a versenyeken, mint a thébaiak.

.....

.....

29. A szabadságot nem szeretjük kevésbé, mint az életünket.

.....

.....

30. Az athéniaknak nagyobb hadereje volt, mint a spártaiaknak.

.....

.....

31. A második hajó gyorsabban hajózott, mint az első.

.....

.....

32. Szebb házad van, mint nekem.

.....

33. Semmit nem szeretett jobban, mint a hírnevet.

.....

34. Xenophón több könyvet írt, mint Thukydides.

.....

.....

35. Könnyebb jól írni, mint jól beszélni.

.....

Átalakítás

Lehetőség szerint egyes és többes szám (*vice versa*)

hasonlítószó – *genitivus comparationis*

36. Εὐριπίδης οὐ βελτίων ἢ Σωκράτης. Πάντων γὰρ Σωκράτης βέλτιστος.

.....

.....

.....

37. Ἐπὶ μὲν εἰρήνης ὁ γεωργὸς ἀμείνων ἢ ὁ στρατιώτης. Ἐπὶ δὲ πολέμου ὁ στρατιώτης ἀμείνων ἢ ὁ γεωργός.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

38. Οὐκ ἔστιν οὐδὲν κάκιον ἢ γυνὴ κακή. Καὶ οὐδὲν κάλλιον ἢ γυνὴ καλή. Πάντων γὰρ τῶν ἐπὶ γῆς ἡ γυνὴ κακίστη τε καὶ καλλίστη.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

39. Ἡ γυνὴ οὐ κρείττων ἢ ὁ ἀνὴρ.

.....

.....

.....

40. Σύμβουλος οὐδεὶς ἐστὶ βελτίων ἢ χρόνος. Ὁ γὰρ χρόνος βέλτιστος σύμβουλος.

.....

.....

.....

41. Οὔποτε εἶδον δένδρον κάλλιον ἢ τὸ πρὸ τοῦ οἴκου.

.....

.....

.....

Fordítás
(a minta alapján)

καλὴ ἡ κόρη, καλλίων δ' ἡ γυνή ... ἡ γυνὴ καλλίων τῆς κόρης

42. szép a gyerek, szebbek a férfiak...

.....

.....

43. jó a földműves, jobb a katona...

.....

.....

44. jó beszélni, jobb a hallgatás...

.....

.....

45. rossz az úr, rosszabb az úrnő...

.....

.....

46. jó tanácsadó az idő, jobb az orvos...

.....

.....

.....

IV. ζ- és félhangzós tövek

(MVM 53–56. §)

Fordítás

1. Szír származású (származásra szír).

.....

2. Semmi törvényesség a mostani nemzedékben.

.....

3. τέκνον ἑμὸν, ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων.

.....

4. πολλὰ πρὸς ἀλλήλους ἔπεα πτερόεντ' ἀγόρευον.

.....

5. ἐν γὰρ χερσὶ τέλος πολέμου, ἐπέων δ' ἐνὶ βουλῇ·

.....

.....

6. A múzsák Kadmos lakodalmán szép dalt énekeltek.

.....

.....

7. Az eposzok legkiválóbb költője Homéros, a dalköltészetben pedig Sapphó az első.

.....

.....

8. Egyszerűek az igazság szavai.

.....

9. Τὰ βαρβάρων ἔθνη οὐ μετέχει ἐλευθερίας.

.....

.....

10. Nem lehet szabad az, aki szenvedélyek rabja.

.....

.....

11. Ἡρακλείτου ἦθος ἀνθρώπων δαίμων.

.....

12. A jellem hosszasan begyakorlott (πολυχρόνιον) szokás.

.....

13. A rossz társaság tönkreteszi a derék jellemeket.

.....

14. Mind szokásaikban, mind testi felépítésükben különböznek a barbárok a hellénektől.

.....

.....

Kiegészítés

15. Περὶ τῶν Ἡρακλείδης

Τοῦ πατρὸς ἀποθανόντος τὰ Ἡρακλῆς τέκνα, τὸ Ἄργος
 λιπόντα, κατέφυγεν εἰς Ἀθήνας. Οἱ Ἀθηναῖοι τοῖς καταφυγοῦσιν ἀσυλίαν παρεῖχον.
 Ὑστερον δ' οἱ Ἡρακλείδης..... ἐστράτευσαν ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον,
 Ὑλλου τοῦ Ἡρακλῆς ἄγοντος τὸν στρατόν.

16. Σωκράτης Σωφρονίσκου ἦν υἱὸς τοῦ λιθουργοῦ. Τί λέγει ἡ γραφή; – τὸν Σωκράτης
 λέγει διαφθεῖρειν τοὺς νέους. Ἀντιφῶν ὁ σοφιστής ποτε
 διαλεγόμενος Σωκράτης ὦ Σωκράτης ,
 ἔφη, ἐγὼ τοί σε δίκαιον μὲν νομίζω, σοφὸν δὲ οὐδ' ὅπωςτιοῦν. Πλάτων Σωκράτης
 ἀκούσας κατέφλεξε τὰ ποιήματα. Ἀντισθένης ὁ Ἀντισθένης
 καὶ αὐτὸς Σωκράτης συνῆν, τῷ δ'
 Ἀντισθένης Διογένης ὁ Κύων.

17. Περικλῆς ἦν οἴκου καὶ γένος τοῦ πρώτου. Ἀγαρίστη,
 ἡ Ξανθίππου γυνή, κατὰ τοὺς ὕπνους ἔδοξε τεκεῖν λέοντα, καὶ μεθ' ἡμέρας ὀλίγας
 ἔτεκε Περικλῆς Ἀθηναῖοι πρὸς Σαμίους στρατηγὸν ἔπεμψαν
 σὺν Περικλῆς καὶ Σοφοκλῆς τὸν
 ποιητήν. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Περικλῆς· ὦ Σοφοκλῆς , οὐ
 μόνον τὰς χεῖρας δεῖ καθαρὰς ἔχειν τὸν στρατηγόν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὀφθαλμούς.

18. Δειλαίαν δειλαίου γῆρας , ἡ Εὐριπίδου Ἑκάβη λέγει
 αὐτήν, ὁμοίως δὲ Πολυξένη, ἡ θυγάτηρ·
 οὐκέτι σοι παῖς ἄδ' οὐκέτι δὴ
 γῆρας δειλαία δειλαίῳ

συνδουλεύσω. – θύουσι γὰρ αὐτήν οἱ Ἀχαιοί.
 τύμβω τε στήλῃ τε· τὸ γὰρ γέρας ἐστὶ θανόντων.

19. ΣΩ. Ἀλλὰ τί δῆποτ' ἂν εἶη ταῦτα, ὦ Εὐθύφρων, τὰ παρ' ἡμῶν δῶρα τοῖς θεοῖς;

ΕΥΘ. Τί δ' οἶει ἄλλο ἢ τιμὴ τε καὶ γέρας καί, ὅπερ ἐγὼ ἄρτι
ἔλεγον, χάρις;

τάληθές ἀεὶ πλείστον ἰσχύει λόγου...

(Κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην) οὐδενὸς γὰρ ἐνδεῆς ἡ εὐδαιμονία ἀλλ' αὐτάρκης... καὶ τὸ
τέλειον ἀγαθὸν αὐτάρκες...

20. Οὐ γὰρ φέρουσι καρπὸν οἱ ψευδῆς λόγοι.

Fordítás

21. Nemes ember nemes embertől. (*Plur.-ban is.*)

.....
.....

22. Τῷ εὐγενεῖ συνέστω ὁ εὐγενής.

.....

23. Nemes apáktól jó születésű gyerekek.

.....

24. Bár szegény vagyok, mégsem hitvány a jellemem. (*bírok*)

.....
.....

25. Τὸν ἀτυχῇ καὶ πρόβατον δάκνει.

.....

26. Τὸν εὐγενῇ εὐτυχῇ λέγομεν.

.....

Kiegészítés

27. Τὸ φάρμακον τὸ ἐμὸν οὐ τὴν κεφαλὴν μόνον ὑγίης ποεῖ,
ἀλλ' ὅλον τὸ σῶμα.

28. βίου πονηροῦ θάνατος εὐκλεής

29. Οὐδὲν ὑγίης λέγεις.

30. Φρένας οὐκ ἔχεις ὑγίης

31. Οἱ Στωϊκοὶ τὴν ἀρετὴν αὐταρκῆς πρὸς εὐδαιμονίαν
λέγουσιν.

32. τὸν Ἑλληνα μὲν τῷ Ἑλληνι, τὸν δὲ βάρβαρον τῷ βαρβάρῳ, πάντας δὲ τοὺς
ἀνθρώπους ἀλλήλοις φαμὲν οἰκείους τε καὶ συγγενῆς
εἶναι...

Fordítás

33. Hallgatsz, mint a csuka (*hal*).

.....
.....

34. Οὔτε ἐν ἰχθῦς φωνήν, οὔτε ἐν ἀπαιδεύτοις ἀρετὴν δεῖ
ζητεῖν.

.....
.....

35. Dunába vizet (*Helléspontosba halat*).

.....

36. Nincs több, csak öt kenyerünk, és két halunk.

.....

.....

37. Elefánt nem üldöz egeret.

.....

38. Az élet rövid, a tudomány határtalan.

.....

39. Édes (*kedves*) a háború azoknak, akik nem tapasztalták (*a tapasztalatlanoknak*).

.....

40. Édesanyám, mit szeretnél, hogy csináljak?

.....

Kiegészítés

41. ... βραχύς τέρψις ἐστὶν ἡδονῆς κακῆς.

42. Ἀριστοτέλης ἔφη τὰς μὲν ρίζας τῆς παιδείας εἶναι πικράς, τοὺς δὲ καρποὺς γλυκοὺς

.....

43. Ταχύς ὄντες οἱ λαγῶ οὐ χρεῖαν ἔχουσι ἰσχύς

..... · τοῖς δὲ βραδύς ζῷοις ἰσχύς

..... ἡ φύσις δέδωκεν.

44. Σὺ μὲν λέγεις ἀγαθὰ πάντα εἶναι τὰ ἡδέα· Σωκράτης δὲ φησι τὸ ἀγαθὸν καὶ

ἡδὺ διαφέρειν ἀλλήλων. Πολὺ διαφέρει, ὧς Σωκράτης , τὸ

παραχρῆμα ἡδὺ τοῦ εἰς τὸν ὕστερον χρόνον ἡδὺ

45. Καλῶ δ' ἄρωγους τὰς αἰεῖ τε παρθένους

αἰεῖ θ' ὀρώσας πάντα τὰν βροτοῖς πάθος ,

σεμνάς Ἑρινύς τανύποδας...

μέγα γὰρ δύναται πότνι' Ἑρινύς
παρά τ' ἀθανάτοισι τοῖς θ' ὑπὸ γαίαν...

46. ὦ δῶμ' Αἴδου καὶ Περσεφόνης,

ὦ χθόνι' Ἑρμῆς καὶ πότνι' Ἄρα,

σεμναί τε θεῶν παῖς Ἑρινύς ,

αἶ τοὺς ἀδίκως θνήσκοντας ὀράθ',
αἶ τοὺς εὐνὰς ὑποκλεπτομένους,
ἔλθετ', ἀρήξατε...

47. Ἡ πόλις κοινωνία τῶν ἐλευθέρων ἐστίν· ἡ γὰρ πολιτεία βίος τίς ἐστι πόλις

..... ἐν ἀπάσαις δὴ ταῖς πόλιν ἔστι

τρία μέρος τῆς πόλεως, οἱ μὲν εὐποροὶ σφόδρα, οἱ δὲ ἄποροι

σφόδρα, οἱ δὲ τρίτοι οἱ μέσοι τούτων... Βούλεται δέ γε ἡ πόλις ἐξ ἴσων εἶναι καὶ
ὁμοίων ὅτι μάλιστα, τοῦτο δ' ὑπάρχει μάλιστα τοῖς μέσοις... Δῆλον ἄρα τὰς τοιαύτας

εὖ πολιτεύεσθαι πόλιν ἐν αἷς πολὺ τὸ μέσον.

48. Σωκράτης ἐρωτηθεὶς ποία ἰσχυροτάτη τῶν πόλιν , εἶπεν·
ἡ ἄνδρας ἔχουσα ἀγαθούς.

Fordítás

49. Férfi a férfit, város a várost menti meg.

.....
.....

50. ἀνδρὸς μὲν στέφανος παῖδες, πύργοι δὲ πόλιος

.....

.....

.....

51. Városok legszebbike / Legszebb város, Athén! (voc.)

.....

.....

Kiegészítés

52. Ἐπίχαρμος λέγει· Φύσις ἔχειν ἄριστόν ἐστι, δεύτερον δὲ μανθάνειν.

NB.

Indicativusok jelentésárnyalata

A praeteritum imperfectum és az aoristos is olyan cselekvést jelöl, amely a múltban történt. A praeteritum imperfectum azonban a múltban elhúzódó, ismétlődő, megkísérelt cselekvést fejezi ki.

Egész nap meneteltek, és későn táboroztak le.

– Πᾶσαν τὴν ἡμέραν ἐπορεύοντο καὶ ὁψὲ ἡλίσσαντο.

Ahol a latin a múltban lejátszódó történések leírásában praeteritum perfectumot használhat a viszonyítás kifejezésére, a görögben megáll egymás mellett két aoristos.

Miután megjöttek, letáboroztak.

– Ἐπειδὴ ἦλθον ἡλίσσαντο.

A perfecta actio-beli alakok jelen állapotot jelölnek, amely a múltban lezajlott történés eredményeképpen állt elő.

Kyros halott. (*nem meghalt*)

– Ὁ Κῦρος τέθνηκε.

Fordítás

53. A katonák meghaltak a nyilaktól.

.....

54. A polgárok sok ajándékot szoktak adni a királynak.

.....

.....

55. Mindig a hajók hozták a gabonát a kikötőbe.

.....

.....

56. Miután a sereget legyőzték, a város elesett.

.....

.....

57. Miután a hajók behajóztak a kikötőbe, biztonságban voltak.

.....

.....

58. Mindig becsültük a helyesen beszélőket.

.....

59. A hellének sokszor legyőzték a perzsákat.

.....

60. Kyros a testvére katonái által esett el.

.....

.....

61. Az ellenség elpusztította az athéniak seregét.

.....

.....

62. A régiek becsülték a vitézeket.

.....

63. A hadvezér, miután megérkezett, meghalt.

.....

64. Miután a katonák megérkeztek, a városban maradtak.

.....

.....

65. Férj és feleség halottak voltak.

.....

V. Kettős magánhangzós,
oj-, ωϝ-tővű főnevek
és az adiectivum verbale

(MVM 57–58. és 92. §)

NB.

A ragozás legfontosabb ismérve, hogy magánhangzós ragok előtt a tővégi υ (ill. j és a ϝ) kiesik. Összevonás az ευ-tővűeknél csak ει-be lehetséges. Idetartoznak: βασιλεύς és a gyökérszavak: βοῦς, ναῦς.

Fordítás és átalakítás

Egyes és többes szám (*vice versa*)

1. Πόλεμος πάντων βασιλεύς, πάντων δὲ πατήρ.

.....

.....

.....

2. A királynak emberszeretőnek és hazafinak kell lennie.

.....

.....

.....

3. Κῦρος ἔλεγε παραπλήσια ἔργα εἶναι βασιλέως ἀγαθοῦ καὶ νομέως ἀγαθοῦ.

.....

.....

.....

.....

.....

4. A királyok Zeustól valók.

.....

.....

5. Spártában is az a törvény, hogy a királyok a város helyett áldoznak.

.....

.....

.....

.....

6. Thalés, miként némelyek mondják, elmenvén Egyiptomba a papokkal töltötte idejét.

.....

.....

7. Azt mondják Pythagoras is sokat tanult az ottani papoktól.

.....

.....

.....

8. Ez itt Athén, egykor Théseus városa. Ez viszont Hadrianus (*Athénja*) és nem Théseusé.

.....

.....
.....
9. Üdvözlégý, Öreg!

.....
10. Csúfos a fiatal feleségnek a vén férj.

.....
Kiegészítés

11. Περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδεν δύο ἀδελφούς, Σίμωνα τὸν λεγόμενον Πέτρον καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν γὰρ ἀλιεῖς plur.nom. καὶ λέγει αὐτοῖς, Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἀλιεῖς plur.acc. ἀνθρώπων.

12. Ἀντίγονος ὁ μονόφθαλμος, εἰπόντος τινὸς ὅτι πάντα καλὰ καὶ δίκαια τοῖς βασιλεῦς , ναὶ μὰ Ζεὺς , ἔφη, τοῖς τῶν βαρβάρων· ἡμῖν δὲ μόνα καλὰ τὰ καλὰ καὶ μόνα δίκαια τὰ δίκαια.

13. πολλῶν δ' ἀνθρώπων ἴδεν ἄστν καὶ νόον ἔγνω...

14. Πολλοὶ τοι περὶ ἄστν μέγα Πριάμοιο μάχοντο ἥρως

15. Σπαρτιατῶν οὐτ' ἂν ἐπ' ἀγρῶν ἴδοις οὐτ' ἐν ἄστν συμπόσια καὶ κώμους.

16. Πῆχὺς ἐστὶ τὸ ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος μέχρι τῶν δακτύλων τῆς χειρὸς διάστημα.
Τῆς Ἀθηνᾶς τὸ χρυσοῦν ἄγαλμα τὸ ἐν τῷ Παρθενῶνι Νίκην ὅσον τεσσάρων πῆχους
..... ἐπὶ τῆς χειρὸς εἶχε.

17. Εἴθ' ἰδεῖν εἴ μοι πατήρ πρέσβυς

18. ἐπέμψατε πρέσβυς ὡς βασιλέα τὸν μέγαν.

19. ΚΗ. Οἱ πρέσβυς οἱ παρὰ βασιλέως.

ΔΙ. Ποίου βασιλεύς ; Ἀχθομαι ἄγω πρέσβυς
.....

20. Δαρεῖος ἔπεμψε μυριάδας πολλὰς ἀνδρῶν, ναῦς δὲ
ἑξακοσίας. Τῶν δὲ Ξέρξου ναῦς ἀριθμὸς ἐγένετο ἑπτὰ
καὶ διακόσιαι καὶ χίλια· καὶ σύμμαχος αὐτῷ παρῆν Ἀρτεμισία, ἡ Ἀλικαρνασσέων
βασίλεια, πέντε ναῦς ἐν δὲ τῇ μάχῃ ἡ ναῦς ἡ Ἀρτεμισίας
ἐδιώκετο ὑπὸ ναῦς Ἀττικῆς. καὶ ἡ, οὐκ ἔχουσα ἀποφυγεῖν
(ἔμπροσθεν γὰρ αὐτῆς ἦσαν ἄλλαι ναῦς φίλῃαι),
ἐνέβαλε ναῦς φίλῃαι καὶ κατέδυσε. ὁ γοῦν τῆς Ἀττικῆς
ναῦς τριήραρχος ὡς εἶδεν αὐτὴν ἐμβάλλουσαν ναῦς
..... ἀνδρῶν βαρβάρων, νομίσας τὴν ναῦς
τὴν Ἀρτεμισίαν Ἑλληνίδα εἶναι, πρὸς ἄλλας ἐτράπετο.

Fordítás

21. A halikarnassosi Hérodotos kutatásainak bemutatása ez...

.....
.....

22. A szekér húzza az ökröt.

.....

Kiegészítés

23. ... ἡ κύων κύων

κάλλιστον εἶναι φαίνεται καὶ βοῦς βοῦς

ὄνος δ' ὄνῳ κάλλιστον, ὅς γε μὴν ὅς

24. Boiót-csúfoló:

Βοῦς οὐς ἔχετε, ὦ Βοιωτοί· βοῦς

..... καὶ κύων ἐστε ὅμοιοι, καὶ βοῦς

..... θαυμάζουσιν ὑμᾶς.

25. Τὰ Σαπφώ ποιήματα πάντων κάλλιστα. ὦ θαυμαστή ὥς

καλά σου τὰ ποιήματα.

Fordítás

26. Sapphó azt mondja, hogy Peithó Aphrodité lánya.

.....

.....

Kiegészítés

27. Νῦν, ὦ φίλη Πειθώ γενοῦ μοι σύμμαχος.

28. Γοργίας πειθώ δημιουργὸν τὴν ῥητορικὴν ἔλεγεν.

29. καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ κήρυγμά μου οὐκ ἐν πειθῷ σοφίας
ἀλλ' ἐν ἀπόδειξις πνεύματος καὶ δύναμις ,
ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ᾗ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων ἀλλ' ἐν δύνاميς
θεοῦ.

Fordítás

30. Mondani akarok valamit, de a szemérem visszatart.

.....
.....

Kiegészítés

31. Ζεὺς οὖν δεῖσας περὶ τῷ γένος ἡμῶν μὴ ἀπόλοιτο πᾶν, Ἑρμῆς
..... πέμπει ἄγοντα εἰς ἀνθρώπους αἰδώς
τε καὶ δίκην, ἵν' εἶεν πόλις κόσμοι τε καὶ δεσμοὶ φιλίας
συναγωγοί. ἐρωτᾷ οὖν Ἑρμῆς Ζεὺς τίνα οὖν τρόπον δοίῃ δίκην
καὶ αἰδώς ἀνθρώποις· »Πότερον ὡς αἱ τέχναι νενέμηνται,
οὕτω καὶ ταῦτας νείμω; νενέμηνται δὲ ὧδε· εἷς ἔχων ἰατρικὴν πολλοῖς ἱκανὸς
ιδιώταις, καὶ οἱ ἄλλοι δημιουργοί· καὶ δίκην δὴ καὶ αἰδώς
οὕτω θῶ ἐν τοῖς ἀνθρώποις, ἢ ἐπὶ πάντας νείμω;« »Επὶ πάντας,« ἔφη ὁ Ζεὺς,
»καὶ πάντες μετεχόντων· οὐ γὰρ ἂν γένοιντο πόλις , εἰ
ὀλίγοι αὐτῶν μετέχοιεν ὥσπερ ἄλλων τεχνῶν· καὶ νόμον γε θεὸς παρ' ἐμοῦ τὸν μὴ
δυνάμενον αἰδώς καὶ δίκης μετέχειν κτείνειν ὡς νόσον πόλις
..... .«

Fordítás

32. Beszéltél az istenekről és a démonokról. A hős pedig mi lenne? Félisteneknek mondhatná valaki a hősoket. Fohászkodunk tehát a hősokhöz is, és a hősök fiaihoz is.

.....
.....
.....
.....
.....

Kiegészítés

33. ...τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν οἱ υἱός οὐδὲν βελτίους εἰσὶν ἢ οἱ τῶν σκυτοτόμων.

34. Περὶ τῶν δικαστῶν δωροδοκούντων οἱ Ἀθηναῖοι ἔλεγον· Βοῦς ἐπὶ γλώττης· ἐν γὰρ τοῖς παλαιοῖς τῶν Ἀθηναίων νομίσμασι βοῦς ἦν σημεῖον.

35. Καλὸν μὲν ἔχων σῶμα, ψυχὴν δὲ κακὴν, κακὸν ἔχεις κυβερνήτην ἐν ναῦς καλῇ.

36. Πολλοῖς ἔτος πρὸ τῆς Ἰλίου ἄλωσις

Πελίας τῆς Ἰωλκοῦ ἐβασίλευεν· φοβούμενος δὲ μὴ Ἰάσων, ὁ τοῦ ἀδελφοῦ υἱός, τῆς ἀρχῆς αὐτὸν ἐκβάλλῃ, ἐκέλευε τὸν ἥρωα κομίζειν ἐκ τῆς Κολχίδος τὸ χρυσόμαλλον δέρμα. Ὁ ἥρωα οὐκ ἠναντιοῦτο, ἀλλ' ἐδήλου ἔτοιμος εἶναι· ἤλπιζε γὰρ διαπράττεσθαι τὸ ἔργον. Καὶ πειθῶ ἐπῆγε τὸν Ἄργον, τὸν ἄριστον τῶν τότε τεκτόνων, παρασκευάζειν αὐτῷ πλοῖον.

Ὁ Ἄργος ἐπείθετο τῷ ἥρωι τῷ δὲ πλοίῳ ἀπὸ τοῦ τέκτονος
 ὄνομα γίγνεται Ἀργώ. Ἰάσωνος καλοῦντος πολλοὶ τῶν ἥρωι
 παρῆσαν εἰς Ἰωλκόν, ὅπου φιλοφρόνως ὑπὸ τοῦ ἥρωι
 ἐξενούντο, ἔπειτα δὲ ἐν τῇ Ἀργῷ πάντες εἰς Κολχίδα
 ἔπλεον. Οἱ δὲ τοῦ στόλου μέτοχοι ἥρωι ἀπὸ τῆς Ἀργῷ
 ὀνομάζονται Ἀργοναῦται. Ἐν Κολχίδι Ἰάσωνι ἐν πολλῇ
 ἀπορία ὄντι Μῆδεια, ἡ τοῦ βασιλέως θυγάτηρ βοήθειαν φέρει, καὶ φαρμάκῳ τὸν
 φυλάττοντα δράκοντα θέλγει. Ἐπειτα ὁ τε Ἰάσων καὶ ἡ Μῆδεια ἀρπάζουσι τὸ
 δῆρμα καὶ σὺν τοῖς ἐταίροις ἀπέπλεον ἀγόμενοι αὐτὸ εἰς τὴν Ἑλλάδα.

NB.

Adiectivum verbale

A τέος-νέγυ̑ adiectivum verbale szükségességet fejez ki. Lehet személyes és személytelen. Akinek cselekedni kell, dativusban áll.

a) Személyes szerkesztésben a nemek szerint -τέος, -τέα, -τέον végződést vesz fel. Akárcsak a latinban a gerundivum, az adiectivum verbale szenvedő szemléletű, így csak transitív igékből szerkeszthető.

Ὡφελήτέα ἐστὶν ἡμῖν ἡ πόλις – Meg kell segítenünk a várost.

b) Személytelen szerkesztésben legtöbbször a -τέον νέγυ̑ alak használatos, de előfordul a -τέα is. Tulajdonképpen hiányos szerkezet, hiszen az ἐστὶν odaértendő. Ez a szerkesztés cselekvő igével fordítható. Az adiectivum verbale alakban szereplő ige vonzata megmarad.

Ταῦτα ἡμῖν ποιητέον ἐστὶν – Ezeket nekünk meg kell tennünk.

Βοηθητέον ἡμῖν ἦν τῇ πόλει – Segítenünk kellett a városon.

E szerkezet által kifejezett jelentés hasonló a δεῖ, χρή vezérigékkel szerkesztett accusativus cum infinitivo jelentéséhez.

Ταῦτα ἡμῖν ποιητέον ἐστὶ – δεῖ ἡμᾶς ταῦτα ποιῆσαι.

Fordítás

37. A szövetségeket nem szabad átadnunk az athéniaioknak!

.....

.....

38. Azt mondta a katonáknak, hogy nem szabad lebecsülni az ellenséget.

.....

.....

39. Meg kell osztani a zsákmányt a szövetségeseikkel (*dat.*).

.....

.....

40. Feleségül kellett adnia a lányát egy szegény emberhez.

.....

.....

41. Mindenképpen tisztelnünk kell azokat, akik a hazáért haltak.

.....

.....

.....

42. Az alvezérek továbbították a parancsot, hogy a seregnek a szövetségeseik segédelmére kell sietni.

.....

.....

.....

43. Mindig tisztelni kell a régieket, akik megszerezték nekünk ezt a hatalmas birodalmat.

.....

.....

44. Mint egykori vendégbarátomnak, úgy gondoltam, segítenem kell neki.

.....

.....

45. Tudták: vagy át kell adni a várost, vagy meg kell halni.

.....

.....

46. Körbejárt a hír, hogy azonnal támadni kell.

.....

VI. Fokozás és adverbiumok

(MVM 63–66. §)

Fordítás

1. Minden ember közül a legbölcsebb Sókratész.

.....

2. Jól beszélsz, fiú, de apád bölcsebben beszélt, anyád pedig mindenki közül a legbölcsebben.

.....

.....

.....

3. Hogy vagy, kedveském? Hallgatagabb vagy a csukánál (*halnál*). Hogy megy sorotok? – Jól megy sorunk.

.....

.....

.....

4. Jól van dolga a mostani huszárnak...

.....

5. Rosszul vagyok a nyelvtani gyakorlatok miatt.

.....

.....

6. Άρα διδακτὸν ἡ ἀρετή; Ezt nem lehet csak ilyen egyszerűen mondani.

.....
.....

Kiegészítés

7. Δεῖ σε πρὸς τοὺς φίλους ὡς ἀπλοῦς sup. εἶναι.

8. Τὴν εὐδαιμονίαν τέλος καὶ τέλειον εἶναι λέγομεν πάντη πᾶς adv.

.....

Fordítás

9. *Festina lente!*

.....

10. Röviden mondd, amit mondasz.

.....

Kiegészítés

11. Ἐθέλησον, ὦ Γοργία, κατὰ βραχὺ ἀποκρίνεσθαι. – Πειράσομαί γε ὡς διὰ

βραχύς sup. καὶ γάρ φημι μηδένα ἂν ἐν βραχύς comp.

..... ἐμοῦ τὰ αὐτὰ εἰπεῖν.

12. Θεοφράστου Ἔρωσ δέ ἐστιν ἀλογίστου τινὸς ἐπιθυμίας ὑπερβολὴ ταχύς

..... μὲν ἔχουσα τὴν πρόσοδον βραδύς

δὲ τὴν ἀπόλυσιν.

Fordítás

13. A nagy gazdagság nem jó az embernek.

.....

14. Sok a gonosz (*ember*), kevés a jó.

.....

15. Boldogok lehetek (*lehetőségek van boldognak lenni*). – Igazat beszélsz.

.....

.....

16. Minél inkább józan (*józan éltű*) vagy, annál inkább boldog.

.....

.....

17. Minél inkább havazik, annál inkább hull a hó, s minél inkább hull a hó, annál inkább hózik, -zik, -zik...

.....

.....

.....

.....

Kiegészítés

18. ἐπεὶ δὲ τὰ τῶν θεῶν καλός adv. εἶχεν, ἤρχετο πάλιν ὧδε.

Ἐτύγχανον λέγων ὅτι πολὺς f.plur.nom. καὶ καλαὶ ἐλπίδες ἡμῖν

εἶεν σωτηρίας. πρῶτον μὲν γὰρ ἡμεῖς μὲν ἐμπεδοῦμεν τοὺς τῶν θεῶν ὄρκους,

οἱ δὲ πολέμοι ἐπιωρκήκασι τε καὶ τὰς σπονδὰς παρὰ τοὺς ὄρκους λελύκασιν.
οὕτω δ' ἐχόντων εἰκὸς τοῖς μὲν πολεμίοις ἐναντίους εἶναι τοὺς θεοὺς, ἡμῖν δὲ
συμμάχους, οἵπερ ἱκανοὶ εἰσὶ καὶ τοὺς μέγας m.plur.acc. ταχύς adv.
..... μικροὺς ποιεῖν καὶ τοὺς μικροὺς κἂν ἐν δεινοῖς ὥσι σῶζειν
εὐπετίης adv. , ὅταν βούλωνται.

19. ἰὼ Μοῖρα βαρυδότειρα μογερά,
πότνιά τ' Οἰδίπου σκιά·

μέλας f.sg.nom. Ἐρινύς, ἧ μεγασθενῆς τις εἶ.

20. καὶ τὸ τῆς μέγας θεᾶς Ἀρτέμιδος ἱερὸν εἰς οὐθὲν
λογισθῆναι, μέλλειν τε καὶ καθαιρεῖσθαι τῆς μεγαλειότητος αὐτῆς, ἣν ὅλη ἡ Ἀσία
καὶ ἡ οἰκουμένη σέβεται. Ἀκούσαντες δὲ καὶ γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ ἔκραζον
λέγοντες· μέγας ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων.

Fordítás

21. Milyen bájos, valahányszor az ember ember.

.....
.....

22. Hová-hová, bájos hölgyem?

.....

23. Gyorsan-gyorsan hozz bort, gyorsabban hozd, gyere a lehető leggyorsabban!

.....
.....

24. Ha kisebb dolgot teszel, kisebbet is hibázhatsz.

.....

25. Ifjan az idősebbekre igyekezz hallgatni.

.....

Kiegészítés

26. Περὶ Κύρου τοῦ νέος comp.

27. Κύρος ὁ νεώτερος τῶν μετὰ τὸν παλαιός comp. Κύρον

Περσῶν βασιλικός sup. ἦν· ἡ γὰρ φύσις λαμπροτάτοις δώροις
 αὐτὸν ἐκόσμησεν.

28. Παῖς ἔτι ὢν φίλος comp. ἦν τῇ μητρὶ ἢ ὁ Ἀρταξέρξης,
 ὁ πρεσβύτερος ἀδελφός· ἐπαιδεύετο δὲ μετὰ τῶν γενναῖος sup.
 παίδων.

29. Πάντες γὰρ οἱ τῶν εὐγενής sup. καὶ ἔντιμος sup.
 Περσῶν παῖδες ἐπὶ ταῖς βασιλέως θύραις παιδεύονται,
 ἵνα τῶν ἄλλων σοφός comp. τε γίνωνται καὶ σώφρων comp.
 καὶ δεινός comp. ἄρχειν τε καὶ
 ἄρχεσθαι.

30. Ἐπειτα δὲ Κύρος ἐν τοῖς νεανίαις ὡς ἀπλοῦς adv.sup. ἦγε
 βίον.

31. Οὐδέν γλυκύς comp. ἦν αὐτῷ ἢ ἡ τοῦ σώματος ἄσκησις·
 φιλομαθής sup. οὖν ἦν τῶν πολεμικῶν ἔργων καὶ σπουδαῖος sup.
 θηρευτής.

32. Ἐπεὶ δὲ ὁ πατήρ εἰς Λυδίαν αὐτὸν ἔπεμψε σατράπην, ἐν βραχύς sup.
 χρόνῳ φίλος sup. πᾶσιν ἐγίγνετο·
 δίκαιος sup. γὰρ καὶ ἐγκρατής sup. ἦν
 τῶν σατραπῶν καὶ ὁ αὐτὸς τοῖς πλούσιος comp. καὶ πένης comp.

Fordítás

33. A tettek súlyosabbak a beszédnél.

.....

34. Minden közül a legmegbízhatatlanabb a szerencse.

.....

Kiegészítés

35. Περί Ἀλεξάνδρου τοῦ μέγας

36. Φιλίππου τελευτήσαντος Ἀλέξανδρος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἥρξε τῶν Μακεδόνων.

Οἱ τὸν βίον τοῦ Ἀλεξάνδρου γράφοντες δίκαιος adv. αὐτὸν καὶ

μέγας sup. , καὶ ἀγαθός sup. λέγουσιν·

μέγας comp. γὰρ καὶ καλός comp.

πράγματα ἐποίησε ἢ σύμπαντες οἱ πρότεροι τῶν Μακεδόνων βασιλεῖς.

37. Ἦν δὲ ὁ Ἀλέξανδρος τὸ μὲν σῶμα ἀγαθός sup. καὶ φιλόπονος
sup. , τὴν δὲ ψυχὴν εὐφυής sup. καὶ
φιλότιμος sup.
38. Οὐδὲν αὐτῷ (ὑπέρ) comp. ἦν τῆς δόξης καὶ οὐδὲν ἐχθρός
comp. τοῦ ἀκλεοῦς βίου.
39. Ἀεὶ οὖν τῶν μεγίστων καὶ καλλίστων πράξεων ἐπιθυμητὴς ἦν. Ἡδονῶν δὲ
τῶν τοῦ σώματος ὡς μικρός sup. ἦν αὐτῷ ἐπιθυμία· αἰσχρός
sup. γὰρ ἐνόμιζε ταῖς ἡδοναῖς τὸ μὲν σῶμα κακός comp.
..... , τὴν δὲ ῥώμην ὀλίγος comp.
ποιεῖν.
40. Τὴν δὲ ἀρετὴν μάλιστα ἐν τῷ πολέμῳ ἐδήλου· στρατιὰν γὰρ τάττειν ἢ ὀπλίζειν
οὐδεὶς ἦν ἀγαθός comp. , τοῖς δὲ πολεμίοις φόβον καὶ ταραχὴν
ἐμβάλλειν οὐδεὶς ταχύς comp. , τοὺς δὲ στρατιώτας καὶ
ἐν τοῖς (ἐξ) sup. κινδύνοις θαρσύνειν οὐδεὶς ἀγαθός comp.
.....

Fordítás

41. Az Irigység a legrosszabb és legigazságtalanabb isten.
-

42. A derekaknál a rosszabbak néha szerencsésebbek.
-

43. Mindenben legjobb a mérték.

.....

Kiegészítés

44. Ἔχων τις δύο κύνας τὸν μὲν θηρεύειν σοφός adv.

καὶ ταχύς adv. ἐπαίδευσεν, τὸν δὲ οἰκουρὸν πιστός sup.

..... ἐποίησεν. καὶ δὴ εἴ ποτε ὁ θηρευτικὸς πρὸς θήραν

ἀπερχόμενος ἐπιτήδειος adv. συνελάμβανέ τι, ἐκ τούτου μέρος

ὁ κύριος καὶ τῷ ἑτέρῳ ἀπλοῦς adv.sup. παρέβαλλεν.

45. Ἀγανακτοῦντος δὲ σφόδρα τοῦ θηρευτικοῦ καὶ τὸν ἕτερον χαλεπός adv.sup.

..... ὀνειδίζοντος, ὅτι αὐτὸς ἄσχυλος adv.

μοχθεῖ, ὁ δὲ οὐδὲ ποιῶν τοῖς ἑαυτοῦ πόνοις ἐντρυφᾷ, ὁ οἰκουρὸς ἔφη· »Μὴ ἐμοὶ μέμφου, ἀλλὰ τῷ δεσπότῃ, ὃς οὐ πονεῖν με ἐπαίδευσεν, ἀλλ' ἄλλοτρίους πόνους ἐσθίειν«.

VII. Név mások és számnevek

(MVM 67–77. §)

NB.

Pronomen personale / demonstrativum

αὐτός, αὐτή, αὐτό

Jelzői szerkesztésről beszélünk akkor, ha az adiectivum (vagy adverbium, praepositíós főnév, névmás, stb.) a főnév és a névelő között áll: ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ – *a jó ember*, vagy ha ugyanez nyomatékosan kerül kifejezésre, akkor a főnév után megismételt névelővel áll: ὁ ἀνὴρ ὁ ἀγαθός – *a férfi, mégpedig a jó*.

Abban az esetben, ha az adiectivum nem közelebbi meghatározását adja a főnévnek, hanem valamit mintegy kijelent róla, akkor állítmányi szerkesztésről beszélünk, ebben az esetben vagy a névelő elé, vagy a főnév mögé kerül: ἀγαθὸς ὁ ἀνὴρ, ὁ ἀνὴρ ἀγαθός – *a férfi aki (ha, mivel) jó*.

Οἱ Κερκυραῖοι ἐνέπρησαν τὰς σκηνὰς ἐρήμους.

– A kerkyraiak felégették az elhagyott sátrakat (*mivel azokat elhagyták*).

A birtokos szerkezetek többnyire a jelzői szerkesztést követik. Az eltérő megoldásoknak sajátos oka van, így: ὁ τῶν Ἀθηναίων δῆμος – az athéniaiak népe (más népektől megkülönböztetve), illetve ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων – (a népgyűlés, más testületektől megkülönböztetve).

A szerkesztéstől függően egészen mást jelentenek az ἄκρος, μέσος, ἔσχατος, μόνος melléknevek:

τὸ ἄκρον ὄρος – a magas hegy; τὸ ὄρος ἄκρον / ἄκρον τὸ ὄρος – a hegy csúcsa
ἡ μέση νῆσος – a középső sziget; ἡ νῆσος μέση / μέση ἡ νῆσος – a sziget közepe
ἡ ἐσχάτη ὕλη – a legtávolabbi erdő; ἡ ὕλη ἐσχάτη / ἐσχάτη ἡ ὕλη – az erdő széle
ὁ μόνος παῖς – az egyetlen fiú; ὁ παῖς μόνος / μόνος ὁ παῖς – a fiú egyedül, csak a fiú

πᾶσα πόλις – (egy) egész város

πᾶσα ἡ πόλις, ἡ πόλις πᾶσα – az egész város

ἡ πᾶσα πόλις – a város teljes egészében

πάσαι πόλεις – egész városok, vagy az összes (minden elképzelhető) város
πάσαι αἱ πόλεις – minden (említett) város
αἱ πᾶσαι πόλεις – a (teljes) városok mindenestül, a városok szövetsége
οἱ πάντες ἄνθρωποι – az egész emberiség

Hasonlóan az autós, autt, autó esetében:

jelzői szerkesztésben: ó autós anhr és ó anhr ó autós – ugyanaz a férfi;

állítmányi szerkesztésben: autós ó anhr, ó anhr autós – maga a férfi, (a férfi maga)

Fordítás

1. Maga a királynő jelen volt a seregben.

.....
.....

2. Μετ' auttnt tnt nauuaxiat ó tu nauárxu adelfós autós dékatos eis Spártntn ápesatáli.

.....
.....
.....

3. Ta órht áptotma upér auttu tu potamuú ékréματο.

.....
.....

4. Autá ta énantía swfrosúntis kai ákراسίας érga éstín.

.....
.....

5. A diákok nem a tanároknak, hanem önmaguknak (*maga maguknak*) tanulnak.

.....

.....

.....

6. A fölfelé és a lefelé vezető út egy és ugyanaz.

.....

.....

7. Ugyanazokba a folyókba bele is lépünk, meg nem is.

.....

.....

8. Maga (*a mester*) mondta.

.....

9. Az athéniaiak maguk több hajót állítottak a méd háborúba, mint az egész maradék görögség.

.....

.....

.....

10. Τὸ ὄντως καλὸν οὐ τῇ μὲν καλὸν ἐστὶ, τῇ δ' αἰσχρὸν, οὐδὲ πρὸς μὲν τό, καλόν, πρὸς δὲ τό, αἰσχρὸν, ἀλλ' αὐτὸ καθ' αὐτὸ μεθ' αὐτοῦ αἰεὶ καλὸν ἐστίν.

.....

.....

.....

.....

.....

11. Ha ketten mondják ugyanazt, nem biztos, hogy ugyanaz.

.....

.....

NB.

Pronomen relativum és participiumok

Attractio

Abban az esetben, amikor a vonatkozó névmás accusativusban állna, de a főmondat állítmánya genitivus vagy dativus eseteket vonz (tehát a vonatkozószó, amelyre vonatkozik, ezekben az esetekben áll) utóbbiak gyakran a saját esetükhöz „vonzzák” a vonatkozó névmást (attractio modi).

Ἐχρήτο ταῖς βίβλοις αἷς εἶχεν (Ἐχρήτο αἷς εἶχε βίβλους) – Használta a könyveket, amelyek megvoltak neki.

Ha a főmondatban praepositíós vonzat áll, a praepositio – a főmondati mutató névmás eltűnésével – a vonatkozó névmással alkot egységet.

Ἐξηγγειλεν αὐτῷ περὶ ὧν ἐποίει – Jelentést tett neki azokról, amiket csinált.

Átalakítás

(a minta szerint)

Ἡ Ἀσία πατρίς μοί ἐστιν. Τῆς Ἀσίας βασιλεύω.

Ἡ Ἀσία ἢς βασιλεύω πατρίς μοί ἐστιν.

Ἀσίας πατρίδος μοι οὔσης βασιλεύω.

12. Εὐριπίδου σοφώτερος Σωκράτης ἐστίν. Σωκράτης φιλόσοφος ἐστίν.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

13. Σόλων νόμους τοῖς Ἀθηναίοις δίδωσι. Οἱ νόμοι ψυχὴ τῆς πολιτείας εἰσίν.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

14. Πάντων μέτρον ἄνθρωπος. Ὁ ἄνθρωπος πάντα τὰ ἐπὶ γῆς ὀρά.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

15. Πάντα ἐκκαλύπτει ὁ χρόνος. Ὁ χρόνος πάντα εἰς τὸ φῶς ἄγει.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

16. Ὁ ἄνθρωπος οὐ γαμεῖ. Οὐκ ἔχει κακὰ ὁ ἄνθρωπος.

.....

.....

.....

.....

17. Ὁ νέος ἀποθνήσκει. Αὐτὸν φιλοῦσιν οἱ θεοί.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

18. Βέβαια ἡ πόλις ἐστίν. Αὐτῆς δίκαιοι οἱ πολῖται.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

19. Ὁ πλοῦτος ὁ τοῦ δικαίου βεβαίος ἐστίν. Αὐτὸν αὐτῷ διδόασιν οἱ θεοί.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

20. Ὁρᾶτε ἡμᾶς. Ὑμῖν πιστεύομεν.

.....

.....

21. Σύμβουλος οὐδεὶς ἐστὶ βελτίων χρόνου. Ὁ χρόνος πάντα ἐκκαλύπτει.

.....

.....

.....

.....

22. Τοῦ διδασκάλου ἀκούουσιν οἱ μαθηταί. Οὗτοι μανθάνουσιν.

.....

.....

.....

.....

.....

23. Ἡ πῆρα ἔμπροσθέν ἐστιν. Αὕτη γέμει ἀλλοτρίων κακῶν.

.....

.....

.....

.....

.....

24. Τῷ τόξῳ ὄνομα βίος. Αὐτῷ ἔργον θάνατος.

25. Ποταμοῖς τοῖς ἐμβαίνομέν τε καὶ οὐκ ἐμβαίνομεν. Ἡμῖν ἕτερα καὶ ἕτερα ἐπιρρεῖ ὕδατα.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

26. Σωκράτης αἰὶ λέγει τὸ ἀληθές. Τούτου οὐκ ἔστιν οὐδὲν κάλλιον.

.....

.....

.....

.....

27. Θεοῦ χωρὶς οὐδεὶς εὐτυχεῖ βροτῶν, ἐκεῖνος τοὺς μὲν δούλους ποιεῖ, τοὺς δὲ ἐλευθέρους.

.....

.....

.....

.....

28. Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν; Ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλαττα ὑπακούει αὐτῷ.

.....

.....

29. Ζεὺς ἐστὶν αἰθὴρ καὶ οὐρανὸς καὶ γῆ. Οὐκ ἔστιν οὐδὲν ὑπέρτερον Διός.

.....

.....

.....

.....

30. Ὁ ἀνὴρ τὴν γυναῖκα ἀφίησι. Οὐκ ἔρᾳ αὐτῆς.

.....

.....

.....

.....

NB.

Abban az esetben, ha a vonatkozószó, amelyre a vonatkozó névmás vonatkozik, mutató névmás, a mutató névmás kiesik.

Fordítás

31. Oszd meg a többiekkel, amid van.

.....

32. Ἐμμένομεν, οἷς ὡμολογήσαμεν.

.....

33. Kyros összes erőivel (*azzal, amely volt neki*) fölvonult.

.....

NB.

Pronomen demonstrativum

1. ὅδε, ἥδε, τόδε – *hic*, ez itt közvetlenül; (valószínűleg a δε – ide jelentésű partikulából, mint οἰκόνδε, οἶκαδε – haza);
2. οὗτος, αὕτη, τοῦτο – *iste*, ez, az, a már említett;
3. ἐκεῖνος, ἐκεῖνη, ἐκεῖνο – *ille*, az ott, ama (ismertre, híresre mutat). A κε megegyezik azzal a mutató értelmű partikulával, amely a latinban az *ecce* szóban is megvan. Az ε további mutató partikula, amely az ἐ-χθές, χθές – tegnap szóban is jelen van.

Főnévre mutatra a névelő használata kötelező, de a névadás sohasem állhat a névelő és a főnév között: ταῦτα τὰ δῶρα, τὰ δῶρα ταῦτα, ἐκεῖνη ἡ νῆσος, ἡ νῆσος ἐκεῖνη, ἥδε ἡ ὁδός, ἡ ὁδός ἥδε.

Ha a οὗτος és ἐκεῖνος névadások egymással szembe állítva szerepelnek a mondatban, akkor gyakorta *előbbi, utóbbi* vagy *emez, amaz* jelentést hordoznak:

Τῶν στρατηγῶν ἐκεῖνος μὲν ἀνδριότερος ἦν, οὗτος δὲ εὐτυχέστερος.

Ha a οὗτος és ὅδε mutató névadások állnak egymás mellett, akkor az előbbi a megelőző történésekre, dolgokra, az utóbbi az elkövetkezendőkre utal:

Ὁ μὲν ταῦτα ἤρετο, ὁ δὲ τάδε ἀπεκρίνατο.

A névelő eredeti jelentésében mutató névadás volt (vö. Homéros). Később a mutató jelentés elhomályosult, néhol azonban eredeti jelentésével találkozunk: οἱ μὲν... οἱ δὲ... – egyesek... mások...

Οἱ μὲν ἔμενον οἱ δὲ ἀπῆλθον, ὁ μὲν φιλεῖ τὴν δόξαν ὁ δὲ τὸ ἀργύριον.

Abban az esetben, ha a mondat ὁ δέ, οἱ δέ – ő, ők viszont... felütéssel kezdődik, akkor a névelő egy, a korábbiakban szereplő alanyra vonatkozik, de nem a közvetlenül megelőző mondat alanyára:

Οἱ Πέρσαι τῶν Μιλησίων ἐκράτησαν· οἱ δὲ μετώκησαν.

A harmadik személyben önálló birtokos névmás nincs, ebben az értelemben a visszaható névmás genitivusa használatos: ἑαυτοῦ mint *suus*, illetve αὐτοῦ. Hasonlóképpen az első és második személyekben a birtokos névmás helyett előfordul a személyes névmás genitivusa: ἐμοῦ, ἡμῶν.

A visszaható névmás genitivusa: ἑμαυτοῦ, ἑαυτοῦ a névelő és a főnév között áll, míg a többi a főnév mögött áll.

ἀπῆλθον εἰς τὴν ἐμὴν οἰκίαν

ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἑαυτοῦ οἰκίαν

ἦλθον εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ

ἀπέλθετε πρὸς τὴν οἰκίαν ὑμῶν vagy πρὸς τὴν ὑμετέραν οἰκίαν

Fordítás

34. Maga a hadvezér nem akarta megtámadni ezt a sereget.

.....
.....

35. Az igazság jó, de az emberek nem mindig szeretik a jót.

.....
.....
.....

36. Ezek az urak (*despoták*) felszabadították saját szolgálóikat.

.....
.....

37. Egyesek már megérkeztek, mások indulóban voltak.

.....
.....

38. Maga a király hirdette ki ezeket az összes polgárnak.

.....

.....

39. Odaadta nekik a saját lovát.

.....

40. Nem akartam elfogadni a lovát.

.....

41. A görögök háromszor győzedelmeskedtek ugyanabban a háborúban.

.....

.....

42. A thébaiak megmentették saját városukat, de nem akaródzott nekik harcolni Hellasért.

.....

.....

.....

43. Mi magunk mindig ugyanazokat az ajándékokat akartuk kapni.

.....

.....

44. Mindannyian elmentünk a saját otthonunkba.

.....

.....

45. Nem akartam neki adni a kardomat.

.....

.....

46. Voltak, akik a városban maradtak, mások viszont kivonultak az ellenség ellen.

.....

.....

47. Mi magunk önszántunkból adtuk a pénzünket a szegényeknek.

.....

.....

48. Azok a katonák méltóak a legnagyobb elismerésre.

.....

.....

49. A kardot odaadta a hadvezérnek, a lovat viszont nem akarta.

.....

.....

50. Ezeket jelentettem magának a királynak.

.....

51. Úgy gondolom, hogy ezek az árulók ugyanazt a büntetést érdemlik.

.....

.....

52. Átadta nekik a hajókat és a tengerészeket is.

.....

.....

53. Egyesek jobban szeretik az aranyat, mint a becsületet, mások ezt rút dolognak tartják.

.....

.....

.....

54. Önként adtam sok pénzt ezeknek a szegényeknek.

.....

.....

55. A fiát nem akarta elküldeni, szolgát küldött hát.

.....

.....

56. Mi átadjuk majd neked az aranyunkat, te viszont el fogod küldeni nekünk a gabonát.

.....

.....

.....

57. Azt a pénzt magam kaptam az apámtól.

.....

.....

58. Hallgassátok ezt is! – Ezeket meghallván a hírnök a következőket mondta.

.....

.....

59. Ama Themistoklés.

.....

60. Ezen a földön minden Isten ajándéka, nem szabad hát visszaélni ezekkel az ajándékokkal.

.....

.....

.....

61. Az Isten mindannyiunk atyja.

.....

62. Másnak más kedves, minket a saját dolgaink, titeket a ti dolgaitok örvendeztetnek meg.

.....

.....

.....

63. Bennem, benned és mindannyiunkban halhatatlan a lélek.

.....

.....

64. Semmi sem annyira a miénk, mint önmagunk.

.....

.....

65. Nem kis (*a legkisebb*) része a bölcsességnek az önismeret (*az önmagunkat ismerés*).

.....

.....

66. Vedd úgy, hogy ami az enyém, az a tied.

.....

67. A bölcs magában hordja a vagyonát.

.....

.....

68. A fukar nem élvezi a javakat, amelyeket bír.

.....

.....

69. A fukar emberek nem használják javaikat, amelyeket megszereztek.

.....

.....

70. Eurybiadés elmenekült a hajóival (*a hajókkal, amelyeket bírt*).

.....

.....

71. Nincs olyan, aki nem örömmel van együtt azokkal a társaival, akiket a leginkább szeret.

.....

.....

72. A legrégibb tengeri ütközet, amelyről tudunk, a korinthusiak és a kerkyraiak között zajlott (*a korinthusiaké volt a kerkyraiak ellen*).

.....

.....

73. Az embert ne csak annak alapján ítéld meg, amit tesz, hanem abból is, amit (tenni) akar.

.....

.....

74. A jók a jó tettekért cserébe, amelyeket életükben tettek, a boldogok szigeteit lakják.

.....

.....

.....

75. A spártaiak (*lakedaimóniak*), amióta megszerezték a tengeren a hatalmat, már nem éltek az őseiktől kapott törvényekkel, és azok mellett a szokások mellett sem maradtak meg, amelyeket korábban gyakoroltak (*bírtak*).

.....

.....

.....

.....

.....

.....

76. Az athéniai Sziciliában győzelmi emlékoszlopot állítottak, arról a győzelemről, amelyet az etruszkok arattak az ellenség gyalogságán.

.....

.....

.....

.....

Kiegészítés
(a megfelelő mutató névmásokkal)

77. Ὁ σοφὸς τὸ κακῶς παθεῖν οὐ τοσοῦτον φοβεῖται ὅσον τὸ κακῶς ποιῆσαι·
..... γὰρ αἴτιον

78. Δράκοντος ἦν ὁ νόμος· ὁ ἀρπαγῆς ἢ κλοπῆς δίκην
ὀφλῶν θανάτῳ ζημιούσθω.

79. Οἱ Καρχηδόνιοι Κρόνῳ ἀνθρώπους ἔθουν καὶ ἔνιοι
αὐτῶν υἱούς.

80. Τίς ἂν ἀγνοοίη Ἐφιάλτην , ὃς τὴν Ἑλλάδα τοῖς Πέρσαις
προὔδωκε καὶ ὑπὸ βασιλέως ἀργυρίῳ διεφθαρμένος;

NB.
Pronomen reciprocum

ἀλλήλους, ἀλλήλας, ἄλληλα – *egymást, kölcsönösen* jelentésben. Előfordul helyette a visszaható névmás is, ha a kölcsönös kapcsolatban résztvevőknek e kapcsolaton kívül eső *más* – ἄλλος-tól való különbségén van a hangsúly.

Τίνας πίςτεις πρὸς τοὺς ἄλλους εὐρήσομεν, εἰ τὰς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς γεγεννημένας οὕτως λύσομεν;

– Milyen hitelünk lesz mások előtt, ha az egymás között létrejött megállapodásokat így fölírjuk?

Kiegészítés

(kölcsonös és visszaható névmásokkal)

81. Αἱ μέλιται ἐνίοτε μάχονται καὶ τοῖς κέντροις τιτρώσκουσιν.

82. Ξέρξου τῷ ἀναριθμήτῳ στρατῷ τὸν Ἑλλήσποντον διαβάντος οἱ Ἕλληνες διαλυσάμενοι τὰς πρὸς ἔχθρας ἐπὶ τὸν βάρβαρον ἐτράποντο.

83. Συνθήκας ἐποιησάμεθα πρὸς καὶ ὄρκους ἰσχυροὺς ὠμόσαμεν

84. Οἱ τῶν Ἀθηναίων πολῖται ἀντὶ τοῦ συνεργεῖν τὰ συμφέροντα ἀλλήλους πολλάκις ἔβλαπτον καὶ μᾶλλον ἐφθόνουν ἢ τοῖς ἀνθρώποις.

85. Οἱ ὄντως φίλοι εὐνοϊκῶς διαλέγονται καὶ προνοοῦσι καὶ ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις.

NB.

A leggyakoribb egymásra vonatkozó névmások:

τοιοῦτος – οἶος = olyan – amilyen

τοσοῦτος – ὅσος = akkora – amekkorra

οὕτως – ὡς = úgy – ahogy

ὅπου (οὗ) – ἐκεῖ (ἐνταῦθα) = ahol – ott

ὅτε (ὁπότε, ἡνίκα) – τότε = amikor – akkor

ὅσῳ – τοσοῦτῳ, vagy ὅσον – τοσοῦτον = minél – annál, amennyire – annyira

Kiegészítés

(egymásra vonatkozó névmással)

86. Οἱ Ἀθηναῖοι οὐτ' εὐφωνία διαφέρουσι τῶν ἄλλων
οὔτε σωμάτων μεγέθει καὶ ῥώμῃ φιλοτιμία, ἥπερ μάλιστα
παροξύνει πρὸς τὰ καλὰ καὶ ἔντιμα.

87. ἀπολελείμμεθα καὶ τοῖς ἔργοις καὶ ταῖς διανοαῖς τῶν
προγόνων, οἱ μὲν ὑπὲρ τῆς τῶν ἄλλων σωτηρίας τήν τε
(ἑαυτῶν) πατρίδα... ἐκλιπεῖν ἐτόλμησαν καὶ μαχόμενοι... τοὺς βαρβάρους ἐνίκησαν,
ἡμεῖς δ' οὐδ' ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας αὐτῶν πλεονεξίας κινδυνεύειν ἀξιούμεν...

Fordítás

88. A lelki versenyek annnyival jobbak a testieknél, amennyivel a lélek jobb a testnél.

.....
.....
.....

89. Olyanoknak kell lennünk másokkal szemben, amilyenek mi is másokat méltányolunk velünk szemben.

.....
.....
.....

90. Ahogy barátod jelenlétében beszélsz, úgy gondolj rá távollétében is.

.....
.....

91. Palamédész, aki igaztalanul veszett el, olyan elégtételt kapott az istenektől, amilyet senki más.

.....

.....

.....

92. Ahol a legtöbb a törvény, ott szokott lenni a legtöbb jogtalanság.

.....

.....

.....

NB.

Pronomen indefinitum

Τίς, τίς sohasem áll a mondat élén. Valaki (*aliquis*) és egy bizonyos (*quidam*) jelentései mellett (Σωκράτης τις) a következő jelentésárnyalatokat hordozhatja:

1. *az ember*: λέγοι τις ἄν – azt mondhatná az ember
2. *hozzávetőlegesen, körülbelül*: πόσοι τινες; ἑκατόν τινες. – Körülbelül hányan? Mintegy százan.
3. *egyfajta, amolyan, olyanforma*: πτωχός τις – amolyan koldusforma
4. *valami, valamilyen rendkívüli*: θαυμαστή τις ἀνδρεία – valami rendkívülien bámulatos vitézség; δεινή τις δύναμις – valami rendkívüli képesség

Hasonlóan adverbiumok mellett: διαφερόντως τι ἀδικεῖσθαι – valamilyen egyedülálló módon sérelmet szenvedni.

Fordítás

93. Öregem, úgy tűnik, mondasz valamit! Öregem, úgy tűnik, nem mondasz semmit!

.....

.....

94. Körülbelül hányan vagytok? Mintegy négyen, vagy öten?

.....

.....

95. Egyfajta vágyakozás. Valamiféle koldus vagy földönfutó.

.....

96. Kinek-kinek más tetszik.

.....

97. Ugyanazokról máskor másképpen.

.....

98. Ki-ki máshonnan jött.

.....

99. Más másra alkalmasabb.

.....

100. Az Isten minden embernek munkát rendelt, kinek-kinek mást.

.....

.....

101. Konón hol erre, hol arra vonulva pusztította az ellenség országát.

.....

.....

102. Hannibal az egyik szemére vak volt.

.....

103. Egyiket sem dicsérem, sem a vakmerőt, sem a hitványt.

.....

.....

104. Melyik kötelék erősebb, a kényszer, vagy a vágy?

.....

.....

105. Héraklés, mivel két utat látott, az egyik a gyönyöré, a másik az erényé volt, nem tudta, mi lenne jobb, melyikre forduljon.

.....

.....

.....

106. Aki két nyulat üldöz (*a két tapsit üldöző*) egyszerre, az alighanem egyiket sem fogja meg.

.....

.....

Kiegészítés

(helyettesítse a kettő számnevet 1-gyel, 3-mal, 4-gyel!)

107. Ἐκ δυοῖν πηγῶν, , ,

..... ῥεῖ ὁ ποταμός.

108. Δύο ποταμοὶ ῥέουσι, , ,
..... δια τῆς πόλεως.

109. Μετὰ δυοῖν φίλων, , ,
..... ἦκω εἰς τὴν πατρίδα μου.

110. Δύο ἐστὸν / ἐστὶν γένη, , ,
..... ἀνδρῶν τε καὶ θεῶν.

111. Δύο νύκτας, , ,
..... μένει ὁ ἱατρός.

112. Δύο κύνας, , ,
..... ἐκάστω δίδωμι.

113. Δύο δένδρα ἴστησι, , ,
..... πρὸ τοῦ οἴκου.

Fordítás

114. Valamelyiket a kettő közül! Vagy el kell menekülni, vagy meg kell halni.
.....

115. Senki sem szolgálhat két urat.
.....

116. Egy fecske nem csinál nyarat (*tavaszt*).
.....

117. Egy mindenkiért, mindenki egyért!
.....

118. Kétszer kettő: négy.

.....

119. Empedoklés azt mondja, hogy négy elem van: tűz, levegő, víz, föld.

.....

.....

120. Dikaiarchos azt mondja, hogy a lélek a négy elem harmóniája.

.....

.....

121. A négy államforma neve: egyeduralom, a legjobbak uralma, a kevesek uralma, népuralom.

.....

.....

.....

122. Δις καὶ τρις τὸ καλόν, τὸ δὲ κακὸν οὐδ' ἅπαξ.

.....

.....

123. A tíz a nyolcnál kettővel több.

.....

124. Háromszor három mennyi? Kilenc.

.....

125. Négyszer négy az tizenhat.

.....

126. Az athéniaiak 2000 nehézgyalogost küldtek Poteidaiába, és Kalliaszt, Kalliadés fiát ötödmagával hadvezérként.

.....

.....

.....

.....

127. Egy asszony négy szülésben húszat szült, mert ötöt-ötöt szült, ráadásul többségük élt.

.....

.....

.....

Kiegészítés

(a megfelelő számnevekkel)

128. Στρατόνικος ὁ κιθαρωδὸς... διδάσκων γὰρ κιθαριστάς, ἐπειδὴ ἐν τῷ διδασκαλείῳ

εἶχεν 9 μὲν εἰκόνας τῶν Μουσῶν, τοῦ δὲ Ἀπόλλωνος 1

....., μαθητὰς δὲ 2 , πυνθανομένου

τινὸς πόσους ἔχοι μαθητὰς, ἔφη· σὺν τοῖς θεοῖς 12

129. Τῶν ἑπτὰ νήσων... Σικελία μὲν, ὡς λόγος,

ἐστὶν μεγίστη, 2. Σαρδῶ, 3.

Κύρνος, 4. δ' ἡ Διὸς Κρήτη τροφός,

Εὐβοία 5. στενοφυής, 6. Κύπρος,
Λέσβος δὲ τάξιν 7. ἐν ταῖσδ' ἔχει.

130. Σοφοκλῆς τοὺς χορευτὰς ἐποίησεν ἀντὶ ιβ' , ιε'
..... , καὶ τὸν γ ὑποκριτὴν ἐξηῦρεν.

131. Σοφοκλῆς ἔγραψε δράματα, ὥς φησιν Ἀριστοφάνης ὁ γραμματικός, ρλ'
.....

132. Περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον ὡς Εὐριπίδης ἀπέθανε καὶ Σοφοκλῆς, ποιητὴς τραγωδιῶν,
ἔτη βιώσας ς' , νίκας δ' ἔχων ιη'

133. Ἀμίλκων... ἐξέπλευσεν ἐκ τῆς Καρχηδόνας, ἔχων πεζὴν μὲν δύναμιν οὐκ
ἐλάττω τῶν 300000 , ναῦς δὲ μακρὰς πλείους τῶν 200
..... , καὶ χωρὶς πολλὰς ναῦς φορτίδας τὰς κομιζούσας τὴν
ἀγοράν, ὑπὲρ τὰς 3000

134. Εἷς ὁ πατήρ, παῖδες 12 · τῶν δὲ ἐκάστῳ

παῖδες 2 x 30 διάνδιχα εἶδος ἔχουσαι·

αἱ μὲν λευκαὶ ἔασιν ἰδεῖν, αἱ δ' αὖτε μέλαιναι·

Τῆς Μητρὸς τῶν θεῶν, ὡς ὁ ὕμνος λέγει, ἦν
τὸ μὲν ἥμισυ τοῦρανοῦ
τὸ δ' ἥμισυ γαίας
πόντου τε τρίτον μέρος

Igeragozások

VIII. Néhány magánhangzós τό

(MVM 93. §)

NB.

A τόhangzó nemcsak az imperfecta actióban, hanem mindenütt másutt is rövid, kivéve az activ és medialis aoristosi és futurum alakokat.

Kiegészítés

1. περὶ τῷ χωρίῳ δεδιότες· παρακαλέω A.praet.ipf.plur.3. τε
εὐθὺς ἐς τὴν Λακεδαιμόνα τοὺς ξυμμάχους καὶ κατεβόων ἔρχομαι A.aor.pt.m.plur.
nom. τῶν Ἀθηναίων ὅτι σπονδὰς τε λύω A.pf.pt.m.plur.nom.
..... εἶεν καὶ ἀδικοῖεν τὴν Πελοπόννησον. Αἰγινήται τε
φανερῶς μὲν οὐ πρεσβευόμενοι, δεδιότες τοὺς Ἀθηναίους, κρύφα δὲ οὐχ ἥκιστα...
(Thuc. 1.67)

2. διότι τοὺς Ἀθηναίους ἐνόμιζον διπλοῦν τὸν πόλεμον ἔχοντας, πρὸς τε σφᾶς
καὶ Σικελιώτας, εὐκαθαιρετωτέρους ἔσεσθαι, καὶ ὅτι τὰς σπονδὰς προτέρους
λύω A.pf.inf. ἡγοῦντο αὐτούς· ἐν γὰρ τῷ προτέρῳ πολέμῳ
σφέτερον τὸ παρανόμημα μᾶλλον γίγνομαι aor.inf. , ὅτι τε ἐς
Πλάταιαν ἦλθον Θηβαῖοι... (Thuc. 7.18)

NB.

καλε- és κλη- τό a καλέω-ban.

Kiegészítés

3. εὐπαις, εὐειδής· εἰ δὲ πρὸς τούτοις ἔτι τελευτάω A.fut.sg.3.
τὸν βίον εὖ, οὗτος ἐκεῖνος τὸν σὺ ζητέεις, ὁ ὄλβιος καλέω P.pf.inf.

ἄξιός ἐστι· πρὶν δ' ἂν τελευτάω A.ao.coni.sg.3. , ἐπέχω A.ao.inf.

..... μὴδὲ καλέω A.ipf.inf. κω ὄλβιον,

ἀλλ' εὐτυχέα. Τὰ πάντα μὲν νυν ταῦτα συλλαβεῖν ἄνθρωπον ἔοντα ἀδύνατόν ἐστι... (Her. 1.32)

4. Πειθομένων δὲ καὶ ταῦτα τῶν Μήδων οἰκοδομέει τείχεα μεγάλα τε καὶ καρτερά,

ταῦτα τὰ νῦν Ἀγβάτανα καλέω P.praes.pf.sg.3. , ἕτερον ἑτέρῳ

κύκλῳ ἐνεστεῶτα. Μεμηχάνηται δὲ οὕτω τοῦτο τὸ τεῖχος ὥστε ὁ ἕτερος τοῦ ἑτέρου κύκλος τοῖσι προμαχεῶσι μούνοισι ἐστι ὑψηλότερος. (Her. 1.98)

NB.

Az aინέw és aιδέw ige mindenütt rövid tőhangzót mutat.

Kiegészítés

5. NE. ἴτω· ποιήσω, πᾶσαν αἰσχύνην ἀφείς.

ΟΔ. Ἡ μνημονεύεις οὖν ἃ σοὶ παραινέω A.ao.sg.1. ;

NE. Σάφ' ἴσθ', ἐπείπερ εἰσάπαξ συναινέω A.ao.sg.1.

ΟΔ. Σὺ μὲν μένων νυν κείνον ἐνθάδ' ἐκδέχου,

ἐγὼ δ' ἄπειμι, μὴ κατοπτευθῶ παρών...

(Soph. *Phil.* 120 skk.)

6. ΦΙ. Ἐὰ με πάσχειν ταῦθ' ἄπερ πάσχω A.ao.inf. με δεῖ·

ἃ δ' αἰνέω A.ao.sg.2. μοι δεξιᾶς ἐμῆς θιγών,

πέμπειν πρὸς οἴκους, ταῦτά μοι πράττω A.ao.imper.sg.2. , τέκνον,

καὶ μὴ βράδυνε μὴδ' ἐπιμνηνῆσκω P.ao.coni.sg.2. ἔτι

Τροίας·

(Soph. *Phil.* 1397 skk.)

NB.

A tőhangzó mindenütt rövid, a passiv alakokban „passiv sigma” jelenik meg, amely néhol a tő része.

Kiegészítés

7. Καλλίαν ἐκεῖνον τὸν δημόσιον καὶ τοιούτους ἀνθρώπους, μίμους γελοίων καὶ ποιητὰς αἰσχυρῶν ᾠσμάτων, ὧν εἰς τοὺς συνόντας ποιοῦσιν εἴνεκα τοῦ γελάω P.ao.

inf. , τούτους ἀγαπᾷ καὶ περὶ αὐτὸν ἔχει. καίτοι ταῦτα, καὶ εἰ μικρά τις ἡγείται, μεγάλ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι... (Dem. 2.19)

NB.

Hosszú tőhangzó mellett „passiv sigma” is felbukkan.

Kiegészítés

8. τὰς διασφάγας τῶν ὁρέων ἐνδείμας ὁ βασιλεὺς πύλας ἐπ' ἐκάστη διασφάγι ἔστησε, ἀποκλείω P.pf.pt.n.sg.gen. δὲ τοῦ ὕδατος τῆς διεξόδου

τὸ πεδίον τὸ ἐντὸς τῶν ὁρέων πέλαγος γίνεται, ἐνδιδόντος μὲν τοῦ ποταμοῦ, ἔχοντος δὲ οὐδαμῇ ἐξήλυσιν. (Her. 3.117)

9. Τούτου τοῦ πελάγεος τὸ στόμα ἐστὶ εὖρος τέσσερες στάδιοι, μῆκος δὲ τοῦ στόματος ὁ αὐχὴν, τὸ δὴ Βόσπορος καλέω P.praes.pf.sg.3. , κατ'

ὃ δὴ ζεύγνυμι P.praet.pf.sg.3. ἡ γέφυρα, ἐπὶ σταδίου εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ἐστὶ· τείνει δ' ἐς τὴν Προποντίδα ὁ Βόσπορος. Ἡ δὲ Προποντίς, ἐοῦσα εὖρος μὲν σταδίων πεντακοσίων... (Her. 4.85)

10. Τὴν δὲ Θεσσαλὴν λόγος ἐστὶ τὸ παλαιὸν εἶναι λίμνην, ὥστε γε συγκλείω P.pf.pt.f.sg.

acc. πάντοθεν ὑπερμήκεσι ὄρεσι· τὰ μὲν γὰρ αὐτῆς πρὸς τὴν ἠῶ ἔχοντα τό τε Πήλιον ὄρος καὶ ἡ Ὅσσα ἀποκλείω A.sg.3. συμμίσγοντα τὰς ὑπωρείας ἀλλήλοισι... (Her. 7.129)

11. ἵστε δήπου τοῦτ' ἀκοῇ, ὅτι τὴν πόλιν ἐκλιπόντες καὶ κατακλείω P.ao.pt.m.plur.nom.

..... εἰς Σαλαμίνα, ἐκ τοῦ τριήρεις ἔχειν πάντα μὲν τὰ σφέτερ'

αὐτῶν καὶ τὴν πόλιν τῇ ναυμαχίᾳ νικήσαντες σφύζω A.ao.plur.3.,
πολλῶν δὲ καὶ μεγάλων ἀγαθῶν... (Dem. 22.13)

12. ἔστιν ὑπὲρ τριάκοντα τάλανθ' ἡ πρόσοδος μὴ πολεμουμένης, εἰ πολεμήσεται

δὲ, οὐδὲ ἓν· ἐκ δὲ τῶν ἐμπορίων, ἃ τότε' ἂν κλείω P.ao.opt.sg.3.,

πλεῖν ἢ διακόσια· ὥστε τί βουλόμενος μικρὰ λαμβάνειν καὶ πολεμεῖν ἂν αἰρέω

M.ao.opt.sg.3. , ἔξον τὰ πλείω καὶ φίλος εἶναι, θαυμάζειν

φήσουσιν. (Dem. 23.110)

NB.

A tő f (v)-ja az imperfecta actióban nem jelentkezik, a többi actióban jelen van (pl. νέω).

Kiegészítés

13. ὅμως γε νεῖ οὐδὲν ἦττον. Πάνυ μὲν οὖν. Οὐκοῦν καὶ ἡμῖν νέω adi.verb.

..... καὶ πειράω adi.verb. σφύζεσθαι ἐκ τοῦ

λόγου, ἥτοι δελφῖνά τινα ἐλπίζοντας ἡμᾶς ὑπολαβεῖν ἂν ἢ τινα ἄλλην ἄπορον σωτηρίαν. (Plat. Resp. 453d)

NB.

A χέ(φ)ω χευ- és χῦ- tövet mutat. A futurum és az aoristos σ képző nélkül áll.

Kiegészítés

14. ΜΗ. ...τοῦν τεῦθεν ἡμῖν· τέκνα γὰρ κατακτείνω A.fut.sg.1.

τᾶμ' οὔτις ἔστιν ὅστις ἐξαίρῃω M.fut.sg.3. *

δόμον τε πάντα συγγέω A.ao.pt.f.sg.nom. Ἰάσονος

ἔξειμι γαίας, φιλάτων παίδων φόνον

φεύγουσα καὶ τλᾶσ' ἔργον ἀνοσιώτατον.

(Eur. Med. 792 skk.)

15. ΧΟ. ὦ τάλας, ὅσον κακὸν ἔχει δόμος·

δάκρυσί μου βλέφαρα καταχέω P.ao.pt.n.plur.nom. τέγγεται

σᾶι τύχαι.

τὸ δ' ἐπὶ τῷδε πῆμα φρίσσω πάλαι.

(Eur. Hipp. 852 skk.)

16. Περὶ τῶν Σιβυλλείων χρησμῶν

Ὅτε Ταρκύνιος τῶν Ῥωμαίων ἐβασίλευε, γυνή τις ἐσθῆτα οὐκ ἐγχωρίαν ἐνδύω A.pf.

pt.f.sg.nom. ἦκε πρὸς αὐτὸν βίβλους ἐννέα φέρουσα μεστὰς

τῶν καλέω P.pf.pt.m.plur.gen. Σιβυλλείων χρησμῶν· ἡ δὲ γυνή,

ὥς ἔνιοι λέγουσιν, Ἀμάλθεια καλέω P.ao.sg.3.

17. Ἦκουσα οὖν πρὸς τὸν βασιλέα παραινέω A.ao.sg.3. αὐτῷ

ὠνεῖσθαι τὰς βίβλους.

18. Οὐκ ἐθέλοντος δὲ τοῦ Ταρκυνίου τῆς αἰτηθείσης τιμῆς ὠνήσασθαι αὐτάς,

ἡ γυνὴ τρεῖς ἐξ αὐτῶν ἀπέσπασε καὶ ἐπ' ἐσχάρα, ἔνθα διὰ τὸ ἄρτι τυθῆναι πῦρ

ἔτι ἐφλέγετο, κατακαίω A.ao.sg.3. καὶ τὰς λοιπὰς φέρουσα

τῆς αὐτῆς ἐπῶλει τιμῆς· γελάω P.ao.pt.f.sg.nom. δέ, ὅτι τὴν

αὐτὴν τιμὴν αἰτεῖ περὶ τῶν ἐλαττόνων, πάλιν τρεῖς βίβλους κατακαίω A.ao.sg.3.

..... καὶ περὶ τῶν λοιπῶν τὸ ἴσον ἥτει χρυσίον.

19. Τοτὲ δὲ ὁ Ταρκύνιος οὐκέτι γελᾶω A.aο.sg.3. , ἀλλὰ αἰδέομαι P.aο.pt.m.sg.nom. τὴν γυναῖκα προσκαλέω M.aο.sg.3. τοὺς οἰωνοσκόπους καὶ τί χρὴ πράττειν ἠρώτησεν.
20. Κάκεῖνοι ἀκούσαντες τὸ πρᾶγμα ἐκέλευσαν τὸν βασιλέα ἀποτελέσαι τῇ γυναικὶ τὸ χρυσίον, ὅσον ἦται καὶ τοὺς περιόντας τῶν χρησμῶν ὠνεῖσθαι. Καὶ ὁ μὲν Ταρκύνιος τὰ κελεύω P.pf.pt.n.plur.acc. ἐτέλεσεν.
21. Αἱ δὲ βίβλοι αὐτίκα ἐν τῷ Διὸς νεώ, τῷ ἐν Καπιτωλίῳ λιθίνῃ κίστῃ ἐγκλείω P.aο.plur.3. καὶ δύο ἐπιφανεῖς Ῥωμαῖοι ἄνδρες κελεύω P.aο.plur.3. τὴν φυλακὴν καὶ ἐπιστασίαν τῶν χρησμῶν ἔχειν.
22. Ὑστερον δὲ ἐπεὶ ἡ βασιλεία καταλύω P.aο.sg.3. , ὁ δῆμος δέκα ἄνδρας τῶν ἐπιφανεστάτων φύλακας τῶν χρησμῶν ἐποίησεν. ἦσαν δὲ οὗτοι οἱ ἄνδρες καὶ ἐξηγηταὶ τῶν χρησμῶν· διασείω P.aο.pt.f.sg.gen. γὰρ τῆς πόλεως δεινοῖς πάθεσι, πρὸς τὰ χράω P.aο.pt.n.plur.acc. ἐν ταῖς βίβλοις ἐτρέποντο ἐρευνῶντες, τίνα τρόπον τῇ πόλει τὸν ὄλεθρον ἀρκέω A.aο.opt.plur.3. καὶ τὸν δῆμον τῶν κακῶν λύσειαν.
23. Ἰσχυρᾶς ποτε σιτοδείας ἐν Ῥώμῃ οὔσης Πομπήϊος εἰς Σικελίαν πλέω A.aο.sg.3. , ἵνα σίτον τῷ ἅστει κομίζοι· μέλλοντος δὲ αὐτοῦ πάλιν ἀποπλέω M.fut.inf. ὁ ἄνεμος σφοδρῶς πνέω A.aο.sg.3. καὶ οἱ κυβερνῆται φοβούμενοι, μὴ ἡ ναὺς καταδύω P.aο.opt.sg.3. , ὥκνησαν· ὁ δὲ οὐδὲν τρέω A.aο.sg.3. ἀλλὰ κελεύσας τὴν ἄγκυραν ἀνασπάω P.aο.inf. ἀναβοάω A.aο.sg.3. * πλέω A.ipf.inf. ἀνάγκη, ζῆν οὐκ ἀνάγκη.

IX. T-hangú tövek

(MVM 96–97. §)

NB.

Mássalhangzós tövű igeragozás – *verba impura*: az imperfectum tő és az igető nem egyenlő. Az imperfecta actio ragozása az imperfectum tő alapján teljesen a παιδεύω példáját követi. Ellenben az instans és perfecta actiókban az igető a különböző képzők hatására hangváltozásokat szenved. Gyenge (képzőkkel történő) és erős (képzőtlen, ún. kötőhangzós) képzés egyaránt előfordul ezeknél az igéknél.

A némahangú tövek T-, K-, P-hangra végződnek. Azaz sorrendben: foghangok (zöngétlen t, th és zöngés d, dh), torokhangok (zöngétlen k, kh és zöngés g, gh, stb.), ajakhangok (zöngétlen p, ph és zöngés b, bh). Általában: a

ζω-végűek (a hangot jelentők kivételével pl: κράζω) a T-hangú,

ττω-végűek (és a hangot jelentő ζω-végűek) a K-hangú,

πτω-végűek a P-hangú tövekhez tartoznak.

T-hangú tövek: az igető végén álló τ, δ, θ a hangtani törvények szerint a ragozásban

σ és κ előtt nyom nélkül kiesik,
μ és másik T-hang előtt σ-vá lesz.

Kiegészítés

1. πλάττω A.imper.sg.2. τοίνυν μίαν μὲν ιδέαν θηρίου ποικίλου

καὶ πολυκεφάλου, ἡμέρων δὲ θηρίων ἔχοντος κεφαλὰς κύκλῳ καὶ ἀγρίων, καὶ δυνατοῦ μεταβάλλειν καὶ φύειν ἐξ αὐτοῦ πάντα ταῦτα. Δεινοῦ πλάστου, ἔφη, τὸ ἔργον· ὅμως δέ, ἐπειδὴ εὐπλαστότερον κηροῦ καὶ τῶν τοιούτων λόγος, πλάττω P.pf.

imper.sg.3. Μίαν δὴ τοίνυν ἄλλην ιδέαν λέοντος, μίαν δὲ

ἀνθρώπου· πολὺ δὲ μέγιστον ἔστω τὸ πρῶτον καὶ δεύτερον τὸ δεύτερον. Ταῦτα,

ἔφη, ῥάω, καὶ πλάττω P.praes.pf.sg.3. (Plat. Resp. 588c–d)

2. τόδε ἤδη ἐπεσκέψω, ὡς οἱ τε φύσει λογιστικοὶ εἰς πάντα τὰ μαθήματα ὡς ἔπος εἰπεῖν ὅξεις φύονται, οἱ τε βραδεῖς, ἂν ἐν τούτῳ παιδευθῶσιν καὶ γυμνάζω M.ao.

coni.plur.3. , κἄν μηδὲν ἄλλο ὠφεληθῶσιν, ὅμως εἰς γε τὸ ὀξύτεροι αὐτοὶ αὐτῶν γίνεσθαι πάντες ἐπιδιδόασιν; Ἔστιν, ἔφη, οὕτω. (Plat. *Resp.* 526b)

3. ἔπειτα δὲ αὐτῷ οἱ μὲν γυμνάζω M.ao.pt.m.plur.nom. καὶ χρισάμενοι, οἱ δὲ καὶ λουσάμενοι παρήλθον. (Xen. *Symp.* 1.7)

4. καὶ χειμῶνος μὲν ἐν στέγῃ γυμνάζω M.fut.sg.1. , ὅταν δὲ ἄγαν καῦμα ἦ, ἐν σκιᾷ; (Xen. *Symp.* 2.18)

5. Πείραιε Κλυτίδῃ, σὺ δέ μοι τά περ ἄλλα μάλιστα

πείθω M.ipf.sg.2. ἐμῶν ἐτάρων, οἱ μοι Πύλον εἰς ἅμ' ἔποντο· (Hom. *Od.* 15.540 sk.)

6. ὥστ', ἐὰν ἔμοιγε πείθω M.ipf.coni.plur.2. , οὐ τοὺς εὐεργέτας, καθὸ δύνασθε, τῆς πατρίδος ἀποστερήσετε... (Lys. 34.5)

7. πῶς τίς τοι πρόφρων ἔπεσιν πείθω M.ipf.coni.sg.3. Ἀχαιῶν ἢ ὁδὸν ἐλθέμεναι ἢ ἀνδράσιν ἴφι μάχεσθαι; (Hom. *Il.* 1.150 sk.)

8. ἀλλὰ διαμένω λέγων ἐξ ὧν ἐγὼ μὲν πολλῶν ἐλάττων εἰμὶ παρ' ὑμῖν, ὑμεῖς δ', εἰ πείθω M.fut.opt.plur.2. μοι, μείζους ἂν εἴητε· (Dem. 8.71)

9. Τοὺς μὲν θεοὺς φοβοῦ, τοὺς δὲ γονεῖς τίμα, τοὺς δὲ φίλους αἰσχύνου, τοῖς δὲ νόμοις πείθω M.ipf.imper.sg.2. Τὰς ἡδονὰς θήρευε τὰς μετὰ δόξης· (Isocr. 1.16)

10. ἀλλ' ἄγεθ' ὥς ἂν ἐγὼ εἴπω, πείθω M.ipf.coni.plur.1. πάντες·
φεύγωμεν σὺν νηυσὶ φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν·
οὐ γὰρ ἔτι Τροίην αἰρήσομεν εὐρύναυιαν.
(Hom. *Il.* 2.139 skk.)

11. ΑΠ. ...καὶ γὰρ κτανεῖν σ' πείθω A.ao.sg.1. μητρώον δέμας.
(Aesch. *Eum.* 87)

12. XO. τοιαῦτ' ἔδρασας καὶ Φέρητος ἐν δόμοις·

Μοίρας πείθω A.aο.sg.2. ἀφθίτους θείναι βροτούς.
(Aesch. *Eum.* 723 sk.)

13. ὁ Νυμφόδωρος... τόν τε ἐπὶ Θράκης πόλεμον ὑπεδέχετο καταλύσειν. πείθω A.fut.
inf. γὰρ Σιτάλκην πέμπειν στρατιὰν Θρακίαν Ἀθηναίους

ἰππέων τε καὶ πελταστῶν. ξυνεβίβασε δὲ καὶ τὸν Περδίκκαν τοῖς Ἀθηναίοις καὶ

Θέρμην αὐτῷ πείθω A.aο.sg.3. ἀποδοῦναι· ξυνεστράτευσέ
τε εὐθύς Περδίκκας...
(Thuc. 2.29)

14. XO. πρὸς τοῦ δ' πείθω P.aο.sg.2. καὶ τίνος βουλευμασιν;

OP. τοῖς τοῦδε θεσφάτοισι· μαρτυρεῖ δέ μοι.
(Aesch. *Eum.* 593 sk.)

15. εἴ τε μὴ παύσεται, ὀλίγους μὲν αὐτὸν τῶν ἐχθρῶν ἐς φιλίαν προσάξεσθαι, πολὺ
δὲ πλείους τῶν φίλων πολεμίους ἔξειν. καὶ ὁ μὲν πείθω P.aο.sg.3.
τε καὶ Χίων ἄνδρας ὅσους εἶχεν ἔτι ἀφῆκε καὶ τῶν ἄλλων τινάς· (Thuc. 3.32)

16. οὐκουν ἐγὼ πείθω P.aο.sg.1. τε ταῦτα ὑπὸ σοῦ καὶ
παρεγενόμην ἄνδρας ἄγων σοι ὡς ἦν δυνατόν πλείστους τε καὶ ἀρίστους; (Xen.
Cyr. 5.5)

NB.

σπένδω: az igető -vδ végződése minden esetben pótlónyújtást eredményez. Így:
σπείσω, ἔσπεισα, stb.

Kiegészítés

17. Τῶν δὲ δώδεκα βασιλέων δικαιοσύνη χρεωμένων, ἀνὰ χρόνον ὡς ἔθυσαν ἐν τῷ ἱρῷ τοῦ Ἡφαίστου, τῇ ὑστάτῃ τῆς ὀρτῆς μελλόντων κατασπένδω A.fut.inf.

..... ὁ ἀρχιερεὺς ἐξήνικέ σφι φιάλας χρυσέας, τῇσί περ ἔωθεσαν σπένδω A.ipf.inf., ἀμαρτῶν τοῦ ἀριθμοῦ, ἔνδεκα

δωδεκα ἐοῦσι. Ἐνθαῦτα ὡς οὐκ εἶχε φιάλην ὁ ἔσχατος ἐστεῶς αὐτῶν Ψαμμήτιχος, περιελόμενος τὴν κυνέην ἐοῦσαν χαλκέην ὑπέσχε τε καὶ σπένδω A.praet.ipf.sg.3.

..... Οἱ δὲ ἐν φρενὶ λαβόντες τό τε ποιητὴν ἐκ Ψαμμήτιχου

καὶ τὸ χρηστήριον... τὸν χαλκὴν σπένδω A.ao.pt.m.sg.acc. αὐτῶν

φιάλη τοῦτον βασιλέα ἔσεσθαι μῶνον Αἰγύπτου... (Her. 2.151)

18. αὐτὰρ ἐπεὶ σπένδω A.ao.plur.3. τε πῖον θ' ὅσον ἤθελε θυμός...

(Hom. Od. 3.342)

19. Τισσαφέρνης μὲν ὤμοσεν Ἀγησιλάῳ, εἰ σπένδω M.ao.opt.sg.3. ἕως ἔλθοιεν οὓς πέμπειε πρὸς βασιλέα ἀγγέλους, διαπράξεσθαι αὐτῷ ἀφεθῆναι αὐτονόμους τὰς ἐν τῇ Ἀσίᾳ πόλεις Ἑλληνίδας, Ἀγησίλαος δὲ ἀντῴμοσε σπονδὰς ἄξιν ἀδόλως... (Xen. Ag. 1.10)

20. Λακεδαιμόνιοι δὲ αἰσθόμενοι... τοὺς Κορινθίους... μέλλοντας σπένδω M.fut.

inf. πρὸς τὸ Ἄργος, πέμπουσι πρέσβεις ἐς τὴν Κόρινθον

βουλόμενοι προκαταλαβεῖν τὸ μέλλον... (Thuc. 5.30)

21. Ὡς ἔφαθ', οἱ δὲ ἕκαστος ἐλὼν δέπας ἀμφικύπελλον

σπένδω A.ao.pt.m.plur.nom. παρὰ νῆας ἴσαν πάλιν· ἦρχε δ' Ὀδυσσεύς.

(Hom. Il. 9.656 sk.)

22. ἀλλὰ μὲν' ὄφρα κέ τοι μελιιδέα οἶνον ἐνείκω,

ὥς σπένδω A.ao.coni.sg.2. Διὶ πατρὶ καὶ ἄλλοις ἀθανάτοισι...
(Hom. *Il.* 6.258 sk.)

23. ὥς φάτο, Ποντόνοος δὲ μελίφρονα οἶνον ἐκίρνα,
νώμησεν δ' ἄρα πᾶσιν ἐπισταδόν· οἱ δὲ θεοῖσιν

σπένδω A.ao.plur.3. μακάρεσσι, τοῖ οὐρανὸν εὐρὺν
ἔχουσιν...
(Hom. *Od.* 13.53 sk.)

24. καὶ τὸν Ἰππῖαν ὕστερον ἐσαγαγὼν ὥσπερ σπένδω M.ao.sg.3.,
ἐπειδὴ ἔνδον ἦν, ξυλλαμβάνει καὶ κατατοξεύει. (Thuc. 3.34)

25. Ἀκαρνᾶνες δὲ καὶ Ἀμφίλοχοι ἀπελθόντων Ἀθηναίων καὶ Δημοσθένους τοῖς
ὥς Σαλύνθιον καὶ Ἀγραίους καταφυγοῦσιν Ἀμπρακιώταις καὶ Πελοποννησίοις
ἀναχώρησιν σπένδω M.ao.plur.3. (Thuc. 3.114)

26. ὅτι δ' ἂν τούτων παραβαίνωσιν ἑκάτεροι καὶ ὀτιοῦν, τότε λελύσθαι τὰς
σπονδάς, σπένδω P.pf.inf. δὲ αὐτὰς μέχρι οὗ ἐπανεέλθωσιν οἱ
ἐκ τῶν Ἀθηνῶν Λακεδαιμονίων πρέσβεις· (Thuc. 4.16)

NB.

σφῶ-*nak* két igetöve van, a σφδ-*ból* csupán a medialis praesens perfectum
σέσφωμαι – meg vagyok mentve – származik. A többi alak a σω- *tóból*.

Kiegészítés

27. ἐπεὶ δὲ προσήλασαν, πρῶτον μὲν αὐτῶν ἐπυνθάνετο ὁ Κῦρος εἰ σφῶ P.ao.opt.
plur.3. οἱ πάντες αὐτῶ· (Xen. *Cyr.* 4.4)

28. ΚΛ. ...τί γὰρ
γυναικὶ τούτου φέγγος ἥδιον δρακεῖν,

ἀπὸ στρατείας ἄνδρα σφῶ A.a.o.pt.m.sg.gen. θεοῦ
 πύλας ἀνοίξει;
 (Aesch. Ag. 601 skk.)

29. πῶς γὰρ οὐκ αἰσχρόν, μᾶλλον δ' εἴ τις ἔστιν ὑπερβολὴ τούτου, τοὺς σφῶ
 A.pf.pt.m.plur.acc. ἡμᾶς τότε καὶ τὴν σφῶ A.ipf.pt.f.sg.acc.
 περὶ ἡμῶν ψῆφον θεμένους, τούτους τῶν ἐναντίων
 τετυχηκέναι διὰ τούτους, καὶ περιῶφθαι τοιαῦτα πεπονθότας οἱ οὐδένες
 ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων; τίς οὖν ὁ τούτων αἴτιος; τίς ὁ ταῦτα φενακίζω A.a.o.pt.m.sg.nom.
 ; οὐχ οὗτος; (Dem. 19.66)

30. οὕτω μοι προθύμως ἐβοήθησας ὥς νῦν τὸ μὲν ἐπ' ἐμοὶ οἴχομαι, τὸ δ' ἐπὶ σοὶ
 σφῶ M.praes.pf.sg.1. (Xen. Cyr. 5.4)

31. ΗΛ. Ὡ φίλταται γυναῖκες, ὦ πολίτιδες,
 ὁρᾷτ' Ὀρέστην τόνδε, μηχαναῖσι μὲν

θανόντα, νῦν δὲ μηχαναῖς σφῶ M.pf.pt.m.sg.acc.
 (Soph. El. 1227 skk.)

NB.

A *futurum atticum* T-hangú tövekből. Az ízω-νέγű igék, ha kettőnél több szó-
 tagból állnak, akkor activ és medialis *futurum*ukat összevonással képezhetik:
 -ιῶ, -ιοῦμαι. Idetartozik az áζω-νέγű βιβάζω is.

Kiegészítés

32. Πρὸς δὲ τούτοις ἃ νῦν ἀπολαβεῖν οὐ δυνάμεθα διὰ πολέμου καὶ πολλῆς
 δαπάνης, ταῦτα διὰ πρεσβείας ῥαδίως κομίζω M.fut.plur.1.
 Μὴ γὰρ οἴεσθε... Φίλιππον ὑπὲρ Ἀμφιπόλεως πολεμήσειν... (Isocr. 8.22)

33. καὶ τὴν Βοιωτίαν ἐξέλιπον Ἀθηναῖοι πᾶσαν, σπονδὰς ποιησάμενοι ἐφ' ᾧ τοὺς ἄνδρας κομίζω M.fut.plur.3. καὶ οἱ φεύγοντες Βοιωτῶν κατελθόντες καὶ οἱ ἄλλοι πάντες αὐτόνομοι πάλιν ἐγένοντο. (Thuc. 1.113)

34. Ἀλλ' οὐδ' ἐκ τῶν πολεμίων ἐλύσω οὐδένα. Ἀλλ' οὐδὲ τὰ ἀναθήματα, ἃ Μενέξενος τριῶν ταλάντων ποιησάμενος ἀπέθανε πρὶν ἀναθεῖναι, εἰς πόλιν κομίζω A.praes.pf.sg.2. (Is. 5.44)

35. κἀγὼ μὲν ὁ τάλας νεκρὸν ἀντὶ νυμφίου κομίζω M.aor.sg.1. καὶ ἔθαψα τηλικούτος ὢν ἄρτι γενειάσκοντα τὸν ἄριστον παῖδα τὸν ἀγαπητόν· (Xen. Cyr. 4.6)

36. Φιλονικεῖν μοι, ἔφη, δοκεῖς, ὦ Σώκρατες, τὸ ἐμὲ εἶναι τὸν ἀποκρινόμενον· χαρίζομαι fut.sg.1. οὖν σοι, καὶ λέγω ὅτι ἐκ τῶν ὠμολογημένων ἀδύνατόν μοι δοκεῖ εἶναι. (Plat. Prot. 360e)

37. οἱ μὲν ἐφ' οἷς χαρίζομαι fut.plur.3., ταῦτ' ἔλεγον, οἱ δ' ἐξ ὧν ἔμελλον σωθήσεσθαι. (Dem. 9.64)

38. ἦν δὲ αἰσθάνωνταί σε ἄλλα ἢ τὰ γενόμενα λέγοντα, νομίζω A.fut.plur.3. σε καὶ αὐτὸν καταδικάζειν σεαυτοῦ πάντα τὰ ἔσχατα παθεῖν, ἦν ἐγὼ τάληθῇ πύθωμαι. (Xen. Cyr. 3.1)

39. τοὺς δὲ καταβεβλημένως ζῶντας καὶ μηδενὸς ἄλλου φροντίζοντας πλὴν ὅπως ἀσελγῶς ἀπολαύσονται τῶν καταλειφθέντων, τούτους δὲ μισήσετε καὶ προδότας νομίζω A.fut.plur.2. καὶ τῆς πόλεως καὶ τῆς τῶν προγόνων δόξης· (Isocr. 15.305)

40. ΙΣ. ...προσλαμβάνει
κῆδός τε καινὸν καὶ ξυνασπιστὰς φίλους,

ὥς αὐτίκ' Ἄργος ἦ τὸ Καδμείων πέδον

πάλη καθέξων ἢ πρὸς οὐρανὸν βιβάζω A.fut.pt.m.sg.nom.

Ταῦτ' οὐκ ἀριθμός ἐστιν, ὦ πάτερ, λόγων,

ἀλλ' ἔργα δεινά· τοὺς δὲ σοὺς ὅποι θεοὶ

πόνους κατοικτίζω A.fut.plur.3. οὐκ ἔχω μαθεῖν.

(Soph. O.C. 378 skk.)

X. K- és P-hangú tövek

(MVM 98. §)

NB.

K-hang +	σ	ξ	P-hang +	σ	ψ
	μ előtt	γ		μ előtt	μ
	τ előtt	κ		τ előtt	π
	θ előtt	χ		θ előtt	φ

Az *activ perfectum* mindig erős képzésű, néhány esetben pedig az *activ aoristos* is. Utóbbi esetben a *praeteritum*-ragok képző nélkül, kötőhangzóval járulnak az ige-tőhöz. A *perfectum*-ban gyakran nincs képző (κ), a ragok α, illetve ει kötőhangzóval közvetlenül járulnak a reduplikált *perfectum* tőhöz. A többeli magánhangzó és a végső mássalhangzó gyakran hangmásulást szenved. A *passiv aoristos*-ban szintén előfordul az erős képzés, tehát a θ(η) képző hiányzik.

Kiegészítés

1. Ἐπελάθου, ἦν δ' ἐγώ, πάλιν, ὦ φίλε, ὅτι νόμφ οὐ τοῦτο μέλει, ὅπως ἔν τι γένος ἐν πόλει διαφερόντως εὖ πράττω A.fut.sg.3., ἀλλ' ἐν ὅλῃ τῇ πόλει τοῦτο μηχανᾶται ἐγγενέσθαι... (Plat. *Resp.* 519e)

2. καὶ ταῦτα μετὰ πόνων πάντα καὶ κινδύνων δι' ὅλου τοῦ αἰῶνος μοχθοῦσι, καὶ ἀπολαύουσιν ἐλάχιστα τῶν ὑπαρχόντων διὰ τὸ αἰεὶ κτᾶσθαι καὶ μήτε ἐορτὴν ἄλλο τι ἡγεῖσθαι ἢ τὸ τὰ δέοντα πράττω A.ao.inf. ξυμφοράν τε οὐχ ἦσσαν ἡσυχίαν ἀπράγμονα ἢ ἀσχολίαν ἐπίπονον· (Thuc. 1.70)

3. Τῶν δὲ πρότερον ἔργων μέγιστον πράττω P.ao.sg.3. τὸ Μηδικόν, καὶ τοῦτο ὅμως δυοῖν ναυμαχίαιν καὶ πεζομαχίαιν ταχεῖαν τὴν κρίσιν ἔσχεν. (Thuc. 1.23)

4. τὰ δ' ἔργα τῶν πράττω P.ao.pt.n.plur.gen. ἐν τῷ πολέμῳ οὐκ ἐκ τοῦ παρατυχόντος πυνθανόμενος ἡξίωσα γράφειν, οὐδ' ὥς ἐμοὶ ἐδόκει, ἀλλ' οἷς τε αὐτὸς παρῆν καὶ παρὰ τῶν ἄλλων ὅσον δυνατόν ἀκριβεῖα περὶ ἐκάστου ἐπεξελθών. (Thuc. 1.22)

5. λαβὼν τριακοσίους στατήρας Φωκαιᾶς, ἀνήλωσα εἰς τοὺς στρατιώτας, ἵνα πράξις
 τις πράττω P.aο.pt.sg.3. καὶ ὑμῖν καὶ ἐκείνοις συμφέρουσα, περὶ
 τούτων μοι δικάζεται ὡς πατρικὸν κομίζω M.pf.pt.m.sg.dat.
 χρέως παρὰ τῆς πόλεως τῆς Μυτιληναίων... (Dem. 40.36–37)
6. Ἐγὼ τοίνυν, ἔφη ὁ Τιγράνης, εἰ μὲν ἄγασαι τοῦ πατρὸς ἢ ὅσα βεβούλευται ἢ
 ὅσα πράττω A.praes.pf.sg.3. , πάνυ σοι συμβουλεύω τοῦτον
 μιμεῖσθαι· (Xen. Cyr. 3.1)
7. Ἐὰν δὲ δὴ καὶ ἀγαθὰ πράττω A.pf.pt.m.sg.nom. σοι δηλὸς ὦ
 καὶ προθυμούμενος πράξιαι ὡς ἐγὼ πλεῖστα ἐδυνάμην, οὐκ ἂν καὶ ἐπαίνου σοι
 ἄξιος εἶην μᾶλλον ἢ μέμψεως; (Xen. Cyr. 5.5)
8. Ἄνδρες φίλοι καὶ σύμμαχοι, τοῖς μὲν θεοῖς οὐδὲν ἂν ἔχοιμεν μέμψασθαι τὸ μὴ
 οὐχὶ μέχρι τοῦδε πάντα ὅσα ηὐχόμεθα καταπράττω A.pf.inf.
 (Xen. Cyr. 7.5)
9. οὐδεὶς αὐτῶν ἠξίωσε τὰ πράττω P.pf.pt.n.plur.acc. εἰπεῖν ἀδίκως
 πράττω P.pf.inf. , πρὶν δυστυχησάσης τῆς πόλεως καὶ στάσεως
 γενομένης Δικαιογένους οὐτοσί, πείθω P.aο.pt.m.sg.nom. ὑπὸ
 Μέλανος τοῦ Αἰγυπτίου... (Is. 5.7)
10. Ἐξ ἀρχῆς οὖν ὑμῖν, ὅπως ἂν δύνωμαι, διηγήσομαι τὰ πράττω P.pf.pt.n.plur.acc.
 (Isocr. 17.3)
11. ΚΗ. εὖ γὰρ πράττω P.praes.pf.sg.3. ταῦτα δ' ἐν πολλῷ
 χρόνῳ
 τὰ μὲν τις ἂν λέξειεν εὐπετῶς ἔχειν,
 τὰ δ' αὖτε κάπιμομφα. τίς δὲ πλήν θεῶν
 ἅπαντ' ἀπήμων τὸν δι' αἰῶνος χρόνον;
 (Aesch. Ag. 551 skk.)

12. XO. φεῦ φεῦ, πράττω P.praes.pf.sg.3. , κού κατώρθωνται τέχνηαι,
δέσποινα, τῆς σῆς προσπόλου, κακῶς δ' ἔχει.
(Eur. *Hipp.* 680 sk.)

13. ... KP. Τόνδ' ἀπάξομαι λαβών.
XO. Δεινὸν λέγεις σύ. KP. Τοῦτο νῦν πράττω M.fut.pf.sg.3. ,
ἦν μή μ' ὁ κραίνων τῆσδε γῆς ἀπειργάθῃ.
(Soph. *O.C.* 860 skk.)

14. τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠῦδα·
Εὖμαι', ἦ μάλα τοῦτο ἔπος θυμαλγὲς ἔειπες.

πῶς γὰρ δὴ τὸν ξεῖνον ἐγὼν ὑποδέχομαι fut.sg.1. οἴκῳ;
(Hom. *Od.* 16.68 skk.)

15. ἀλλ' ἄγε νῦν μᾶστιγα καὶ ἡνία σιγαλόεντα

δέχομαι ao.imper.sg.2. , ἐγὼ δ' ἵππων ἀποβήσομαι ὄφρα
μάχωμαι·
(Hom. *Il.* 5.226 sk.)

16. καὶ οὕτως ὑπ' ἐμοῦ εἰς τὴν οἰκίαν εἰσδέχομαι P.aο.pt.m.plur.nom. ,

ὥς ἐνεμόμεθα τὰ πατρῶα, ἀξιοῦντος ἐμοῦ ἀπολαβεῖν τὴν τῆς μητρὸς προῖκα
ἀντενεκάλουν καὶ οὗτοι, καὶ ἔφασαν ὀφείλεσθαι καὶ τῇ αὐτῶν μητρὶ τὴν ἴσην
προῖκα. (Dem. 40.14)

17. XO. ἄνασσ' Ἀθάνα, τίνα με φῆς ἔχειν ἔδραν;

AΘ. πάσης ἀπήμον' οἰζύος· δέχομαι ipf.imper.sg.2. δὲ σύ.

XO. καὶ δὴ δέχομαι P.praes.pf.sg.1. · τίς δέ μοι τιμὴ μένει;

AΘ. ὥς μή τιν' οἶκον εὐθενεῖν ἄνευ σέθεν.
(Aesch. *Eum.* 892 skk.)

18. καὶ τὴν πόλιν, ἐὰν μὲν ἡσυχάζῃ, τρίβω M.fut.inf. τε

αὐτὴν περὶ αὐτὴν ὥσπερ καὶ ἄλλο τι, καὶ πάντων τὴν ἐπιστήμην ἐγγηράσσεσθαι,
ἀγωνιζομένην δὲ αἰεὶ προσλήψεσθαι τε τὴν ἐμπειρίαν καὶ τὸ ἀμύνεσθαι οὐ λόγῳ
ἀλλ' ἔργῳ μᾶλλον ξύνηθες ἔξειν. (Thuc. 6.18)

19. ἡπείγετο ἐπιθέσθαι τῇ πείρᾳ, καὶ οἱ ξυντομωτάτην ἡγεῖτο διαπολέμῃσιν· ἡ γὰρ κατορθώσας ἔξειν Συρακούσας, ἡ ἀπάξειν τὴν στρατιάν καὶ οὐ τρίβω M.fut.inf.

..... ἄλλως Ἀθηναίους τε τοὺς ξυστρατευομένους καὶ τὴν
ξύμπασαν πόλιν. (Thuc. 7.42)

20. πάντων δὲ φανερώτατος Βρασίδας ἐγένετο. τριηραρχῶν γὰρ καὶ ὁρῶν τοῦ χωρίου χαλεποῦ ὄντος τοὺς τριηράρχους καὶ κυβερνήτας, εἴ που καὶ δοκοίη δυνατὸν εἶναι σχεῖν, ἀποκνοῦντας καὶ φυλασσομένους τῶν νεῶν μὴ συντρίβω A.ao.

coni.plur.3., ἐβόα λέγων ὡς οὐκ εἰκὸς εἶη ξύλων φειδομένους
τοὺς πολεμίους ἐν τῇ χώρᾳ περιδεῖν τεῖχος πεπονημένους... (Thuc. 4.11)

21. αὐτὰρ τοὺς ἄλλους κλήρῳ πεπαλῆσθαι ἄνωγον,
ὅς τις τολμήσειεν ἐμοὶ σὺν μοχλὸν αἰείρας

τρίβω A.ao.inf. ἐν ὀφθαλμῷ, ὅτε τὸν γλυκὺς ὕπνος ἰκάνοι.

(Hom. Od. 9.331 skk.)

22. Οἱ. ...κατεύχομαι δὲ τὸν δεδρακότη, εἴτε τις
εἷς ὢν λέληθεν εἴτε πλειόνων μέτα,

κακὸν κακῶς νιν ἄμορον ἐκτρίβω A.ao.inf. βίον·
(Soph. O.T. 246 skk.)

23. εὐτελέστερα δὲ τάδ' εἶναι, βραχεῖ μορίῳ τῆς δαπάνης καὶ ἅμα μετὰ
τῆς ἑαυτοῦ ἀσφαλείας αὐτοὺς περὶ ἑαυτοὺς τοὺς Ἕλληνας κατατρίβω A.ao.inf.

..... (Thuc. 8.46)

24. Πῶς γὰρ ἂν γένοιτο σύμμετροι (sc. ποιηταί) τοιοῦτοις ἀνδράσιν, οἳ τοσοῦτον
μὲν τῶν ἐπὶ Τροίαν στρατευσαμένων διήνεγκαν ὅσον οἱ μὲν περὶ μίαν πόλιν

στρατεύσαντες ἔτη δέκα διατρίβω A.ao.plur.3., οἱ δὲ τὴν ἐξ

ἀπάσης τῆς Ἀσίας δύναμιν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ κατεπολέμησαν, οὐ μόνον δὲ τὰς

αὐτῶν πατρίδας διασφύζω A.ao.plur.3., ἀλλὰ καὶ τὴν σύμπασαν

Ἑλλάδ' ἡλευθέρωσαν; (Isocr. 4.83)

25. Καὶ ἐκείνην μὲν ἀπῆγόν τινες τῶν τοῦ Κρίτωνος βοῶσάν τε καὶ κοπτομένην· ὁ δὲ Σωκράτης ἀνακαθίζομενος εἰς τὴν κλίνην συνέκαμψέ τε τὸ σκέλος καὶ ἐκτρίβω A.aο.

sg.3. τῇ χειρί, καὶ τρίβω A.ipf.pt.m.sg.nom.

ἅμα, Ὡς ἄτοπον, ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἔοικέ τι εἶναι τοῦτο ὃ καλοῦσιν οἱ ἄνθρωποι ἡδύ· (Plat. *Phaed.* 60a–b)

26. τῶν οὐδέν τοι ἐγὼ κρύπτω A.fut.sg.1. ἔπος οὐδ' ἐπικεύσω.
(Hom. *Od.* 4.350)

27. πορφύρεον δ' ἄρα κύμα περιστάθη οὐρεῖ ἴσον,

κυρτωθέν, κρύπτω A.aο.sg.3. δὲ θεὸν θνητὴν τε γυναῖκα.
(Hom. *Od.* 11.243 sk.)

28. ἀλλ' ἄγεθ' ὥς ἂν ἐγὼ εἴπω πειθώμεθα πάντες·
ἀσπίδες ὅσαι ἄρισται ἐνὶ στρατῷ ἡδὲ μέγισται
ἑσάμενοι, κεφαλὰς δὲ παναίθησιν κορύθεσσι

κρύπτω A.aο.pt.m.plur.nom. , χερσὶν τε τὰ μακρότατ' ἔγχε'
ἐλόντες ἴομεν·
(Hom. *Il.* 14.370 skk.)

29. ΛΙ. Ἄλλ', ὦ φίλη δέσποιν', ἐπεὶ σε μανθάνω
θνητὴν φρονοῦσαν θνητὰ κοῦκ ἀγνώμονα,

πᾶν σοι φράσω τάληθές οὐδὲ κρύπτω M.fut.sg.1.
(Soph. *Trach.* 472 skk.)

30. Μηδὲν ἀποκρύπτεσθε μήθ' ὧν κέκτησθε μήθ' ὧν ποιεῖτε μήθ' ὧν μέλλετε
πράττειν, εἰδότες ὅτι περὶ τὰ κρύπτω P.pf.pt.n.plur.acc. τῶν
πραγμάτων ἀναγκαῖόν ἐστιν πολλοὺς φόβους γίγνεσθαι. (Isocr. 3.52)

XI. Erős activ és medialis aoristos

(MVM 99. §)

NB.

Erős képzésűnek nevezik ezt az aoristost, mert nincs a gyenge képzésre jellemző σ aoristos-képzője. A praeteritum-ragok képző nélkül, ε, o kötőhangzókkal járulnak az igetőhöz (a gyenge fokú tőhöz). A ragozás gyakorlatilag követi a praeteritum imperfectum, illetve az imperfecta actio ragozását. Így a coniunctivusban a megnyújtott kötőhangzós alakokat (ω, η), az optativusban az o kötőhangzóval oi kettőshangzót képező ι módjelet találjuk. Az activ imperativusban (hasonlóan az imperfecta alakhoz) a singularis 2. személyben nem jelenik meg az eredeti θι személyrag, csupán az ε kötőhangzó.

Hangsúlyozás tekintetében vannak azonban eltérések. Az activ infinitivus, participium, medialis infinitivus, és a medialis imperativus singularis 2. személyben. Tudniillik ezek az alakok a kötőhangzót hangsúlyozzák.

*λιπ-έ-εν > λιπεῖν (ipf. λείπειν),

*λιπ-ό-ντ > λιπών (ipf. λείπων), *λιπ-ό-ντja > *λιπ-ό-νσα > λιπούσα (ipf. λείπουσα),
λιπόν (ipf. λείπον),

λιπ-έ-σθαι (ipf. λείπεσθαι),

*λιπ-έ-σο > λιποῦ (ipf. λείπου).

Ezekben az alakokban az eredeti hangsúly őrződött meg. Az indoeurópai alanyelvben ebben az aoristosban a tő hangsúlytalan volt, az indicativusban az augmentum kapta a hangsúlyt. Az igekötős alakok is megtartják az egyszerűek alakjait: ἀποβαλεῖν. Az eredeti hangsúly még öt activ imperativus singularis 2. személyű alakban is megmaradt: ἰδέ, εὐρέ, λαβέ, ἐλθέ, εἰπέ.

Fordítás

1. A trójaiak a tornyokról köveket dobáltak.

.....
.....

2. Pandaros nyíllal meglőtte Menelaost.

.....

.....

3. Hát megtaláltad a fél szandálomat, amit elvesztettem? – Megtaláltam, de figyelj oda, nehogy ismét elveszítsd!

.....

.....

.....

4. Ne hallgass mindenre, és ne tanulj meg mindent!

.....

.....

5. Az ember még ellenségeitől is tanulhat értelmeset.

.....

.....

6. Veni, vidi, vici.

.....

Kiegészítés

7. ἐχθρὸς γάρ μοι κεῖνος ὁμῶς Ἀἴδαο πύλῃσιν

ὅς χ' ἕτερον μὲν κεύθη ἐνὶ φρεσίν, ἄλλο δὲ λέγω A.ao.2.coni.sg.3.
(Hom. *Il.* 9.312 sk.)

8. Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς,

ἀγιάζω P.aο.imper.sg.3. τὸ ὄνομά σου,

ἐρχομαι A.ao.2.imper.sg.3. ἡ βασιλεία σου,

γενηθήτω τὸ θέλημά σου,

ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς.

Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον·

καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν,

ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφήκαμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν·

καὶ μὴ εἰσφέρω A.ao.2.coni.sg.2. ἡμᾶς εἰς πειρασμόν,

ἀλλὰ ῥύσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. (Ev. Matt. 6.9–13)

9. ὑπερήδομαι P.aο.sg.3. τῇ κηδεμονίᾳ ὁ Πέρσης, καὶ

προστάττω A.ao.sg.3. ἐς τὸν θάλαμον ἀνελθοῦσαν ἀναμεῖναι

αὐτόν· ἡ δὲ ἔδρασε ταῦτα. ἐπεὶ δὲ ἐπανήλθε, τὴν τοῦ εὐνούχου στολὴν ἐπὶ τῇ

μελαίνῃ περιάπτω A.ao.sg.3. τῇ Ἀσπασίᾳ· καὶ πῶς πρέπω A.ao.

sg.3. αὐτῇ καὶ τὰ τοῦ μειρακίου, καὶ ἔτι μᾶλλον τὰ τῆς

ῥας αὐτῇ πρὸς τὸν ἐραστὴν ἐκλάμπω A.ao.sg.3. ἐπεὶ δὲ

ἄπαξ ἐχειρώθη τούτοις ἐκεῖνος, ἀξιόω A.ao.sg.3. αὐτήν,

ἔστ' ἂν ἀπομαρανθῇ τοῦ πένθους αὐτῷ ἢ ἀκμή, οὕτως ἐσταλμένην ὡς αὐτὸν

παριέναι αὐτήν. καὶ ἐκεῖνη χαρίζομένη πείθω P.aο.sg.3. αὐτῷ·

(Ael. V.H. 12.1)

10. καὶ γὰρ ἐγὼν ἐπίκουρος ἐὼν μάλα τηλόθεν ἤκω·

τηλοῦ γὰρ Λυκίῃ Ξάνθῳ ἔπι δινήεντι,

ἐνθ' ἄλοχόν τε φίλην λείπω A.ao.sg.1. καὶ νήπιον υἱόν...

(Hom. Il. 5.478 skk.)

11. "Ὡς ἄρα φωνήσας' ἀπεβήσετο, τὸν δ' λείπω A.ao.sg.3. αὐτοῦ

χώομενον κατὰ θυμὸν ἐϋζώνιοιο γυναικός...

(Hom. Il. 1.428 sk.)

12. XO. ἦ καὶ τὸν Πέρσαν αὐτοῦ
τὸν σὸν πιστὸν πάντ' ὀφθαλμὸν
μυρία μυρία πεμπαστὰν
Βατανώχου παῖδ' Ἄλπιστον

.....

τοῦ Σησάμα τοῦ Μεγαβάτα,
Πάρθον τε μέγαν τ' Οἰβάρην

λείπω A.aο.sg.2. (2x) ;

(Aesch. *Per.* 978 skk.)

13. Ἡ δὲ δὴ δεύτερον γενομένη ταύτης βασιλεία, τῇ οὖνομα ἦν Νίτωκρις, αὕτη

δὲ συνετωτέρη γενομένη τῆς πρότερον ἄρχω A.aο.pt.f.sg.gen.

τοῦτο μὲν μνημόσυνα λείπω M.aο.sg.3. τὰ ἐγὼ ἀπηγγέσομαι,

τοῦτο δὲ τὴν Μήδων ὀρώσα ἀρχὴν μεγάλην τε καὶ οὐκ ἀτρεμιζουσαν, ἄλλα

τε ἀραιρημένα ἄστυα αὐτοῖσι, ἐν δὲ δὴ καὶ τὴν Νίνον, προφυλάττω M.aο.sg.3.

..... ὅσα ἐδύνατο μάλιστα. (Her. 1.185)

14. αὐτὰρ ἐπεὶ κατὰ μὲν Τρώων θάνατον ὅσσοι ἄριστοι,

πολλοὶ δ' Ἀργείων οἳ μὲν δάμεν, οἳ δ' λείπω M.aο.plur.3. ,

πέρθετο δὲ Πριάμοιο πόλις δεκάτῳ ἐνιαυτῷ...

(Hom. *Il.* 12.13 skk.)

15. Ὑπερβαλέσθαι δὲ βουλόμενον τοῦτον τὸν βασιλέα (sc. Ἄσυχιν) τοὺς πρότερον
ἔωυτοῦ βασιλέας γενομένους Αἰγύπτου μνημόσυνον πυραμίδα λείπω M.aο.inf.

..... ἐκ πλίνθων ποιήσαντα, ἐν τῇ γράμματα ἐν λίθῳ ἐγκολάπτω

P.pt.pt.n.plur.nom. τάδε λέγοντά ἐστι (Her. 2.136)

16. εἰ δὲ ἄκων διαφθείρω, τῶν τοιούτων καὶ ἀκουσίων ἀμαρτημάτων οὐ δεῦρο νόμος

εἰσάγειν ἐστίν, ἀλλὰ ἰδίᾳ λαμβάνω A.aο.pt.m.sg.acc. διδάσκειν

καὶ νοθετεῖν· δηλὸν γὰρ ὅτι ἐὰν μανθάνω A.aο.coni.sg.1. ,

παύσομαι ὃ γε ἄκων ποιῶ. σὺ δὲ συγγενέσθαι μὲν μοι καὶ διδάσκω A.ao.inf.

..... φεύγω A.ao.sg.2. καὶ οὐκ ἠθέλησας...

(Plat. Ap. 26.a)

17. ἔνθα δὴ Κῦρος δείδω A.ao.pt.m.sg.nom. μὴ ὀπισθεν γενόμενος

κατακόπτω A.ao.coni.sg.3. τὸ Ἑλληνικὸν ἐλαύνει ἀντίος· καὶ

ἐμβάλλω A.ao.pt.m.sg.nom. σὺν τοῖς ἑξακοσίοις νικᾷ τοὺς πρὸ

βασιλέως τάττω P.pf.pt.m.plur.acc. καὶ εἰς φυγὴν τρέπω A.ao.sg.3.

..... τοὺς ἑξακισχίλιους, καὶ ἀποκτεῖναι λέγεται αὐτὸς τῇ

ἐαυτοῦ χειρὶ Ἀρταγέρσην τὸν ἄρχοντα αὐτῶν. (Xen. An. 1.8)

18. ἀνὴρ καταλείπω M.praet.ipf.sg.3. διὰ τὸ μηκέτι δύνασθαι

πορεύεσθαι. καὶ ἐγὼ (Ξενοφῶν) τὸν μὲν ἄνδρα τοσοῦτον ἐγίγνωσκον ὅτι εἷς ἡμῶν

εἶη· ἀναγκάζω A.ao.sg.1. δὲ σὲ τοῦτον ἄγειν, ὥς μὴ ἀπόλοιτο· καὶ

γάρ, ὥς ἐγὼ οἶμαι, πολέμιοι ἡμῖν ἐφείποντο. συνέφη τοῦτο ὁ ἄνθρωπος. Οὐκοῦν,

ἔφη ὁ Ξενοφῶν, ἐπεὶ προπέμπω A.ao.sg.1. σε, καταλαμβάνω

αὐθις σὺν τοῖς ὀπισθοφύλαξι προσιῶν βόθρον ὀρύττοντα ὥς κατορύττω A.fut.

pt.m.sg.acc. τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἐπιστὰς ἐπήνουν σε. ἐπεὶ

δὲ παρεστηκότων ἡμῶν συνκάμπω A.ao.sg.3. τὸ σκέλος ἀνὴρ,

ἀνακράζω A.ao.plur.3. οἱ παρόντες ὅτι ζῇ ἀνὴρ, σὺ δ' εἶπας·

Ὅποσα γε βούλεται· ὥς ἔγωγε αὐτὸν οὐκ ἄγω A.fut.sg.1.

ἐνταῦθα ἔπαισά σε· ἀληθῇ λέγεις· (Xen. An. 5.8)

19. ΚΛ. Δεινὸν τὸ τίκτειν ἐστίν· οὐδὲ γὰρ κακῶς

πάσχοντι μῖσος ὧν τίκτω A.ao.coni.sg.3. προσγίγνεται.

(Soph. El. 770 sk.)

20. καὶ οὐχ ὥς ἀτιμάζων λέγω τὴν τοιαύτην ἐπιστήμην, εἴ τις περὶ τῶν τοιούτων σοφός ἐστιν – μή πως ἐγὼ ὑπὸ Μελήτου τοσαύτας δίκας φεύγω A.a.o.opt.sg.1.

..... – ἀλλὰ γὰρ ἐμοὶ τούτων, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐδὲν μέτεστιν. (Plat. *Ap.* 19c)

21. Ἀτρεΐδῃ νῦν ἄμμε παλιμπλαγχθέντας οἶω

ἄψ ἀπονοστήσειν, εἴ κεν θάνατόν γε φεύγω A.a.o.opt.plur.1. ,
εἰ δὴ ὁμοῦ πόλεμός τε δαμᾶ καὶ λοιμὸς Ἀχαιοῦς·
(Hom. *Il.* 1.59 skk.)

22. νῦν δ' οὐκ ἔσθ' ὅς τις θάνατον φεύγω A.a.o.coni.sg.3. ὃν
κε θεός γε
Ἰλίου προπάροιθεν ἐμῆς ἐν χερσὶ βάλησι
καὶ πάντων Τρώων, περὶ δ' αὖ Πριάμοιό γε παίδων.
(Hom. *Il.* 21.103 skk.)

23. ἀλλ' ἐπεὶ οὖν τὸ πρῶτον ἀνακράζω A.a.o.sg.1. , οὐκ
ἐπικεύσω.
εἴθ' ὥς ἡβώοιμι βίη τέ μοι ἔμπεδος εἴη,
ὥς ὅθ' ὑπὸ Τροίην λόχον ἤγομεν ἀρτύναντες.
ἡγείσθην δ' Ὀδυσσεύς τε καὶ Ἀτρεΐδης Μενέλαος...
(Hom. *Od.* 14.467 skk.)

24. Ἐνταῦθα δὲ ἀνακράζω A.a.o.plur.3. ὥς οὐ δέοι ὁδοιπορεῖν.
ὁ δὲ ὥς ἔγνω τὴν ἀφροσύνην αὐτῶν, ἐπιψηφίζω A.a.o.sg.3. μὲν
οὐδέν, τὰς δὲ πόλεις ἐκούσας πείθω A.a.o.sg.3. ὁδοιοεῖν, λέγων
ὅτι θᾶττον ἀπαλλάττω M.fut.plur.3. , ἣν εὖποροι γένωνται αἱ
ὁδοί. (Xen. *An.* 5.1)

25. πολλὰ δ' ἔπειτ' ἀπάνευθε κιὼν ἡρᾶθ' ὃ γεραῖος

Ἀπόλλωνι ἄνακτι, τὸν ἡῦκομος τίκτω A.a.o.sg.3. Λητώ·
(Hom. *Il.* 1.35 skk.)

26. Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα Θέτις κατὰ δάκρυ χέουσα·

ὦ μοι τέκνον ἐμόν, τί νύ σ' ἔτρεφον αἰνὰ τίκτω A.ao.pt.f.sg.nom.

..... ;
(Hom. *Il.* 1.413 sk.)

27. ναυμαχία γὰρ αὕτη Ἑλλησι πρὸς Ἑλληνας νεῶν πλήθει μεγίστη δὴ τῶν
πρὸ αὐτῆς γεγένηται. ἐπειδὴ δὲ καταδιώκω A.ao.plur.3. τοὺς
Κερκυραίους οἱ Κορίνθιοι ἐς τὴν γῆν, πρὸς τὰ ναυάγια καὶ τοὺς νεκροὺς τοὺς
σφετέρους τρέπω M.ao.2.plur.3., καὶ τῶν πλείστων ἐκράτησαν
ὥστε προσκομίζω A.ao.inf. πρὸς τὰ Σύβοτα, οἱ αὐτοῖς ὁ κατὰ
γῆν στρατὸς τῶν βαρβάρων προσεβεβοηθήκει (Thuc. 1.50)

28. ἀποδιδράσκω A.ao.pt.m.plur.gen. δὲ ὑπὸ νύκτα τῶν πλείστων
συμμάχων ἐκ τῶν τάξεων διὰ τὸ πλήθος τῶν πολεμίων, Λακεδαιμόνιοι μὲν καὶ
Τεγεᾶται τοὺς βαρβάρους ἐτρέψαντο, Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Πλαταιεῖς πάντας τοὺς
Ἑλλήνας ἐνίκων μαχόμενοι τοὺς ἀπογιγνώσκω A.ao.pt.m.plur.acc.
τῆς ἐλευθερίας καὶ ὑπομείναντας τὴν δουλείαν. (Lys. 2.46)

29. Ἐγὼ γάρ, ὦ Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ δοκέω A.ao.sg.3. μοι γῆμαι
καὶ γυναῖκα ἄγω M.ao.sg.1. εἰς τὴν οἰκίαν, τὸν μὲν ἄλλον
χρόνον οὕτω διεκείμην ὥστε μήτε λυπεῖν μήτε λῖαν ἐπ' ἐκείνη εἶναι ὃ τι ἂν ἐθέλη
ποιεῖν, ἐφύλαττόν τε ὡς οἶόν τε ἦν, καὶ προσεῖχον τὸν νοῦν ὥσπερ εἰκὸς ἦν.
(Lys. 1.6)

30. τότε δὲ ἐκ τουτέων τῶν πολίων ὧδε ἤρχετο κακὰ γίνεσθαι τῇ Ἰωνίῃ. Ἐκ
Νάξου φεύγω A.ao.plur.3. ἄνδρες τῶν παχέων ὑπὸ τοῦ δήμου,
φεύγω A.ao.pt.m.plur.nom. δὲ ἀφικνέομαι M.ao.plur.3.
ἐς Μίλητον. (Her. 5.30)

31. τόν τε Θράσυλον ἀναχωρήσαντες ἐν τῷ Χαράδρῳ, οὗπερ τὰς ἀπὸ στρατείας
 δίκας πρὶν ἐσιέναι κρίνουσιν, ἄρχω M.aο.plur.3. λεύειν. ὁ δὲ
 καταφεύγω A.ao.pt.m.sg.nom. ἐπὶ τὸν βωμὸν περιγίγνεται· τὰ
 μέντοι χρήματα ἐδήμευσαν αὐτοῦ. (Thuc. 5.60)

32. ἄγω M.aο.sg.1. δὲ γυναῖκα πολυκλήρων ἀνθρώπων
 εἶνεκ' ἐμῆς ἀρετῆς. ἐπεὶ οὐκ ἀποφώλιος ἦα...
 (Hom. *Od.* 14.211 sk.)

33. Κακοῖς ὁμιλῶν καὐτὸς ἐκβαίνω fut.sg.2. κακός.
 Χάριν λαμβάνω A.ao.pt.m.sg.nom. μιμνήσκω
 M.pf.imper.sg.2. καὶ δοὺς ἐπιλανθάνομαι M.aο.imper.sg.2.

Οὐκ ἂν δύναιο μὴ κάμνω A.ao.pt.m.sg.nom. εὐδαιμονεῖν.

Δὺς ἐξαμαρτάνω A.ao.inf. ταῦτὸν οὐκ ἀνδρὸς σοφοῦ.

Ἄκων δ' ἁμαρτάνω A.ao.pt.m.sg.nom. οὕτις ἀνθρώπων κακός.

Κέρδος πονηρὸν μηδέποτε βούλου λαμβάνω A.ao.inf.

λαμβάνω A.ao.pt.m.sg.nom. ἀπόδος, ἄνθρωπε, καὶ λαμβάνω fut.
 sg.2. πάλιν.

Θεὸν ἐπιορκῶν μὴ δόκει λανθάνω A.pf.inf.

Οὐκ ἔστιν εὐρίσκω A.ao.inf. βίον ἄλυπον οὐδενί.

Μακάριος, ὅστις τυγχάνω A.ao.sg.3. γενναίου φίλου.

Δίκαια δράσας συμμάχου τυγχάνω fut.sg.2. θεοῦ.

Τὸ γὰρ (ἀπο)θνήσκω A.ao.inf. οὐκ αἰσχρόν, ἀλλ' αἰσχροῶς (ἀπο)

θνήσκω A.ao.inf.

Καὶ ζῶν ὁ φαῦλος καὶ (ἀπο)θνήσκω A.ao.pt.m.sg.nom.
κολάζεται.

Τὸ »γιγνώσκω A.ao.imper.sg.2. σαυτὸν« παῖσιν ἐστι χρήσιμον.

Τίς ἂν δίκην κρίνω A.ao.opt.sg.3. ἢ γνοίῃ λόγον, πρὶν ἂν παρ'

ἀμφοῖν μῦθον ἐκμανθάνω A.ao.coni.sg.3. σαφῶς;

Δίκαιον εὖ πράττοντα μιμνήσκω M.pf.inf. θεοῦ.

Ἄνθρωπος ὦν μιμνήσκω M.pf.imper.sg.2. τῆς κοινῆς τύχης.

Πάντ' ἔστιν εὐρίσκω A.ao.inf. , ἂν πόνον μὴ φεύγῃ τις.

XII. Erős passiv aoristos

(MVM 100. §)

NB.

A tő igen gyakran gyenge fokú hangmásulást mutat, idetartozik a *sonans liquidák* megjelenése a kieső ε pótlására. Gyakorlati szempontból az erős aoristost a θην-végű gyenge aoristos mintájára kell ragozni, csupán a θ hiányzik, és így az -ην közvetlenül a tőhöz járul. Eltérés csupán az imperativus singularis 2. személyben van, ahol a θι rag hehezetesen maradhat, hiszen nem előzi meg egy másik hehezetes szótag, mint pl. a παιδεύθητι esetében.

Az athematikus intransitiv jelentésű activ aoristosok mintájára jött létre, így ἔστην, ἔσθην. Eredetileg tehát ez az aoristos intransitiv (visszaható) értelemmel bírt, mint ezt bizonyítják a Homérosnál csaknem mindig ilyen értelemben előforduló alakok. Ebből fejlődött ki másodlagosan a passiv jelentés. Pl. φαίνω-ból ἔφηνα megmutattam, ἐφάνθην megmutattattam, ἐφάνην mutatkoztam. A pluralis 3. személyben eredetileg rövidüléssel -εντ ([ἐ]μίγεν – οἱ δ' αἰψ' οἰχόμενοι μίγεν ἀνδάσι Λωτοφάγοισιν [Hom. Od. 9.91]) állna, de akárcsak gyenge párja, analogikusan átveszi a σ-s activ aoristos -σαν végződését.

Az activ praesensben szereplő kötőhangzónyújtással képzett coniunctivus itt is megjelenik. Tehát γραφή-ω > γραφῶ, γραφή-ης > γραφῆς... Homérosnál előfordulnak összevonás nélkül.

Az optativusban rendszeren az ι módjegy előtt az η megrövidül, a pluralis 3. személyben szintén az activ -σαν végződés használatos. A rövidebb ι módjeggel képezhető többes számú alakokban: γραφεῖμεν, γραφεῖτε, γραφεῖεν, a 3. személyben az eredeti -εντ végződés bukkan fel.

Az infinitivus -vai végződése – amely példázza az erős passiv aoristos eredetét – az athematikus, vagy μι-végű igék analógiás megfelelője.

A gyenge passiv aoristos az erős képzésű alak alapján jött létre. Legtöbb esetben csak passiv jelentése van.

A passiv futurumot a Kr. e. V. századtól kezdik képezni elsősorban ión-attikai szerzők. Az alak a medialis futurum képzését követi: γραφή-σομαι, κτλ.

Kiegészítés

1. Πρῶτον τοίνυν ὁράω A.ao.2.opt.sg.3. τις ἂν τὸν μὲν παράσιτον
ἀεὶ δόξης καταφρονοῦντα καὶ οὐδὲν αὐτῷ μέλον ὅ τι ἂν οἱ ἄνθρωποι οἴωνται περὶ
αὐτοῦ, ῥήτορας δὲ καὶ φιλοσόφους εὕρισκω A.ao.2.opt.sg.3.

τις ἂν οὐ τινάς, ἀλλὰ πάντας ὑπὸ τύφου καὶ δόξης τρίβω P.aο.2.pt.m.plur.acc.
 , καὶ οὐ δόξης μόνον, ἀλλὰ καὶ ὁ τούτου αἴσχιόν ἐστιν,
 ὑπ' ἀργυρίου. (Lucian. *De par.* 52)

2. ἔνια δὲ μέρη τοῦ σώματος, καὶ ἂν σήπω P.aο.2.coni.sg.3. ,
 ὅστ'α τε καὶ νεῦρα καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα, ὅμως ὡς ἔπος εἰπεῖν ἀθάνατά ἐστιν· ἢ
 οὐ; (Plat. *Phaed.* 80.d)

3. Μετὰ δὲ ταῦτα ὡς σφακελίζω A.aο.sg.3. τε τὸ ὀστέον καὶ
 ὁ μηρὸς τάχιστα σήπω P.aο.sg.3. , ἀπῆνικε Καμβύσην τὸν
 Κύρου, βασιλεύσαντα μὲν τὰ πάντα ἑπτὰ ἔτεα καὶ πέντε μῆνας... (Her. 3.66)

4. Τὸν δ' ὡς οὖν ἐνόησεν Ἀλέξανδρος θεοειδῆς
 ἐν προμάχοισι φαίνω P.aο.2.pt.m.sg.acc. , καταπλήττω P.aο.2.sg.3.
 φίλον ἦτορ...
 (Hom. *Il.* 3.30 sk.)

5. ΧΡ. Ἀλλ' εἰ ποήσεις ταῦτ', ἐπαινέσεις ἐμέ.
 ΗΛ. Καὶ μὴν ποήσω γ', οὐδὲν ἐκπλήττω P.aο.2.pt.f.sg.nom. σε.
 (Soph. *El.* 1044 sk.)

6. καὶ ὁ Ἑρμογένης εἶπεν· Ἀλλ' ἐγώ, ὦ Σώκρατες, οὐδὲ πρὸς σοῦ ποιῶ τὸ περιδεῖν
 Κριτόβουλον οὕτως ὑπὸ τοῦ ἔρωτος ἐκπλήττω P.aο.2.pt.m.sg.acc.
 (Xen. *Symp.* 4.23)

7. καὶ τὸ μὲν κλέπτω P.aο.2.inf. δυνατόν πέμπειν χρή
 τοὺς ἐπιτηδεῖους κλέπτω A.fut.pt.m.plur.acc. , τὸ δ' ἀρπάζω

P.aο.inf. ἐγχωροῦν ἐφιέναι τοὺς ἀρπάζω A.fut.pt.m.plur.acc.

..... (Xen. *Hipp.* 4.17)

8. ΦΥ. Εἰπεῖν δὲ δώσεις, ἣ στρέφω P.aο.2.pt.m.sg.nom. οὕτως ἴω;

(Soph. *Ant.* 315)

9. ΠΟ. ...Φώνησον, ὦ πάτερ, τι μή μ' ἀποστρέφω P.aο.2.coni.sg.2.
οὐδ' ἀνταμείβη μ' οὐδέν, ἀλλ' ἀτιμάσας

πέμπω A.fut.sg.2. ἄναυδος, οὐδ' ἄ μηνίεις φράσας;

(Soph. *O.C.* 1272 skk.)

10. ΗΜ. ἡμεῖς δ' ἅμα τῷδ', ὥσπερ τε πόλις
καὶ τὸ δίκαιον ξυνεπαινεῖ.
μετὰ γὰρ μάκαρας καὶ Διὸς ἰσχὺν
ὅδε Καδμείων ἤρυξε πόλιν

μὴ ἀνατρέπω P.aο.2.inf. μὴδ' ἀλλοδαπῶν
κύματι φωτῶν

κατακλύζω P.aο.inf. τὰ μάλιστα.

(Aesch. *Sept.* 1072 skk.)

11. ἄλλο δέ τοι ἐρέω καὶ ἐφήσομαι αἶ κε πίθῃαι·
μὴ ἐμὰ σῶν ἀπάνευθε τιθήμεναι ὅστέ' Ἀχιλλεῦ,

ἀλλ' ὁμοῦ, ὥς τρέφω P.aο.plur.1. ἐν ὑμετέροισι δόμοισιν...
(Hom. *Il.* 23.82 skk.)

12. ... ὥς ἐμὲ κείνοι, ἐπεὶ ὁράω A.aο.plur.3. ὀφθαλμοῖσι,

δακρύνοντες ἔχυντο· δόκησε δ' ἄρα σφίσι θυμὸς
ὥς ἔμεν, ὥς εἰ πατρίδ' ἰκοίαιτο καὶ πόλιν αὐτὴν

τρηχέης Ἰθάκης, ἵνα τ' τρέφω P.aο.2.plur.3. ἥδ' ἐγένοντο·
(Hom. *Od.* 10.414 skk.)

13. οἱ Σικελιῶται αὐτοὶ πλῆθος πλέον κατὰ πάντα παρέσχοντο ἅτε μεγάλας πόλεις οἰκοῦντες· καὶ γὰρ ὀπλῖται πολλοὶ καὶ νῆες καὶ ἵπποι καὶ ὁ ἄλλος ὄμιλος

ἄφθονος συλλέγω P.ao.2.sg.3. (Thuc. 7.58)

14. ΦΥ. ...μύσαντες δ' εἴχομεν θεῖαν νόσον.

Καὶ τοῦδ' ἀπαλλάττω P.ao.2.pt.m.sg.gen. ἐν χρόνῳ μακρῷ,

ἢ παῖς ὀρᾶται κἀνακωκύνει πικρᾶς

ὄρνιθος ὀξὺν φθόγγον...

(Soph. Ant. 421 skk.)

15. εἰ μὲν γὰρ ἦν μοι χρήματα, ἐτιμησάμην ἂν χρημάτων ὅσα ἔμελλον ἐκτεῖσειν,

οὐδὲν γὰρ ἂν βλάπτω P.ao.2.sg.1. (Plat. Ap. 38.b)

16. Καίτοι τίς ἂν προσεδόκησεν ὑπ' ἀνδρὸς οὕτω ταπεινῶς πράξαντος ἀναστρέφω P.fut.

inf. τὰ τῆς Ἑλλάδος πράγματα καὶ τὰς μὲν ἀτιμωθήσεσθαι,

τὰς δ' ἐπιπολάζω A.fut.inf. τῶν Ἑλληνίδων πόλεων; (Isocr. 5.64)

17. ΚΑ. ...βωμοῦ πατρώου δ' ἀντ' ἐπίξηνον μένει,

θερμῷ κόπτω P.ao.2.pt.f.sg.gen. φοίνιον προσφάγματι.

(Aesch. Ag. 1277 sk.)

18. τότε δὴ συλλέγω P.ao.2.pt.m.plur.nom. τινὲς τῶν Καρδούχων

τοῖς τελευταίοις ἐπετίθεντο, καὶ ἀπέκτεινάν τινας... εἰ μέντοι τότε πλείους συλλέγω

P.ao.2.plur.3. , ἐκινδύνευσεν ἂν διαφθαρῆναι πολὺ τοῦ

στρατεύματος. (Xen. An. 4.1)

19. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι προθέμενοι τῶν πολέμιων νεκρῶν τὰ ὄπλα τροπαῖον εὐθύς ἴστασαν καὶ τοὺς νεκροὺς ἐσκύλευον, καὶ τοὺς αὐτῶν ἀνείλοντο καὶ ἀπάγω A.ao.2.plur.3.

..... ἐς Τεγέαν, οὗπερ θάπτω P.ao.plur.3.

(Thuc. 5.74)

20. Ἐνθα δὴ οἱ μὲν βάρβαροι στρέφω P.aο.2.pt.m.plur.nom. φεύγω
A.praet.ipf.plur.3. ἢ ἕκαστος ἐδύνατο, οἱ δὲ Ἕλληνες εἶχον
τὸ ἄκρον. (Xen. An. 3.5)
21. ὅμως δὲ καθισταμένοις ὧν ἔδει ἐνιαυτὸς μὲν οὐ διατρίβω P.aο.2.sg.3.
....., ἔλασσον δέ, πρὶν ἐσβάλλω A.aο.2.inf.
ἐς τὴν Ἀττικὴν καὶ τὸν πόλεμον ἄρασθαι φανερώς. (Thuc. 1.125)
22. μόνον δὲ τοῦτο οὐχ οἷόν τε ὑμῖν ἐστὶν ἀμνημονῆσαι· ἐν γὰρ τῇ αὐτῇ ἐκκλησίᾳ
καὶ οἱ πρέσβεις ὑμῖν οἱ παρ' ἐκείνου ἦκοντες διελέγοντο καὶ τὸ ψήφισμα γράφω
P.aο.2.sg.3. ὥστ' οὐχ οἷόν τε, παραχρῆμα τῶν λόγων
εἰρημένων καὶ εὐθὺς τοῦ ψηφίσματος ἐπαναγιγνωσκομένου, τὴν καταψευδομένην
γνώμην τῶν πρέσβεων, ταύτην ὑμᾶς χειροτονῆσαι· (Dem. 7.19)
23. λογίζεται οὖν ὅτι οὐκ, εἰ μὲν τις μεγάλους καὶ ἀνιάτους νοσήμασιν κατὰ τὸ
σῶμα συνεχόμενος μὴ ἀποπνίγω P.aο.2.sg.3., οὗτος μὲν ἄθλιός
ἐστὶν ὅτι οὐκ ἀπέθανεν, καὶ οὐδὲν ὑπ' αὐτοῦ ὠφέληται· (Plat. Gorg. 512a)
24. Τίνες δ' οὐκ ἂν ἐκπλήττω P.aο.2.opt.plur.3. καὶ δεῖδω A.aο.
opt.plur.3. στρατόπεδον συνιστάμενον τοιαῦτα μὲν
διαπεπραγμένον... (Isocr. 6.75)
25. οἱ δ' ἐπεὶ προΐδοιεν, δίσταντο· ἔστι δ' ὅστις καὶ κατελήφθη ὥσπερ ἐν ἵπποδρόμῳ
ἐκπλήττω P.aο.2.pt.m.sg.nom. καὶ οὐδὲν μέντοι οὐδὲ τοῦτον
παθεῖν ἔφασαν, οὐδ' ἄλλος δὲ τῶν Ἑλλήνων ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ... (Xen. An. 1.8)
26. καὶ μοι δοκοῦσιν ἄκοντες ἀληθοῦς δόξης στερίσκεσθαι (οἱ ἄνθρωποι). Οὐκοῦν
κλέπτω P.aο.2.pt.m.plur.nom. ἢ γοητευθέντες ἢ βιασθέντες τοῦτο

πάσχουσιν; Οὐδὲ νῦν, ἔφη, μανθάνω. Τραγικῶς, ἦν δ' ἐγώ, κινδυνεύω λέγειν.

κλέπτω P.aο.2.pt.m.plur.acc. μὲν γὰρ τοὺς μεταπίθω P.aο.pt.m.plur.acc.

..... λέγω καὶ τοὺς ἐπιλανθανομένους, ὅτι τῶν μὲν χρόνος,
τῶν δὲ λόγος ἐξαιρούμενος λανθάνει· (Plat. *Resp.* 413.a)

27. καὶ μὴν πρὸς φιλίαν μέγα μὲν ὑπάρχει τὸ ἐκ τῶν αὐτῶν φῦναι, μέγα δὲ τὸ ὁμοῦ

τρέφω P.aο.2.inf. , ἐπεὶ καὶ τοῖς θηρίοις πόθος τις ἐγγίγνεται

τῶν συντροφῶν· (Xen. *Mem.* 2.3)

28. Οἶον, ἦν δ' ἐγώ, εἴ τις ὑποβολιμαῖος τρέφω P.aο.2.opt.sg.3.
ἐν πολλοῖς μὲν χρήμασι... (Plat. *Resp.* 537.e)

XIII. Erős perfectum

(MVM 101. §)

NB.

A gyakorlatban az egyes alakokat a gyenge képzésű perfectumnak megfelelően kell képezni, csupán a κ képző hiányzik.

Az erős perfectum a görög nyelvben alapnyelvi örökség. Eredetileg az egyes számban az alakok erős fokú (ε > o qualitativ hangmásulás) tövet mutattak, míg a többes számban gyenge fokút. A singularis 1. személy -α és a 3. személy -ε végződése az óindben és más indoeurópai nyelvekben is megtalálható. A többesben a gyenge fokú képzést őrzi némely homérosi alak így: γέγαμεν, γεγάασι, ahol a γεν- töből gyenge fokú hangmásulással az ε kiesése után a sonans n hangból α lett. αἰχμὰς δ' αἰχμᾶσσοι νεώτεροι, οἳ περ ἐμεῖο / ὀπλότεροι γεγάασι πεποιθασίν τε βίηφιν. (Hom. *Il.* 4.324 sk.) Az attikaiban a singularis mintájára az erős τ ὀ ε > o hangmásulással a pluralisba is bekerült, és γεγόνασι lett.

A pluralis 3. személyben az alapnyelvi praesens -ντι végződés áll, amelyből -ατι, majd -ασι lett. Tehát rövid az α. Így a homérosi λελόγχασι: ἄλλοτε μὲν ζῶουσ' ἑτερήμεροι, ἄλλοτε δ' αὖτε / τεθνᾶσιν· τιμὴν δὲ λελόγχασιν ἴσα θεοῖσι. (Hom. *Od.* 11.303 sk.).

Az -ατι (-ντι) azonban leginkább az -οντι (φερ-ο-ντι > φέρουσι) mintájára -αντι > -ασι-vá alakult: λελοίπασι.

A singularis 1. és pluralis 3. személyekből az -α áterjedt a többi alakokra is, végül még a singularis 2. személyben az indoeurópai -θα-t (cf. οἶσθα)-t is ki-szorította.

A praeteritum perfectumban a reduplicatio előtt megjelenik az augmentum. A személyragok másodlagos, azaz praeteritum ragok.

Előfordul kötőhangzó nélküli képzés is, pl. ἐπέπιθμεν – hittünk, amely a ritkább gyenge fokú hangmásulásra is példa. A singularis 1. személyben Homérosnál előfordul az -εα végződés, pl.: ὥς δ' αὖτως καὶ κεῖνο ἰδὼν ἐτεθήπεα θυμῷ... (Hom. *Od.* 6.166). Vagy ugyanígy a πεποιθεα.

Az óattikaiban az -εα -η-vá vonódott össze, így a χάσκω-ból ἐκεχήνη a singularis 1. személy Aristophanésnál, és a dór nyelvjárásban. A 2. személyben az aoristos és a praesens perfectum analógiájára (azaz -α, -ας alapján) eredetileg -εας (attikaiban -ης) végzet jött létre. A singularis 3. személy -ε végződést kapott. (Később ez ει kettőshangzóná vonódott össze.) Hérodotosnál még -εε a végződés. A pluralis 2. személyé kötőhangzó nélkül egyszerűen -εσ-τε. Az óattikaiban a végzések sorrendben -η, -ης, -ει(ν), -εμεν, -ετε, -εσαν. A singularisban később

a harmadik személyből kiindulva megjelentek az első két személyben is az -ει-es alakok. Klasszikus kor utáni fejlemény, hogy a pluralis 1. és 2. személyekben is megjelent az -ει.

A κ-s gyenge perfectum későbbi görög képzésű alak.

További megjegyzések:

1. Nagyobb részt az erős fokú többől képezzük az activ perfectumot. Azonban a töben gyakran qualitativ hangmásulással találkozunk, vagyis az ε-ból o, és az ει-ből oi lesz.

2. A tövégi némahang gyakran hehezetessé válik. Például a homérosi körülírás nélkül képzett medialis praesens perfectum (és praeteritum perfectum) pluralis 3. személy: ... ἔταροι δέ τοι οἶδ' ἐνὶ Κίρκης / ἔρχεται ὥς τε σύες πυκινούς κευθμῶνας ἔχοντες. (Hom. Od. 10.282 sk.) az ἔργω igéből. Az attikaiban a hehezetesség bekerült az activumba is. Az V. századtól terjedt el különösen.

3. A perfecta-reduplicatióban:

a) A hehezet dissimilatiós törvény alapján az aspirata mássalhangzóval kezdődő ige (első szótag) reduplicatiós növekményében a hehezetes mássalhangzó kemény párját alkalmazza. Tehát a φεύγω-ból nem **φέφευγα, hanem πέφευγα lesz. Vagy θηρεύω – τεθήρευκα.

b) Ha *muta cum liquida* mássalhangzó-kapcsolattal kezdődik az ige, csak a néma hang jelenik meg a reduplicatióban. Pl. βλάπτω, βέβλαφα, vagy πρᾶττω, πέπραχα. Ellenben ha más két mássalhangzó áll (néhány kivételektől eltekintve) akkor egyszerűen ε jelenik meg reduplicatio gyanánt. Így pl. στρέφω, ἔστροφα. Ha ρ-val kezdődik az ige, akkor a ρ megkettőződik, pl. ρίπτω, ἔρριφα. Ha magánhangzóval kezdődik, akkor a magánhangzó megnyúlik. Továbbá ha a reduplicatio a gyakorlatban ε megjelenésében merül ki, akkor az ige praeteritum perfectumban nem kap újabb augmentumot.

4. A medio-passiv perfectumban nem követik szükségszerűen a hangváltozások az activ perfectumban jelentkezőket. A σθ-val kezdődő ragok σ-ja kiesik.

Kiegészítés

1. καὶ παρὰ πάντα μοι τὸν χρόνον προσήει καὶ διελέγετο ἐνίοτε καὶ ἦν ἀνδρῶν λῶστος, καὶ νῦν ὥς γενναίως με ἀποδακρύει. ἀλλ' ἄγε δῆ, ὦ Κρίτων, πείθω M.coni.

plur.1. αὐτῷ, καὶ ἐνεγκάτω τις τὸ φάρμακον, εἰ τρίβω P.praes.

pf.sg.3. εἰ δὲ μή, τρίβω A.ao.imper.sg.3.

ὁ ἄνθρωπος. (Plat. *Phaed.* 116.d)

2. διὰ τὰς τοιαύτας οὖν ἀνάγκας ὑπελείποντό τινες τῶν στρατιωτῶν· καὶ ὁράω

A.ao.2.pt.m.plur.nom. μέλαν τι χωρίον διὰ τὸ ἐκλείπω A.pf.inf.

..... αὐτόθι τὴν χιόνα εἵκαζον τήκω A.pf.inf.

καὶ τήκω A.praet.pf.sg.3. διὰ κρήνην τινὰ ἢ πλησίον ἣν ἀτμίζουσα

ἐν νάπη. ἐνταῦθ' ἐκτρέπω M.ao.2.pt.m.plur.nom. ἐκάθηντο καὶ

οὐκ ἔφασαν πορεύεσθαι. ὁ δὲ Ξενοφῶν ἔχων ὀπισθοφύλακας ὡς ἦσθετο, ἐδεῖτο

αὐτῶν πάσῃ τέχνῃ καὶ μηχανῇ μὴ ἀπολείπω M.ipf.inf., λέγων

ὅτι ἔπονται πολλοὶ πολέμιοι συλλέγω P.pf.pt.m.plur.nom., καὶ

τελευτῶν ἐχαλέπαιεν. οἱ δὲ σφάττειν ἐκέλευον' (Xen. An. 4.5)

3. σχεδὸν οὖν κατανεόηκα ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ σκοπούμενος ὡς πρὸς τοὺς
ἐραστὰς ἔσχε· πολλῶν γὰρ γενομένων καὶ μεγαλοφρόνων οὐδεὶς δὲ οὐχ ὑπερβάλλω

P.ao.pt.m.sg.nom. τῷ φρονήματι ὑπὸ σοῦ φεύγω A.praes.pf.sg.3.

..... (Plat. Alc. I 103b)

4. ΑΓ. ὦμοι, πλήττω P.praes.pf.sg.1. καιρίαν πληγὴν ἔσω.

ΧΟ. σίγα· τίς πληγὴν αὐτεῖ καιρίως οὐτάζω P.pf.pt.m.sg.nom. ;

ΑΓ. ὦμοι μάλ' αὖθις, δευτέραν πλήττω P.pf.pt.m.sg.nom.

ΧΟ. τοῦργον εἰργάσθαι δοκεῖ μοι βασιλέως οἰμώγμασιν.

ἀλλὰ κοινωσώμεθ', ἦν πως, ἀσφαλῆ βουλευματα.

(Aesch. Ag. 1343 skk.)

5. ταῖς κατ' οἶκον κακοπραγίαις ἐκπλήττω P.pf.pt.m.plur.nom.

τοῦ κοινοῦ τῆς σωτηρίας ἀφίεσθε, καὶ ἐμέ τε τὸν παραινέσαντα πολεμεῖν καὶ
ὑμᾶς αὐτοὺς οἱ ξυνέγνωτε δι' αἰτίας ἔχετε. (Thuc. 2.60)

6. ἀλλ' ἔκ τοι ἔρέω καὶ ἐπὶ μέγαν ὄρκον ὁμοῦμαι·
ναὶ μὰ τόδε σκήπτρον, τὸ μὲν οὐ ποτε φύλλα καὶ ὄζους
φύσει, ἐπεὶ δὴ πρῶτα τομὴν ἐν ὄρεσσι λείπω A.praes.pf.sg.3.

.....

(Hom. *Il.* 1.233 skk.)

7. Οἱ. ...ὦ παῖ Μενοικέως, ἀλλ' ἐπεὶ μόνος πατήρ

ταύταιν λείπω P.praes.pf.sg.2. , νῶ γάρ, ὦ 'φυτεύσαμεν,

ὀλώλαμεν δὴ ὄντε, μή σφε περιοράω A.ao.2.coni.sg.2.

πτωχὰς ἀνάνδρους ἐγγενεῖς ἀλωμένας...

(Soph. *O.T.* 1503 skk.)

8. ἀρητὸν δὲ τοκεῦσι γόον καὶ πένθος ἔθηκας

Ἔκτορ· ἐμοὶ δὲ μάλιστα λείπω M.fut.pf.sg.3. ἄλγεα λυγρά.

οὐ γάρ μοι θνήσκων λεχέων ἐκ χεῖρας ὄρεξας,

οὐδέ τί μοι εἶπες πυκινὸν ἔπος, οὐ τέ κεν αἰεὶ

μεμνήμην νύκτας τε καὶ ἡμέρας δάκρυ χέουσα.

(Hom. *Il.* 24.741 skk.)

9. εἰ δ' ἄγε τοι κεφαλῇ κατανεύσομαι ὄφρα πείθω A.pf.coni.sg.2.

τοῦτο γὰρ ἐξ ἐμέθεν γε μετ' ἀθανάτοισι μέγιστον

τέκμωρ·

(Hom. *Il.* 1.524 skk.)

10. ὅστις γὰρ ἔθνη τοσαῦτα τυγχάνεις καταστρέφω P.pf.pt.m.sg.nom.

ὅσας οὐδεὶς πῶποτε τῶν ἄλλων Ἑλλήνων πόλεις εἶλεν, πῶς οὐκ ἂν πρὸς
ἕκαστον αὐτῶν ἀντιπαραβάλλων ῥαδίως ἂν ἐπέδειξα μείζω σε κάκείνων

διαπράττω P.pf.pt.m.sg.acc. ; (Isocr. 5.142)

11. ... εἴτε τὴν δι' ἀρετῆς ὁδὸν τρέπω M.fut.plur.3. ἐπὶ

τὸν βίον εἴτε τὴν διὰ κακίας, ἐξέρχομαι A.ao.2.pt.m.sg.acc.

(Ηρακλέα) εἰς ἡσυχίαν καθῆσθαι ἀποροῦντα ποτέραν τῶν ὁδῶν *τρέπω M.ao.2.coni.*

sg.3. καὶ φαίνω *P.ao.2.inf.* αὐτῷ δύο

γυναῖκας προσιέναι μεγάλας, τὴν μὲν ἑτέραν εὐπρεπῇ τε ἰδεῖν... τὴν δ' ἑτέραν *τρέφω*

P.pf.pt.f.sg.acc. μὲν εἰς πολυσαρκίαν τε... (Xen. *Mem.* 2.1)

12. οἱ δὲ μυστήρια πεποιήκασι καὶ τοὺς Ἑρμᾶς *περικόπτω A.praes.pf.plur.3.*

..... καὶ περὶ πάντας τοὺς θεοὺς ἡσεβήκασι καὶ εἰς ἅπασαν

τὴν πόλιν ἡμαρτήκασιν... (Lys. 14.42)

13. εἰ γάρ τινα ἀλλήλοις μάχην *συνάπτω A.fut.plur.2.* , νομίζετε

ἐν τῇδε τῇ ἡμέρᾳ ἐμέ τε *κατακόπτω P.fut.pf.inf.* καὶ ὑμᾶς οὐ
πολὺ ἔμοῦ ὕστερον· (Xen. *An.* 1.5)

14. βασιλεὺς δὲ κατ' ἐνιαυτὸν ἐξέτασιν ποιεῖται τῶν μισθοφόρων καὶ τῶν ἄλλων

οἷς ὠπλίσθαι *προστάττω M.praes.pf.sg.3.* , καὶ πάντας ἅμα

συνάγων πλὴν τοὺς ἐν ταῖς ἀκροπόλεσιν ἔνθα δὴ ὁ σύλλογος καλεῖται· (Xen. *Oec.* 4.6)

15. πέμπω *A.praes.pf.plur.3.* δὲ καὶ ἐς Πελοπόννησον πρέσβεις

ἐπ' ἄλλην στρατιάν, καὶ ἐς τὰς ἐν Σικελίᾳ πόλεις Γύλιππος οἴχεται, τὰς μὲν καὶ

πείθω A.fut.pt.m.sg.nom. *ξυμπολεμεῖν* ὅσαι νῦν ἡσυχάζουσιν,

ἀπὸ δὲ τῶν καὶ στρατιάν ἔτι *πεζὴν* καὶ ναυτικοῦ *παρασκευήν*, ἣν δύνηται, ἄγω

A.fut.pt.m.sg.nom. (Thuc. 7.12)

16. λέγω *A.ao.2.imper.sg.2.* μοι, ἔφη, ὦ Εὐθύδημε, τῷ ὄντι,

ὥσπερ ἐγὼ ἀκούω, πολλὰ γράμματα *συνάγω A.praes.pf.sg.2.*

τῶν λεγομένων σοφῶν ἀνδρῶν γεγονέναι; (Xen. *Mem.* 4.2)

17. Οὐκοῦν ὅλως δοκεῖ σοι, ἔφη, ἡ τοῦ τοιούτου πραγματεία οὐ περὶ τὸ σῶμα εἶναι, ἀλλὰ καθ' ὅσον δύναται ἀφεστάναι αὐτοῦ, πρὸς δὲ τὴν ψυχὴν τρέπω M.pf.

inf. ; Ἔμοιγε. (Plat. *Phaed.* 64e)

18. ... μή τις ὀπίσσω

τρέπω M.pf.imper.sg.3. ποτὶ νῆας ὁμοκλητῆρος ἀκούσας,

ἀλλὰ πρόσω ἴεσθε καὶ ἀλλήλοισι κέλεσθε...

(Hom. *Il.* 12.272 skk.)

19. μιᾶς δὲ μόνον μνησθήσομαι πράξεως, ἥ συμβέβηκεν μήτ' εἰρῆσθαι πρότερον

μήτε πράττω P.pf.inf. μηδ' ὑφ' ἑνὸς ἄλλου πλὴν ὑπὸ Θησέως,

σημεῖον δ' εἶναι μέγιστον τῆς ἀρετῆς τῆς ἐκείνου καὶ φρονήσεως. (Isocr. 12.127)

XIV. Három némahangú tő

(MVM 102. §)

NB.

1. A ἔπομαι < σέπομαι ige kezdő σ-ja a magánhangzó előtt elvész, és erős hehezetté alakul.

2. Ennek megfelelően az ige-tő az imperfectum többől vagy ἐπ-, vagy gyenge fokú hangmásulással az ε kiesése után σπ- lesz.

3. Az aoristos követi a praesens erős hehezetét, holott itt az ε nem a tőhöz tartozik.

4. Praeteritum imperfectumban a tő ε-ja nem η-vá, hanem ει diphtongussá nyúlik meg.

1. Az ἔχω < σέχω ige kezdő σ-ja a magánhangzó előtt elvész, és erős hehezetté alakul.

2. Ennek megfelelően az ige-tő az imperfectum többől vagy ἐχ- vagy gyenge fokú hangmásulással az ε kiesése után σχ- vagy σχη- lesz.

3. A hehezetes szótagok torlódásának elkerülésére az ε elveszti erős hehezetét (dissimilatio) azokban az alakokban, ahol a tővégi mássalhangzó megtartja.

4. Az aoristos 2. imperativus singularis 2. személyben a rag σ a μι-végű ige-k mintájára.

5. Praeteritum imperfectumban a tő ε-ja nem η-vá, hanem ει diphtongussá nyúlik meg.

6. Az összetételekben a hangsúly az általános hangsúlyozási szabályok szerint, amennyire lehet, előre törekszik.

7. Mellékalakja, az imperfecta reduplicatióval képzett (az ige kezdő hangjának „iótás” megduplázása) ἰσχω < σισέχω a σ lekopása után az aspirans ι lenisszé vált a tővégi χ hatására, miközben a tő gyenge fokú hangváltozást szenved.

1. A πίπτω < πιπέτω egyfelől imperfecta reduplicatióval képzti praesens imperfectumát, másfelől már ebben az alakban a gyenge fokú tövet mutatja.

2. Futuruma ún. futurum doricum, ahol a képző nem σ, hanem σε. A tő T-hangja eltűnik, az ε a kötőhangzóval összevonódik.

3. Az aoristos 2.-ben a hangsúlytalan helyzetben lévő τ σ-vá változik a dissimilatio törvénye alapján.

4. A perfectumban πε- szótagos reduplicatiót kap, mivel a képzésben megőrződött az eredeti πετω alak nyoma, ellenkező esetben a reduplicatio egy ε-ban merülne ki.

Átalakítás

Egyes és többes szám (*vice versa*)

1.

igealak meghatározása + egyes és többes szám

a) ἔψομαι

.....

b) σπέσθε

.....

c) σπώμενος

.....

d) σπόμενος

.....

e) σποίμην

.....

f) σπεύσομαι

.....

g) ψεύσομαι

.....

h) σχῆτε

.....

i) σχέτε

.....

j) σχέτω

.....

k) σγήσοι

.....

l) σχοίτο

.....

m) ἔσχετο

.....

n) ἐσχημένος

.....

o) παρέσχηται

.....

p) ἐσχήκατε

.....

q) ὑπόσχοιτο

.....

r) ὑπόσχου

.....

s) ύπεσχόμην

.....

t) πεσεῖν

.....

u) πεσεῖται

.....

v) πεσεῖσθαι / πεσέσθαι

.....

.....

w) πέσοι

.....

Kiegészítés

2. ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Ἀριστεύς ὁ Ἀδαιμάντου, κατὰ φιλίαν τε αὐτοῦ οὐχ ἥκιστα οἱ πλείστοι ἐκ Κορίνθου στρατιῶται ἐθελονταὶ ξυνέπομαι ao.2.plur.3.

.....· (Thuc. 1.60)

3. τούτων Χῖοι οὐχ ὑποτελεῖς ὄντες φόρου, ναῦς δὲ παρέχοντες αὐτόνομοι ξυνέπομαι

ao.2.plur.3. (Thuc. 7.57)

4. νικήσαντες οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι τὸ μέσον πρῶτον τῶν Ἀθηναίων ἀπολαμβάνουσι κάκεῖνον ἐν τῷ κοίλῳ καὶ μυχῶ τοῦ λιμένος καὶ αὐτόν τε

διαφθείρουσι καὶ τὰς μετ' αὐτοῦ ναῦς ἐφέπομαι ao.2.pt.f.plur.acc.·
(Thuc. 7.52)

5. ΗΛ. ...Ἄλλ' ἦν ἐφέπομαι ao.2.coni.sg.2. τοῖς ἐμοῖς
βουλευμασιν,
πρῶτον μὲν εὐσέβειαν ἐκ πατρὸς κάτω
θανόντος οἴση τοῦ κασιγνήτου θ' ἅμα·
ἔπειτα δ', ὥσπερ ἐξέφυς, ἐλευθέρα
καλῇ τὸ λοιπὸν...
(Soph. *El.* 967 skk.)

6. ἔνθα δὴ Χειρίσοφος μὲν ἡγεῖτο τοῦ στρατεύματος λαμβάνω A.ao.2.pt.m.sg.nom.
..... τὸ ἄμφ' αὐτὸν καὶ τοὺς γυμνήτας πάντας, Ξενοφῶν δὲ
σὺν τοῖς ὀπισθοφύλαξιν ὀπλίταις ἔπομαι praet.ipf.sg.3. οὐδένα
ἔχων γυμνήτα· οὐδεὶς γὰρ κίνδυνος ἐδόκει εἶναι μή τις ἄνω πορευομένων ἐκ τοῦ
ὀπισθεν ἐφέπομαι ao.2.opt.sg.3. (Xen. *An.* 4.1)

7. εἰ δέ τις ἐκπάγλως ἐθέλει οἶκον δὲ νέεσθαι
ἄπτω M.ipf.imper.sg.3. ἥς νηὸς εὐσσέλμοιο μελαίνης,
ὄφρα πρόσθ' ἄλλων θάνατον καὶ πότμον ἐφέπομαι ao.2.coni.sg.2.
.....
(Hom. *Il.* 2.357 skk.)

8. ἀλλὰ περ οἶος ἵτω Τελαμώνιος ἄλκιμος Αἴας,
καὶ οἱ Τεῦκρος ἅμα ἔπομαι ao.2.imper.sg.3. τόξων ἐὺ εἰδώς.
(Hom. *Il.* 12.349 sk.)

9. Ἐγώ, ὦ ἄνδρες Ἑλληνες, γείτων οἰκῶ τῇ Ἑλλάδι, καὶ ἐπεὶ ὑμᾶς ὁράω
A.ao.2.sg.1. εἰς πολλὰ καὶ ἀμήχανα πίπτω A.pf.pt.m.plur.acc.
..... , εὖρημα ἐποιησάμην εἴ πως δυναίμην παρὰ βασιλέως
αἰτήσασθαι δοῦναι ἐμοὶ ἀποσφῶ A.ao.inf. ὑμᾶς εἰς τὴν
Ἑλλάδα. οἶμαι γὰρ ἂν οὐκ ἀχαρίστως μοι ἔχω A.fut.inf. οὔτε
πρὸς ὑμῶν οὔτε πρὸς τῆς πάσης Ἑλλάδος. (Xen. *An.* 2.3)

10. ἐγγὺς γὰρ νηῶν καὶ τείχεος αὖλιν ἔθεντο
Τρῶες ὑπέρθυμοι τηλεκλειτοὶ τ' ἐπίκουροι
κηάμενοι πυρὰ πολλὰ κατὰ στρατόν, οὐδ' ἔτι φασι

ἔχω M.fut.inf. , ἀλλ' ἐν νηυσὶ μελαίνησιν πίπτω M.fut.inf.
.....

(Hom. *Il.* 9.232 skk.)

11. ΟΙ. Παῖς οὐμός, ὦναξ, στυγνός, οὗ λόγων ἐγώ

ἄλγιστ' ἂν ἀνδρῶν ἐξανέχω M.aο.2.opt.sg.1. κλύων.
(Soph. *O.C.* 1173 sk.)

12. ΑΝ. Πάτερ, πείθω M.aο.2.imper.sg.2. μοι, κεῖ νέα
παραinéσω.

Τὸν ἄνδρ' ἔασον τόνδε τῇ θ' αὐτοῦ φρενὶ

χάριν παρέχω A.aο.inf. τῷ θεῷ θ' ἃ βούλεται...

(Soph. *O.C.* 1181 skk.)

13. κἂν μὲν βούλῃ ἔτι ἐρωτᾶν, ἔτοιμός εἰμί σοι παρέχειν ἀποκρινόμενος· ἐὰν
δὲ βούλῃ, σὺ ἐμοὶ παρέχω A.aο.imper.sg.2. , περὶ ὧν μεταξὺ
ἐπαυσάμεθα διεξιόντες, τούτοις τέλος ἐπιθεῖναι. (Plat. *Prot.* 348a)

14. ἄρχω M.aο.sg.3. δὲ τὸ μὲν πρῶτον, ὡς λέγεται, ἐξ Αἰθιοπίας
τῆς ὑπὲρ Αἰγύπτου, ἔπειτα δὲ καὶ ἐς Αἴγυπτον καὶ Λιβύην καταβαίνω A.aο.sg.3.
..... καὶ ἐς τὴν βασιλέως γῆν τὴν πολλήν. ἐς δὲ τὴν Ἀθηναίων
πόλιν ἐξαπιναιῶς εἰσπίπτω A.aο.2.sg.3. , καὶ τὸ πρῶτον ἐν τῷ
Πειραιεῖ ἄπτω M.aο.sg.3. τῶν ἀνθρώπων, ὥστε καὶ ἐλέχθη
ὕπ' αὐτῶν ὡς οἱ Πελοποννήσιοι φάρμακα ἐσβεβλήκοιεν ἐς τὰ φρέατα... λεγέτω

μὲν οὖν περὶ αὐτοῦ ὡς ἕκαστος γινώσκει καὶ ἰατρὸς καὶ ἰδιώτης, ἀφ' ὅτου εἰκὸς ἦν γενέσθαι αὐτό, καὶ τὰς αἰτίας ἄστινας νομίζει τοσαύτης μεταβολῆς ἱκανὰς εἶναι δύναμιν ἐς τὸ μεταστῆσαι ἔχω A.ao.2.inf. ἔγὼ δὲ οἶον τε ἐγίγνετο λέγω A.fut.sg.1. , καὶ ἀφ' ὧν ἂν τις σκοπῶν, εἴ ποτε καὶ αὐθις ἐπιπίπτω A.ao.2.opt.sg.3. , μάλιστα' ἂν ἔχω A.ipf. opt.sg.3. τι προειδὼς μὴ ἀγνοεῖν, ταῦτα δηλώσω αὐτός τε νοσήσας καὶ αὐτὸς ὁράω A.ao.2.pt.m.sg.nom. ἄλλους πάσχοντας. (Thuc. 2.48)

15. ἐγὼ γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δι' οὐδὲν ἄλλ' ἢ διὰ σοφίαν τινὰ τοῦτο τὸ ὄνομα ἔχω A.praes.pf.sg.1. (Plat. Ap. 20d)

16. Ἀκούσας ταῦτα ὁ Κριτόβουλος εἶπε· Νῦν τοι, ἔφη, ἐγὼ σε οὐκέτι ἀφήσω, ὦ Σώκρατες, πρὶν ἂν μοι ἃ ὑπισχνέομαι praes.pf.sg.2. ἐναντίον τῶν φίλων τουτωνὶ ἀποδείξῃς. (Xen. Oec. 3.1)

17. ΦΥ. Φράσαι θέλω σοι πρῶτα τάμαντοῦ· τὸ γὰρ πρᾶγμ' οὗτ' ἔδρας' οὗτ' εἶδον ὅστις ἦν ὁ δρῶν, οὐδ' ἂν δικαίως ἐς κακὸν πίπτω A.ao.2.opt.sg.1. τι. (Soph. Ant. 238 skk.)

18. Ἐνθυμοῦμαι δὲ μεταξὺ λέγων ὅσον τὰ τῆς πόλεως μεταπίπτω A.praes.pf.sg.3. , καὶ τὰς διανοίας ὡς οὐδὲν ὁμοίας περὶ τῶν πραγμάτων οἱ νῦν τοῖς πρότερον πολιτευομένοις ἔχουσιν. (Isocr. 15.159)

19. Τοιαύτης γὰρ ἡμῖν τῆς φύσεως ὑπαρχούσης οὐ διεφυλάξαμεν αὐτήν, ἀλλ' ἐμπίπτω A.praes.pf.plur.1. εἰς ἄνοιαν καὶ ταραχὴν καὶ πονηρῶν πραγμάτων ἐπιθυμίαν. (Isocr. 7.76)

20. Ἀρταπάτης δ' ὁ πιστότατος αὐτῷ τῶν σκηπτούχων θεραπῶν λέγεται, ἐπειδὴ
πίπτω A.pf.pt.m.sg.acc. εἶδε Κῦρον, καταπηδήσας ἀπὸ τοῦ ἵππου
περιπίπτω A.ao.2.inf. αὐτῷ. καὶ οἱ μὲν φασὶ βασιλέα κελεῦσαί
τινα ἐπισφάζω A.ao.inf. αὐτὸν Κύρω... (Xen. An. 1.8)
21. Οἱ ἄνθ' ὧν ἔπασχον εὖ, τελεσφόρον χάριν
δοῦναί σφιν ἥνπερ τυγχάνων ὑπισχνέομαι ao.2.sg.1.
(Soph. O.C. 1489 sk.)

XV. Folyékonyhangú tövek

(MVM 103–105. §)

NB.

A folyékony mássalhangzóra (λ, μ, ν, ρ) végződő tövek nagyrészt gyenge képzésűek.

Azoknál a folyékonyhangú igéknél, amelyekben az igeő nem egyenlő az imperfectum tövel, az imperfectum töben az igeőhöz képest legtöbbször ι gyarapodás mutatkozik (második osztály). Ennek hatására a tővégi λ megkettőződhet, mint *βαλ > βάλλω, vagy *στελ > στέλλω, illetve a végzótag magánhangzója megnyúlik: *κριν > κρίνω, vagy kettőshangzó jelenik meg: *φαν > φαίνω.

Sajátos képzést csak a σ-val képzett actiókban mutatnak, mert folyékony hang nem tűri meg maga mellett ezt a mássalhangzót.

A gyenge aoristosban az aoristos-képző σ kiesése a töben pótlónyújtást eredményez. Az igeő magánhangzója jellegének megfelelő nyújtást kap. Így α purumból ā; α impurumból η, ε-ből ει, ι-ből ī, és υ-ból ū lesz.

Pl. a κρίνω ige töve *κριν, amelyhez a praesens imperfectumban j hang járul: *κριν-j-ω, ebből pedig κρίνω, vagy a lesbosiban κρίννω alak származik. Aoristosban *έκρινσα-ból έκρίνα lesz. NB. κερδαίνω aoristos α έκέρδανα **έκέρδηνα helyett. Valamint a άλλομαι / αἵρω-ban nincs α – η típusú nyújtás, csupán az augmentum jelenik meg az aoristos indicativusban.

A futurumban a képzésmód úgynevezett futurum atticum vagy contractum. Kéttagú tövekből fejlődött ki, így: ὀλλυμι: *ὀλε – ὀλέσω majd ὀλῶ. Így az α-ra végződő töveknél: ἐλαύνω: *ἐλάσω > *ἐλάω > ἐλῶ, ἐλᾶς, stb. A többséget képező -ε végű tövek analógiájára a futurum képzője általánosan ε-σ-ω, amely az intervalis σ kiesése után a ποιέω mintájára: ἀγγελῶ, ἀγγελεῖς stb.

Kiegészítés

1. Καὶ μὴ θαυμάζω A.ao.coni.sg.2. , ἅπερ ἐπιστέλλω A.ao.sg.1.
..... καὶ πρὸς Διονύσιον τὴν τυραννίδα κτησάμενον, εἰ μήτε
στρατηγὸς ὢν μήτε ῥήτωρ μήτ' ἄλλως δυνάστης θρασύτερόν σοι διείλεγμαί

τῶν ἄλλων. Ἐγὼ γὰρ πρὸς μὲν τὸ πολιτεύεσθαι πάντων ἀφυέστατος ἐγενόμην
τῶν πολιτῶν· οὔτε γὰρ φωνὴν ἔχω A.ao.sg.1. ἱκανὴν οὔτε
τόλμαν δυναμένην ὄχλῳ χρῆσθαι... (Isocr. 5.81)

2. καὶ ἐς μὲν ἀκρόασιν ἴσως τὸ μὴ μυθῶδες αὐτῶν ἀτερπέστερον φαίνω M.fut.sg.3.
..... ὅσοι δὲ βουλήσονται τῶν τε γενομένων τὸ σαφὲς σκοπεῖν
καὶ τῶν μελλόντων ποτὲ αὖθις κατὰ τὸ ἀνθρώπινον τοιούτων καὶ παραπλησίων
ἔσεσθαι, ὠφέλιμα κρίνειν αὐτὰ ἀρκούντως ἔχω A.fut.sg.3.
(Thuc. 1.22)

3. παραινοῦντος δὲ Ξενοφῶντος καὶ τῶν μάντεων συμβουλευόντων ἔδοξε καθαίρω
A.ao.inf. τὸ στράτευμα. καὶ ἐγένετο καθαρμός. (Xen. An. 5.7)

4. αὐχμοὶ τε ἔστι παρ' οἷς μεγάλοι καὶ ἀπ' αὐτῶν καὶ λιμοὶ καὶ ἢ οὐχ ἥκιστα
βλάβασα καὶ μέρος τι φθείρω A.ao.pt.f.sg.nom. ἢ λοιμώδης
νόσος· ταῦτα γὰρ πάντα μετὰ τοῦδε τοῦ πολέμου ἅμα ξυνεπέθετο. (Thuc. 1.23)

5. οὐ γὰρ Τυδεΐδew Διομήδεος ἐν παλάμῃσι
μαίνεται ἐγχείῃ Δαναῶν ἀπὸ λοιγὸν ἀμύνω A.ao.inf.
(Hom. Il. 16.74 sk.)

6. IO. ...φαίνω A.fut.sg.1. δέ σοι σημεία τῶνδε σύντομα·

χρησμός γὰρ ἦλθε Λαίῳ ποτ', οὐκ ἐρῶ
Φοίβου γ' ἀπ' αὐτοῦ, τῶν δ' ὑπηρετῶν ἄπο...
(Soph. O.T. 710 skk.)

7. ΦΙ. Ἀλλ' οὐδὲν ἔξω τοῦ φυτεύσαντος σύ γε
δρᾶς οὐδὲ φωνεῖς, ἐσθλὸν ἄνδρ' ἐπωφελῶν.

NE. Αἰσχροὺς φαίνω M.fut.sg.1. τοῦτ' ἀνιώμαι πάλαι.
(Soph. Phil. 904 skk.)

8. ΦΙ. ...οἷ' ἔργ' ὁ παῖς μ' ἔδρασεν οὐξ Ἀχιλλέως·

ὁμόσας ἀπάγω A.fut.inf. οἴκαδ', ἐς Τροίαν μ' ἄγει·

προσθεῖς τε χεῖρα δεξιάν, τὰ τόξα μου
 ἱερὰ λαβὼν τοῦ Ζηνὸς Ἡρακλέους ἔχει,

καὶ τοῖσιν Ἀργείοισι φαίνω M.aο.inf. θέλει.
 (Soph. *Phil.* 940 skk.)

9. ΑΓ. ...ὦ τοῦδ' Ἀχαιῶν κοίρανοι κοινοῦ στρατοῦ,
 ὁρᾶτε τήνδε θυσίαν, ἣν ἡ θεὸς
 προύθηκε βωμίαν, ἔλαφον ὀρειδρόμον;
 ταύτην μάλιστα τῆς κόρης ἀσπάζεται,

ὥς μὴ μιαίνω A.ipf.opt.sg.3. βωμὸν εὐγενεῖ φόνωι.

ἡδέως τε τοῦτ' δέχομαι aο.sg.3. καὶ πλοῦν οὖριον

δίδωσιν ἡμῖν Ἰλίου τ' ἐπιδρομάς.
 (Eur. *I.A.* 1591 skk.)

10. ΑΓ. Ἡμᾶς σὺ δειλοὺς τῇδε θῆμέρα φαίνω A.fut.sg.2. ;
 ΟΔ. Ἄνδρας μὲν οὖν Ἑλλῆσι πᾶσιν ἐνδίκους.
 ΑΓ. Ἄνωγας οὖν με τὸν νεκρὸν θάπτειν ἔαν;
 (Soph. *Aj.* 1362 skk.)

11. ὁ δὲ πάλιν ἠρώτησε· Σπονδὰς ἢ πόλεμον ἀπαγγέλλω A.fut.sg.1. ;
 Κλέαρχος δὲ ταῦτά πάλιν ἀποκρίνω aο.sg.3. · Σπονδαὶ μὲν
 μένουσιν, ἀπιοῦσι δὲ καὶ προῖοῦσι πόλεμος. ὃ τι δὲ ποιήσοι οὐ διασημαίνω A.aο.sg.3.
 (Xen. *An.* 2.1)

12. ΕΧ. ...οὔτε τις ξένος ἀφίκται χρόνου συχνοῦ ἐκεῖθεν ὅστις ἂν ἡμῖν σαφές
 τι ἀγγέλλω A.aο.inf. οἷος τ' ἦν περὶ τούτων, πλήν γε δὴ ὅτι
 φάρμακον πιὼν ἀποθάνοι·
 (Plat. *Phaed.* 57a)

13. ΣΩ. αὐτὸ μὲν γὰρ τὸ ἀποθνήσκειν οὐδεὶς φοβεῖται, ὅστις μὴ παντάπασι
ἀλόγιστός τε καὶ ἀνανδρός ἐστιν, τὸ δὲ ἀδικεῖν φοβεῖται· πολλῶν γὰρ ἀδικημάτων
γέμοντα τὴν ψυχὴν εἰς Ἄιδου ἀφικέσθαι πάντων ἔσχατον κακῶν ἐστιν. εἰ δὲ

βούλει, σοὶ ἐγώ, ὥς τοῦτο οὕτως ἔχει, ἐθέλω λόγον λέγω A.ao.inf.

ΚΑΛ. Ἄλλ' ἐπείπερ γε καὶ τᾶλλα περαίνω A.ao.sg.2., καὶ τοῦτο

περαίνω A.ao.imper.sg.2. (Plat. Gorg. 522e)

14. Εἰ δὲ δεῖ συντόμως καὶ μηδὲν ὑποστέλλω M.ao.pt.m.sg.acc.
μηδὲ δεισαντα τὸν φθόνον, ἀλλὰ παρρησίᾳ χρησάμενον εἰπεῖν, οὐδεὶς... Φανήσομαι
γὰρ οὐκ ἐκ παντὸς τρόπου μεγάλα λέγειν προθυμούμενος... (Isocr. 9.39)

15. Οἱ. Οὐ γὰρ τί σ' ἤδη μῶρα φωνήσont', ἐπεὶ

σχολῇ σ' ἂν οἴκους τοὺς ἑμοὺς στέλλω M.ao.sg.1.
(Soph. O.T. 433 sk.)

16. αὐτὰρ ἐπεὶ σ' ἐπὶ νῆας ἐνείκαμεν ἐκ πολέμοιο,

κάτθεμεν ἐν λεχέεσσι, καθαίρω A.ao.pt.m.plur.nom. χροά
καλὸν

ὔδατί τε λιαρῶ καὶ ἀλείφατι·

(Hom. Od. 24.43 skk.)

17. »...Εἰ μὲν γὰρ τοῦ παιδὸς τοῦ σοῦ τοῦδε ἑστεῶτος ἐν τοῖσι προθύροισι βάλλω

A.ao.2.pt.m.sg.nom. τυγχάνω A.ao.2.opt.sg.1.

μέσης τῆς καρδίας, Πέρσαι φαίνω M.fut.plur.3. λέγοντες

οὐδέν· ἦν δὲ ἀμαρτάνω A.ao.2.coni.sg.1., φαίνω M.fut.plur.3.

..... Πέρσας τε λέγειν ἀληθέα καὶ ἐμὲ μὴ σωφρονέειν.« Ταῦτα

δὲ εἰπόντα καὶ διατείνω A.ao.pt.m.sg.acc. τὸ τόξον βαλεῖν τὸν

παῖδα, πίπτω A.ao.2.pt.m.sg.gen. δὲ τοῦ παιδὸς ἀνασχίζειν αὐτὸν

κελεύειν καὶ σκέπτομαι M.ao.inf. τὸ βλήμα· (Her. 3.35)

18. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος καὶ Δῆλον καθαίρω A.aο.plur.3.

Ἀθηναῖοι κατὰ χρησμὸν δὴ τινα. καθαίρω A.aο.sg.3. μὲν γὰρ

καὶ Πεισίστρατος ὁ τύραννος πρότερον αὐτήν, οὐχ ἅπασαν, ἀλλ' ὅσον ἀπὸ τοῦ
ἱεροῦ ἐφεωρᾶτο τῆς νήσου· (Thuc. 3.104)

19. μετὰ ταῦτα συγγυμνάζεσθαι προυκαλούμην αὐτὸν καὶ συνεγυμναζόμεν, ὥς

τι ἐνθαῦθα περαίνω A.fut.pt.m.sg.nom. (Plat. *Symp.* 217b–c)

XVI. A perfectum képzése folyékonyhangú tövekből

(MVM 106. §)

NB.

Az activ perfectum egészen a παιδεύω mintáját követi. Csupán az assimilatio hangtani törvényét kell figyelembe venni. A tő végén álló v ugyanis K-hang előtt orrhangú γ-vá válik, így: φαίνω > πέφαγκα.

Kivételt képez ez alól a következő három ige, ahol a tővégi v eltűnik: κλίνω > κέκλικα, κρίνω > κέκρικα, τείνω > τέτακα. Megjegyzés: az első két ige eredeti igtőve nem tartalmazta a végső v-t, így annak alakja *κλι-, illetve *κρι- volt. A v-vel gyarapodott tő megjelenik az activ aoristos és a futurum képzésében is, de a többi alakban megmarad az eredeti tő. Ingadozás a passiv aoristosban figyelhető meg, mert Homérosznál előfordul a v-s ἐκλίνθην alak is ἐκλίθην helyett: ... ὃ δ' ἐκλίνθη καὶ ἀλεύατο κῆρα μέλαιναν (Hom. Il. 3.360). Eredetileg a φαίνω is *φα- tővű volt, de a v véghangzó minden alakjába bekerült. A τείνω esetében a sonans liquida gyengefokú hangmásulás eltünteti a tővégi v-t, így az a perfecta alakokból is hiányzik.

A τείνω egyben azok közé a folyékonyhangú igék közé is tartozik, amelyek a némahangúaknál is megfigyelhető gyengefokú medialis perfectumok analógiájára az activ perfectumot is gyenge fokú hangmássalással (sonans liquida) képezik. Így τέτακα, δέρω > δέδρακα stb.

A medialis perfectumban a tővégi v μ előtt σ-vá lesz. Így φαίνω – πέφασμαι. Tulajdonképpen kétszeres analógia eredményeképpen. Egyfelől a σ-tővűek (τελέω > τετέλεσμαι) valamint a T-hangú tövek (ψεύδω > ἔψευσμαι) mintájára.

Általános jellemzők a ragozásban:

- a) A pluralis 3. személyt – a némahangúakhoz hasonlóan – összetett alak fejezi ki.
- b) A λ-véghangzós igéknél a λσ hangcsoport változatlanul megmarad, így: ἡγγεσαι, valamint az imperativusban ἡγγεσο a némahangúak analógiájára. *ἡγγειλαι alak nincs!
- c) Pluralis 2. személyben és az infinitivusban ellenben – ugyancsak a némahangúak analógiájára – a σθε-, σθαι- személyragból illetve képzőből a σ elvész.
- d) A v-véghangzós töveknél a singularis 2. személyben hangtani törvényekkel dacolva megmarad a vσ hangcsoport.

Kiegészítés

1. ἂν μὲν τοίνυν ἐξελέγχω A.fut.sg.1. καὶ δείκνυμι A.fut.sg.1.
 σαφῶς Αἰσχίνην τουτονὶ καὶ μηδὲν ἀληθὲς ἀπαγγέλλω A.pf.
 pt.m.sg.acc. καὶ κωλύω A.pf.pt.m.sg.acc.
 ἔμοῦ τὸν δῆμον ἀκοῦσαι τάληθῃ, καὶ πάντα τὰναντία τῶν συμφερόντων
 συμβουλεύω A.pf.pt.m.sg.acc. , καὶ μηδὲν ὧν προστάττω A.aο.plur.2.
 ἐν τῇ πρεσβείᾳ ποιέω A.pf.pt.m.sg.acc.
 ... (Dem. 19.8)

2. εὖχομαι γὰρ τῇ Ἀθηνᾷ καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς καὶ τοῖς ἥρωσι τοῖς κατὰ τὴν πόλιν
 καὶ τὴν χώραν ἰδρυμένοις, εἰ μὲν εἰσαγγέλλω A.praes.pf.sg.1.
 Λεωκράτη δικαίως καὶ κρίνω A.praes.ipf.sg.1. τὸν προδόντ'
 αὐτῶν καὶ τοὺς νεῶς καὶ τὰ ἔδη καὶ τὰ τεμένη καὶ τὰς ἐν τοῖς νόμοις τιμὰς καὶ
 θυσίας τὰς ὑπὸ τῶν ὑμετέρων προγόνων παραδεδομένας... (Lyc. 1.1)

3. Ἐς δὲ τὰς Ἀθήνας ἐπειδὴ ἀγγέλλω P.aο.sg.3. , ἐπὶ πολὺ μὲν
 ἠπίστανται καὶ τοῖς πάνυ τῶν στρατιωτῶν ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἔργου διαφεύγω A.pf.pt.m.plur.
 dat. καὶ σαφῶς ἀγγέλλουσι, μὴ οὕτω γε ἄγαν πανσυδὶ
 διαφθείρω P.pf.inf. ἔπειδὴ δὲ ἔγνωσαν, χαλεποὶ μὲν ἦσαν
 τοῖς ξυμπροθυμηθεῖσι τῶν ρητόρων τὸν ἔκπλουν, ὥσπερ οὐκ αὐτοὶ ψηφισάμενοι,
 ὠργίζοντο δὲ καὶ τοῖς χρησμοδόχοις τε καὶ μάντεσι καὶ ὅποσοι τι τότε αὐτοὺς θειάζω
 A.aο.pt.m.plur.nom. ἐπελπίζω A.aο.plur.3.
 ὥς λαμβάνω M.fut.plur.3. Σικελίαν. (Thuc. 8.1)

4. KP. Τὼ παῖδε φημὶ τώδε τὴν μὲν ἀρτίως

ἄνουν φαίνω M.pf.inf. , τὴν δ' ἀφ' οὗ τὰ πρῶτ' ἔφυ.
(Soph. Ant. 561 sk.)

5. OI. Ἴου ἰού· τὰ πάντ' ἄν ἐξήκοι σαφῇ.

Ἦ φῶς, τελευταῖόν σε προσβλέπω A.ao.opt.sg.1. νῦν,

ὅστις φαίνω M.praes.pf.sg.1. φύς τ' ἀφ' ὧν οὐ χρεῖν, ξὺν οἷς τ'

οὐ χρεῖν ὁμιλῶν, οὓς τέ μ' οὐκ ἔδει κτανών.
(Soph. O.T. 1182 skk.)

6. OI. ...ἐπίσταμαι γὰρ τήνδε τὴν ἐς τάσδε μοι

τέρψιν παρ' ἄλλου μηδενὸς φαίνω P.pf.pt.f.sg.acc.

Σὺ γὰρ νῖν ἐκσφῆζω A.ao.sg.2. , οὐκ ἄλλος βροτῶν...
(Soph. O.C. 1121 skk.)

7. Οὗτοι δὲ οἱ ἐκ τῆς Ἀσίης Αἰθίοπες τὰ μὲν πλέω κατὰ περ Ἴνδοι ἐσεσάχατο,
προμετωπίδια δὲ ἵππων εἶχον ἐπὶ τῇσι κεφαλῇσι σύν τε τοῖσι ὥσι ἐκδέρω P.pf.pt.n.plur.

acc. καὶ τῇ λοφιῇ· καὶ ἀντὶ μὲν λόφου ἡ λοφιὴ κατέχρα,

τὰ δὲ ᾧτα τῶν ἵππων ὀρθὰ πεπηγότα εἶχον· (Her. 7.70)

8. Ἐκ τούτου Ξενοφῶν ἀνίσταται στέλλω P.pf.pt.m.sg.nom. ἐπὶ

πόλεμον ὡς ἐδύνατο κάλλιστα, νομίζων, εἴτε νίκην διδοῖεν οἱ θεοί, τὸν κάλλιστον
κόσμον τῷ νικᾷν πρέπειν, εἴτε τελευτᾷν δέοι, ὀρθῶς ἔχειν τῶν καλλίστων ἑαυτὸν
ἀξιώσαντα ἐν τούτοις τῆς τελευτῆς τυγχάνειν· (Xen. An. 3.2)

9. εἰ γὰρ δὴ ἔγωγε τῶν νέων τοὺς μὲν διαφθείρω τοὺς δὲ διαφθείρω A.praes.pf.sg.1.

..... , χρεῖν δήπου, εἴτε τινὲς αὐτῶν πρεσβύτεροι γενόμενοι

ἔγνωσαν ὅτι νέοις οὖσιν αὐτοῖς ἐγὼ κακὸν πώποτε τι συνεβούλευσα, νυνὶ αὐτοὺς
ἀναβαίνοντας ἐμοῦ κατηγορεῖν καὶ τιμωρεῖσθαι· (Plat. Ap. 33c–d)

10. »...ἐὰν οὖν λάβῃς τὴν θεραπείαν τὴν εἰς ἀγορὰν βαδίζουσιν καὶ διακονοῦσιν
 ὑμῖν καὶ βασανίζω A.ao.coni.sg.2. , ἅπαντα πυνθάνομαι fut.sg.2.
 «. »ἔστι δ'« ἔφη »Ερατοσθένης Ὁῆθεν ὁ ταῦτα πράττων,
 ὃς οὐ μόνον τὴν σὴν γυναῖκα διαφθείρω A.praes.pf.sg.3. ἀλλὰ
 καὶ ἄλλας πολλὰς· ταύτην γὰρ τὴν τέχνην ἔχει«. (Lys. 1.16)

11. τὸ γὰρ ναυτικὸν ἡμῶν, ὅπερ κάκεῖνοι πυνθάνονται, τὸ μὲν πρῶτον ἤκμαζε
 καὶ τῶν νεῶν τῇ ξηρότητι καὶ τῶν πληρωμάτων τῇ σωτηρίᾳ· νῦν δὲ αἱ τε νῆες
 διάβροχοι τοσοῦτον χρόνον ἤδη θαλασσεύουσαι, καὶ τὰ πληρώματα φθείρω P.praes.
 pf.sg.3. (Thuc. 7.12)

12. τὸν Πτελεατικὸν οἶνον ἀπὸ κρατῆρος ἀφύσσω A.fut.sg.1.

 παρ πυρὶ κλίνω M.pf.pt.m.sg.nom.
 (Theocr. 7.65 sk.)

13. τῶν δ' ἐν τῇ ῥάχει τριχῶν ἄλλω μὲν ὀργάνῳ οὐδενὶ δεῖ ἄπτεσθαι, ταῖς δὲ χερσὶ
 τρίβειν καὶ ἀπαλύνειν ἥπερ φύσει κλίνω M.praes.pf.plur.3.
 ἥκιστα γὰρ ἂν βλάβῃ τὴν ἔδραν τοῦ ἵππου. (Xen. *De re eq.* 5.5)

14. Τοῦτον μὲν τοίνυν οὐκ κρίνω A.ao.sg.3. Αἰσχίνης, ὅτι
 τὸν αὐτοῦ παῖδ' ἐπ' αἰσχύνῃ πρὸς Φίλιππον ἔπεμψεν. εἰ δέ τις ὦν ἐφ' ἡλικίας
 ἑτέρου βελτίων τὴν ιδέα, μὴ προῖδόμενος τὴν ἐξ ἐκείνης τῆς ὥσεως ὑποψίαν,
 ἱταμώτερον τῷ μετὰ ταῦτ' ἐχρήσατο βίῳ, τοῦτον ὡς πεπορνευμένον κρίνω A.praes.
 pf.sg.3. (Dem. 19.233)

15. ἔνθα δὲ Κιμμερίων ἀνδρῶν δῆμός τε πόλις τε,
 ἡέρι καὶ νεφέλῃ καλύπτω P.pf.pt.m.plur.nom. οὐδέ ποτ'
 αὐτοὺς
 Ἥλιος φαέθων καταδέρεται ἀκτίνεσσιν,
 οὐθ' ὁπότ' ἂν στείχησι πρὸς οὐρανὸν ἀστερόεντα,

οὐθ' ὅτ' ἄν ἄψ ἐπὶ γαῖαν ἀπ' οὐρανόθεν προτρέπω M.ao.2.coni.sg.3. ,

ἀλλ' ἐπὶ νύξ ὅλοή τείνω P.praes.pf.sg.3. δειλοῖσι βροτοῖσι.
(Hom. *Od.* 11.14 skk.)

16. ἐξόμενος δὲ κάτ' αὐθι φίλων ἐν χερσὶν ἐταίρων
θυμὸν ἀποπνείων, ὥς τε σκώληξ ἐπὶ γαίῃ

κεῖτο τείνω P.ao.pt.m.sg.nom. ἑκ δ' αἶμα μέλαν ῥέε, δεῦε δὲ
γαῖαν.
(Hom. *Il.* 13.653 skk.)

17. Ἐν ταύτῃ τῇ ἐν Μαραθῶνι μάχῃ ἀποθνήσκω A.ao.2.plur.3.

τῶν βαρβάρων κατὰ ἐξακισχιλίους καὶ τετρακοσίους ἄνδρας, Ἀθηναίων δὲ ἑκατὸν

καὶ ἐνενήκοντα καὶ δύο· πίπτω A.ao.2.plur.3. μὲν ἀμφοτέρων

τοσοῦτοι. Συνήνεικε δὲ αὐτόθι θῶμα γενέσθαι τοιόνδε Ἀθηναῖον ἄνδρα Ἐπίζηλον
τὸν Κουφαγόρεω ἐν τῇ συστάσι μαχόμενόν τε καὶ ἄνδρα γινόμενον ἀγαθὸν

τῶν ὀμμάτων στερέω P.ao.inf. , οὔτε πληγέντα οὐδὲν τοῦ

σώματος οὔτε βάλλω P.ao.pt.m.sg.acc. , καὶ τὸ λοιπὸν τῆς

ζόης διατελέειν ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου ἐόντα τυφλόν. Λέγειν δὲ αὐτὸν περὶ
τοῦ πάθεος ἤκουσα τοιόνδε τινὰ λόγον· ἄνδρα οἱ δοκέειν ὀπλίτην ἀντιστῆναι
μέγαν, τοῦ τὸ γένειον τὴν ἀσπίδα πᾶσαν σκιάζειν, τὸ δὲ φᾶσμα τοῦτο ἐωυτὸν

μὲν παρεξέρχομαι A.ao.2.inf. , τὸν δὲ ἐωυτοῦ παραστάτην

ἀποκτείνω A.ao.inf. Ταῦτα μὲν δὴ Ἐπίζηλον πυνθάνομαι ao.2.sg.1.

..... λέγειν. (Her. 6.117)

XVII. Erős képzésű alakok folyékonyhangú tövekből

(MVM 107. §)

Kiegészítés

βάλλω – ἔβαλον

1. Σεσώστριος δὲ τελευτήσαντος ἐκδέχομαι *ao.inf.* ἔλεγον τὴν βασιλῆην τὸν παῖδα αὐτοῦ Φερῶν. Τὸν ἀποδέξασθαι μὲν οὐδεμίαν στρατηγὴν, συνενειχθῆναι δέ οἱ τυφλὸν γίγνομαι *ao.inf.* διὰ τοιόνδε πρῆγμα· τοῦ ποταμοῦ κατέρχομαι *ao.pt.m.sg.gen.* μέγιστου δὴ τότε ἐπ’ ὀκτωκαίδεκα πῆχας, ὡς ὑπερβάλλω *A.ao.sg.3.* τὰς ἀρούρας, πνεύματος ἐμπίπτω *A.ao.pt.m.sg.gen.* κυματὶς ὁ ποταμὸς γίγνομαι *ao.sg.3.* ὃν δὲ βασιλέα λέγουσι τοῦτον ἀτασθαλίῃ χρησάμενον λαμβάνω *A.ao.pt.m.sg.acc.* αἰχμὴν βάλλω *A.ao.inf.* ἐς μέσας τὰς δίνας τοῦ ποταμοῦ, μετὰ δὲ αὐτίκα καμόντα αὐτὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς τυφλωθῆναι. (Her. 2.111)

ἀποκτείνω – (ἀπ)έκτανον – ἀπέκτονα, κατακαίνω – κατέκανον

2. ΚΡ. ὦ μοι μοι, τάδ’ οὐκ ἐπ’ ἄλλον βροτῶν

ἐμᾶς ἀρμόζω *A.fut.sg.3.* ποτ’ ἐξ αἰτίας.

[ἐγὼ γὰρ σέ γ’, ὦ μέλεος, ὁ κτείνω *A.ao.pt.m.sg.nom.*]

Ἐγὼ γάρ σ’ ἐγὼ σ’ καίνω *A.ao.sg.1.* , ὦ μέλεος,

ἐγὼ, φάμ’ ἔτυμον. Ἴω πρόσπολοι,
ἀπάγετέ μ’ ὅτι τάχος, ἄγετέ μ’ ἐκποδῶν,
τὸν οὐκ ὄντα μᾶλλον ἢ μηδένα.
(Soph. Ant. 1317 skk.)

3. KP. Ἄγοιτ' ἄν μάταιον ἄνδρ' ἐκποδών,

ὅς, ὃ παῖ, σέ τ' οὐχ ἐκὼν κατακτείνω A.aο.sg.1.

[...σέ γ' κατακαίνω A.aο.sg.1.]

(Soph. *Ant.* 1339 sk.)

4. καὶ εὖχομαι aο.pt.m.plur.nom. τῇ Ἀρτέμιδι ὁπόσους κατακαίνω

A.aο.opt.plur.3. τῶν πολεμίων τοσαύτας χιμαίρας καταθύσειν

τῇ θεῷ, ἐπεὶ οὐκ εἶχον ἱκανὰς εὐρίσκω A.aο.inf. , δοκέω A.aο.

sg.3. αὐτοῖς κατ' ἐνιαυτὸν πεντακοσίας θύειν, καὶ ἔτι νῦν

ἀποθύουσιν. (Xen. *An.* 3.2)

5. Οὐ πολλοῦ γ' ἔνεκα χρόνου, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὄνομα ἔχω A.fut.plur.2.

..... καὶ αἰτίαν ὑπὸ τῶν βουλομένων τὴν πόλιν λαιδορεῖν ὥς

Σωκράτη ἀποκτείνω A.praes.pf.plur.2. , ἄνδρα σοφόν – φήσουσι

γὰρ δὴ σοφὸν εἶναι, εἰ καὶ μὴ εἰμι, οἱ βουλόμενοι ὑμῖν ὀνειδίζουσιν – εἰ γοῦν περιμένω

A.aο.plur.2. ὀλίγον χρόνον, ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου ἂν ὑμῖν τοῦτο

γίγνομαι aο.sg.3. ὁρᾶτε γὰρ δὴ τὴν ἡλικίαν ὅτι πόρρω ἤδη

ἐστὶ τοῦ βίου θανάτου δὲ ἐγγύς. (Plat. *Ap.* 38c)

6. τίς ἐστὶν οὕτως ἀφνὴς ὅστις οὐχ εὐρήσει πρὸς τοῦτ' ἀντειπεῖν ὅτι πλείους

Λακεδαιμόνιοι τῶν Ἑλλήνων ἀκρίτους ἀποκτείνω A.praes.pf.plur.3.

τῶν παρ' ἡμῖν, ἐξ οὗ τὴν πόλιν οἰκοῦμεν, εἰς ἀγῶνα καὶ κρίσιν καταστάντων.

(Isocr. 12.66)

NB.

ὀφείλω – ὄφελον. A λ-ra végződő tövek között kivételt képez, mert az imperfectumban a j képző hatására nem tővégi λ-ját duplázza meg, hanem a végső mássalhangzó előtti szótagot nyújtja meg. A. aoristos 2. alakja sajátos jelentést hordoz:

a) ὄφελον + infinitivus: amit meg kellett volna tenni, de nem tették meg. Gyakrabban azonban praeteritum imperfectummal, a latin *debebam* értelemben.

b) később: ὄφελον + infinitivus aoristi vagy imperfectus: lehetetlen óhaj kifejezésére a múltra vonatkozóan, a cselekvés (infinitivus) tagadása μή-vel történik. A nyomatékositott kívánság kifejezésére megelőzheti εἶθε, εἰ γάρ, ὥς is.

Kiegészítés

7. Ἀντίλοχ' εἰ δ' ἄγε δεῦρο διοτρεφὲς ὄφρα πύθηναι

λυγρῆς ἀγγελίης, ἥ μὴ ὀφείλω A.praet.ipf.sg.3. γενέσθαι.
(Hom. II. 17.685 sk.)

8. »Ὡ γύναι, ὁράω A.ao.sg.1. τε ἐς πόλιν ἔρχομαι ao.pt.m.sg.nom.

..... καὶ ἤκουσα τὸ μήτε ὁράω A.ao.inf.

ὀφείλω A.ao.sg.1. μήτε κοτὲ γενέσθαι ἐς δεσπότης τοὺς

ἡμετέρους. Οἶκος μὲν πᾶς Ἀρπάγου κλαυθμῷ κατείχετο· ἐγὼ δὲ ἐκπλήττω P.ao.

pt.m.sg.nom. ἦια ἔσω. Ὡς δὲ τάχιστα ἐσῆλθον, ὁρέω παιδίον

προκείμενον ἀσπαῖρόν τε καὶ κραγγανόμενον, κεκοσμημένον χρυσῷ τε καὶ

ἐσθῆτι ποικίλῃ. ...» (Her. 1.111)

9. ΚΡ. Ἀλλ' ὁρᾷς δὴ ὅτι ἀνάγκη, ὦ Σώκρατες, καὶ τῆς τῶν πολλῶν δόξης μέλειν. αὐτὰ δὲ δήλα τὰ παρόντα νυνὶ ὅτι οἰοί τ' εἰσὶν οἱ πολλοὶ οὐ τὰ σμικρότατα τῶν κακῶν ἐξεργάζεσθαι ἀλλὰ τὰ μέγιστα σχεδόν, ἐάν τις ἐν αὐτοῖς διαβάλλω P.pf.coni.

sg.3. ΣΩ. bárcsak, ὀφείλω A.ao.sg.1. ,

ὦ Κρίτων, οἰοί τ' εἶναι οἱ πολλοὶ τὰ μέγιστα κακὰ ἐργάζεσθαι, ἵνα οἰοί τ' ἦσαν καὶ ἀγαθὰ τὰ μέγιστα, καὶ καλῶς ἂν εἶχεν. νῦν δὲ οὐδέτερα οἰοί τε· οὔτε γὰρ

φρόνιμον οὔτε ἄφρονα δυνατοὶ ποιῆσαι, ποιούσι δὲ τοῦτο ὅτι ἂν τυγχάνω A.aο.coni.

plur.3. (Plat. *Crit.* 44.d)

δέρω – ἐδάρην

10. Ὁ μὴ δέρω P.aο.pt.m.sg.nom. ἄνθρωπος οὐ παιδεύεται.
(Menand. *Sent.* 573)

11. Ἐγὼ θέλω, ὦ ἄνδρες, διαβιβάζω A.aο.inf. ὑμᾶς κατὰ
τετρακισχίλους ὀπλίτας, ἂν ἐμοὶ ὦν δέομαι ὑπηρετήσητε καὶ τάλαντον μισθὸν
πορίζω A.aο.coni.plur.2. ἐρωτώμενος δὲ ὅτου δέοιτο, Ἀσκῶν,
ἔφη, δισχιλίων δεήσομαι· πολλὰ δ' ὁρῶ πρόβατα καὶ αἰγας καὶ βοῦς καὶ ὄνους, ἃ
ἀποδέρω P.aο.pt.n.plur.acc. καὶ φυσηθέντα ῥαδίως ἂν παρέχοι
τὴν διάβασιν. (Xen. *An.* 3.5)

στέλλω – ἐστάλην

12. XP. Χωρήσομαι τὰρ' οἷπερ στέλλω P.aο.sg.1. ὁδοῦ.
ΗΛ. Ποῖ δ' ἐμπορεύη; τῷ φέρεις τὰδ' ἔμπυρα;
XP. Μήτηρ με πέμπει πατρὶ τυμβεῦσαι χοάς.
(Soph. *El.* 404 skk.)

13. XO. Καὶ μὴν ἄναξ ὅδ' ἡμῖν Αἰγέως γόνος
Θησεὺς κατ' ὁμφὴν σὴν ἀποστέλλω P.aο.pt.m.sg.nom. πάρα.
(Soph. *O.C.* 549 sk.)

φαίνω – ἐφάνην – πέφηνα

14. τοῦτο δὲ λέγοντος αὐτοῦ πτάρνυταί τις· ἀκούσαντες δ' οἱ στρατιῶται
πάντες μιᾷ ὁρμῇ προσεκύνησαν τὸν θεόν, καὶ ὁ Ξενοφῶν εἶπε· Δοκεῖ μοι, ὦ
ἄνδρες, ἐπεὶ περὶ σωτηρίας ἡμῶν λεγόντων οἰωνὸς τοῦ Διὸς τοῦ σωτῆρος φαίνω
P.aο.sg.3. , εὐχομαι aο.inf. τῷ θεῷ

τούτω θύσειν σωτήρια ὅπου ἂν πρῶτον εἰς φιλίαν χώραν ἀφικνέομαι *ao.coni.plur.1.*
 , συνεπεύξασθαι δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς θύσειν κατὰ
 δύναμιν. καὶ ὅτω δοκεῖ ταῦτ', ἔφη, ἀνατείνω *A.ao.imper.sg.3.*
 τὴν χεῖρα. καὶ ἀνατείνω *A.ao.plur.3.* ἅπαντες. (*Xen. An. 3.2*)
 15. δέδοικ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ... καὶ ἡμεῖς ἂν ἐπὶ πολλῶ φαίνω *P.ao.coni.plur.1.*
 ἐρραθυμικοίτες, καὶ ἅπαντα πρὸς ἡδονὴν ζητοῦντες
 πολλὰ καὶ χαλεπὰ ὧν οὐκ ἐβουλόμεθ' ὕστερον εἰς ἀνάγκην ἔρχομαι *ao.coni.plur.1.*
 ποιεῖν, καὶ κινδυνεύσωμεν περὶ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ.
 (*Dem. 1.15*)

φθείρω – ἐφθάρην

16. παράπαν τε γινώσκω πόλιν μὴ ἀπράγμονα τάχιστ' ἂν μοι δοκεῖν
 ἀπραγμοσύνης μεταβολῇ διαφθείρω *P.ao.inf.* , καὶ τῶν
 ἀνθρώπων ἀσφαλέστατα τούτους οἰκεῖν οἳ ἂν τοῖς παροῦσιν ἦθεσι καὶ νόμοις,
 ἦν καὶ χεῖρω ἦ, ἥκιστα διαφόρως πολιτεύωσιν. (*Thuc. 6.18*)

μαίνομαι – ἐμάνην – μέμνηνα

17. ΠΡ. ἀπλῶ λόγῳ τοὺς πάντας ἐχθαίρω θεούς,
 ὅσοι πάσχω *A.ao.pt.m.plur.nom.* εὖ κακοῦσί μ' ἐκδίκως.
 ΕΡ. κλύω σ' ἐγὼ μαίνομαι *pf.pt.m.sg.acc.* οὐ σμικρὰν νόσον.
 ΠΡ. νοσοῖμ' ἂν, εἰ νόσημα τοὺς ἐχθροὺς στυγεῖν.
 (*Aesch. Prom. 975 skk.*)

ἐγείρω – ἐγρήγορα

18. ΑΘ. ...κερδῶν ἄθικτον τοῦτο βουλευτήριον,

αἰδοῖον, ὀξύθυμον, εὐδόντων ὕπερ

ἐγείρω A.pf.pt.n.sg.nom. φρούρημα γῆς καθίσταμαι.

ταύτην μὲν ἐκτείνω A.aο.sg.l. ἔμοῖς παραίνεσιν

ἄστοῖσιν ἐς τὸ λοιπόν·

(Aesch. *Eum.* 704 skk.)

XVIII. Az augmentum néhány további sajátossága

(MVM 108. §)

NB.

Az augmentum (αὔξησις) alapnyelvi örökség, amely megtalálható más indo-európai nyelvekben is. Eredetileg önálló adverbium volt, „egykor, ezelőtt” jelentéssel. Használata a praeteritumi időkben, tehát praeteritum imperfectumban, aoristosban és a praeteritum perfectumban jellemző (vö. MVM 79. §).

1. Eredetileg σ-val, vagy Ϝ-val kezdődő igetövek

a) az intervocalis helyzetbe került kezdő mássalhangzó eltűnése után az augmentum az ige első egyenlő magánhangzójával ει kettőshangzót alkot.

Tehát az ἐλαύνω > ἤλαυνον-tól eltérően:

ἐάω – εἶων – εἶασα – εἰάθην – εἶακα – εἰάμην
ἐθίζω – εἴθιζον – εἴθισα – εἰθίσθην – εἴθικα – εἰθίσμην
ἐλίσσω – εἴλισσον – εἴλιξα – εἰλίχθην – εἰλίγμην
ἔλκω – εἴλκον – εἴλκυσα – εἰλκύσθην – εἴλκυκα – εἰλκύσμην
ἔπομαι – εἰπόμην – ἐσπόμην
ἐργάζομαι – εἰργαζόμην (ἡργαζόμην) – εἰργασάμην – εἰργάσθην – εἰργάσμην
ἔρπω – εἴρπον – εἴρψα
ἐστιάω – εἰστίων – εἰστίασα – εἰστιάθην – εἰστίακα – εἰστιάμην
ἔχω – εἴχον, de ἔσχον stb.

b) ha az augmentum a digamma eltűnése után vele nem egyenlő magánhangzóval találkozott, akkor azzal nem olvadt össze, így:

ὠθέω – ἐώθουν – ἔωσα – ἐώσθην – ἔωκα – ἔωσμαι – ἐώσμην
ὠνέομαι – ἐωνούμην – ἐωνήθην – ἐωνήμην

2. A rövid ε augmentum mellett a görögben létezik szintén alapnyelvi örökségként ennek hosszú párja is. Előfordul kezdő Ϝ – u előtt. Ez jelenik meg a következő igékben:

ὥράω < *Forάω – *ἡ-[F]-ορα-ον > (metathesis quantitatis) ἑώρων – ἑώρακα, ἑώραμαι.

*φεικ- > *ῥ-[f]-εικ > (metathesis quantitatis) ἑώκειν – εἰοκέναι. Az activ perfecta actióban minőségi hangmásulást szenved a tő: *φεικ- > *φοικ-

ἀν-οίγω > *ἀν-η-οιγον > ἀνέωγον – ἀνέωξα – ἀνέωχα. NB. eredeti tő: οφιγ > ipf. ὤϊ-

Α βούλομαι – ἡβουλόμην (ἐβουλόμην), δύναμαι – ἡδυνάμην, μέλλω – ἡμελλον
azonban nem a fentiek alapján, hanem az ἐθέλω – ἡθέλον analógiájára alakult.

3. ἀνέχομαι – ἡνειχώμην – ἡνεσχόμην – ἡνέσχημαι

Kiegészítés

1. ὁ γὰρ ἄνθρωπος ἔνδον ἦν· ὕστερον γὰρ ἅπαντα πυνθάνομαι ao.sg.1.
..... καὶ ἐγὼ τὴν γυναῖκα ἀπιέναι ἐκέλευον καὶ δοῦναι τῷ
παιδίῳ τὸν τιτθόν, ἵνα παύσῃται κλαῖον. ἡ δὲ τὸ μὲν πρῶτον οὐκ ἤθελεν, ὥς ἂν
ἀσμένῃ με ὁράω A.pf.pt.f.sg.nom. ἦκοντα διὰ χρόνου· ἐπειδὴ
δὲ ἐγὼ ὠργιζόμην καὶ ἐκέλευον αὐτίκα ἀπιέναι, »ἵνα σύ γε« ἔφη »πειρᾶς ἐνταῦθα
τὴν παιδίσκην· καὶ πρότερον δὲ μεθύων ἔλκω A.praet.ipf.sg.2.
αὐτήν«. καγὼ μὲν ἐγέλων, ἐκείνη δὲ ἀναστᾶσα καὶ ἀπιοῦσα προστίθῃσι τὴν
θύραν, προσποιουμένη παίζειν, καὶ τὴν κλεῖν ἐφέλκεται. καγὼ τούτων οὐδὲν
ἐνθυμούμενος οὐδ' ὑπονοῶν καθεύδω A.praet.ipf.sg.1. ἄσμενος,
ἦκων ἐξ ἀγροῦ. ἐπειδὴ δὲ ἦν πρὸς ἡμέραν, ἦκεν ἐκείνη καὶ τὴν θύραν ἀνοίγω A.ao.
sg.3. (Lys. 1.12)

2. τῇσι δὲ πύλῃσι ταύτῃσι οὐδὲν ἐχράτο τοῦδε εἵνεκα, ὅτι ὑπὲρ κεφαλῆς οἱ
ἐγίνετο ὁ νεκρὸς διεξελαύνοντι. ἀνοίγω A.ao.pt.m.sg.nom. δὲ
τὸν τάφον εὐρίσκω A.ao.sg.3. χρήματα μὲν οὐ, τὸν δὲ νεκρὸν
καὶ γράμματα λέγοντα τάδε· »Εἰ μὴ ἅπληστός τε ἕας χρημάτων καὶ αἰσχροκερδής,
οὐκ ἂν νεκρῶν θήκας ἀνοίγω A.praet.ipf.sg.2. « (Her. 1.187)

3. αἰνῶς μὲν κεφαλὴν τε καὶ ὄμματα καλὰ ἔοικα A.praes.pf.sg.2.

.....

κείνῳ, ἐπεὶ θαμὰ τοῖον ἐμισγόμεθ' ἀλλήλοισι,
πρὶν γε τὸν ἐς Τροίην ἀναβήμεναι, ἔνθα περ ἄλλοι

Ἀργείων οἱ ἄριστοι βαίνω P.aο.plur.3. κοίλῃσ' ἐνὶ νηυσίν·
(Hom. Od. 1.208 skk.)

4. ...ἀλλ' ἐθέλω σε, φέριστε, περὶ ξείνοιο ἐρέσθαι,
ὁππόθεν οὗτος ἀνὴρ· ποίης δ' ἐξ εὐχεται εἶναι
γαίης; ποῦ δέ νύ οἱ γενεὴ καὶ πατρίς ἄρουρα;
ἢ τίς ἄγγελίην πατρὸς φέρει ἐρχομένοιο,
ἢ ἔδον αὐτοῦ χρεῖος ἐελδόμενος τόδ' ἰκάνει;

οἶον ἀναΐξας ἄφαρ οἴχεται, οὐδ' ὑπομένω A.αο.sg.3.

γνώμεναι· οὐ μὲν γάρ τι κακῶ εἰς ὧπα ἔοικα A.praet.pf.sg.3.
(Hom. Od. 1.405 skk.)

5. ΠΟ. ...Ἄνθ' ὧν μ' Ἐτεοκλῆς, ὧν φύσει νεώτερος,

γῆς ἐξωθέω A.αο.sg.3. , οὔτε νικήσας λόγῳ,

οὔτ' εἰς ἔλεγχον χειρὸς οὐδ' ἔργου μολών,

πόλιν δὲ πείθω A.αο.pt.m.sg.nom.
(Soph. O.C. 1295 skk.)

6. καὶ ἦν ἡ μάχη καρτερὰ καὶ ἐν χερσὶ πᾶσα. καὶ τὸ μὲν δεξιὸν κέρας τῶν Ἀθηναίων

καὶ Καρυστίων (οὔτοι γὰρ παρατάττω P.pf.pt.m.plur.nom. ἦσαν

ἔσχατοι) δέχομαι αο.plur.3. τε τοὺς Κορινθίους καὶ ὠθέω M.αο.

plur.3. μόλις· (Thuc. 4.43)

7. εἰ δέ τις διλογεῖν ἡμᾶς οἶεται, ὅτι περὶ τῶν αὐτῶν λέγομεν νῦν τε καὶ πρόσθεν,

οὐ διλογία ταῦτ' ἐστίν. ὅτε μὲν γὰρ ὠνέομαι praet.ipf.sg.3. ,

πειραῖσθαι ἐκελεύομεν εἰ δύναίτο ὁ ἵππος ταῦτα ποιεῖν· νῦν δὲ διδάσκειν φαμέν
χρῆναι τὸν ἑαυτοῦ καὶ γράφω A.fut.plur.1. ὥς δεῖ διδάσκειν.
(Xen. *De re eq.* 8.2)

8. δοκεῖ οὖν μοι ἅπερ ὑμῖν, ἐκπορεύεσθαι εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἑάν τις μέντοι
ἀπολείπω A.ao.pt.m.sg.nom. λαμβάνω P.ao.coni.sg.3.
..... πρὶν ἐν ἀσφαλεῖ εἶναι πᾶν τὸ στράτευμα, κρίνεσθαι αὐτὸν
ὥς ἀδικοῦντα. καὶ ὅτῳ δοκεῖ, ἔφη, ταῦτα, αἶρω A.ao.imper.sg.3.
τὴν χεῖρα. ἀνατείνω A.ao.plur.3. ἅπαντες. ὁ δὲ Σιλανὸς ἐβόα,
καὶ ἐπεχείρει λέγειν ὥς δίκαιον εἶη ἀπιέναι τὸν βουλόμενον. οἱ δὲ στρατιῶται οὐκ
ἀνέχομαι praet.ipf.plur.3., ἀλλ' ἠπείλουν αὐτῷ ὅτι εἰ λαμβάνω fut.plur.3.
..... ἀποδιδράσκοντα, τὴν δίκην ἐπιθήσοιεν. (Xen. *An.* 5.6)

9. Δωριεὺς μέν νυν τρόπῳ τοιούτῳ ἐτελεύτησε. Εἰ δὲ ἀνέχομαι
ao.sg.3. βασιλευόμενος ὑπὸ Κλεομένεος καὶ καταμένω A.praet.
ipf.sg.3. ἐν Σπάρτῃ, ἐβασίλευσε ἄν Λακεδαίμονος· οὐ γάρ
τινα πολλὸν χρόνον ἄρχω A.ao.sg.3. ὁ Κλεομένης, ἀλλ'
ἀποθνήσκω ao.sg.3. ἄπαις, θυγατέρα μούνην λείπω A.ao.pt.m.sg.
nom., τῇ οὖνομα ἦν Γοργώ. (Her. 5.48)

10. ὁ δ' ἐν τε τῷ παρόντι πρὸς τὰ μηνύματα ἀπελογεῖτο καὶ ἐτοῖμος ἦν πρὶν
ἐκπλεῖν κρίνεσθαι, εἴ τι τούτων ἐργάζομαι praet.pf.sg.3. (ἤδη
γὰρ καὶ τὰ τῆς παρασκευῆς πορίζω P.praet.pf.sg.3.), καὶ εἰ μὲν
τούτων τι ἐργάζομαι praet.pf.sg.3., δίκην δοῦναι, εἰ δ' ἀπολυθείη,
ἄρχειν. (Thuc. 6.29)

11. Φαίνεται, ἔφη, κατὰ τὸν σὸν λόγον. Ἀλλὰ μὴν ὃ γε εὖ ζῶν μακάριός τε καὶ εὐδαίμων, ὁ δὲ μὴ τάναντία. Πῶς γὰρ οὐ; Ὁ μὲν δίκαιος ἄρα εὐδαίμων, ὁ δ' ἄδικος ἄθλιος. Ἔστω, ἔφη. Ἀλλὰ μὴν ἄθλιόν γε εἶναι οὐ λυσιτελεῖ, εὐδαίμονα δέ. Πῶς γὰρ οὐ; Οὐδέποτ' ἄρα, ὦ μακάριε Θρασύμαχε, λυσιτελέστερον

ἀδικία δικαιοσύνης. Ταῦτα δὴ σοι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐστιάω P.pf.imper.sg.3.

..... ἐν τοῖς Βενδιδίοις. Ὑπὸ σοῦ γε, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Θρασύμαχε,

ἐπειδὴ μοι πρῶτος ἐγένου καὶ χαλεπαίνων ἐπαύσω. οὐ μέντοι καλῶς γε ἐστιάω P.praes.

pf.sg.1., δι' ἑμαυτὸν ἀλλ' οὐ διὰ σέ· ἀλλ' ὥσπερ οἱ λίχνοι τοῦ

αἰὲ παραφερομένου ἀπογεύονται ἀρπάζοντες... (Plat. Resp. 353e – 354b)

12. τὸ δὲ σύμπαν δῆλος ἦν Κύρος ὡς σπεύδων πᾶσαν τὴν ὁδὸν καὶ οὐ διατρίβων ὅπου μὴ ἐπισιτισμοῦ ἔνεκα ἢ τινος ἄλλου ἀναγκαίου καθεζομαι

praet.ipf.sg.3., νομίζων, ὅσῳ θᾶττον ἔρχομαι ao.opt.sg.3.

....., τοσούτῳ ἀπαρασκευαστοτέρῳ βασιλεῖ μαχεῖσθαι, ὅσῳ

δὲ σχολαίτερον, τοσούτῳ πλέον συναγείρεσθαι βασιλεῖ στράτευμα. καὶ συνοράω

A.ao.inf. δ' ἦν τῷ προσέχοντι τὸν νοῦν τῇ βασιλέως ἀρχῇ

πλήθει μὲν χώρας καὶ ἀνθρώπων ἰσχυρὰ οὔσα, τοῖς δὲ μήκεσι τῶν ὁδῶν καὶ τῷ διεσπᾶσθαι τὰς δυνάμεις ἀσθενής, εἴ τις διὰ ταχέων τὸν πόλεμον ποιοῖτο. (Xen. An. 1.5)

13. XP. Φεῦ· εἴθ' ὀφείλω A.ao.sg.2. τοιάδε τὴν γνώμην πατρὸς

θνήσκοντος εἰμί inf.· πάντα γ' ἂν κατεργάζομαι ao.sg.2.

.....

ΗΛ. Ἀλλ' ἡ φύσιν γε, τὸν δὲ νοῦν ἥσσων τότε.

XP. Ἄσκει τοιαύτη νοῦν δι' αἰῶνος μένειν.

ΗΛ. Ὡς οὐχὶ συνδράσουσα νουθετεῖς τάδε.

XP. természetes γὰρ ἐγχειροῦντα καὶ πράσσειν κακῶς.

(Soph. El. 1021 skk.)

14. ἄριστοι δὲ καὶ τοξόται ἦσαν· εἶχον δὲ τόξα ἐγγὺς τριπλήχη, τὰ δὲ τοξεύματα πλέον ἢ διπλήχη· ἔλκω A.praet.ipf.plur.3. δὲ τὰς νευρὰς ὁπότε

τοξεύουεν πρὸς τὸ κάτω τοῦ τόξου τῷ ἀριστερῷ ποδὶ προσβαίνοντες. τὰ δὲ τοξεύματα ἐχώρει διὰ τῶν ἀσπίδων καὶ διὰ τῶν θωράκων. ἐχρῶντο δὲ αὐτοῖς οἱ Ἕλληνες, ἐπεὶ λάβοιεν, ἀκοντίοις ἐναγκυλῶντες. (Xen. An. 4.2)

15. Τῇσι δὲ παρθένοισι ταύτησι τῇσι ἐξ Ὑπερβορέων τελευτησάσῃσι ἐν Δήλῳ κείρονται καὶ αἱ κόραι καὶ οἱ παῖδες οἱ Δηλίων· αἱ μὲν πρὸ γάμου πλόκαμον ἀποταμόμεναι καὶ περὶ ἄτρακτον ἐλίσσω A.ao.pt.f.plur.nom.

ἐπὶ τὸ σῆμα τιθεῖσι (τὸ δὲ σῆμά ἐστι ἔσω ἐς τὸ Ἀρτεμίσιον ἐσιόντι ἀριστερῆς χειρός, ἐπιπέφυκε δὲ οἱ ἐλαίη), ὅσοι δὲ παῖδες τῶν Δηλίων περὶ χλόην τινὰ ἐλίσσω A.ao.pt.m.plur.nom. τῶν τριχῶν τιθεῖσι καὶ οὗτοι ἐπὶ τὸ σῆμα. (Her. 4.34)

16. ΑΙ. ...ἥτις τὸν αὐτῆς αὐτάδελφον ἐν φοναῖς

πίπτω A.pf.pt.m.sg.acc. ἄθαπτον μήθ' ὑπ' ὠμηστῶν κυνῶν

ἐάω A.ao.sg.3. ὀλέσθαι μήθ' ὑπ' οἰωνῶν τινος·

οὐχ ἦδε χρυσῆς ἀξία τιμῆς τυγχάνω A.ao.inf. ; (Soph. Ant. 696 skk.)

17. οὐ μόνον ἄνθρωποι ἀλλὰ καὶ θεοὶ καὶ ἥρωες τὴν τῆς ψυχῆς φιλίαν περὶ πλείονος ἢ τὴν τοῦ σώματος χρῆσιν ποιοῦνται. Ζεὺς τε γὰρ ὅσων μὲν θνητῶν

οὐσῶν μορφῆς ἠράσθη, συγγενόμενος ἐάω A.praet.ipf.sg.3.

αὐτὰς θνητὰς εἶναι· ὅσων δὲ ψυχαῖς ἀγαθαῖς ἀγασθείη, ἀθανάτους τούτους ἐποίει· (Xen. Symp. 8.28)

XIX. A perfecta-reduplicatio néhány sajátossága

(MVM 109. §)

NB.

Bár *muta cum liquida* kettős tőkezdő mássalhangzó esetén a néma mássalhangzó a reduplicatiós szótagképzésben szerepelni szokott (δράω – δέδρακα) a γν-vel kezdődő tövek (pl. γνωρίζω) csupán ε-t vesznek föl reduplicatio gyanánt.

Kiegészítés

1. ΠΡ. ...τρόπους τε πολλοὺς μαντικῆς στοιχίζω A.ao.sg.1. ,

καὶ κρίνω A.ao.sg.1. πρῶτος ἐξ ὄνειράτων ἃ χρῆ

ὑπαρ γενέσθαι, κληδόνας τε δυσκρίτους

γνωρίζω A.ao.sg.1. αὐτοῖς ἐνοδίους τε συμβόλους.

(Aesch. *Prom.* 484 skk.)

2. ΗΦ. ἔμπας τις αὐτὴν ἄλλος ὀφείλω A.ao.sg.3. λαγχάνω A.ao.

inf.

ΚΡ. ἅπαντ' ἐπαχθῇ πλὴν θεοῖσι κοιρανεῖν.

ἐλεύθερος γὰρ οὐτις ἐστὶ πλὴν Διός.

ΗΦ. γινώσκω A.praes.pf.sg.1. τοῖσδε κούδεν ἀντιλέγω A.ao.inf.

..... ἔχω.

(Aesch. *Prom.* 48 skk.)

3. »σοὶ οὖν« ἔφην »ἔξεστι δυοῖν ὁπότερον βούλομαι praes.ipf.sg.2.

αἰρέω M.ao.inf. , ἥ μαστιγωθείσαν εἰς μύλωνα ἐμπίπτω A.ao.inf.

..... καὶ μηδέποτε παύσασθαι κακοῖς τοιούτοις συνεχομένην,

ἢ καταλέγω A.ao.pt.f.sg.acc. ἅπαντα τάληθῃ μηδὲν πάσχω A.ao.
inf. κακόν, ἀλλὰ συγγνώμης παρ' ἐμοῦ τυγχάνω A.ao.inf.
..... τῶν ἀμαρτάνω M.pf.pt.n.plur.gen.
ψεύδομαι M.ao.coni.sg.2. δὲ μηδέν, ἀλλὰ πάντα τάληθῃ λέγε«.
κάκεινῃ τὸ μὲν πρῶτον ἔξαρκος ἦν, καὶ ποιεῖν ἐκέλευεν ὅ τι βούλομαι· οὐδὲν γὰρ
εἰδέναι· ἐπειδὴ δὲ ἐγὼ μιμνήσκω P.ao.sg.1. Ἐρατοσθένους πρὸς
αὐτήν, καὶ λέγω A.ao.sg.1. ὅτι οὗτος ὁ φοιτῶν εἶη πρὸς τὴν
γυναῖκα, ἐκπλήττω P.ao.sg.3. ἡγησαμένη με πάντα ἀκριβῶς
γιγνώσκω A.pf.inf. καὶ τότε ἤδη πρὸς τὰ γόνατά μου πίπτω
A.ao.pt.f.sg.nom. , καὶ πίστιν παρ' ἐμοῦ λαμβάνω A.ao.pt.f.sg.
nom. μηδὲν πάσχω fut.inf. κακόν...
(Lys. 1.18–19)

4. ΘΗ. Πολλῶν ἀκούων ἔν τε τῷ πάρος χρόνῳ
τὰς αἵματηρὰς ὁμμάτων διαφθορὰς

γιγνώσκω A.praes.pf.sg.1. σ', ὦ παῖ Λαΐου...
(Soph. O.C. 551 skk.)

5. ἐνθυμέομαι praes.pf.sg.1. δ' ἔγωγε, ὦ ἄνδρες, καὶ τοῦτο, ὅτι
ὅπόσοι μὲν μαστεύουσι ζῆν ἐκ παντὸς τρόπου ἐν τοῖς πολεμικοῖς, οὗτοι μὲν
κακῶς τε καὶ αἰσχυρῶς ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀποθνήσκουσιν, ὅπόσοι δὲ τὸν μὲν
θάνατον γινώσκω A.praes.pf.plur.3. πᾶσι κοινὸν εἶναι
καὶ ἀναγκαῖον ἀνθρώποις, περὶ δὲ τοῦ καλῶς ἀποθνήσκειν ἀγωνίζονται,
τούτους ὁρῶ μᾶλλον πως εἰς τὸ γῆρας ἀφικνουμένους καὶ ἔως ἂν ζῶσιν
εὐδαιμονέστερον διάγοντας. ἃ καὶ ὑμᾶς δεῖ νῦν καταμανθάνω A.ao.pt.m.plur.acc.
..... (ἐν τοιούτῳ γὰρ καιρῷ ἐσμεν) αὐτοὺς τε ἄνδρας

ἀγαθοὺς εἶναι καὶ τοὺς ἄλλους παρακαλεῖν. ὁ μὲν ταῦτα λέγω A.ao.pt.m.sg.nom.

..... ἐπαύσατο. (Xen. An. 3.1)

NB.

A megelőző jelenség fordítottja. Bár a két szókezdő mássalhangzó nem *muta cum liquida* (tehát pusztá ε-reduplicatiót várnánk, pl. σπουδάξω – ἐσπούδακα) mégis:

Kiegészítés

6. Ὁ δ' ἀμείβετο τοῖσδε αὐτοῦς· »Τὰ τόξα οἱ κτάομαι pf.pt.m.plur.nom.,

ἐπεὰν μὲν δέωνται χρᾶσθαι, ἐντανύουσι, ἐπεὰν δὲ χρήσωνται, ἐκλύουσι. Εἰ γὰρ

δὴ τὸν πάντα χρόνον ἐντείνω P.pf.pt.n.plur.nom. εἴη, ἐκραγεῖη

ἂν, ὥστε ἐς τὸ δέον οὐκ ἂν ἔχοιεν αὐτοῖσι χρᾶσθαι. Οὕτω δὴ καὶ ἀνθρώπου

κατάστασις· εἰ ἐθέλοι κατασπουδάξω M.pf.inf. αἰεὶ μὴδὲ ἐς

παιγνίην τὸ μέρος ἐωυτὸν ἀνιέναι, λανθάνω A.ao.opt.sg.3.

ἂν ἦτοι μαίνομαι P.ao.pt.m.sg.nom. ἢ ὁ γε ἀπόπληκτος γίγνομαι

ao.pt.m.sg.nom. Τὰ ἐγὼ ἐπιστάμενος μέρος ἐκατέρω νέμω.«

(Her. 2.173)

7. μετρία δ' αὖ ἐσθῆτι καὶ ἐς τὸν νῦν τρόπον πρῶτοι Λακεδαιμόνιοι ἐχρήσαντο

καὶ ἐς τὰ ἄλλα πρὸς τοὺς πολλοὺς οἱ τὰ μείζω κτάομαι pf.pt.m.plur.nom.

..... ἰσοδίαίτοι μάλιστα κατέστησαν. (Thuc. 1.6)

8. τοὺς μὲν οὖν ἄλλους λόγους πάντας περιέργους ἡγοῦμαι, ἃ δ' ἂν οἶμαι

συμφέρω A.ao.inf. περὶ ὧν νυνὶ σκοπεῖτε, ταῦτ' εἰπεῖν πειράσομαι,

τοσοῦτον ἀξιώσας μόνον· ἂν ἄρα του μμνήσκω M.pf.coni.sg.1. τῶν

πράττω P.pf.pt.n.plur.gen. , μὴ κατηγορίας μ' ἔνεχ' ἡγεῖσθε λέγειν,

ἀλλ' ἵνα δείξας ἅ τόθ' ἁμαρτάνω A.ao.plur.2. , νῦν ἀποτρέπω
A.fut.sg.1. ταῦτ' ἀσχω A.ao.inf.

(Dem. *Exord.* 20)

9. τὸν δ' αὖτε ψυχὴ προσεφώνεεν Ἀτρεΐδαι·
ὄλβιε Λαέρταο πάϊ, πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,
ἧ ἄρα σὺν μεγάλῃ ἀρετῇ ἐκτίσω ἄκοιτιν·
ὥς ἀγαθαὶ φρένες ἦσαν ἀμύμονι Πηνελοπείῃ,

κούρη Ἰκαρίου, ὥς εὖ μιν ἤσκησεν M.praet.pf.sg.3. Ὀδυσῆος...
(Hom. *Od.* 24.191 sk.)

10. IE. ... Ὅρνιθι γὰρ καὶ τὴν τότε αἰσίῳ τύχην

παρέχω A.ao.sg.2. ἡμῖν, καὶ τανῦν ἴσος γίγνομαι ao.imper.sg.2.
..... .

(Soph. *O.T.* 52 sk.)

11. ἐνταῦθα Γαυλίτης παρών, φυγὰς Σάμιος, πιστὸς δὲ Κύρῳ, εἶπεν· Καὶ μὴν,
ὦ Κύρε, λέγουσί τινες ὅτι πολλὰ ὑπισχνῇ νῦν διὰ τὸ ἐν τοιούτῳ εἶναι τοῦ
κινδύνου προσιόντος, ἂν δὲ εὖ γίγνομαι ao.coni.sg.3. τι, οὐ
μιν ἤσκησεν fut.pf.inf. σέ φασιν· ἔνιοι δὲ οὐδ' εἰ μιν ἤσκησεν M.pf.opt.
sg.2. τε καὶ βούλοιο δύνασθαι ἂν ἀποδοῦναι ὅσα ὑπισχνῇ.

(Xen. *An.* 1.7)

NB.

A λαμβάνω reduplikált alapalakja: *σε-σλαφ-α, amelyből mindkét σ kiesése után prótónyújtással εἴληφα lett. Ugyanígy: *σφηθ – *σε-σφωθα > εἴωθα, és *σμερ – *σε-σμερται > εἴμαρται. Ezeket analogikusan követik: λαγχάνω – εἴλοχα, valaminthet diellegemai, συνείλοχα.

Kiegészítés

12. ἐφέπομαι praet.ipf.plur.3. δὲ τῶν πολεμίων συλλέγω M.pf.
pt.m.plur.nom. τινὲς καὶ τὰ μὴ δυνάμενα τῶν ὑποζυγίων
ἥρπαζον καὶ ἀλλήλοις ἐμάχοντο περὶ αὐτῶν. ἐλείποντο δὲ τῶν στρατιωτῶν
οἳ τε διαφθείρω M.pf.pt.m.plur.nom. ὑπὸ τῆς χιόνης τοὺς
ὀφθαλμοὺς οἳ τε ὑπὸ τοῦ ψύχους τοὺς δακτύλους τῶν ποδῶν ἀποσῆπω A.pf.
pt.m.plur.nom. ἣν δὲ τοῖς μὲν ὀφθαλμοῖς ἐπικούρημα τῆς
χιόνης εἴ τις μέλαν τι ἔχων πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἐπορεύετο, τῶν δὲ ποδῶν εἴ τις
κινεῖτο καὶ μηδέποτε ἡσυχίαν ἔχοι καὶ εἰς τὴν νύκτα ὑπολύοιτο (Xen. An. 4.5)

13. πότερον εἰ αὐτοὺς ἀποκτείνω A.a.o.pt.m.sg. καὶ τοὺς παῖδας
αὐτῶν, ἱκανὴν ἂν τοῦ φόνου δίκην λαμβάνω A.a.o.pt.m.sg. ,
ὧν οὗτοι πατέρας καὶ υἱεὶς καὶ ἀδελφοὺς ἀκρίτους ἀποκτείνω A.a.o.plur.3.
..... ; ἀλλὰ γὰρ εἰ τὰ χρήματα τὰ φανερά δημεύσαιτε, καλῶς
ἂν ἔχοι ἢ τῇ πόλει, ἣς οὗτοι πολλὰ λαμβάνω A.praes.pf.plur.3. ,
ἢ τοῖς ιδιώταις, ὧν τὰς οἰκίας ἐξεπόρθησαν. (Lys. 12.83)

14. ΑΓ. [καὶ μὴν τὸν ἐντεῦθεν λαγχάνω A.a.o.pt.m.sg. πρὸς
πύλαις]
λέξω· τρίτῳ γὰρ Ἐτεόκλῳ τρίτος πάλος
ἐξ ὑπτίου ἤδησεν εὐχάλκου κράνους,
πύλαισι Νηίστησι προσβαλεῖν λόχον.
(Aesch. Sept. 457 skk.)

NB.

Attikai reduplicatio. Alapnyelvi örökség, az első szótag megkettőzése. Nemcsak a perfecta actióban fordul elő. A perfectum a tő első szótagjának megnyújtásával jelenik meg, ezért ezt az alakot *gyökérperfectum*nak is nevezik.

Kiegészítés

15. Ἔθουν δὲ πάντα πρότερον οἱ Πελαργοὶ θεοῖσι ἐπευχόμενοι, ὡς ἐγὼ ἐν Δωδώνῃ οἶδα ἀκούσας, ἐπωνυμίην δὲ οὐδ' οὔνομα ἐποιεῦντο

οὐδενὶ αὐτῶν· οὐ γὰρ ἀκούω A.praet.pf.plur.3. κω. (Her. 2.52)

16. Εἰσὶ μὲν καὶ πλέονες αἱ λίμναι αὐτόθι, ἡ δ' ὧν μεγίστη αὐτέων ἑβδομήκοντα ποδῶν πάντη, βάθος δὲ διόργυιός ἐστι· ἐς ταύτην κοντὸν κατιεῖσι ἐπ' ἄκρῳ μυρσίνην προσδήσαντες, καὶ ἔπειτα ἀναφέρουσι τῇ μυρσίνῃ πίσσαν, ὁδμὴν μὲν ἔχουσιν ἀσφάλτου, τὰ δ' ἄλλα τῆς Πιερικῆς

πίσσης ἀμείνω· ἐσχέουσι δὲ ἐς λάκκον ὁρύττω P.pf.pt.m.sg.acc.

ἀγχοῦ τῆς λίμνης· ἐπεὰν δὲ ἀθροίσωσι συχνήν, οὕτω ἐς τοὺς ἀμφορέας ἐκ τοῦ λάκκου καταχέουσι. (Her. 4.195)

XX. Jelentésbeli sajátosságok

(MVM 110. §)

NB.

Szellemi, testi erőfeszítést jelentő activ igéknél előfordul az activ jelentésű medialis futurum.

Kiegészítés

1. Ταῦτα μὲν νυν τὸν πεζὸν ἐργάζομαι M.aο.plur.3. τῶν Θεσσαλῶν οἱ Φωκέες πολιορκέοντα ἐωυτούς. Εἰσβάλλω A.ipf.pt.f.sg.acc. δὲ ἐς τὴν χώραν τὴν ἵππον αὐτῶν λυμαίνομαι M.aο.plur.3. ἀνηκέστως· ἐν γὰρ τῇ ἐσβολῇ ἣ ἐστι κατὰ Ἰάμπολιν, ἐν ταύτῃ τάφρον μεγάλην ὀρύσσω A.aο.pt.m.plur.nom. ἀμφορέας κεινοὺς ἐς αὐτὴν κατέθηκαν, χοῦν δὲ ἐπιφορήσαντες καὶ ὁμοιώσαντες τῷ ἄλλῳ χώρῳ ἐδέκοντο τοὺς Θεσσαλοὺς ἐσβάλλοντας· οἱ δὲ ὡς ἀναρπάζω M.fut.pt.m.plur.nom. τοὺς Φωκέας φερόμενοι εἰσπίπτω A.aο.plur.3. ἐς τοὺς ἀμφορέας· ἐνθαῦτα οἱ ἵπποι τὰ σκέλεα διαφθείρω P.aο.plur.3. (Her. 8.28)

2. νῦν μὲν γὰρ αὐτούς, ἔφη, διατέμνω A.fut.sg.1. δίχα ἕκαστον, καὶ ἅμα μὲν ἀσθενέστεροι ἔσονται, ἅμα δὲ χρησιμώτεροι ἡμῖν διὰ τὸ πλείους τὸν ἀριθμὸν γεγονέναι· καὶ βαδίζω M.fut.plur.3. ὀρθοὶ ἐπὶ δυοῖν σκελοῖν. ἐὰν δ' ἔτι δοκῶσιν ἀσελγαίνειν καὶ μὴ θέλωσιν ἡσυχίαν ἄγειν, πάλιν αὖ, ἔφη, τεμῶ δίχα, ὥστ' ἐφ' ἐνὸς πορεύσονται σκέλους ἀσκωλιάζοντες. (Plat. *Symp.* 190d)

3. Κῦρος δὲ συγκαλέσας τοὺς στρατηγοὺς εἶπεν· Ἀπολείπω A.praes.pf.plur.3. ἡμᾶς Ξενίας καὶ Πασίων. ἀλλ' εὖ γε μέντοι ἐπιστάσθων ὅτι οὔτε ἀποδεδράκασιν· οἶδα γὰρ ὅπῃ οἴχονται· οὔτε ἀποφεύγω A.praes.pf.plur.3.

..... ἔχω γὰρ τριήρεις ὥστε αἰρέω A.ao.inf.
 τὸ ἐκείνων πλοῖον· ἀλλὰ μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἔγωγε αὐτοὺς διώκω A.fut.sg.1.
 , οὐδ' ἐρεῖ οὐδεὶς ὡς ἐγὼ ἕως μὲν ἂν παρῇ τις χρώμαι,
 ἐπειδὰν δὲ ἀπιέναι βούληται, συλλαβὼν καὶ αὐτοὺς κακῶς ποιῶ καὶ τὰ χρήματα
 ἀποσυλῶ. (Xen. An. 1.4)

4. ἀλλ' ὅτε δὴ Δί' ἔμελλε θεῶν πατέρ' ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν

τίκτω M.fut.inf. , τότε ἔπειτα φίλους λιτάνευε τοκῆας

τοὺς αὐτῆς, Γαῖάν τε καὶ Οὐρανὸν ἀστερόεντα,

μῆτιν συμφράσσασθαι, ὅπως λελάθοιτο τίκτω A.ao.pt.f.sg.nom.

παῖδα φίλον...

(Hes. Theog. 468 skk.)

NB.

Activ ige medialis futuruma passiv jelentésű.

Kiegészítés

5. ἀλλὰ δὴ τῶν παίδων ἔνεκα βούλει ζῆν, ἵνα αὐτοὺς ἐκτρέφω A.ao.coni.sg.2.

..... καὶ παιδεύσης; τί δέ; εἰς Θετταλίαν αὐτοὺς ἄγω A.ao.

pt.m.sg.nom. τρέφω A.fut.sg.2. τε καὶ

παιδεύσεις, ξένους ποιήσας, ἵνα καὶ τοῦτο ἀπολαύσωσιν; ἢ τοῦτο μὲν οὐ, αὐτοῦ

δὲ τρέφω M.ipf.pt.m.plur.nom. σοῦ ζῶντος βέλτιον τρέφω M.fut.

plur.3. καὶ παιδεύσονται μὴ συνόντος σοῦ αὐτοῖς; οἱ

γὰρ ἐπιτήδαιοι οἱ σοὶ ἐπιμελήσονται αὐτῶν. πότερον ἐὰν μὲν εἰς Θετταλίαν
 ἀποδημήσης, ἐπιμελήσονται, ἐὰν δὲ εἰς Ἄιδου ἀποδημήσης, οὐχὶ ἐπιμελήσονται;
 εἵπερ γέ τι ὄφελος αὐτῶν ἐστὶν τῶν σοι φασκόντων ἐπιτηδείων εἶναι, οἷσθαί
 γε χρή. (Plat. Crit. 54a)

NB.

Medialis igéknek futura mediale, aoristosa passiv képzésű, de jelentése activ. Általában érzelmeket jelentő igéknél.

Kiegészítés

6. οὕτω δὲ διὰ ταχέων τὸν κίνδυνον ἐποιήσαντο, ὥστε οἱ αὐτοὶ τοῖς ἄλλοις ἀπαγγέλλω A.aο.plur.3. τήν τ' ἐνθάδε ἄφιξιν τῶν βαρβάρων καὶ τήν νίκην τῶν προγόνων. καὶ γάρ τοι οὐδεὶς τῶν ἄλλων δεῖδω A.aο.sg.3. ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος κινδύνου, ἀλλ' ἀκούσαντες ὑπὲρ τῆς αὐτῶν ἐλευθερίας ἡδομαι P.aο.plur.3. (Lys. 2.26)
7. ἐρωτῶντων δὲ τῶν Λακεδαιμονίων τίς ἀνὴρ εἶη Ξενοφῶν ἀποκρίνω M.aο.sg.3. ὅτι τὰ μὲν ἄλλα εἶη οὐ κακός, φιλοστρατιώτης δέ· καὶ διὰ τοῦτο χεῖρόν ἐστιν αὐτῷ. καὶ οἱ εἶπον· Ἄλλ' ἢ δημαγωγεῖ ὁ ἀνὴρ τοὺς ἄνδρας; καὶ ὁ Ἡρακλείδης, Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Ἄρ' οὖν, ἔφασαν, μὴ καὶ ἡμῖν ἐναντιώσεται τῆς ἀπαγωγῆς; Ἄλλ' ἦν ὑμεῖς, ἔφη ὁ Ἡρακλείδης, συλλέγω A.aο.pt.m.plur.nom. αὐτοὺς ὑπισχνέομαι M.aο.coni.plur.2. τὸν μισθόν, ὀλίγον ἐκείνῳ προέχω A.aο.pt.m.plur.nom. ἀποδραμοῦνται σὺν ὑμῖν. Πῶς οὖν ἄν, ἔφασαν, ἡμῖν συλλέγω P.aο.opt.plur.3. ; Αὔριον ὑμᾶς, ἔφη ὁ Ἡρακλείδης, πρῶ ἄγω A.fut.plur.1. πρὸς αὐτούς· καὶ οἶδα, ἔφη, ὅτι ἐπειδὰν ὑμᾶς ὁράω A.aο.coni.plur.3. , ἄσμενοι συνδραμοῦνται. αὕτη μὲν ἡ ἡμέρα οὕτως λήγω A.aο.sg.3. (Xen. An. 7.6)

NB.

Activumban transitiv jelentésű, mediumban intransitiv, aoristosa passiv képzésű.

Kiegészítés

8. αὐτίκα δ' οἱ μὲν τείχος ὑπέρβασαν, οἱ δὲ κατ' αὐτὰς

ποιητὰς ἐσέχυντο πύλας· Δαναοὶ δὲ φοβέω P.aο.plur.3.
 νῆας ἀνὰ γλαφυράς, ὄμαδος δ' ἀλίσστος ἐτύχθη.
 (Hom. *Il.* 12.469 skk.)

9. Οὗτοι μὲν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, τοῦτο πείθω P.pf.pt.m.plur.nom. + εἰμί A.ipf.imper.plur.3.

..... · τοῦδε δὲ πέρι τις ἀμφισβητήσει, ὥς οὐκ ἂν τύχοιεν
 γεγόμενοι βασιλέων ἔκγονοι ἢ δυναστῶν τὰς φύσεις φιλόσοφοι; Οὐδ' ἂν εἷς,
 ἔφη. Τοιούτους δὲ γενομένους ὥς πολλή ἀνάγκη διαφθείρω P.aο.inf.
 , ἔχει τις λέγειν; ὥς μὲν γὰρ χαλεπὸν σφάζω P.aο.inf.
 , καὶ ἡμεῖς συγχωροῦμεν· ὥς δὲ ἐν παντὶ τῷ χρόνῳ
 τῶν πάντων οὐδέποτε οὐδ' ἂν εἷς σφάζω P.aο.opt.sg.3. , ἔσθ'
 ὅστις ἀμφισβητήσει; (Plat. *Resp.* 502a)

NB.

Medialis igéknel passiv képzésű aoristos, és ebből képzett futurum.

Kiegészítés

10. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι ψευσθέντες τῶν σκοπῶν καὶ οὐκ ἂν οἰόμενοι σφᾶς λανθάνω A.aο.
 inf. τὸν παράπλουν τῶν πολεμίων νεῶν, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν
 τειχομαχοῦντες, ὥς αἰσθάνομαι M.aο.plur.3. , εὐθύς ἀπολείπω
 A.aο.pt.m.plur.nom. τὴν Ἑρεσον κατὰ τάχος ἐβοήθουν ἐς τὸν
 Ἑλλήσποντον· καὶ δύο τε ναῦς τῶν Πελοποννησίων αἰρούσιν, αἱ πρὸς τὸ πέλαγος
 τότε θρασύτερον ἐν τῇ διώξει ἀπάρασαι περιπίπτω A.aο.plur.3.
 αὐτοῖς... (Thuc. 8.103)

11. ἀλλὰ παρ' ἡμῖν πότε πώποτε δεινότατ' ἐν τῇ πόλει γέγονεν; ἐπὶ τῶν τριάκοντα, πάντες ἂν εἴποιτε. τότε τοίνυν, ὡς ἔστιν ἀκούειν, οὐδεὶς ἔστιν ὅστις ἀπεστερεῖτο τοῦ σωθῆναι, ὅστις ἑαυτὸν οἴκοι κρύπτω A.a.o.opt.sg.3.

..... ἀλλὰ τοῦτο κατηγοροῦμεν τῶν τριάκοντα, ὅτι τοὺς ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἀδίκως ἀπῆγον. (Dem. 22.52)

12. ΒΛ. Γίγνομαι A.praes.pf.sg.2. δ' ἀληθῶς, ὡς λέγουσι, πλούσιος;

ΧΡ. Ἔσομαι μὲν οὖν αὐτίκα μάλ', ἦν θεὸς θέλη.

Ἔνι γάρ τις, ἔνι κίνδυνος ἐν τῷ πράγματι.

ΒΛ. Ποῖός τις;

ΧΡ. Οἶος –

ΒΛ. Λέγ' ἀνύσας ὃ τι φῆς ποτε.

ΧΡ. ἦν μὲν κατορθώσωμεν, εὖ πράττειν αἰεί·

ἦν δὲ σφάλλω P.a.o.coni.plur.1., ἐπιτρέβω P.pf.inf. τὸ παράπαν.

(Aristoph. *Plut.* 346 skk.)

13. Τοὺς μὲν νυν Ἀθηναίους τοιαῦτα τὸν χρόνον τοῦτον ἐπυνθάνετο ὁ Κροῖσος κατέχοντα, τοὺς δὲ Λακεδαιμονίους ἐκ κακῶν τε μεγάλων φεύγω A.pf.pt.m.plur.acc.

..... (Her. 1.65)

14. Ὅτι διὰ τὸ εἰδέναι ὡς ἔστιν ὅτου πριάμενοι τὰ ἐπιτήδεια ἔχω A.fut.plur.3.

..... οὐκ ἐθέλουσι κακουργοῦντες κινδυνεύειν... οὐ καὶ

τέκτονάς τε καὶ οἰκοδόμους πολλοὺς ὁρᾶς οἱ ἄλλοις μὲν πολλοῖς ποιοῦσιν οἰκίας, ἑαυτοῖς δὲ οὐ δύνανται ποιῆσαι, ἀλλ' ἐν μισθωταῖς οἰκοῦσι; καὶ

ἀνέχω M.a.o.imper.sg.2. μέντοι, ὧ σοφιστά, ἐλεγχόμενος.

Νῆ Δί', ἔφη ὁ Σωκράτης, ἀνέχω M.ipf.imper.sg.3. μέντοι·

ἐπεὶ καὶ οἱ μάντις λέγονται δήπου ἄλλοις μὲν προαγορεύειν τὸ μέλλον, ἑαυτοῖς δὲ μὴ προορᾶν τὸ ἐπίον. (Xen. *Symp.* 4.2, 4.4)

XXI. Az úgynevezett rendhagyó igék,
harmadik, vagy orrhangú osztály
(MVM 113. §)

NB.

Az orrhangú osztály igéinek imperfecta töve az igetőből egy orrhangot tartalmazó bővítménnyel képződik, amely mindig a rövidhangzós igetőhöz járul.

1. -ν
δάκνω, κάμνω, τέμνω, τίνω, πίνω, πίνω, φθάνω, φθίνω
2. -αν
αἰσθάνομαι, ἀμαρτάνω, αὐξάνω, δαρθάνω, ἀπεχθάνομαι, ὀφλισκάνω,
βλαστάνω, οἰδάνω, ὀλισθάνω
3. -αν és egy további orrhang (μ, ν, vagy nazális γ)
λαμβάνω, λανθάνω, λαγχάνω, μανθάνω, πυνθάνομαι, τυγχάνω,
ἀνδάνω, θιγγάνω, κι(γ)χάνω
4. -νε
ἀφικνέομαι, βυνέω, κυνέω, ἀμπισχνέομαι, ὑπισχνέομαι
5. -υν
ἐλαύνω (ἐλανύω)
6. -νυ, rövid magánhangzó után ννυ, a μι-végűek első csoportja
δεῖκνυμι, ζεύγνυμι, ὄλλνυμι, κεράννυμι, σκεδάννυμι
7. -να, -νη költőileg
δάμνημι, σκίδνημι (σκεδάννυμι).

További két alosztályban átmenet figyelhető meg a j-osztályba (második osztályba) (vö. MVM 83. §):

8. -ιν
βαίνω < *βα-ν-ιω, κερδαίνω < *κερδα-ν-ιω, τετραίνω < *τετρα-ν-ιω
9. -αιν
ὀσφραίνομαι < *ὀσφρα-ν-ιομαι, ἀλιταίνομαι (ἀλιτραίνω)

Némely igék a többeli rövid magánhangzót megnyújtják bizonyos igealakok képzésében, illetve ε-hangot toldanak a tőhöz.

Kiegészítés

1. ἔτι δὲ τὸ τοῦ δάκνω P.a.o.pt.m.sg.gen. ὑπὸ τοῦ ἔχεως πάθος
κάμ' ἔχει. φασὶ γάρ πού τινα τοῦτο παθόντα οὐκ ἐθέλιν λέγειν οἶον ἦν πλήν

τοῖς δάκνω P.pf.pt.m.plur.dat. , ὥς μόνοις γνωσομένοις τε

καὶ συγγνωσομένοις εἰ πᾶν ἐτόλμα δρᾶν τε καὶ λέγειν ὑπὸ τῆς ὀδύνης. ἐγὼ

οὖν δάκνω P.pf.pt.m.sg.nom. τε ὑπὸ ἀλγεινοτέρου καὶ τὸ

ἀλγεινότατον ὧν ἂν τις δάκνω P.a.o.opt.sg.3. – τὴν καρδίαν

γὰρ ἢ ψυχὴν ἢ ὅτι δεῖ αὐτὸ ὀνομάσαι πληγείς τε καὶ δηχθεὶς ὑπὸ τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ
λόγων... (Plat. *Symp.* 217e–218a)

2. ἢ εἰ δὴ ποτέ τοι κατὰ πίονα μηρί' ἔκηα
ταύρων ἡδ' αἰγῶν, τὸ δέ μοι κρήνην ἐέλωρ

τίνω A.a.o.opt.plur.3. Δαναοὶ ἐμὰ δάκρυα σοῖσι βέλεσσιν.

᾽Ως ἔφατ' εὐχόμενος, τοῦ δ' ἔκλυε Φοῖβος Ἀπόλλων,
βῆ δὲ κατ' Οὐλύμποιο καρήνων χωόμενος κῆρ...
(Hom. *Il.* 1.40 skk.)

3. ᾽Ως ἔφατ', οὐδ' ἀπίθησε βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος,

βαίνω A.a.o.sg.3. δ' ἰέναι ὥς τις τε λέων ἀπὸ μεσσαύλοιο,

ὅς τ' ἐπεὶ ἄρ κε κάμνω A.a.o.coni.sg.3. κύνας τ' ἄνδρας τ'
ἐρεθίζων,
οἳ τέ μιν οὐκ εἰῶσι βοῶν ἐκ πῖαρ ἐλέσθαι
πάννυχοι ἐγρήσσοντες
(Hom. *Il.* 17.656 skk.)

4. ἐπεὶ δ' οὗτοι ἐγένοντο ὑπὲρ τῶν ἐπομένων πολεμίων, οὐκέτι ἐπετίθεντο
οἱ πολέμιοι τοῖς καταβαίνουσι, δεδοϊκότες μὴ ἀποτέμνω P.a.o.opt.plur.3.

..... καὶ ἀμφοτέρωθεν αὐτῶν γένοιτο οἱ πολέμιοι.

(Xen. *An.* 3.4)

5. ΕΛ. οἴσθ' οὖν ὃ δρᾷσον· τῶν πάρος λανθάνω M.aο.coni.plur.1.

.....

ΘΕ. ἐπὶ τῷ; χάρις γὰρ ἀντὶ χάριτος ἐλθέτω.

ΕΛ. σπονδὰς τέμνω A.ao.coni.plur.1. καὶ διαλλάττω P.ao.imper.sg.2.

..... μοι.

ΘΕ. μεθίημι νεῖκος τὸ σόν, ἴτω δ' ὑπόπτερον.

(Eur. *Hel.* 1233 skk.)

6. κεῖνται δὲ αἱ νῆσοι αὐται κατὰ τὴν Σικελῶν καὶ Μεσσηνίων γῆν, ξύμμαχοι δ'

ἦσαν Συρακοσίων. τέμνω A.ao.pt.m.plur.nom. δ' οἱ Ἀθηναῖοι

τὴν γῆν, ὡς οὐ προσεχώρουν, ἀπέπλευσαν ἐς τὸ Ῥήγιον. καὶ ὁ χειμῶν ἐτελεύτα, καὶ πέμπτον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν. (Thuc. 3.88)

7. παρεσκευάσαντο δὲ τό τε ἄλλο ναυτικὸν ὡς ἐκ τῆς προτέρας ναυμαχίας τι

πλέον ἐνειδὸν ἔχω A.fut.pt.m.plur.nom. , καὶ τὰς πρῶρας τῶν

νεῶν ξυντέμνω A.ao.pt.m.plur.nom. ἐς ἔλασσον στεριφωτέρας

ἐποίησαν, καὶ τὰς ἐπωτίδας ἐπέθεσαν ταῖς πρῶραις παχείας, καὶ ἀντηρίδας ἀπ'

αὐτῶν ὑποτείνω A.ao.plur.3. πρὸς τοὺς τοίχους ὡς ἐπὶ ἑξήχεις

ἐντός τε καὶ ἔξωθεν· (Thuc. 7.36)

8. Οἱ. ...Μὴ δῆτα, μὴ δῆτ', ὦ θεῶν ἀγνὸν σέβας,

ἴδοιμι ταύτην ἡμέραν, ἀλλ' ἐκ βροτῶν

βαίνω A.ao.opt.sg.1. ἄφαντος πρόσθεν ἢ τοιάνδ' ἰδεῖν

κηλίδ' ἐμαυτῷ συμφορᾶς ἀφικνέομαι pf.pt.f.sg.acc.

(Soph. *O.T.* 830 skk.)

9. ΟΔ. Ἄνῆρ κατοικεῖ τούσδε τοὺς τόπους σαφῶς,

κᾶστ' οὐχ ἐκάς που· πῶς γὰρ ἂν νοσῶν ἀνὴρ

κῶλον παλαιᾷ κηρὶ προσβαίνω A.ao.opt.sg.3. μακράν;
 ἀλλ' ἢ 'πὶ φορβῆς νόστον ἐξελέλυθεν,
 ἢ φύλλον εἴ τι νώδυνον κάτοιδ'ε που.
 (Soph. *Phil.* 40 skk.)

10. ... ΞΑ. Φήμ' ἐγώ.
 Καὶ πολὺ γε μᾶλλον ἐστι μαστιγωτέος·

εἵπερ θεὸς γάρ ἐστιν, οὐκ αἰσθάνομαι fut.sg.3.
 ΔΙ. Τί δῆτ', ἐπειδὴ καὶ σὺ φῆς εἶναι θεός,
 οὐ καὶ σὺ τύπτει τὰς ἴσας πληγὰς ἐμοί;
 (Aristoph. *Ra.* 632 skk.)

11. ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τουτὶ τὸ πρᾶγμα πάνδεινόν ἐστιν· οὐτοσί κατηγορεῖ ταῦτ'
 ἐμοῦ ὦν αὐτὸς κοινωνὸς γέγονε, καὶ χρήματ' λαμβάνω A.pf.inf.
 φησὶν ἐμέ, αὐτὸς λαμβάνω A.pf.pt.m.sg.nom. ἢ μεταλαμβάνω A.pf.
 pt.m.sg.nom. (Dem. 19.209)

12. οὐκοῦν, Αἰσχίνη, καὶ σὲ πάντες οὗτοι χρήματ' ἐκ τῆς πρεσβείας φασὶν λαμβάνω
 A.pf.inf. , ὥστε καὶ κατὰ σοῦ δήπουθεν »φήμη δ' οὐ τις
 πάμπαν ἀπόλλυται, ἦντινα λαοὶ πολλοὶ φημίξωσιν.« (Dem. 19.243)

13. ΤΕ. ...σὺ καὶ δέδορκας κοῦ βλέπεις ἴν' εἰ κακοῦ,
 οὐδ' ἔνθα ναίεις, οὐδ' ὅτων οἰκεῖς μέτα.

Ἄρ' οἶσθ' ἀφ' ὧν εἶ; καὶ λανθάνω A.praes.pf.sg.2. ἐχθρὸς ὦν
 τοῖς σοῖσιν αὐτοῦ νέρθε καπὶ γῆς ἄνω.
 (Soph. *O.T.* 413 skk.)

14. ΗΛ. Δεινὸν γέ σ' οὔσαν πατρὸς οὗ σὺ παῖς ἔφυς

κείνου λανθάνομαι M.pf.inf. , τῆς δὲ τικτούσης μέλειν.

Ἄπαντα γάρ σοι τὰμὰ νουθετήματα
 κείνης διδακτὰ κοῦδέν ἐκ σαυτῆς λέγεις.
 (Soph. *El.* 341 skk.)

15. λέγεται δὲ οὕτως, ὥς ἄρα τελευτήσαντα ἕκαστον ὁ ἑκάστου δαίμων, ὅσπερ ζῶντα λαγχάνω A.praet.pf.sg.3. , οὗτος ἄγειν ἐπιχειρεῖ εἰς δὴ τινα τόπον, οἱ δὲ τοὺς συλλέγω P.aopt.m.plur.acc. διαδικάζω M.aopt.m.plur.acc. εἰς Ἴδου πορεύεσθαι μετὰ ἡγεμόνος ἐκείνου ᾧ δὴ προστάτω P.praes.pf.sg.3. τοὺς ἐνθένδε ἐκεῖσε πορεύσai· τυγχάνω A.aopt.m.plur.acc. δὲ ἐκεῖ ὧν δὴ τυγχάνω A.aoinf. καὶ μένω A.aopt.m.plur.acc. ὃν χρὴ χρόνον ἄλλος δεῦρο πάλιν ἡγεμῶν κομίζει ἐν πολλαῖς χρόνου καὶ μακραῖς περιόδοις. ἔστι δὲ ἄρα ἡ πορεία οὐχ ὡς ὁ Αἰσχύλου Τήλεφος λέγει· ἐκεῖνος μὲν γὰρ ἀπλὴν οἶμόν φησιν εἰς Ἴδου φέρειν... (Plat. *Phaed.* 107d)

16. εἰς δὲ τὴν οἰκίαν εἰσῆιν, ἵνα ἐνέχυρόν τι λαμβάνω A.aoopt.sg.1. τῶν σκευῶν· τυγχάνω A.aosg.3. γὰρ ἡ θύρα ἀνοίγω P.pf.pt.f.sg. nom. , ὡς ἦλθεν ὁ Θεόφημος, καὶ ἔτι ἔμελλεν εἰσιέναι· καὶ πυνθάνομαι M.praet.pf.sg.1. αὐτὸν ὅτι οὐκ εἶη γεγαμηκώς. εἰσιόντος δέ μου παῖει πύξ ὁ Θεόφημος τὸ στόμα, καὶ ἐγὼ ἐπιμαρτυράμενος τοὺς παρόντας ἡμνάμη. (Dem. 47.38)

17. ὑμῖν δὲ ὡς μόνοις πειθομένοις πιστοτάτοις χρήσεται καὶ εἰς φρούρια καὶ εἰς λοχαγίας, καὶ ἄλλου οὐτινος ἂν δέησθε οἶδα ὅτι ὡς φίλοι τυγχάνω fut.plur.2. Κύρου. ἀκούσαντες ταῦτα ἐπείθοντο καὶ διαβαίνω A.aoplur.3. πρὶν τοὺς ἄλλους ἀποκρίνομαι aoinf. Κῦρος δ' ἐπεὶ ἦσθετο διαβαίνω A.pf.pt.m.plur.acc. , ἦσθη... (Xen. *An.* 1.4)

18. ὅταν μὲν γὰρ ἐπιμελομένους ὁράω A.aooni.sg.1. , καὶ ἐπαινώ καὶ τιμᾶν πειρῶμαι αὐτούς, ὅταν δὲ ἀμελοῦντας, λέγειν τε πειρῶμαι καὶ ποιεῖν ὅποια δάκνω fut.sg.3. αὐτούς. (Xen. *Oec.* 12.16)

XXII. Negyedik, vagy kezdő igék osztálya

(MVM 114. §)

NB.

Az imperfecta fő képzése az igetőből -σκ toldalékkal történik. Mássalhangzóra végződő igető esetén -ισκ a képző. Vö. latin *cre-sco*.

A „kezdő igék” elnevezés onnan származik, hogy némely igének „kezdés, valamivé válás” értelme van, pl. γηράσκω – öregszem.

a) Előfordul, hogy magánhangzós igetőhöz is -ισκ képző járul: θνήσκω, μιμνήσκω. Korábban előfordul a θνήσκω, μιμνήσκω alak is.

b) Gyakori az imperfecta reduplicatio:

γι-γνώσκω, βι-βρώσκω, δι-δράσκω, ἀραρίσκω (utóbbinál attikai reduplicatio)

c) Az igető végső mássalhangzója a képző előtt kiesik:

δι-δά(κ)-σκω, ἀλύ(κ)-σκω, λά(κ)-σκω, πά(θ)-σκω.

Sajátos alcsoportja ennek az osztálynak az úgynevezett „ión gyakorítók” -σκον végzettel, amelyek praeteritum imperfectum vagy aoristos alakokban fordulnak elő, és gyakorító (ti. *meg szokott történni*) értelemmel bírnak. Elsősorban Homéros és Hérodotos nyelvében: φεύγεσκον, φύγεσκον.

Kiegészítés

1. XO. ...μεγάλοι δὲ λόγοι
μεγάλας πληγὰς τῶν ὑπεραύχων

ἀποτίω A.ao.pt.m.plur.nom.

γῆρα τὸ φρονεῖν διδάσκω A.ao.plur.3.
(Soph. Ant. 1350 skk.)

2. OI. Ὡ φίλτατ' Αἰγέως παῖ, μόνοις οὐ γίγνεται

θεοῖσι γῆρας οὐδὲ καταθνήσκω A.ao.inf. ΠΟΤΕ,

τὰ δ' ἄλλα συγχεῖ πάνθ' ὁ παγκρατὴς χρόνος·
φθίνει μὲν ἰσχύς γῆς, φθίνει δὲ σώματος.
(Soph. O.C. 607 skk.)

3. ΟΙ. Ὡ φίλτατοι γέροντες, ἐξ ὑμῶν ἐμοὶ φαίνοιτ' ἂν ἤδη τέρμα τῆς σωτηρίας.

ΧΟ. Θάρσει, παρέσται. Καὶ γάρ, εἰ γέρων ἐγώ,

τὸ τῆσδε χώρας οὐ γηράσκω A.praes.pf.sg.3. σθένος.

KP. Ἄνδρες χθονὸς τῆσδ' εὐγενεῖς οἰκήτορες...

(Soph. O.C. 724 skk.)

4. ΟΙ. ...Τοιγὰρ σὲ καὶ τὸν καὶ γένος τὸ σὸν θεῶν

ὁ πάντα λεύσσων Ἥλιος δοίη βίον

τοιοῦτον οἶον κάμει γηράσκω A.aο.inf. ποτε.

KP. Ὅρατε ταῦτα, τῆσδε γῆς ἐγχώριοι;

ΟΙ. Ὅρῳσι κάμει καὶ σέ, καὶ φρονοῦς' ὅτι

ἔργοις πάσχω A.pf.pt.m.sg.nom. ῥήμασιν σ' ἀμύνομαι.

KP. Οὗτοι κατέχω A.fut.sg.1. θυμόν, ἀλλ' ἄγω A.fut.sg.1.

..... βία.

κεῖ μούνος εἰμι, τόνδε, καὶ γῆρα βαρὺς.

ΟΙ. Ἰὼ τάλας.

(Soph. O.C. 868 skk.)

5. οὐ γὰρ οἶόν τε ἴσον τι ἢ δίκαιον βουλευέσθαι οἳ ἂν μὴ καὶ παῖδας ἐκ τοῦ ὁμοίου παραβαλλόμενοι κινδυνεύωσιν. ὅσοι δ' αὖ παρηβάω A.praes.pf.plur.2.

....., τὸν τε πλέονα κέρδος ὃν εὐτυχέω A.praet.ipf.plur.2.

..... βίον ἡγέομαι imper.plur.2. καὶ τόνδε

βραχὺν ἔσεσθαι, καὶ τῇ τῶνδε εὐκλείᾳ κουφίζεσθε. τὸ γὰρ φιλότιμον ἀγήρων μόνον... (Thuc. 2.44)

6. ἦν δὲ καὶ ἰχθυὺς ἐν αὐτῷ πολλοὺς ἰδεῖν, οἷνῳ μάλιστα καὶ τὴν χροάν καὶ τὴν

γεῦσιν προσέοικα A.pf.pt.m.plur.acc. ἡμεῖς γοῦν ἀγρεύσαντες

αὐτῶν τινὰς καὶ ἐμφαγόντες μεθύσκω P.aο.plur.1. ἀμέλει

καὶ ἀνατέμνω A.aο.pt.m.plur.nom. αὐτοὺς εὐρίσκομεν τρυγὸς

μεστούς. ὕστερον μέντοι ἐπινοήσαντες τοὺς ἄλλους ἰχθῦς, τοὺς ἀπὸ τοῦ ὕδατος
παραμινγύντες ἐκεράννυμεν τὸ σφοδρὸν τῆς οἰνοφαγίας. (Lucian. *V.H.* 1.7)

7. ΙΣ. Ἥ γὰρ νοεῖς θάπτειν σφ', ἀπόρρητον πόλει;

ΑΝ. Τὸν γοῦν ἐμὸν καὶ τὸν σόν, ἦν σὺ μὴ θέλῃς,

ἀδελφόν· οὐ γὰρ δὴ προδοῦς' ἀλίσκομαι M.fut.sg.1.

ΙΣ. Ὡ σχετλία, Κρέοντος ἀντειρηκότος;

ΑΝ. Ἀλλ' οὐδὲν αὐτῷ τῶν ἐμῶν μ' εἶργειν μέτα.

(Soph. *Ant.* 44 skk.)

8. μία δὲ κλίνη κενὴ φέρεται ἐστρωμένη τῶν ἀφανῶν, οἳ ἂν μὴ εὐρίσκω P.aο.coni.

plur.3. ἐς ἀναίρεσιν. ξυνεκφέρει δὲ ὁ βουλόμενος καὶ ἀσπῶν

καὶ ξένων, καὶ γυναῖκες πάρεσιν αἱ προσήκουσαι ἐπὶ τὸν τάφον ὀλοφυρόμεναι.

(Thuc. 2.34)

9. ΚΛ. ...μνήμην δ' ἄρ' εἶχον πλησίον βαίνω A.pf.pt.m.sg.gen.

Ἀγαμέμνονος τοῦδ', ὃς ἐπὶ τοῖς αὐτοῦ τέκνοις

ἀνόσια πράσσω ἀντίχ' εὐρίσκω P.fut.sg.3.

ΑΓ. Λήδας γένεθλον, ἐν καλῶι σ' ἔξω δόμων

εὐρίσκω A.praes.pf.sg.1. , ἵν' εἴπω παρθένου χωρὶς λόγους...

(Eur. *I.A.* 1103 skk.)

10. (ὕεῖς σμικροὶ ἦσαν, εἷς δὲ μέγας) καὶ αἱ οἰκεῖαι γυναῖκες ἀφίκοντο ἐκεῖναι,

ἐναντίον τοῦ Κρίτωνος διαλέγω P.aο.pt.m.sg.nom. τε καὶ ἐπιστέλλω

A.aο.pt.m.sg.nom. ἅττα ἐβούλετο, τὰς μὲν γυναῖκας καὶ τὰ

παιδιά ἀπιέναι ἐκέλευσεν, αὐτὸς δὲ ἦκε παρ' ἡμᾶς. καὶ ἦν ἡδη ἐγγὺς ἡλίου δυσμῶν·

χρόνον γὰρ πολὺν διατρίβω A.aο.sg.3. ἔνδον. (Plat. *Phaed.*

116.b)

11. AN. ...Ἄλλ' ἔα με καὶ τὴν ἐξ ἐμοῦ δυσβουλίαν

πάσχω A.ao.inf. τὸ δεινὸν τοῦτο· πάσχω fut.sg.1. γὰρ οὐ

τοσοῦτον οὐδὲν ὥστε μὴ οὐ καλῶς θνήσκω A.ao.inf.

ΙΣ. Ἄλλ', εἰ δοκεῖ σοι, στεῖχε· τοῦτο δ' ἴσθ' ὅτι

ἄνους μὲν ἔρχη, τοῖς φίλοις δ' ὀρθῶς φίλη.

(Soph. *Ant.* 95 skk.)

12. IE. ...ἴθ', εὐλαβέομαι P.imper.sg.2. ὥς σέ νῦν μὲν ἦδε γῆ
σωτήρα κλήζει τῆς πάρος προθυμίας·

ἀρχῆς δὲ τῆς σῆς μηδαμῶς μιμησέω pf.coni.plur.1.

στάντες τ' ἐς ὀρθὸν καὶ πίπτω A.ao.pt.m.plur.nom. ὕστερον,

ἀλλ' ἀσφαλείᾳ τήνδ' ἀνόρθωσον πόλιν.

(Soph. *O.T.* 47 skk.)

13. OP. τίκτω A.ao.pt.f.sg.nom. γάρ μ' ῥίπτω A.ao.sg.2.

..... ἐς τὸ δυστυχές.

ΚΛ. οὗτοι σ' ἀπορίπτω A.ao.sg.1. ἐς δόμους δορυξένους.

OP. αἰκῶς πιπράσκω P.ao.sg.1. ὦν ἐλευθέρου πατρός.

ΚΛ. ποῦ δῆθ' ὁ τίμος, ὅντιν' ἀντιδέχομαι ao.sg.1. ;

OP. αἰσχύνομαί σοι τοῦτ' ὀνειδίσαι σαφῶς.

(Aesch. *Ch.* 913 skk.)

14. οἱ δὲ Ἕλληνες τὴν τε ἰππασίαν ἐθαύμαζον ἐκ τοῦ στρατοπέδου ὀρώντες καὶ
ὅ τι ἐποιοῦν ἡμφεγνούν, πρὶν Νίκارχος Ἄρκας ἦκε φεύγων τιτρώσκω P.pf.pt.m.sg.

nom. εἰς τὴν γαστέρα καὶ τὰ ἔντερα ἐν ταῖς χερσὶν ἔχων,

καὶ εἶπε πάντα τὰ γίγνομαι P.pf.pt.n.plur.acc. ἐκ τούτου δὴ οἱ

Ἕλληνες ἔθεον ἐπὶ τὰ ὅπλα πάντες ἐκπλήττω P.pf.pt.m.plur.nom.

(Xen. *An.* 2.5)

15. ΦΙ. Φέρ' εἰπὲ πρὸς θεῶν, ποῦ γὰρ ἦν ἐνταῦθά σοι
Πάτροκλος, ὃς σοῦ πατρὸς ἦν τὰ φίλτατα;

NE. Χοῦτος θνήσκω A.pf.pt.m.sg.nom. ἦν· λόγῳ δέ σ' ἐν
βραχεῖ

τοῦτ' ἐκδιδάσκω A.fut.sg.1. ἰ πόλεμος οὐδέν' ἄνδρ' ἐκὼν

αἶρεῖ πονηρόν, ἀλλὰ τοὺς χρηστοὺς αἰεί.

ΦΙ. Ξυμμαρτυρῶ σοι·
(Soph. *Phil.* 433 skk.)

16. οἶόν μιν Τροίηνδε κιὼν κατέλειπεν Ὀδυσσεύς,
αἰψά κε θήσαιο ἰδὼν ταχυτῆτα καὶ ἀλκήν.

οὐ μὲν γάρ τι φεύγω A.aο.iter.sg.3. βαθείης βένθεσιν ὕλης

κνώδαλον, ὅττι δίοιτο· καὶ ἵχνεσι γὰρ περιήδη.
νῦν δ' ἔχεται κακότητι, ἄναξ δέ οἱ ἄλλοθι πάτρης
ᾤλετο...
(Hom. *Od.* 17.314 skk.)

XXIII. Ötödik, vagy E-osztály igéi

(MVM 115. §)

Kiegészítés

Orontas, az áruló

1. Ἐπεὶ δὲ τῷ Κύρῳ δοκέω ao.sg.3. ἤδη ὥρα εἶναι προϊέναι,
οὐκ μέλλω ao.sg.3. , ἀλλ' ἀνέζευξεν.
2. Ἦν δὲ παρ' αὐτῷ Πέρσης ἀνὴρ, Ὀρόντας ὄνομα, ἐκ βασιλείας οἰκίας γίγνομαι
A.pt.m.sg.nom. καὶ τὰ πολέμια λεγόμενος ἐν τοῖς ἀρίστοις
Περσῶν· ἦν δὲ οὗτος καὶ γένει τι προσήκων βασιλεῖ, ἐπεὶ βασιλέως θυγάτηρ τῷ
πατρὶ αὐτοῦ γαμέω M.a.o.sg.3.
3. Τοῦτον ὁ Δαρεῖος ἔδωκε τῷ Κύρῳ ὑπήκοον εἶναι. Ὁ δὲ τοσούτου δέω A.a.o.sg.3.
..... τῶν τοῦ Κύρου ἐπιμέλομαι P.a.o.inf. ,
ὥστε μετὰ τῶν πολεμίων αὐτοῦ γίγνομαι ao.sg.3. καὶ χαίρω
A.praet.ipf.sg.3. βλάπτων αὐτόν· ἐπεὶ γὰρ ἡ φρουραρχία τῆς
ἐν Σάρδεσιν ἀκροπόλεως αὐτῷ ὑπὸ Κύρου ἐπινέμω P.a.o.sg.3. ,
συνθέμενος τῷ Ἀρταξέρξη ἐμαχέσατο τῷ Κύρῳ.
4. Ὁ δὲ Κύρος μαχόμενος περιγίγνομαι ao.sg.3. αὐτοῦ, ὥστε
δοκέω A.a.o.inf. τῷ Ὀρόντῃ τοῦ πρὸς τὸν Κύρον πολέμου
παύσασθαι.
5. αἰσθάνομαι ao.pt.m.sg.nom. δέ, ὅτι ἡ δύναμις αὐτοῦ ῥέω P.a.o.
sg.3. , προσεποιεῖτο ἐν ἑαυτῷ γίγνομαι ao.inf.
καὶ συγγνώμην τῆς ἀποστάσεως δέομαι ao.sg.3. τοῦ Κύρου,
ὁμόσας τὸ λοιπὸν διαφυλάττειν βούλομαι fut.inf. τὴν πίστιν
καὶ μηκέτι μαχεῖσθαι αὐτῷ.

6. Ἀκούσας ταῦτα ὁ Κῦρος χαίρω ao.sg.3. ὀϊομαι ao.sg.3.
 γὰρ ὡς ἀληθῶς μεταμέλω A.ao.inf.
 τῷ Ὀρόντῃ τῆς ἀπιστίας· ἐπεὶ δὲ καὶ φίλον βούλομαι ao.sg.3.
 ποιήσασθαι αὐτόν, ἐτοίμως δεξιὰν λαμβάνω A.ao.sg.3. καὶ
 ἔδωκεν.
7. Ὁ δὲ Ὀρόντας πολλοῦ δέω ao.sg.3. ἐμμένω A.ao.
 inf. τῇ πίστει· ταχὺ γὰρ οἱ ὄρκοι ἐκρέω ao.plur.3.
 αὐτοῦ· ἐπεὶ δὲ καὶ ἄχθομαι ao.sg.3.
 πειθόμενος τῷ Κύρῳ, ἀπολείπω A.ao.pt.m.sg.nom. τὰς Σάρδεις
 ἀπέστη εἰς Μυσοὺς αἰὲν πολεμικῶς διακειμένους πρὸς τοὺς Πέρσας, ὡς σὺν
 τούτοις μαχοῦμενος τῷ Κύρῳ.
8. Οἱ δὲ παροξύνω P.ao.pt.m.plur.nom. ὑπ' Ὀρόντα, οὐκ μέλλω A.ao.
 plur.3. , ἀλλὰ τὰ ὅπλα λαμβάνω A.ao.plur.3.
 ἐπεὶ δὲ πάντες συρρέω A.praet.pf.plur.3. , ἐπιπέτομαι ao.pt.m.plur.
 nom. ἐπὶ τὴν τοῦ Κύρου χώραν κακῶς αὐτὴν ἐποίουν ὃ
 τι ἠδύναντο.
9. Τὸ δὲ πρᾶγμα οὐ καλῶς ἐγένετο· ὁ γὰρ Κῦρος προσπέτομαι ao.sg.3.
 καὶ αἰσχροῦς ἐξωθέω A.ao.sg.3. αὐτοὺς
 ἐκ τῆς χώρας.
10. Τούτων δὲ ἀπωθέω P.ao.pt.m.plur.gen. ὁ Ὀρόντας ἐπιμέλομαι
 fut.pt.m.sg.nom. τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας ἐπὶ τὸν τῆς Ἀρτέμιδος
 βωμὸν καταφεύγω A.ao.sg.3. ἡ πέμψας δὲ ἄγγελον πρὸς τὸν
 Κῦρον ἔλεγεν αὐτῷ τάδε· »ὦ Κῦρε, ἐγὼ μὲν ὁμολογῶ καὶ δεῦτερον ἄδικος γίγνομαι
 A.pf.inf. περὶ σέ.«

11. Εἴθ' ὄφελον μήποτε ἄπιστός σοι γίγνομαι ao.inf.
 Ἀλλ' ἴσθι, ὅτι πάλαι ἤδη μεταμέλομαι P.aο.sg.1. ἀδικήσας,
 ἐπεὶ καὶ τῆς πρώτης συγγνώμης ἔνεκα πολλήν σοι χάριν ὀφείλω A.praes.pf.sg.1.

 12. Δέομαι οὖν σου καὶ δεύτερον συγγνώμην τῶν προγίγνομαι P.pf.pt.n.plur.
 gen. ἢ οἰηθῆς τὴν χάριν πάντως ἐκρέω A.pf.inf.
 μου' δοκέω P.praes.pf.sg.3. γάρ μοι εἰς
 ἀεὶ φίλον καὶ πιστόν σοι γίγνομαι fut.inf. , ἢ δὲ πίστις μου
 οὔποτε διαπέτομαι fut.sg.3. «
 13. Καὶ ὁ Κῦρος οἰόμενος, ὅτι ὁ Ὀρόντας χαίρω A.fut.sg.3.
 τῇ συγγνώμῃ καὶ χάριν ὀφείλω A.fut.sg.3. , οὐκ ἀπωθέω M.aο.
 sg.3. αὐτόν, ἀλλὰ καὶ δεύτερον πιστὰ λαμβάνω ao.sg.3.
 καὶ ἔδωκεν.

Orontas árulása

14. Προϊόντων οὖν ἀπὸ Χαρμάνδης κατὰ τὸν Εὐφράτην ποταμὸν ἐφαίνετο
 ἵχνη ἵππων· καὶ ἐδόκει εἶναι ὁ στίβος ὡς δισχιλίων ἵππων. Ἐν ᾧ γὰρ ὁ Κῦρος
 ἐπελαύνω A.praet.ipf.sg.3. , οὐδὲ οἱ πολέμιοι καθεύδω A.praet.ipf.
 plur.3.
 15. Καὶ πρῶτον μὲν μέλω A.aο.sg.3. αὐτοῖς, ὅπως χιλοῦ καὶ σίτου
 ὁ Κῦρος δέομαι fut.sg.3. διὰ τοῦτο πολλοὶ ἵππεῖς διαγίγνομαι
 ao.plur.3. προϊόντες καὶ πάντα ἐν τῇ χώρᾳ γίγνομαι P.pf.pt.n.plur.
 acc. προκατακαίω A.ipf.pt.m.plur.nom.

16. Ὁ δὲ Κῦρος ἄχθομαι P.aο.sg.3. , ὅτι οὐδαμοῦ ἦν συγγίγνομαι

ao.inf. τοῖς πολεμίοις· ταχὺ γὰρ ἀποπέτομαι ao.plur.3.

.....

17. Αἰσθάνομαι ao.pt.m.sg.nom. δὲ ὁ Ὀρόντας τὸν Κῦρον ἄχθομαι

ao.pt.m.sg.acc. δέομαι P.aο.sg.3. αὐτοῦ

χιλίους ἰππέας, λέγων·

18. »Εἰ βούλει μοι ἰππέας χιλίους δοῦναι, οἶδα ὅτι οὐκ ἂν χαίρω P.aο.opt.plur.3.

..... οἱ πολέμιοι· ἐπιμέλομαι fut.sg.1. γὰρ

ὅπως μήποτε δυνήσονται οὔτε τὰ ἐπιτήδεια προκατακαίω A.aο.inf.

..... , οὔτε σε ἐπιγίγνομαι fut.pt.m.sg.acc.

βασιλεῖ διαγγέλλω A.aο.inf.«

19. Ἐρομένου δὲ τοῦ Κύρου πῶς ταῦτα μέλλοι ποιήσιν, ἔλεγεν ἐθελῆσαι ἥ

κατακαίνω A.aο.inf. τοὺς προκατακαίοντας ἰππέας ἐνεδρεύσας,

ἥ πολλοὺς αὐτῶν ζῶντας λαβεῖν.

20. Χαίρω A.pf.pt.m.sg.nom. ταῦτα ὁ Κῦρος ἤκουσεν, ἐδόκει

γὰρ αὐτῷ ὠφέλιμα εἶναι, ἃ ἔμελλε ποιήσιν ὁ Ὀρόντας· οἶομαι ao.pt.m.sg.nom.

..... δὲ πιστὸν ἤδη εἶναι αὐτῷ, ἐκέλευσε λαμβάνειν τοὺς

ἰππέας, ὅσων ἔφη δέομαι ao.inf. , παρ' ἐκάστου τῶν ἡγεμόνων,

οἷς ἐπινέμω P.praet.pf.plur.3.

21. Ὁ δὲ Ὀρόντας καίπερ πολλὴν χάριν τῷ Κύρῳ ὀφείλω A.aο.pt.m.sg.nom.

..... , οὐ μέντοι παρ' αὐτῷ μείναι βούλομαι P.aο.sg.3.

..... , ἀλλὰ διεγίγνετο ἐπισκοπῶν, ὅπως μετὰ βασιλέως

γίγνομαι fut.sg.3.

22. Καὶ δὴ τότε λαμβάνω ao.pt.m.sg.nom. τοὺς ἰππέας καὶ οἰόμενος ἐτοίμους εἶναι αὐτῶ, γράφει ἐπιστολὴν παρὰ βασιλέα, ὅτι ἤξοι ἔχων ἰππέας ὡς ἂν δύνηται πλείστους.

23. Ἐνῆν δὲ ἐν τῇ ἐπιστολῇ καὶ τῆς πρόσθεν φιλίας ὑπομνήματα καὶ ὅτι τὴν πίστιν, καίπερ παρὰ Κύρῳ ὦν, διαπεφύλαχεν αὐτῶ καὶ ὅτι μᾶλλον αἰεὶ τῶν βασιλέως ἢ Κύρου ἐπιμέλομαι P.praes.pf.sg.3. Ταύτην τὴν ἐπιστολὴν δίδωσι πιστῶ ἀνδρί, ὡς ᾤετο· ὁ δὲ λαβὼν Κύρῳ δίδωσιν.

Orontas a haditörvényszék előtt

24. Αναγιγνώσκω ao.pt.m.sg.nom. δὲ ταύτην τὴν ἐπιστολὴν ὁ Κῦρος, ἰσχυρῶς ἄχθομαι ao.sg.3. * γινώσκω ao.sg.3. γάρ, ὅτι καὶ τρίτον ἄπιστος ὁ Ὀρόντας γίγνομαι ao.sg.3.

25. Ἐνθα δὲ ἵνα μὴ διαγίγνομαι ao.coni.sg.3. κινδυνεύων, οὐδὲν μελλήσας συλλαμβάνει αὐτὸν καὶ συγκαλεῖ εἰς τὴν ἑαυτοῦ σκηνὴν Πέρσας τοὺς ἀρίστους τῶν περὶ αὐτὸν ἐπτά, καὶ τοὺς τῶν Ἑλλήνων στρατηγούς ἐκέλευεν ὀπλίτας ἄγω A.ao.inf. περὶ τὴν ἑαυτοῦ σκηνὴν, ἵνα ἀτάρακτος ἡ κρίσις γένοιτο.

26. Οἱ δὲ ταῦτα ἐποίησαν ἄγω ao.pt.m.plur.nom. ὡς τρισχιλίους ὀπλίτας. Κλέαρχον δὲ καὶ εἴσω παρεκάλεσε σύμβουλον, ὅς γε καὶ αὐτῶ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐδόκει προτιμηθῆναι μάλιστα τῶν Ἑλλήνων.

27. Ἐπειτα ὁ Κῦρος ἤρχε τοῦ λόγου ὧδε· »Βούλομαι ao.sg.1. παραγίγνομαι ao.inf. ὑμᾶς, ἄνδρες φίλοι, ὅπως σὺν ὑμῖν

βουλευόμενος ὅ τι δίκαιόν ἐστι καὶ πρὸς θεῶν καὶ πρὸς ἀνθρώπων, τοῦτο

πράττω fut.sg.1. περὶ Ὀρόντα τουτουί.«

28. Μετὰ ταῦτα ἐγκαλέσας τῷ Ὀρόντῃ τὰς πρόσθεν ἀπιστίας, ἔλεγε πρὸς αὐτόν· »Ἔτι δὲ ἐρέσθαι σε βούλομαι, τί ἀδικηθεὶς ὑπ' ἐμοῦ νῦν τὸ τρίτον

ἐπιβουλεύων μοι φανερὸς γίγνομαι A.praes.pf.sg.2. ;« Ἀποκρίνομαι

ao.pt.m.sg.gen. δὲ τοῦ Ὀρόντα, ὅτι »οὐδὲν ἀδικηθεὶς,« ἤρετο

ὁ Κῦρος αὐτόν· »Ὁμολογεῖς οὖν περὶ ἐμὲ ἄδικος γίγνομαι P.pf.inf.

..... ;« »Ἡ γὰρ ἀνάγκη,« ἔφη ὁ Ὀρόντας.

29. Ἐκ τούτου ἔλεγεν ὁ Κῦρος· »Ερήσομαί σε καὶ τοῦτο τὸ τελευταῖον·

Ἔτι οὖν ἂν γίγνομαι ao.opt.sg.2. τῷ ἐμῷ ἀδελφῷ πολέμιος,

ἐμοὶ δὲ φίλος καὶ πιστός;« ὁ δὲ ἀποκρίνομαι ao.sg.3. · »Οὐδ'

εἰ γίγνομαι ao.opt.sg.1. , ὦ Κῦρε, σοί γ' ἂν ποτε ἔτι δοκέω ao.opt.

sg.1.«

XXIV. Vegyestönűiek osztálya

(MVM 116. §)

Kiegészítés

Hadiszemle éjféلكor

1. Ἐντεῦθεν προέρχομαι ao.pt.m.sg.nom. ὁ Κῦρος εἰσπίπτω ao.sg.3.
..... εἰς τὴν Βαβυλωνίαν· ἔπομαι ao.sg.3.
δ' αὐτῷ πᾶν τὸ στράτευμα.
2. Ἐν δὲ τῷ τρίτῳ σταθμῷ ἐπέχω A.ao.sg.3. τῆς πορείας καὶ
περὶ μέσας νύκτας προλέγω ao.sg.3. τοῖς τε Ἑλλήσι καὶ τοῖς
βαρβάροις συνέρχομαι A.ao.inf. εἰς τὸ πεδῖον ἐπ' ἐξέτασιν.
3. Οἱ μὲν πολέμιοι οὕπῳ ὀράω P.ao.plur.3. , λόγος δὲ
διέρχομαι ao.sg.3. , ὅτι βασιλεὺς οὐ πολὺ ἀπέχω A.ao.opt.sg.3.
..... τούτου τοῦ τόπου καὶ κίνδυνος εἴη, μὴ ἅμα τῇ ἐπιούσῃ
ἔω ἐπιπίπτω A.ao.opt.sg.3. αὐτοῖς.
4. Ἐπεὶ δὲ πάντες συνέρχομαι A.praet.pf.plur.3. , ὥς προλέγω
P.ao.sg.3. , ἔνθα ὁ Κῦρος τοὺς Ἑλλήνας διαιρέω A.ao.
pt.m.sg.nom. δύο μέρη στρατηγούς αὐτῶν αἰρέω M.ao.sg.3.
..... τὸν μὲν Κλέαρχον τοῦ δεξιοῦ κέρως, Μένωνα δὲ τοῦ
εὐωνύμου· τοὺς δὲ βαρβάρους ἐκέλευε ἔπομαι ao.inf. αὐτῷ
καὶ διέχοντας τῶν Ἑλλήνων τάττω P.ao.inf.
5. Ἄμα δὲ τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ πολλοὶ αὐτόμολοι παρὰ μεγάλου βασιλέως
προστρέχω ao.plur.3. τῷ Κύρῳ· ὦντο γὰρ οὐκ ἀντέχω A.fut.inf.

..... βασιλέα τῇ τοῦ Κύρου δυνάμει, αὐτοῖς δὲ συμφέρω A.fut.inf.
 , ἐὰν τὰ τοῦ Κύρου αἰρέω M.aο.coni.plur.3. ,
 πρὶν τὸν Κύρον προσφέρω P.aο.inf. αὐτοῖς.
 6. Οὗτοι οὖν οἱ προστρέχω A.pf.pt.m.plur.nom. ὑπισχνέομαι aο.plur.3.
 τῷ Κύρῳ ἐτοίμως συνέπομαι fut.inf. καὶ
 πάντα λέγω A.fut.inf. , ἃ ἐν τῇ βασιλέως στρατιᾷ ὁράω aο.plur.3.
 , ἐφ' ᾧ μηδὲν κακὸν πάσχω aο.inf.
 7. Ἐπεὶ δὲ ὁ Κύρος ὡς φίλος προσφέρω P.aο.sg.3. πᾶσιν,
 εἶπον ἃ ἐωράκασιν, ὅπου ἡ στρατιὰ τάττω P.pf.opt.sg.3.
 καὶ πόσους βασιλεὺς ἔχοι στρατιώτας καὶ τίνες εἶσαν οἱ αἰρέω P.pf.pt.m.plur.nom.
 στρατηγοί· πῶς δὲ οἱ πολέμοι εἰς μάχην τάττω P.fut.plur.3.
 καὶ τότε τῷ Κύρῳ ἐπιπίπτω fut.plur.3. ,
 οὐκ εἶχον εἰπεῖν.

Kyros buzdtító beszéde a hellénekhez

8. Ὁ δὲ Κύρος προσπίπτω aο.pt.f.sg.gen. αὐτῷ ταύτης τῆς
 ἀγγελίας, συνεκάλεσε τοὺς στρατηγούς καὶ λοχαγούς τῶν Ἑλλήνων καὶ εἶπε
 πρὸς αὐτοὺς τάδε·
 9. »ὦ ἄνδρες Ἕλληνες, ἐγὼ μὲν ἐκέλευον ὑμᾶς ἔπομαι aο.inf. μοι
 καὶ μετέχω aο.inf. τῆς στρατείας· τοῦτο δὲ ποιῆσαι οὐκ
 εἰσῆλθέ μοι, ἵνα πλείους μοι συνέπομαι aο.opt.plur.3.
 στρατιῶται, ἀλλ' ὅτι ἕνα Ἕλληνα πολλῶν Περσῶν προαιρέω P.praes.pf.sg.1.

10. Πέποιθα γὰρ ὑμᾶς ἐν ἐλευθερίᾳ τὸν βίον διάγοντας πολὺ τῶν ἄλλων ἐθνῶν
 διαφέρω A.aο.inf. καὶ ἀρίστους τε καὶ κρατίστους εἶναι πάντων
 οὓς ὁράω A.praes.pf.sg.1. ἀνθρώπων.
11. Ὅπως οὖν ἀξιους ὑμᾶς αὐτοὺς παρέχω A.fut.plur.2. τῆς
 ἐλευθερίας ἧς κτάομαι P.praes.pf.plur.2. καὶ ἧς ὑμᾶς ἐγὼ
 εὐδαιμονίζω.
12. Εὖ γὰρ ἴστε, ὅτι τὴν ἐλευθερίαν αἰρέω M.aο.opt.sg.1. ἂν
 ἀνθ' ὧν ἔχω πάντων.
13. Ὅπως δὲ καὶ εἰδῆτε εἰς οἶον ἔρχεσθε ἀγῶνα, ἐγὼ ὑμᾶς εἰδῶς διδάσκω fut.
 sg.1. Ἄλλ' αἰδῶς εἰσέρχεταιί με προλέγω fut.pt.m.sg.acc.
 ὑμῖν ταῦτα.
14. Τὸ μὲν γὰρ πρῶτον ὁράω fut.plur.2. τοὺς βαρβάρους
 κραυγῇ πολλῇ ἐφ' ὑμᾶς ἐπιφερομένους· ἐὰν δὲ ὁράω aο.coni.plur.3.
 ὑμᾶς τὴν κραυγὴν ἀνέχω M.aο.pt.m.plur.acc. καὶ προσφέρω P.fut.
 pt.m.plur.acc. αὐτοῖς, οὐκ ἀντέχω fut.plur.3.
 ὑμῖν, ἀλλ' ἀποτρέχω fut.plur.3. φοβούμενοι, μὴ τὰ κάκιστα
 ἐφ' ὑμῶν πάσχω aο.coni.plur.3. ὑμεῖς δὲ ῥαδίως τὴν
 νίκην ἀναιρέω M.fut.plur.2. καὶ οὐδὲν κακὸν πάσχω fut.plur.2.

15. Ἐὰν οὖν ἄνδρας εὐτόλμους ὑμᾶς αὐτοὺς παρέχω A.aο.coni.plur.2.
 καὶ τὴν νίκην ἀναιρέω M.aο.coni.plur.2.
 ἃ ἤδη ὑπισχνέομαι praes.pf.sg.1. πάλιν ὑμῖν ὑπισχνοῦμαι,
 τοὺς οἵκαδε βουλομένους ἐπανερχομαι A.aο.inf. αὐτίκα
 ἀφήσειν· τοσαῦτα δὲ χρήματα οὗτοι φέρω M.fut.plur.3. ,

ὥστε τοῖς οἴκοι πᾶσι ζηλωτοὶ ἔσονται· οὐ γὰρ δέω fut.sg.3.

αὐτοὺς ἐν φροντίδι εἶναι, ὅ τι ἐσθίω M.fut.plur.3. καὶ πίνω

M.fut.plur.3. , ἀλλ' ἐν ἀφθονίᾳ τὸν βίον ἔχω A.fut.plur.3.

.....

16. Πολλοὶ δ' οἶμαι αἰρέω M.fut.plur.3. τὰ παρ' ἐμοὶ μᾶλλον
ἢ τὰ οἴκοι.»

Kyros ígéreteket tesz a helléneknek

17. Ἐνταῦθα Γαυλίτης πρὸς τὰ λέγω P.ao.pt.n.plur.acc. εἶπε τάδε·

»Ταῦτα μέν, ὦ Κῦρε, πάντα καλῶς λέγω P.praes.pf.sg.3.

18. Νῦν μὲν ὑπισχνεῖ ἡμᾶς πολλὰ χρήματα φέρω M.fut.inf.

ιδὼν γὰρ τὰ πράγματα, οἷς περιπίπτω A.praes.pf.plur.1. καὶ τὸν

προσέρχομαι ao.pt.m.sg.acc. κίνδυνον, τοῦτο συμφέρω A.fut.inf.

..... σοι οἶει. ἂν δὲ εὖ γίγνομαι ao.coni.sg.3.

τι, οὐ μιμνήσκω M.fut.pf.inf. σέ φασιν· ἔνιοι δὲ οὐδ' εἰ μιμνήσκω

M.pf.opt.sg.2. τε καὶ βούλοιο δύνασθαι ἂν ἀποδοῦναι, ὅσα

ὑπισχνέομαι ao.sg.2.

19. Ἡμεῖς δὲ ἐν τῷ παρέρχομαι A.pf.pt.m.sg.dat. χρόνῳ πολλὰ μὲν

φέρω ao.plur.1. πολλὰ δὲ πάσχω ao.plur.1.,

καὶ δὴ καὶ τοιαύταις ἀπορίαις περιπίπτω ao.plur.1. , ὥστε

οὔτε ἐσθίω ao.inf. οὔτε πίνω ao.inf.

ἔσχομεν· τούτων δὲ τῶν πόνων ἄρ' ὁράω fut.plur.1. ποτε
τοὺς καρπούς;

20. Εἰπὲ οὖν καὶ παρέχω ao.imper.sg.2. ἡμῖν ἐλπίδα, πῶς ταῦτα
ἔσται;»

21. Ἀκούσας ταῦτα εἶπεν ὁ Κύρος· »Εὖ νῦν οἶδα καὶ γώ, ὅτι ὑμεῖς πολλὰ ἐν τῇ
 ὁδῷ φέρω praes.pf.plur.2. καὶ πάσχω A.praes.pf.plur.2.
 καὶ ὅτι τὴν οὐσίαν κατεσθίω A.praes.pf.plur.2.
 * διὰ τοῦτο ἐπιμέλομαι fut.sg.1. ,
 ὅπως ἀφθόνως τὰ ἐπιτήδεια ἔχω fut.plur.2.

22. Πῶς δὲ τοῦτο δυνήσομαι ποιῆσαι, ὑμῖν λέγω A.fut.sg.1.
 Ἡ ἀρχὴ ἡ πατρώα, ἣν νῦν ὁ ἐμὸς ἀδελφὸς κατέχει, τοσαύτη ἐστίν, ὥστε πρὸς
 μὲν μεσημβρίαν διὰ καῦμα, πρὸς δὲ ἄρκτον διὰ χειμῶνα οὐ δύνανται κατέχειν
 ἄνθρωποι· τὰ δ' ἐν μέσῳ τούτων πάντα σατραπεύουσιν οἱ τοῦ ἐμοῦ ἀδελφοῦ
 φίλοι.

23. Ἐὰν δὲ ἡμεῖς τὴν νίκην ἀναιρέω M.aο.coni.plur.1. καὶ μὴ παρ'
 ἐλπίδα τι προσπίπτω aο.coni.sg.3. , ταῦτα πάντα ὑμῖν παρέχω
 A.fut.sg.1. καὶ ὑμᾶς σατράπας αἰρέω M.fut.sg.1. ,
 ἵνα τῶν τοῦ πολέμου κινδύνων μετέχω A.pf.pt.m.plur.nom. καὶ
 τιμῶν καὶ ἀρχῶν μετέχω A.aο.coni.plur.2.

24. Ὑμῶν δὲ τῶν Ἑλλήνων ἕκαστος καὶ στέφανον χρυσοῦν φέρω M.fut.sg.3.
«

25. Ταῦτα ὑπισχνέομαι aο.pt.m.sg.nom. ἀπάντων τὴν γνώμην
 ἐνέπλησεν.

26. Παρεκελεύοντο δὲ αὐτῷ πάντες μὴ μάχεσθαι, ἀλλ' ὀπισθεν ἑαυτῶν τάττεσθαι
 καὶ ἐντεῦθεν ἐφοράω aο.inf. τὴν μάχην· πάντας γὰρ φόβος
 εἰσήλθε, μὴ Κύρος ὑπὸ σπουδῆς τε καὶ ἀνδρείας εἰς μάχην ἐνάγω P.aο.pt.m.sg.nom.
 κινδύνους περιπίπτω aο.opt.sg.3. ἢ καὶ
 τι πάσχω aο.opt.sg.3. , αὐτοὶ δὲ πάσας τὰς ἐλπίδας ἀφαιρέω P.aο.
 opt.plur.3.

27. Ἐν δὲ τῷ καιρῷ τούτῳ Κλέαρχος ἤρετο τὸν Κῦρον· »Οἷε γὰρ ἀνθέξειν σοι τὸν ἀδελφόν;« »Νὴ Δί'«, ἔφη ὁ Κῦρος, »εἵπερ γε Δαρείου ἐστὶ παῖς ἐμὸς δὲ ἀδελφός,

οὐ περιοράω fut.sg.3. ἡμᾶς τὴν ἀρχὴν ἀφαιρέω M.aο.pt.m.plur.acc.
..... αὐτόν.«

Γινῶμαι καὶ ἐπιγράμματα

28. Εἰ μὴ κατέχω fut.sg.2. γλώτταν ἔσται σοι κακά.

29. Ἀχάριστος, ὅστις εὖ πάσχω ao.pt.m.sg.nom. ἀμνημονεῖ.

30. Ἐχθροῖς ἀπιστῶν οὐποτ' ἂν πάσχω ao.opt.sg.2. βλάβην.

31. Οὐκ ἔστιν εἰπεῖν ζῶντα· »ταῦτ' οὐ πάσχω fut.sg.1. «

32. Ξένους πένητας μὴ παρατρέχω ao.coni.sg.2. ἰδών.

33. Φέρω ao.imper.sg.2. λύπην καὶ βλάβην ἐρρώμενως.

34. Πτωχῷ εὐθὺ δίδου, μὴδ' ἐλθεῖν αὔριον εἶπον ao.coni.sg.2.
.....

35. Ἀγροῦ γειτονέοντος ἀπέχω M.aο.imper.sg.2. , μὴδ' ἄρ'

ὑπερβαίνω ao.coni.sg.2.

36. Ἦ θεὸς ἦλθ' ἐπὶ γῆν ἐξ οὐρανοῦ εἰκόνα δεῖξων, Φειδία, ἥ σύ γ' βαίνω ao.sg.2.

..... τὸν θεὸν ὁράω fut.pt.m.sg.nom.

37. Πολλὰ πίνω ao.pt.m.sg.nom. καὶ πολλὰ ἐσθίω ao.pt.m.sg.nom.

..... καὶ πολλὰ κάκ' λέγω ao.pt.m.sg.nom.

ἀνθρώπους, κεῖμαι Τιμοκρέων Ῥόδιος.

XXV. A μι-végű igék első csoportja

(MVM 119–121. §)

NB.

A μι-végű igéket három csoportra osztják:

I. Az igető az imperfecta actióban *vu-*, illetve *vvu-* gyarapodást mutat.

Az eredeti indoeurópai suffixum „*neu*” ill. nullfoka „*nu*”, amely a görögben „*-νευ-*”, „*-νῦ-*”, a „*-νᾶ-*”, „*-νᾶ-*” mintájára analogikusan (δάμνα-μι, ἰόν-αἰαί δάμ-νῃ-μι, pluralis

1. δάμ-να-μεν) *-νῦ-*, *-νῦ-* lett.

II. Az imperfecta actióban reduplikálók (a négyek).

III. Nincs gyarapodás az imperfectum töben.

Hármas szabály:

A **tő csak akkor hosszú** a praesens és praeteritum imperfectumban, illetve az erős aoristosban, ha az igealak **activ**,

indicativus,

egyes számú.

Kiegészítés

Xenophón élete

1. Ξενοφῶν Γρύλλου μὲν ἦν υἱός, Ἀθηναῖος, αἰδήμων δὲ καὶ εὐειδέστατος. Τοῦτον ὁ Σωκράτης μαθητὴν ἐποίησατο ὥδε· ἀπαντήσας αὐτῷ ἐν στενωπῷ

διατείνω ao.sg.3. τὴν βακτηρίαν καὶ ἐκώλυεν αὐτὸν

τῆς παρόδου, εἶτα ἐρωτάω ao.sg.3. * » Ἄρ' ἔχεις μοι δείκνυμι A.ipf.

inf., ὥ νεανία, ποῦ τῆς ἀγορᾶς οἱ ἰχθύες πιπράσκονται;«

2. » Ἐγωγε.« » Τὰ δὲ λάχανα ποῦ πιπράσκειται δείκνυμι A.opt.sg.2.

..... ἄν μοι;«

3. » Πῶς οὐ;« » Νῦν δὲ ποῦ καλοὶ κάγαθοι γίνονται ἄνθρωποι δείκνυμι

A.ipf.imper.sg.2. μοι.«

4. Τοῦ δὲ Ξενοφῶντος λέγοντος· »Δείκνυμι A.praet.ipf.sg.1. ἄν,
ἀλλ' ἄγνοῶ,« ὁ Σωκράτης »Ἐπομαι M.ipf.imper.sg.2. τοίνυν«,
ἔφη, »καὶ δείκνυμι A.fut.sg.1. σοι.«

5. Καὶ τὸυντεῦθεν ἀκροατὴς Σωκράτους καὶ φίλος πιστότατος ἦν· ἡ δὲ φιλία
αὐτῶν οὕτως ῥώννυμι P.praet.pf.sg.3. τε καὶ πήγνυμι A.praet.
pf.sg.3. , ὥστε διὰ παντὸς τοῦ βίου οὐκ ἀποσβέννυμι ao.sg.3.
.....

6. Καὶ ὁ Σωκράτης ἐκάστοτε ἐνδείκνυμι M.praet.ipf.sg.3. τὴν
πρὸς Ξενοφῶντα εὐνοίαν, μάλιστα δὲ ἐν τῇ κατὰ Δῆλιον μάχῃ.

7. Ἐπεὶ γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι τοῖς Βοιωτοῖς συμμῖγνυμι A.ao.plur.3.
τὰς χεῖρας, πολὺν χρόνον ἀμφιδήριτος ἦν ἡ μάχῃ· τέλος δὲ οἱ Βοιωτοὶ
διαρρήγνυμι A.ao.pt.m.plur.nom. τὰς τῶν Ἀθηναίων τάξεις
καὶ διασκεδάννυμι A.ao.pt.m.plur.nom. αὐτοὺς νικάω ao.plur.3.
.....

8. Ἐνταῦθα ὁ Ξενοφῶν πολλοὺς τῶν πολεμίων καταστόρνυμι A.ao.pt.m.sg.nom.
..... καὐτὸς παρὰ μικρὸν ἀπόλλυμι M.ao.sg.3.
ἐν γὰρ τῇ φυγῇ ἀφ' ἵππου πίπτει· ὁ δὲ Σωκράτης πετάννυμι P.pf.pt.f.plur.dat.
..... ταῖς χερσὶν ὑπολαμβάνει καὶ διασφύζει αὐτόν.

Xenophón az ifjabb Kyros seregében; a tízezer hellén visszavezetése

9. Συγκεράννυμι M.ao.sg.3. δὲ φιλίαν καὶ πρὸς Κῦρον καὶ
ἀναπετάννυμι A.ao.sg.3. ἑαυτῷ τὰς ἐπὶ δόξαν πύλας.

10. Ἦν γὰρ αὐτῷ συνήθης Πρόξενος ὄνομα, γένος μὲν Βοιωτίας, φίλος δὲ Κύρῳ.
Οὗτος ἐν Σάρδεσι διατρίβων παρὰ τῷ Κύρῳ, ἔπεμψεν εἰς Ἀθήνας ἐπιστολήν

Ξενοφῶντι λέγουσαν τάδε· »Πρόξενος Ξενοφῶντι χαίρειν. Μέλλει ὁ Κῦρος στρατεύσεσθαι στρατείαν· καὶ πείθω P.praes.pf.sg.1. , ὅτι τοὺς μὲν πολεμίους διασκεδάννυμι A.fut.sg.3. καὶ ἀπόλλυμι A.fut.sg.3. , τὴν δὲ ἑαυτοῦ δύναμιν ἐπιρρώννυμι A.fut.sg.3.

11. Ἐὰν μὲν οὖν ἐθέλης φιλίαν συγκεράννυμι M.ao.inf. πρὸς Κῦρον, ζώννυμι M.ao.imper.sg.2. καὶ πορεύομαι P.ao.imper.sg.2. ὡς τάχιστα· νῦν γὰρ ἔξεστί σοι ὄνομα μέγα καὶ μέγαν πλοῦτον κτήσασθαι.

12. Ῥώννυμι P.pf.imper.sg.2.« Ὁ δὲ τὴν ἐπιστολὴν δείκνυμι A.praes.ipf.sg.3. Σωκράτει· ἐπεὶ δὲ καὶ οὗτος συνεβούλευσεν αὐτῷ τὴν πορείαν, ζώννυμι M.ao.sg.3. καὶ πορεύομαι P.ao.sg.3.

13. Ἦκων δὲ εἰς Σάρδεις καταλαμβάνει Πρόξενον καὶ Κῦρον μέλλοντας ἤδη ἀναζεύγνυμι A.fut.inf.

14. Ἐπιδείκνυμι P.ao.pt.m.sg.nom. οὖν ὑπὸ τοῦ Προξένου τῷ Κύρῳ, οὗτος ἐδεῖτο αὐτοῦ μένω ao.inf.

15. Ὁ οὖν Ξενοφῶν μένω ao.sg.3. · ἐπεὶ δὲ οἱ σύμμαχοι Ἕλληνες τοῖς Πέρσαις συμμίσγνυμι A.ao.plur.3. , ὁ Κῦρος ἀναζεύγνυμι A.ao.sg.3. ἐκ Σάρδεων ὡς εἰς Πισίδας· τοῦτο γὰρ τὸ πρῶτον ἀναδείκνυμι A.praet.ipf.sg.3. · ὕστερον δὲ δῆλον ἐγένετο, ὅτι ἐπὶ τὸν ἀδελφὸν Ἀρταξέρξην τὴν στρατείαν ποιοῖτο· ὅμνυμι A.ao.sg.3. γὰρ τὴν ὕβριν αὐτοῦ σβέννυμι A.fut.inf. ἢ καὶ αὐτὸν ὡς ἀποδείκνυμι P.pf.pt.m.sg.acc. πολέμιον ἀπόλλυμι A.fut.inf.

16. Ὡς δὲ οὐ πόρρω Κουνάξης βασιλεῖ συμμίγνυμι A.ao.plur.3. ,
μεγάλη καὶ ἰσχυρὰ μάχη ἦν καὶ πολλοὶ ἀμφοτέρωθεν καταστρώννυμι P.ao.plur.3.
..... καὶ ἀπόλλυμι M.ao.2.plur.3. , ἐν οἷς
καὐτὸς ὁ Κῦρος.

17. Μετὰ τὴν μάχην Τισσαφέρνης ὁ Πέρσης εἰς συμβουλήν ἐκάλεσε τοὺς τῶν
Ἑλλήνων στρατηγούς· ὥς δὲ παρήσαν ἀπόλλυμι A.ao.sg.3.
πάντας, καίπερ ὄμνυμι A.pf.pt.m.sg.nom. μὴδὲν αὐτοὺς βλάπτω
A.fut.inf.

18. Ἐπεὶ δὲ οἱ στρατηγοὶ ἀπόλλυμι A.praet.pf.plur.3. , ἐν πολλῇ
δὴ ἀπορία ἦσαν οἱ Ἕλληνες· ὁ δὲ Ξενοφῶν ἐννοούμενος, ὅτι ἡ μὲν εὐταξία
σῶζει, ἡ δὲ ἀταξία πολλοὺς ἤδη ἀπόλλυμι A.praes.pf.sg.3. , ἅμα
δὲ φοβούμενος, μὴ πᾶν τὸ στράτευμα ἀπόλλυμι M.ao.opt.sg.3. ,
εἰς βουλήν συγκαλέω ao.sg.3. τοὺς λοχαγούς.

19. Ἐνθα κελεύσαντος αὐτοῦ ἄλλοι στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ ἀντὶ τῶν ἀπόλλυμι
A.pf.pt.m.plur.gen. ἀποδείκνυμι P.ao.plur.3. ,
αὐτὸς δὲ ὁ Ξενοφῶν πολλὴν ἀρετὴν καὶ εὐβουλίαν ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ
ἐπιδείκνυμι M.ao.pt.m.sg.nom. , ἡγεῖσθαι κελεύω P.ao.sg.3.
..... .

20. Τοῦντεῦθεν ἡ πορεία ἐν τῇ πολεμίᾳ πολλοῖς μὲν πόνοις, πολλοῖς δὲ κινδύνοις
μίγνυμι P.pf.pt.f.sg.nom. ἦν· οὐ γὰρ αἰεὶ δι' ἀναπετάννυμι P.pf.pt.f.sg.gen.
..... χώρας ἡ ὁδὸς ἦγεν, ἀλλὰ τοτὲ μὲν ὄρη ὑπερέβαινον, τοτὲ
δὲ πλοῖα πήγνυμι A.ao.pt.m.plur.nom. ποταμοὺς ζεύγνυμι A.praet.ipf.

plur.3. ἡ πόλις Ἰερραγοζίας, ἐν δὲ τῇ Ἀρμενίᾳ καὶ
 ὑπὸ ψύχους ἀποπήγνυμι A.pf.pt.m.plur.nom. ἐκινδύνευον ἀπόλλυμι
 M.aο.inf. ἡ πόλις Ἰερραγοζίας, ἐν δὲ τῇ Ἀρμενίᾳ καὶ
 δεινὰ ἀποφεύγω A.aο.pt.m.plur.nom. οἱ
 μύριοι Ἕλληνες εἰς τὴν Θράκην διεσώθησαν.

21. Πάντα ὅσα ἐν τούτῳ τῷ στόλῳ ἐγένετο, ἐν τῇ Ἀναβάσει ὁ Ξενοφῶν
 ἐπιδείκνυμι A.praes.pf.sg.3. ἡ δὲ δόξα, ἣν ταύτῃ τῇ ἡγεμονίᾳ
 κτᾶμαι aο.sg.3. , μέχρι τοῦ νῦν οὐκ ἀποσβέννυμι A.praes.pf.sg.3.
 , οὐδ' ἀπόλλυμι M.fut.sg.3. ποτε
 ἀθάνατος γάρ ἐστιν.

Xenophón és Agésilaos; számkivetése és halála; művei

22. Οὐ πολλῷ ὕστερον Ἀγησίλαος, ὁ τῶν Λακεδαιμονίων βασιλεὺς, ἐστρατεύσατο
 ἐπὶ τοὺς Πέρσας, τὴν μὲν ἑαυτοῦ δύναμιν ἐπιρρώννυμι A.ipf.inf. ,
 τὴν δὲ τῶν πολεμίων κατὰ γνυμι A.ipf.inf. βουλόμενος.

23. Οὗτος μεταπέμπω M.aο.sg.3. καὶ τὸν Ξενοφῶντα ὁ δὲ ἦκε
 καὶ μετέχω A.praet.ipf.sg.3. τῆς στρατείας.

24. Ἐπεὶ δὲ ὁ Ἀγησίλαος ἠναγκάσθη οἴκαδε ἐπανέρχεσθαι, καλέω P.pf.pt.m.sg.
 nom. εἰς τὸν πρὸς τοὺς Θηβαίους πόλεμον, ὁ Ξενοφῶν
 παρ' αὐτῷ μένω aο.sg.3. , καὶ ἐν τῇ ἐν Κορωνείᾳ μάχῃ οὐ
 μόνον τοῖς Θηβαίοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς Ἀθηναίοις, αὐτῶν μὲν συμμάχοις ἑαυτοῦ δὲ
 πολίταις ἐμάχετο.

25. Οἱ οὖν Ἀθηναῖοι, διότι τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐπιμύγνυμι M.praet.ipf.sg.3.
....., τὴν δὲ πατρίδα κατάγνυμι A.ao.inf.

ἐπεχείρησε, φυγῆς αὐτῷ ἐτίμησαν.

26. Ἐκβάλλω P.ao.pt.m.sg.acc. δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι ὑποδέχομαι
ao.plur.3. καὶ χωρίον αὐτῷ ἐν Σκιλλοῦντι τῆς Ἡλείας
ἐδωρήσαντο.

27. Ἐνταῦθα ὁ Ξενοφῶν διετέλει γεωργῶν καὶ κυνηγετῶν καὶ τὰς ἱστορίας
συγγραφῶν· ἐπεὶ δὲ οἱ Ἡλείοι εἰσέβαλον εἰς τὸν Σκιλλοῦντα, σὺν τοῖς υἱοῖς
Γρύλλῳ καὶ Διοδώρῳ εἰς Κόρινθον διασφῶ P.ao.inf. καὶ αὐτόθι
κατοικῆσαι λέγεται.

28. Ἀκούσας δὲ τοῖς Ἀθηναίοις φιλίαν συγκραθῆναι πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους,
ἵνα συζεύγνυμι M.pf.pt.m.plur.nom. κατάγνυμι A.ao.opt.plur.3.
..... καὶ ἀποσβέννυμι A.ao.opt.plur.3. τὴν
τῶν Θηβαίων ἡγεμονίαν, ἔπεμψε τοὺς παῖδας εἰς τὰς Ἀθήνας στρατευσομένους·
καὶ ἐν τῇ περὶ Μαντίνειαν μάχῃ ὁ Γρύλλος, πολλὰ ἀνδραγαθήματα ἐνδείκνυμι M.ao.
pt.m.sg.nom. ἀπόλλυμι M.ao.sg.3.

29. Ὁ δὲ Ξενοφῶν, ὅτε αὐτῷ ἀγγέλλω P.ao.sg.3. ὁ τοῦ υἱοῦ
θάνατος, τὴν ἱερὰν στολὴν ἀμφιέννυμι P.pf.pt.m.sg.nom.
καὶ ἐστεμμένος ἐτύγχανε θύων· ἀκούσας οὖν τὸν υἱὸν ἀπόλλυμι A.pf.inf.
....., ἀπεστεφανώσατο· ἔπειτα δὲ ἀκούσας, ὅτι γενναίως,
πάλιν ἐστεφανώσατο λέγων· »Ἀλλὰ γὰρ θνητὸς ἦν.«

30. Καὶ ὁ μὲν βίος τοῦ Ξενοφώντος ἦν τοιόσδε. Ἐτελεύτησε δὲ ἐν Κορίνθῳ,
ἤδη γεραῖος ἱκανῶς. Ἦν δὲ ἀνὴρ τὰ πάντα ἀγαθὸς καὶ εὐσεβής, ὥς τὰ
συγγράμματα αὐτοῦ δείκνυμι A.praes.ipf.sg.3.

31. Συγγράφω ao.sg.3. δὲ βιβλία πρὸς τὰ τετταράκοντα·
τὴν τε Ἀνάβασιν καὶ Κύρου Παιδείαν καὶ Ἑλληνικά καὶ Ἀπομνημονεύματα καὶ
ἄλλα πολλά.
32. Ἡ δὲ ἑρμηνεία αὐτοῦ τοσαύτη γλυκύτητι κεράννυμι P.pf.pt.f.sg.nom.
..... ἐστίν, ὥστε καὶ Ἀττικὴ Μοῦσα ἢ μέλιττα ἐκαλεῖτο.

ΓΝΩΜΑΙ

33. Ὅρκον σὺ φεῦγε, κἄν δικαίως ὁμνυμι A.coni.sg.2.
34. Εἰ μὴ φυλάξεις μίκρ', ἀπόλλυμι A.fut.sg.2. τὰ μείζονα.
35. Νέος ἀπόλλυμι M.praes.ipf.sg.3. ὄντιν ἂν φιλήῃ θεός.
36. Ὡς ἡδὺ συνέσει χρηστότης κεράννυμι P.pf.pt.f.sg.nom.

NB.

Főmondati módok az egyszerű mondatban

Az indicativuson kívül még szerepelhetnek a főmondatban önálló használatú egyéb módok, amelyek eredetileg valamennyien óhajító értelemmel függnek össze. Az akarás kifejezésére coniunctivus¹ és imperativus, a kívánság kifejezésére az optativus. Az akarás mindig valamilyen majdani, jövőben lejátszódó cselekvésre utal. Ez vonatkozhat az alany saját cselekvésére: coniunctivus (eredetileg csak első személyekben); vagy valamilyen külső cselekvésre, amikor az imperativus 2. és 3. személye szerepel.

¹ A kijelentő értelmű coniunctivus, vagy más néven jövő-jellegű coniunctivus a homérosi nyelvben még előfordul. Megkülönböztetendő az akarás kifejezésére szolgáló coniunctivustól, emellé ké, ἂν partikula járul. (Vö.: epikus nyelv – ritkábban partikula nélkül.) Később felváltja a futurum. Míg a futurum a jelenhez képest a jövőben biztosan bekövetkező cselekvést jelenti, addig a coniunctivus csak egyfajta várakozást fejez ki, hogy valami bekövetkezik.

δύσσομαι εἰς Αἴδαο καὶ ἐν νεκύεσσι φαείνω (Hom. *Od.* 12.383)
τίπτ' αὐτ', αἰγιόχοιο Διὸς τέκος εἰλήλουθας;
ἦ ἵνα ὕβριν ἴδῃ Ἀγαμέμνωνος Ἀτρεΐδαο;
ἀλλ' ἔκ τοι ἐρέω, τὸ δὲ καὶ τελέεσθαι οἶω·
ἦς ὑπεροπλήσι τάχ' ἂν ποτε θυμὸν ὀλέσσει. (Hom. *Il.* 1.202 skk.)

Coniunctivus hortativus:

Kiegészítés

37. Μήπω, ἀγαθέ, ἐκεῖσε ἴωμεν – πρῶ γάρ ἐστιν – ἀλλὰ δεῦρο ἐξαναστῶμεν εἰς τὴν αὐλήν, καὶ περιούντες αὐτοῦ διατρίβω αο.coni.plur.1.
(Plat. *Prot.* 311a)

38. OP. ἐπέχω A.ao.imper.sg.2. ἐμβάλλω A.ao.coni.plur.1.
..... εἰς ἄλλον λόγον.
(Eur. *El.* 962)

NB.

Kérdő értelemben szereplő *coniunctivus hortativus* a *coniunctivus dubitativus* vagy *deliberativus*. Általában csak első személyben, vagy „átérzett” harmadik személyben tisz-szel szerkesztve.

Kiegészítés

39. ΠΑ. οἷμοι, τί δράω A.ao.coni.sg.1. ; ποῖ φεύγω A.ao.coni.sg.1.
..... μητρὸς χέρας;
(Eur. *Med.* 1271)

40. Οἱ. ...ποῖ τις φροντίδος ἔρχομαι A.ao.coni.sg.3. ; (*Quid consilii capiamus?*)
(Soph. *O.C.* 170)

Fordítás

41. Beszéljünk vagy hallgassunk?! (Eur. *Ion* 758)

.....

NB.

Coniunctivus prohibitivus (aoristosban tiltás kifejezésére):

Kiegészítés

42. μὴ πρὸς θεῶν μαινώμεθα μηδ' αἰσχροῦς ἀπόλλυμι M.ao.coni.plur.1.
..... (Xen. An. 7.1)

43. Πριαμίδη, μὴ δὴ με ἔλωρ Δαναοῖσιν ἑάω A.ao.coni.sg.2.
κεῖσθαι...
(Hom. Il. 5.684 sk.)

Imperativus:

44. ὦ Ἰππόθαλες... ἴθι ἐπιδείκνυμι M.ao.imper.sg.2. ἃ καὶ τοῖσδε
ἐπιδείκνυμι M.praes.ipf.sg.2. , ἵνα εἰδῶ εἰ ἐπίστασαι ἃ χρὴ ἐραστήν
περὶ παιδικῶν πρὸς αὐτὸν ἢ πρὸς ἄλλους λέγειν. (Plat. Lys. 204e)

XXVI. Főmondati feltételes módok,
valamint az óhajtás kifejezése a μι-végűek
első csoportjának tükrében

(MVM 121. és 138–9. §)

NB.

Az optativusnak – hasonlóan a coniunctivushoz – kijelentő értelmű használata is létezik, amely különbözik az óhajtó értelemtől. A kijelentő értelmű optativus κέ, ἄν partikulákat vett maga mellé. Az attikai nyelvben a potencialitás kifejezésére szolgáló (tehát kijelentő értelmű) optativus szigorúan összekapcsolódik ezekkel a partikulákkal. Hasonlóan a coniunctivushoz, ahol az egyszerű futurum felváltotta a coniunctivus (+ partikula) használatát, a kijelentő értelmű, potencialitást kifejező optativust – a múlt idő tekintetében – felváltotta a praeteritum imperfectum, illetve az aoristos (+ partikula). Tagadás: οὐ-val.

Jelenre vonatkozó potencialitás: ἄν + optativus:

τοῦτο γένοιτο ἄν – *ez megtörténhetne, megtörténne*

τοῦτο οὐκ ἄν γένοιτο – *ez nem történhetne meg, nem történne meg*

οὐκ ἄν λέγοιμι – *nem mondanám*

οὐκ ἄν δύναιο μὴ καμῶν εὐδαιμονεῖν – *nem boldogulhatsz/boldogulhatnál, hacsak nem dolgozol; nem boldogulnál, hacsak nem dolgozol*

Kiegészítés

1. ἀπόλλυμι M.a.o.pt.f.sg.gen. δὲ τῆς ψυχῆς τότ' ἤδη τὴν φύσιν

τῆς ἀσθενείας ἐπιδείκνυμι A.opt.sg.3. τὸ σῶμα καὶ ταχὺ σήπω

P.a.o.pt.n.sg.nom. διοίχομαι opt.sg.3.

(Plat. *Phaed.* 87e)

2. XO. ...τὸ γάρ τοι τέκνα συσσωίζειν καλόν,

...οὐδεὶς πρὸς τάδ' ἀντιλέγω A.fut.sg.3. βροτῶν.

(Eur. *I.A.* 1209 sk.)

Fordítás

3. Ideje lenne beszélni.

.....

Kiegészítés

4. εἰ πάλιν ὁ τοιοῦτος καταβὰς εἰς τὸν αὐτὸν θᾶκον καθίζοιτο, ἄρ' οὐ σκότους ἂν ἀνάπλεως ἔχω A.a.o.opt.sg.3. τοὺς ὀφθαλμούς, ἐξαίφνης ἦκων ἐκ τοῦ ἡλίου; (Plat. Resp. 516e)

NB.

Jelenre vonatkozó irrealitás általában: ἂν + praeteritum imperfectum indicativus:

ἔλεγον ἂν – *mondanám, azaz mondtam volna (már ha tudnám).*

Múltra vonatkozó potencialitás: (vagyis a ki nem tett, de odaértett előfeltétel teljesülése esetén megtörténhetett volna) ἂν + aoristos indicativusa.

Múltra vonatkozó eventualitás: (vagyis a ki nem tett, de odaértett előfeltétel teljesülése esetén megtörtént volna) ἂν + aoristos indicativusa, ugyanaz:

εἶδες ἂν – *láthattad volna, láttad volna*

ἔγνων ἂν τις – *tapasztalhatta volna az ember, azt tapasztalta volna az ember*

ἀπέθανον ἂν – *meghalhattam volna, meghaltam volna*

τίς γὰρ ἂν ψήθη ταῦτα γενέσθαι; – *ki gondolhatta volna, ki gondolta volna*
ψόμην ἂν, ὥρετό τις ἂν, ἔγνων τις ἂν, ᾔσθετό τις ἂν, εἶδες ἂν, ἡγήσω ἂν – *putares, crederes, diceres, cerneres, videres – azt gondoltam volna, azt gondolhattam volna...*

Kiegészítés

5. ἐπιρρώνυμι P.a.o.sg.3. δ' ἂν τις κάκεινο ἰδὼν, Ἀγησίλαον

μὲν πρῶτον, ἔπειτα δὲ καὶ τοὺς ἄλλους στρατιώτας ἐστεφανωμένους... (Xen. Hell. 3.4)

6. AN. ...Καίτοι πόθεν κλέος γ' ἂν εὐκλεέστερον

κατέχω A.aο.sg.1. ἢ τὸν αὐτάδελφον ἐν τάφῳ
τιθεῖσα;
(Soph. Ant. 502 sk.)

Fordítás

7. Abban a korban, amikor leginkább hihettetek. (Plat. Ap. 18c)

.....
.....

Kiegészítés

8. Ἐγὼ δὲ πρὸ πολλῶν μὲν ἂν χρημάτων τιμάω M.aο.sg.1.
τηλικοῦτον δύνασθαι τὴν φιλοσοφίαν ὅσον οὔτοι λέγουσιν· ἴσως γὰρ οὐκ ἂν
ἡμεῖς πλεῖστον ἀπολείπω P.aο.plur.1. , οὐδ' ἂν ἐλάχιστον μέρος
ἀπολαύω A.aο.plur.1. αὐτῆς· ἐπειδὴ δ' οὐχ οὕτως ἔχει, βούλομαι
opt.sg.1. ἂν παύσασθαι τοὺς φλυαροῦντας· (Isocr. 13.11)

NB.

A kívánság ezzel szemben minden idősíkból otthonos. A múltba vonatkozó óhaj kifejezése esetében, hogy a jelenbe való áthajlás lehetősége teljességgel kizárt legyen, az imperfecta actio kevésbé használatos, inkább aoristossal találkozunk. Vö.: ὥφελον + infinitivus (MVM 139. §. 1.) Tagadás: μή-vel.

A reális óhaj (csak jelen-jövő):
puszta optativus (aoristos):

AI. ...Ὡ παῖ, γένοιο πατρός εὐτυχέστερος,
τὰ δ' ἄλλ' ὅμοιος, καὶ γένοι' ἂν οὐ κακός.
(Soph. Aj. 550 sk.)

Μή μοι ἀνὴρ εἴη γλώττη φίλος, ἀλλὰ καὶ ἔργω.

Kiegészítés

9. ὦ φίλε Πάν τε καὶ ἄλλοι ὅσοι τῇδε θεοί, δίδωμι A.ao.opt.plur.2.

μοι καλῶ γενέσθαι τᾶνδοθεν' ... πλούσιον δὲ νομίζοιμι τὸν σοφόν· τὸ δὲ χρυσοῦ
πλῆθος εἴη μοι ὅσον μήτε φέρειν μήτε ἄγειν δύναιτο ἄλλος ἢ ὁ σώφρων. (Plat.
Phaedr. 279b–c)

10. ὦ Ζεῦ μέγιστε, λαμβάνω A.ao.inf. μοι γίγνομαι ao.opt.sg.3.

..... αὐτὸν ὡς ἐγὼ βούλομαι. (Xen. *Cyr.* 6.3)

NB.

Irrealis óhaj (múlt, jelen-jövő):

Indicativus: praeteritum imperfectum (jelenre vonatkoztatva):

εἶθε, εἰ γάρ

εἶθ' ἤσθα δυνατός

Optativus: aoristos (ritkábban) ugyanerre: εἶθε, εἰ γάρ (elátkozás, megerősítés
kifejezésére is)

εἶθ' ὥς ἡβώοιμι βίη δέ μοι ἔμπεδος εἴη

ὥς ὁπότ' Ἥλείοισι καὶ ἡμῖν νεῖκος ἐτύχθη...

(Hom. *Il.* 11.670 sk.)

Kiegészítés

11. XO. (Pusztuljak, ha...) Ἐξόλλυμι M.ao.opt.sg.1. , ἣν ἀκούσω.
(Aristoph. *Ach.* 324)

12. XO. ...ὥς ὁ τάδε πορῶν

ὄλλυμι M.ao.opt.sg.3.

(Soph. *El.* 126 sk.)

13. KH. ...Καὐτὴ γὰρ ἔγωγ', – οὕτως ὀνίνημι M.ao.opt.sg.1.

τῶν τέκνων, –

μισῶ τὸν ἄνδρ' ἐκεῖνον...

(Aristoph. *Th.* 469 sk.)

14. ΚΡ. Μὴ νῦν ὀνίνημι Μ.αο.οpt.sg.1. , ἀλλ' ἀραῖος, εἴ σέ τι δέδρακ'...

(Soph. O.T. 644 sk.)

15. ΦΑ. ...ὥς ὀλλυμι Μ.αο.οpt.sg.3. παγκάκως

ἥτις πρὸς ἄνδρας ἤρξατ' αἰσχύνειν λέχη

πρώτη θυραίους.

(Eur. Hipp. 407 skk.)

NB.

Múltra: ὄφελον + infinitivus (aoristos).

Kiegészítés

16. Ἀντίλοχ' εἰ δ' ἄγε δεῦρο διοτρεφὲς ὄφρα πύθηναι

λυγρῆς ἀγγελίης, ἢ μὴ ὀφείλω Α.прает.іpf.sg.3. γενέσθαι.

(Hom. Il. 17.685 sk.)

17. Ὡ γύναι, ὀράω Α.αο.sg.1. τε ἐς πόλιν ἔρχομαι αο.pt.m.sg.nom.

..... καὶ ἤκουσα τὸ μήτε ὀράω Α.αο.inf.

ὀφείλω Α.αο.sg.1. μήτε κοτὲ γενέσθαι ἐς δεσπότης τούτῳ

ἡμετέρους. Οἶκος μὲν πᾶς Ἀρπάγου κλαυθμῷ κατείχετο· ἐγὼ δὲ ἐκπλήττω Ρ.αο.

pt.m.sg.nom. ἥια ἔσω. Ὡς δὲ τάχιστα ἐσηλθον, ὀρέω παιδίον

προκείμενον ἀσπαῖρόν τε καὶ κραγγανόμενον, κεκοσμημένον χρυσῷ τε καὶ ἐσθῆτι ποικίλῃ. (Her. 1.111)

18. ΚΡ. Ἀλλ' ὀρᾷς δὴ ὅτι ἀνάγκη, ὦ Σώκρατες, καὶ τῆς τῶν πολλῶν δόξης μέλειν. αὐτὰ δὲ δῆλα τὰ παρόντα νυνὶ ὅτι οἰοί τ' εἰσὶν οἱ πολλοὶ οὐ τὰ σμικρότατα τῶν κακῶν ἐξεργάζεσθαι ἀλλὰ τὰ μέγιστα σχεδόν, ἐάν τις ἐν αὐτοῖς διαβάλλω Μ.pf.coni.

sg.3. ΣΩ. (Bárcsak), ὀφείλω Α.αο.sg.1. ,

ὦ Κρίτων, οἰοί τ' εἶναι οἱ πολλοὶ τὰ μέγιστα κακὰ ἐργάζεσθαι, ἵνα οἰοί τ' ἦσαν καὶ ἀγαθὰ τὰ μέγιστα, καὶ καλῶς ἂν εἶχεν. νῦν δὲ οὐδέτερα οἰοί τε· οὔτε γὰρ φρόνιμον οὔτε ἄφρονα δυνατοὶ ποιῆσαι, ποιοῦσι δὲ τοῦτο ὅτι ἂν τυγχάνω Α.αο.coni.

plur.3. (Plat. Crit. 44.d)

Fordítás

19. széttépném, széttéphetném (*de mégsem teszem*)

.....

20. széttépném (*de nem lehet*)

.....

21. széttéptem volna (*arra mérget vehetsz – ha így van*)

.....

22. széttéphettem volna (*ha így van*)

.....

23. szét kellene tépnem (*a kell igével*)

.....

24. szét kellett volna tépnem (*a kell igével*)

.....

25. bárcsak széttépném

.....

26. bárcsak széttéphetném (*de nem lehet*)

.....

27. bárcsak széttéptem volna

.....

28. bár sohase téptem volna szét (*nem kellett volna széttépnem*)

.....

Kiegészítés

29. οἱ μὲν γὰρ ἔφ' ἵππων κρεμάννυμι M.praes.ipf.plur.3..... φοβούμενοι

οὐχ ἡμᾶς μόνον ἀλλὰ καὶ τὸ καταπεσεῖν· (Xen. An. 3.2)

30. Οὕποθ' ὕδωρ καὶ πῦρ συμμίγνυμι M.fut.sg.3. ὡδέ ποθ' ἡμεῖς

πιστοὶ ἐπ' ἀλλήλοις καὶ φίλοι ἐσσόμεθα.

(Theog. Eleg. 2.1245 sk.)

31. Ἔτι θερμότερον μὲν κατὰ τὴν ἀφήν τὸ ζέον ὕδωρ, ψύχεται δὲ θᾶττον καὶ πήγνυμι

M.praes.ipf.sg.3. τοῦ ἐλαίου. (Arist. De part. anim. 648.b)

32. καὶ γὰρ τὸ πήγνυμι A.pf.pt.n.sg.nom. ὑπὸ ψύξεως σκληρόν

ὥσπερ ὁ κρύσταλλος. (Galen. De temp. 1.598)

33. ὅταν γὰρ πήγνυμι P.aο.coni.sg.3. τὸ νέφος, χιὼν ἐστίν...
(Arist. Meteor. 347b)

34. Πυθαγόρας παραγγέλλω A.aο.sg.3. τοῖς μανθάνουσι

σπανίως μὲν ὄμνυμι A.ipf.inf. , ὄμνυμι A.aο.pt.m.plur.acc.

..... δὲ τοῖς ὅρκοις πάντως ἐμμένειν. (Diod. Sic. Bibl. hist.

10.9 nyomán)

35. ΙΙΙ. ἢ γλῶσσ' ὄμνυμι A.praes.pf.sg.3. , ἢ δὲ φρήν ἀνώμοτος.

(Eur. Hipp. 612)

36. πολλοὶ στρατηγοὶ Καρίαν ἀπόλλυμι A.aο.plur.3.

(Com. Adesp. frg. 556)

37. Ἰθι, κρεμάννυμι A.ao.imper.sg.2. σαυτόν.
38. Ἐθέλω κρεμάννυμι M.ipf.inf. δεκάκις, εἰ ψεύδομαι.
39. Οἱ πύκται οὕτως μανθάνουσι μάχεσθαι· κρεμάννυμι A.ipf.pt.m.plur.nom.
..... γὰρ εἶδωλον ἄψυχον γυμνάζονται πρὸς αὐτό.
40. Θεοὶς εὐχόμενοι κρατῆρα κεράννυμι A.ipf.coni.plur.1.
41. Ἐμπεδοκλῆς λέγει ἐκ συγκεράννυμι P.ao.pt.m.plur.gen. τῶν
στοιχείων γεννᾶσθαι πάντα.
42. Πόνοι ὕβριν σβέννυμι A.ipf.plur.3.
43. κείνός γ' οὐκ ἐθέλει σβέννυμι A.ao.inf. χόλον...
(Hom. *Il.* 9.678)
44. πρῶτα μὲν ἄρ' λούσασθε καὶ ἀμφιέννυμι M.ao.imper.plur.2.
χιτῶνας...
(Hom. *Od.* 23.131)
45. Εἰ ρώννυμι M.praes.pf.sg.2. , καλῶς ἂν ἔχοι, ρώννυμι M.praes.
pf.plur.1. δὲ καὶ ἡμεῖς.
46. Τὴν Πανδώραν, ὡς Ἡσίοδος λέγει, ζώννυμι A.ao.sg.3. δὲ
καὶ κόσμησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη.
47. καὶ ἐξηλθον οἱ ἐπτά ἄγγελοι... περιζώννυμι M.pf.pt.m.plur.nom.
περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυσᾶς. (*Apoc.* 15.6)

XXVII. A mi-végű igék második csoportja

(MVM 123. §)

Kiegészítés

Dareios végső intézkedései

1. Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος γίνονται παῖδες δύο, πρεσβύτερος μὲν Ἀρταξέρξης, νεώτερος δὲ Κῦρος. Ἐπεὶ δὲ ἡσθένει Δαρεῖος καὶ ὑπώπτει τελευτὴν τοῦ βίου

ἐνίστημι M.ipf.inf. , ἐβούλετο τῷ παιδε παρεῖναι, ἵνα καὶ τὰ

χρήματα αὐτοῖς διαδίδωμι A.opt.sg.3. καὶ πάντα τὰ περὶ τὴν

ἀρχὴν διατίθηναι A.opt.sg.3.

2. Ὁ μὲν οὖν πρεσβύτερος παρῶν ἐτύγχανεν, ὁ δὲ Κῦρος ἐν Σάρδεσιν ἦν·
σατράπης γὰρ τῆς Λυδίας ὑπὸ τοῦ πατρὸς καθίστημι P.aopt.sg.3.

3. Τοῦτον οὖν μετεπέμψατο. Ἐπειδὴ πρῶτον ἀγγελίαν παρὰ βασιλέως ἤκουσε
Κῦρος, συντίθηναι M.aopt.sg.3. Τισσαφέρνει, τῷ τῆς Καρίας
σατράπῃ, (τίθηναι M.praet.ipf.sg.3. γὰρ αὐτὸν ἐν τοῖς φίλοις)
ἀναβαίνειν τάχιστα ὡς βασιλέα.

4. Μετὰ ταῦτα ἔσπευδε τὰ ἐν τῇ σατραπείᾳ διατίθηναι A.ipf.inf. ,
μὴ ἀπόντος αὐτοῦ οἱ Λυδοὶ ἀνίστημι A.aopt.m.plur.nom.
εἰς μέρη δίστημι A.aopt.plur.3. (δίστημι A.aopt.coni.plur.3.
.....)· ἐπεὶ δὲ πάντα διατίθηναι A.aopt.sg.3. ,

μετὰ τοῦ Τισσαφέρνους καὶ Ἑλλήνας ἔχων ὀπλίτας τριακοσίους ἀναβαίνει
εἰς Βαβυλῶνα.

5. Ὁ δὲ Δαρεῖος προσκαλεσάμενος τοὺς παῖδας, διαδίδωμι A.aopt.sg.3.
..... αὐτοῖς τὰ χρήματα, καὶ τὸν μὲν Ἀρταξέρξην βασιλέα πάσης

τῆς Περσίδος καθίστημι A.ao.sg.3. , τῷ δὲ Κύρῳ σατραπείαν
 δίδωμι A.ao.pt.m.sg.nom. ὑφίστημι A.ao.sg.3.
 αὐτὸν τῷ ἀδελφῷ.

6. Οὕτως δὲ πάντα διατίθηναι A.ao.pt.m.sg.nom. ὁ Δαρεῖος
 ἐτελεύτησεν.

Tissaphernés rágalmazza Kyrost Artaxerxesnél

7. Τῷ δὲ Τισσαφέρνῃ ἐχθιστος ἦν Κύρος. Ἐπεὶ οὖν εἰς τὴν βασιλείαν καθίστημι
 A.ao.sg.3. Ἄρταξέρξης, Τισσαφέρνης διαβάλλει τὸν Κύρον
 πρὸς τὸν ἀδελφόν, ὡς ἐφίηναι M.ipf.opt.sg.3. τῆς ἀρχῆς καὶ
 ἐπιβουλεύει αὐτῷ.

8. Ταῦτα λέγων ὑποψίαν τε ἐνδίδωμι A.praes.ipf.sg.3. καὶ φόβον
 ἐντίθηναι A.praes.ipf.sg.3. τῷ Ἄρταξέρξη· ὁ δὲ συνεικῶς ταῦτα
 συλλαμβάνει Κύρον, ὅπως δίκην δίδωμι A.ipf.coni.sg.3. τῆς
 ἐπιβουλίας.

9. Παρύσατις δὲ ἡ μήτηρ μᾶλλον ἐφίλει τὸν Κύρον, ἢ τὸν βασιλεύοντα Ἄρταξέρξη·
 συνίηναι A.ao.pt.f.sg.nom. οὖν τὸν τοῦ παιδὸς κίνδυνον ἵηναι
 M.praet.ipf.sg.3. πρὸς βασιλέα καὶ παρίστημι A.ao.pt.f.sg.nom.
 αὐτῷ ἰκέτευε μεθίηναι A.ao.inf. τὸν
 Κύρον.

10. Ὁ δὲ Ἄρταξέρξης πρῶτον μὲν οὐκ ἔφη μεθίηναι A.fut.inf.
 αὐτὸν, ἐφοβεῖτο γὰρ μὴ μεθίηναι M.pf.pt.m.sg.nom. τιμωρίαν
 ἐπιτίθηναι A.ao.opt.sg.3. αὐτῷ ὕστερον δὲ μετατίθηναι M.ao.
 sg.3. τὴν γνώμην, καὶ τῆς ὀργῆς ἀφίηναι M.ao.pt.m.sg.nom.

..... οὐ μόνον μεθίημι A.ao.sg.3. τὸν Κῦρον,
ἀλλὰ καὶ πάλιν σατράπην καθίστημι A.ao.sg.3.

11. Ὁ δὲ Κῦρος κινδυνεύσας καὶ αἰσχυρῶς διατίθημι P.ao.pt.m.sg.nom.
..... ἐκ τούτου τοῦ χρόνου εἰς ἔχθραν καθίστημι M.praet.ipf.sg.3.
..... τῷ Ἄρταξέρξῃ καὶ ἐβουλεύετο, ὅπως μήποτε ἔτι ὑφίστημι
A.fut.pf.sg.3. τῷ ἀδελφῷ, ἀλλ' εἰς ἀρχὴν καθίστημι A.ao.pt.m.sg.
nom. βασιλεύσει ἀντ' ἐκείνου.

Kyros háborúra készül Artaxerxés ellen

12. Ἐπειδὴ πρῶτον ἀφίημι P.ao.sg.3. ὁ Κῦρος καὶ πάλιν εἰς
τὴν σατραπείαν ἦκεν, ἐποίει τάδε· ὅστις ἀφικνεῖτο τῶν παρὰ βασιλεῖ πρὸς αὐτόν,
πάντας οὕτω διατίθημι A.ipf.pt.m.sg.nom. ἀφίει, ὥστε αὐτῷ
μᾶλλον φίλους εἶναι ἢ βασιλεῖ· ὁμοίως καὶ τοῖς παρ' ἑαυτῷ βαρβάροις εὖνοϊαν
ἐντίθημι A.praet.ipf.sg.3.

13. Τὴν δὲ Ἑλληνικὴν δύναμιν συνίστημι M.praet.ipf.sg.3.
ὥς μάλιστα ἐπικρυπτόμενος, ὅπως ὥς ἀπαρασκευοτάτῳ ἐπιτίθημι M.ao.opt.sg.3.
..... βασιλεῖ.

14. Ὡς οὖν ἐποιεῖτο τὴν συλλογὴν· ἦσαν αὐτῷ φυλακαὶ ἐν ταῖς πόλεσι· τοῖς
οὖν ἐφίστημι A.pf.pt.m.plur.dat. ταύταις φρουράρχοις χρήματα
δίδωμι A.praet.ipf.sg.3. , κελεύων αὐτοὺς λαμβάνειν ἄνδρας
Πελοποννησίους ὅτι πλείστους καὶ βελτίστους, ὥς ἐπιβουλεύοντος Τισσαφέρνους
ταῖς πόλεσι.

15. Καὶ γὰρ ἦσαν αἱ Ἴωνικαὶ πόλεις Τισσαφέρνους τὸ ἀρχαῖον, ὑπὸ βασιλέως δίδωμι M.pf.pt.f.plur.nom. , τότε δὲ ἀφίστημι A.praet.pf.plur.3. πρὸς Κῦρον πᾶσαι πλήν Μιλήτου.
16. Τοὺς δὲ Μιλησίους Τισσαφέρνης ἐκώλυσεν ἀφίστημι A.ao.inf. καὶ προστίθημι M.ao.inf. Κύρῳ· ἐπεὶ γὰρ συνίημι A.ao.sg.3. αὐτοὺς ταῦτα βουλομένους, ἀπέκτεινεν ἢ ἐξανίστημι A.praet.ipf.sg.3. πάντας, ὅσοι ἔμελλον ἀφίστημι M.fut.inf. καὶ τὴν πόλιν παραδίδωμι A.fut.inf. Κύρῳ.
17. Οἱ δὲ ἐξανίστημι A.pf.pt.m.plur.nom. πάντες πρὸς Κῦρον ἔφυγον, ὅς τούτῳ τῷ τρόπῳ μέγα στράτευμα συνίστημι M.ao.pt.m.sg.nom. ἐπειράτο κατάγειν αὐτούς, καὶ κατὰ γῆν τε καὶ κατὰ θάλατταν ἐπιτίθημι M.ao.sg.3. Μιλήτῳ.
18. Καὶ αὕτη αὖ ἄλλη πρόφασις ἦν αὐτῷ τοῦ συνίστημι A.ipf.inf. στράτευμα.
19. Ἵνα δὲ μὴ βασιλεῖ ὑποψίαν ἐνδίδωμι A.opt.sg.3. , πέμπων πρὸς αὐτὸν ἡξίου δίδωμι P.ao.inf. οἱ ταύτας τὰς πόλεις μᾶλλον, ἢ Τισσαφέρνην προίστημι A.pf.inf. αὐτῶν· ὑφίστημι A.ao.pt.m.sg.nom. δὲ καὶ τοὺς γιγνομένους ἐκ τῶν πόλεων δασμοὺς ἀποδίδωμι A.fut.inf. βασιλεῖ, ὁμοίως καὶ Τισσαφέρνης ἀποδίδωμι A.praet.pf.sg.3. , ἐξηπάτησε τὸν Ἀρταξέρην, ὥστε τὴν μὲν πρὸς ἑαυτὸν ἐπιβουλὴν οὐ συνίημι A.praet.ipf.sg.3. , Τισσαφέρνει δὲ ἐνόμιζε πολεμοῦντα αὐτὸν ἀμφὶ τὰ στρατεύματα δαπανᾶν· ὥστε οὐδὲν ἤχθετο αὐτῶν πολεμοῦντων.

Klearchos

20. Ἄλλο δὲ στράτευμα αὐτῷ συνίστημι A.ao.sg.3. ἐν
 Χερρόνῃσιν τόνδε τὸν τρόπον· Κλέαρχος ὁ Λακεδαιμόνιος ἀνέπεισε τὴν
 ἑαυτοῦ πόλιν ναῦς καὶ στρατιώτας αὐτῷ δίδωμι A.ao.inf. ,
 ἵνα δίκην ἐπιτίθῃμι A.ao.coni.sg.3. τοῖς ὑπὲρ Χερρόνήσου
 Θραξίν· ἔλεγε γὰρ ὅτι οἱ Θρᾶκες κάκιστα διατίθῃμι A.praes.ipf.plur.3.
 τοὺς ἐκεῖ Ἕλληνας.
21. Ἐπεὶ δὲ ἐξέπλευσεν, οἱ ἔφοροι εἰς ἄλλην γνώμην μεθίημι A.pf.pt.m.plur.
 nom. ἐκέλευσαν αὐτὸν ἀφίστημι A.ao.pt.m.sg.acc.
 τοῦ πολέμου ἐπανέρχεσθαι.
22. Ὁ δὲ Κλέαρχος ἀνθίστημι M.praes.ipf.sg.3. καὶ οἷχεται πλέων
 εἰς Ἑλλήσποντον.
23. Ἐκ τούτου καὶ ἐθανατώθη ὑπὸ τῶν ἐν Σπάρτῃ τελεῶν ὡς ἀπειθῶν. Τούτῳ
 δέ, ἥδη φυγάδι ὄντι, παρίστημι M.praes.ipf.sg.3. μεθίστημι A.ao.inf.
 εἰς Σάρδεις πρὸς Κῦρον.
24. Ὁ δὲ Κῦρος οὐκ ἀφίημι A.praes.ipf.sg.3. τὸν καιρὸν, ἀλλὰ
 δίδωμι A.praes.ipf.sg.3. τῷ Κλεάρχῳ μυρίους δαρεικοὺς ὑποτίθῃμι
 M.ao.pt.m.sg.nom. τάδε· »Ἐγὼ μὲν, ὦ Κλέαρχε, δίδωμι σοι
 ταῦτα τὰ χρήματα· σὺ δὲ ἀπὸ τούτων στράτευμα συνίστη καὶ πρῶτον μὲν ἐπὶ τοὺς
 Θρᾶκας στρατεύου· ἐπεὰν δὲ τέλος ἐπιτίθῃμι A.ao.coni.sg.2.
 τῷ πολέμῳ, μὴ ἀφίημι A.ipf.imper.sg.2. τοὺς ἄνδρας, ἀλλ' ἐμοὶ
 παραδίδωμι A.ao.imper.sg.2.
25. Νῦν δὲ ἀφίστημι A.ao.imper.sg.2. καὶ ποιήσον ταῦτα.«

26. Ὁ οὖν Κλέαρχος συνέλεξε μὲν στράτευμα, ἐρρώμένως δὲ ἐπιτίθημι M.aο.pt.m.sg.nom.
 τοῖς Θραξὶ καὶ μάχη τε ἐνίκησε, καὶ τοὺς ἐν Χερρόνῃσιν
 Ἕλληνας, οὓς κάκιστα οἱ Θρᾷκες διατίθημι A.praet.pf.plur.3. ,
 ὠφέλησεν, ὥστε καὶ χρήματα δίδωμι A.praet.ipf.plur.3. αὐτῷ
 εἰς τὴν τροφὴν τῶν στρατιωτῶν αἱ Ἑλλησποντιακαὶ πόλεις ἐκοῦσαι. Τοῦτο δ'
 αὐτῷ οὕτω τρεφόμενον ἐλάνθανε τῷ Κύρῳ τὸ στράτευμα.

Fordítás

27. Ha valami derék dolgot szándékozol tenni, ne késlekedj.

.....

28. Elutasítva a látványos dolgokat, ne keresd a nem láthatókat.

.....

29. Amit a szerencse ad, azt el is veszi.

.....

30. Tétlenkedők mellett nem áll az Isten.

.....

31. A megfelelő időben elvetett mag meg is hozza gyümölcsét.

.....

32. Megharagudva el ne áruld barátodat a bajban!

.....

.....

33. Ha ad az Isten, mit sem ér az irigység, ha viszont nem ad, mit sem ér az erőfeszítés.

.....

.....

.....

34. Minden ajándék, legyen bármilyen kicsi is, igen nagy, ha jó szándékkal adod.

.....

.....

.....

35. Adj bért a fáradozóknak, ne szorongasd a szegényeket.

.....

.....

.....

36. Az izzadságot az istenek az erény elébe helyezték.

.....

.....

.....

37. Kéz kezet, ujj ujjat mos.

XXVIII. A ἴστημι-t követő igék

(MVM 126. §)

Kiegészítés

1. ΟΙ. Ὀνίνημι M.aο.opt.sg.2. , Θησεῦ, τοῦ τε γενναίου χάριν

καὶ τῆς πρὸς ἡμᾶς ἐνδίκου προμηθείας.

(Soph. O.C. 1042 sk.)

2. Ζεῦ πάτερ εἴ ποτε δὴ σε μετ' ἀθανάτοισιν ὀνίνημι A.aο.sg.1.

.....

ἢ ἔπει ἢ ἔργω, τόδε μοι κρήνην ἐέλδωρ·
τίμησόν μοι υἱὸν ὃς ὠκυμορώτατος ἄλλων
ἔπλετ' ἀτάρ μιν νῦν γε ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων
ἠτίμησεν·

(Hom. Il. 1.503 skk.)

3. ὅζει δὲ τῶν ἰχνῶν ἐπὶ πλείω χρόνον τῶν εὐναίων ἢ τῶν δρομαίων· τὰ μὲν γὰρ

εὐναῖα ποιῶν ὁ λαγῶς πορεύεται ἐφίστημι M.ipf.pt.m.sg.nom. ,

τὰ δὲ δρομαῖα ταχύ· ἢ γῇ οὖν τῶν μὲν πυκνοῦται, τῶν δὲ οὐ πίμπλημι M.praes.ipf.sg.3.

..... (Xen. Cyn. 5.7)

4. ΔΑ. ...οὔ σφιν κακῶν ὕψιστ' ἐπαμμένει παθεῖν,

ὑβρεως ἄποινα καθέων φρονημάτων·

οἱ γῆν μολόντες Ἑλλάδ' οὐ θεῶν βρέτη

ἠδοῦντο συλᾶν οὐδὲ πίμπρημι A.ipf.inf. νεώς·

(Aesch. Per. 807 skk.)

5. τίς γὰρ οὐκ ἂν ἀγαμαί M.aο.opt.sg.3. τῶν ἀνδρῶν ἐκεῖνων

τῆς ἀρετῆς, οἱ καὶ τὴν χώραν καὶ τὴν πόλιν ἐκλείπω A.aο.inf.

ὑπομένω A.aο.plur.3. εἰς τὰς τριήρεις ἐμβάντες ὑπὲρ τοῦ μὴ τὸ

κελευόμενον ποιῆσαι, τὸν μὲν ταῦτα συμβουλευσάντα Θεμιστοκλέα στρατηγὸν

αἰρέω M.aο.pt.m.plur.nom. , τὸν δ' ὑπακούειν ἀποφαίνω M.aο.pt.m.sg.

acc. τοῖς ἐπιταπτομένοις Κυρσίλον καταλιθώσαντες,

οὐ μόνον αὐτόν, ἀλλὰ καὶ αἱ γυναῖκες αἱ ὑμέτεραι τὴν γυναῖκ' αὐτοῦ. (Dem. 18.204)

6. Καὶ ἐγὼ ἄγαμαι P.aο.pt.m.sg.nom. αὐτοῦ εἰπόντος ταῦτα,

βουλόμενος ἔτι λέγειν αὐτὸν ἐκίνουν καὶ εἶπον· ὦ Κέφαλε, οἶμαί σου τοὺς πολλούς, ὅταν ταῦτα λέγῃς, οὐκ ἀποδέχεσθαι ἀλλ' ἡγεῖσθαι σε ῥαδίως τὸ γῆρας φέρειν οὐ διὰ τὸν τρόπον ἀλλὰ διὰ τὸ πολλὴν οὐσίαν κεκτῆσθαι' (Plat. Resp. 329d)

7. καὶ τοῦτ' ἐργασαμένη τὸ ἔργον οὕτω καλὸν ἔδοξεν ἐργάσασθαι οὐ μόνον ἀνθρώποις ἀλλὰ καὶ θεοῖς, ὥστε πολλῶν πολλὰ καὶ καλὰ ἐργασαμένων

εὐαριθμήτοις δὴ τισιν δίδωμι A.aο.plur.3. τοῦτο γέρας οἱ θεοί,

ἐξ Ἄιδου ἀνίημι A.aο.inf. πάλιν τὴν ψυχὴν, ἀλλὰ τὴν ἐκείνης

ἀνίημι A.aο.plur.3. ἄγαμαι P.aο.pt.m.plur.nom.

τῷ ἔργῳ· οὕτω καὶ θεοὶ τὴν περὶ τὸν ἔρωτα σπουδὴν τε καὶ ἀρετὴν μάλιστα τιμῶσιν. (Plat. Symp. 179c)

8. Ἐγὼ, φάναι, ὦ Σώκρατες, σοὶ οὐκ ἂν δύναμαι M.opt.sg.1.

ἀντιλέγειν, ἀλλ' οὕτως ἐχέτω ὡς σὺ λέγεις. Οὐ μὲν οὖν τῇ ἀληθείᾳ, φάναι, ὦ

φιλούμενε Ἀγάθων, δύναμαι M.sg.2. ἀντιλέγειν, ἐπεὶ Σωκράτει

γε οὐδὲν χαλεπὸν. (Plat. Symp. 201c)

9. ὁ δ' Ὀρόντας νομίσας ἐτοίμους εἶναι αὐτῷ τοὺς ἰππέας, γράφει ἐπιστολὴν παρὰ

βασιλέα ὅτι ἥξοι ἔχων ἰππέας ὡς ἂν δύναμαι M.ipf.coni.sg.3.

πλείστους· ἀλλὰ φράσαι τοῖς αὐτοῦ ἰππεῦσιν ἐκέλευεν ὡς φίλιον αὐτὸν

ὑποδέχεσθαι... ταύτην τὴν ἐπιστολὴν δίδωμι A.praes.ipf.sg.3.

πιστῶ ἀνδρί, ὡς ᾤετο· ὁ δὲ λαβὼν Κύρῳ δίδωμι A.praes.ipf.sg.3.
(Xen. An. 1.6)

10. Ὁ μὲν ταῦτα ἔλεγε, Ξέρξης δὲ ἤσθεις τοῖσι εἰρημένοισι εἶπε· »Ξεῖνε
Λυδέ, ἐγὼ ἐπεῖτε ἐξήλθον τὴν Περσίδα χώραν, οὐδενὶ ἀνδρὶ συμμίγνυμι A.ao.

sg.1. ἐς τόδε ὅστις ἠθέλησε ξείνια προτίθημι A.ao.inf.

..... στρατῷ τῷ ἐμῷ, οὐδὲ ὅστις ἐς ὄψιν τὴν ἐμὴν καθίστημι A.ao.

pt.m.sg.nom. αὐτεπάγγελτος ἐς τὸν πόλεμον ἐμοὶ ἠθέλησε

συμβалέσθαι χρήματα, ἔξω σέο. Σὺ δὲ καὶ ἐξείνισας μεγάλως στρατὸν τὸν ἐμὸν
καὶ χρήματα μεγάλα ἐπαγγέλλεαι. Σοὶ ὦν ἐγὼ ἀντὶ αὐτῶν γέρεα τοιάδε δίδωμι·
ξεῖνόν τέ σε ποιεῦμαι ἐμὸν καὶ τὰς τετρακοσίας μυριάδας τοι τῶν στατήρων

ἀποτίμπλημι A.fut.sg.1. παρ' ἐμεωυτοῦ δίδωμι A.ao.pt.m.sg.nom.

..... τὰς ἐπτὰ χιλιάδας, ἵνα μή τοι ἐπιδευέες ἔωσι αἱ τετρακόσιαι

μυριάδες ἐπτὰ χιλιάδων, ἀλλὰ ἥ τοι ἀπαρτιλογίη ὑπ' ἐμέο πεπληρωμένη.

Ἔκτησό τε αὐτὸς τὰ περ αὐτὸς ἐκτήσαιο, ἐπίσταμαι M.ipf.imper.sg.2.

τε εἶναι αἰεὶ τοιοῦτος· οὐ γάρ τοι ταῦτα ποιεῦντι οὔτε ἐς τὸ παρεὸν οὔτε ἐς χρόνον
μεταμελήσει.« (Her. 7.29)

Kyros Sardeisbe vonja össze seregeit

11. Ἐπεὶ δ' ἐδόκει τῷ Κύρῳ ἤδη πορεύεσθαι ἄνω, ὡς δύναμαι praet.ipf.sg.3.

..... τάχιστα ἤθροιζε τό τε βαρβαρικὸν καὶ τὸ Ἑλληνικόν,

φάσκων ἐπὶ τοὺς Πισίδας τὴν στρατείαν εἶναι· τούτους γὰρ βούλεσθαι, ἐὰν δύναμαι

ipf.coni.sg.3. ἐκβαλεῖν παντάπασιν ἐκ τῆς χώρας, διότι ἀνίστημι

A.ao.pt.m.plur.nom. πολλοὺς μὲν αὐτῷ ἀνθρώπους ἀπέκτειναν,

πολλὰ δὲ οἰκήματα ἐμπύρηναι A.ao.plur.3. καὶ πανταχῇ φόβου

ἐμπύλημι A.ao.plur.3. αὐτοῦ τὴν σατραπείαν.

12. Ἐνταῦθα καὶ παραγγέλλει τῷ τε Κλεάρχῳ ἄγοντι ἥκειν ὅσον ἦν αὐτῷ στρατεύμα, καὶ τῷ Ἀριστίπῳ ἀποπέμψαι πρὸς ἑαυτὸν ὃ εἶχε στρατεύμα ὡς ἂν δύναμαι ipf.coni.plur.3. τάχιστα· καὶ Ξενία τῷ Ἀρκάδι, ὃς αὐτῷ προίστημι A.praet.pf.sg.3. τοῦ ἐν ταῖς πόλεσι ξενικοῦ, ἥκειν παραγγέλλει ἄγοντα τοὺς ἄνδρας, πλὴν ὅπόσοι δύναμαι opt.plur.3. ἂν τὰς ἀκροπόλεις φυλάττειν.
13. Ἐκάλεσε δὲ καὶ τοὺς Μίλητον πολιορκοῦντας, καὶ τοὺς φυγάδας ἐκέλευσε σὺν αὐτῷ στρατεύεσθαι, πάντας ἐμπίπλημι A.ao.pt.m.sg.nom. ἐλπίδων τῶν καλλίστων· ἔφη γὰρ εἰ ὀνίνημι M.ao.opt.sg.3. ἐκ τῆς στρατείας, μέγα ὀνίνημι A.fut.inf. αὐτοὺς καὶ εἰ καλῶς δύναμαι ao.opt.sg.3. διαπρᾶξαι ἐφ' ᾧ ἐστρατεύετο, μὴ πρόσθεν παύσεσθαι, πρὶν αὐτοὺς καταγάγοι οἴκαδε.
14. Οἱ δὲ ἐλπίζοντες ὀνίνημι M.fut.inf. ἐκ τῆς στρατείας, ἡδέως ἐπείθοντο· πάντες γὰρ ἄγαμαι ao.plur.3. τοῦ Κύρου καὶ ἔφασαν αὐτὸν δύναμαι M.ipf.pt.m.sg.acc. εἶναι ἀποπίμπλημι A.ao.inf. , ὃ τι ἂν φῇ.
15. Ὁ δὲ Κύρος ἐπίσταμαι praet.ipf.sg.3. εἴ τις καὶ ἄλλος πίστεως ἐμπίπλημι A.ipf.inf. τοὺς ἑαυτοῦ.
16. Καὶ τότε δὴ ἐπίστευον αὐτῷ καὶ παρῆσαν εἰς Σάρδεις. Τισσαφέρνης δὲ κατανοήσας ταῦτα, ὑποψίας ἐμπίπλημι P.ao.sg.3. ἐπίσταμαι P.ao.sg.3. μὲν ὅτι οἱ Πισίδαι στασιάζουσι, μείζονα δὲ ἡγησάμενος εἶναι ἢ ὡς ἐπὶ Πισίδας τὴν παρασκευήν, πορεύεται ὡς βασιλέα ἢ δύναμαι praet.ipf.sg.3. τάχιστα, ἰππέας ἔχων ὡς πεντακοσίους.

17. Καὶ βασιλεὺς μὲν δὴ ἐπεὶ ἤκουσε Τισσαφέρνηους τὸν Κύρου στόλον, οἰόμενος ἑαυτῷ ἐπικρεμάννυμι M.ipf.inf. κίνδυνον, ἀντιπαρεσκευάζετο.

Kyros Kelainaiban

18. Κύρος δὲ ἅμα τῷ ἔαρι ὥρματο ἀπὸ Σάρδεων· καὶ ἐξελαύνει διὰ τῆς Λυδίας ἐπὶ τὸν Μαίανδρον ποταμόν. Τούτου τὸ εὖρος δύο πλέθρα· τότε δὲ ῥαδίως δύναιμι P.aο.plur.3. διαβαίνειν, γέφυρα γὰρ ἐπὴν ἑπτὰ ἔξευγμένη πλοίοις.

19. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει διὰ Φρυγίας εἰς Κολοσσάς, πόλιν οἰκουμένην, εὐδαίμονα καὶ μεγάλην. Ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας ἑπτὰ· καὶ ἦκε Μένων ὁ Θετταλὸς ὀπλίτας ἔχων χιλίους καὶ πελταστὰς πεντακοσίους. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας εἴκοσιν εἰς Κελαινάς, τῆς Φρυγίας πόλιν οἰκουμένην, μεγάλην καὶ εὐδαίμονα. Ἐνταῦθα Κύρῳ βασιλεία ἦν καὶ παραδείσος μέγας, ἀγρίων θηρίων πίμπλημι M.pf.pt.m.sg.nom. , ἃ ἐκεῖνος ἐθήρευνεν ἀπὸ ἵππου, ὅποτε γυμνάσαι βούλοιτο ἑαυτὸν τε καὶ τοὺς ἵππους· τοῦτο δὲ πολλάκις ἐποίει, λέγων ὅτι ἡ θήρα καὶ ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἵππους μέγα ὀνίνημι A.praes.ipf.sg.3.

20. Διὰ μέσου δὲ τοῦ παραδείσου ῥεῖ ὁ Μαίανδρος ποταμός, οὗ μέγα ὀνίνημι M.aο.sg.3. καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ φυτά.

21. Ἔστι δὲ καὶ μεγάλου βασιλέως βασιλεία ἐν Κελαιναῖς ἐρυμνὰ ἐπὶ ταῖς πεγαῖς τοῦ Μαρσίου ποταμοῦ ὑπὸ τῇ ἀκροπόλει. Ἐνταῦθα φασιν ὑπ' Ἀπόλλωνος ἐκδέρω P.aο.inf. Μαρσύαν.

22. Οὗτος γὰρ ἐπιστάμενος περὶ τῶν αὐλῶν ἤθελεν ἐρίζειν περὶ μουσικῆς Ἀπόλλωνι. Ἐνθα ὁ Ἀπόλλων φάναι λέγεται· «Δέχομαι· ὁ δὲ νικήσας τὸν ἡττημένον, ὃ βούλεται, διατίθημι A.fut.sg.3. · φάθι οὖν, ὦ Μαρσύα, ὁμολογεῖς ἢ τί φῆς;» »Ὁμολογῶ« ἢ δ' ὅς.

23. Ἐνθα τὴν κιθάραν στρέψας ἡγωνίζετο ὁ Ἀπόλλων καὶ ταῦτ' οὖν ποιεῖν ἐκέλευσε
τὸν Μαρσύαν· ὁ δὲ οὐκ δύναμαι ao.sg.3.

24. Ἐνθα ὁ Ἀπόλλων ἔφη πρὸς αὐτόν· »Σύ, ὦ Μαρσύα, διότι ἐπίσταμαι praes.
ipf.sg.2. αὐλεῖν, ἔφησθα καὶ ἐμοὶ ἐρίζειν δύναμαι fut.inf.
..... ἢ νῦν δὲ οὐκ δύναμαι praet.ipf.sg.2. ἢ
ἐπίσταμαι imper.sg.2. οὖν, ὅτι δίκην δίδωμι A.fut.sg.2.
..... τῆς ὕβρεως.«

25. Ταῦτα λέξας Μαρσύαν ἐξέδειρε, τὸ δὲ δέρμα ἐν ἄντρῳ κρεμάννυμι A.ao.sg.3.
..... ἢ ἐκ δὲ τοῦ κρεμαμένου δέρματος ῥέουσιν αἱ πηγαὶ τοῦ
ποταμοῦ, ὅς διὰ τοῦτο καλεῖται Μαρσύας.

Ἐν Κελαιναῖς ἔμεινε Κῦρος ἡμέρας τριάκοντα καὶ ἦκε Κλέαρχός τε καὶ οἱ
ἄλλοι στρατηγοὶ ἔχοντες στρατιώτας Ἑλλήνας. Καὶ ἐνταῦθα Κῦρος ἐξέτασιν
καὶ ἀριθμὸν τῶν Ἑλλήνων ἐποίησεν ἐν τῷ παραδείσῳ καὶ ἦσαν οἱ σύμπαντες
ὀπλῖται μὲν μύριοι καὶ χίλιοι, πελτασταὶ δὲ ἀμφὶ τοὺς δισχιλίους.

Kiegészités

26. δέισαντες οἱ ὀλίγοι μὴ... ὁ δῆμος τοῦ τε νεωρίου κρατήσειεν ἐπελθὼν καὶ
σφαῖς διαφθείρειεν, ἐμπύπρημι A.praes.ipf.plur.3. τὰς οἰκίας τὰς
ἐν κύκλῳ τῆς ἀγορᾶς... ὅπως μὴ ἡ ἔφοδος... (Thuc. 3.74)

27. ἐγὼ γὰρ ὅταν ἐλείνόν τι λέγω, δακρύων ἐμπύπλημι M.praes.ipf.plur.3.
..... μου οἱ ὀφθαλμοί· ὅταν τε φοβερὸν ἢ δεινόν, ὀρθαὶ αἱ
τρίχες ἴσθημι M.praes.ipf.plur.3. (Plat. Ion 535c)

28. Οὐκοῦν καὶ τὰς ἐπιθυμίας ἀποπίμπλημι A.ipf.inf. , οἷον
πεινῶντα φαγεῖν ὅσον βούλεται ἢ διψῶντα πιεῖν, ὑγιαίνοντα μὲν ἕως οἱ ἱατροὶ

ὥς τὰ πολλά, κάμνοντα δὲ ὡς ἔπος εἰπεῖν οὐδέποτε' ἔῳσιν ἐμπίμπλημι M.ipf.inf.

..... ὧν ἐπιθυμεῖ; (Plat. *Gorg.* 505a)

29. μυρίας μὲν γὰρ ἡμῖν ἀσχολίας παρέχει τὸ σῶμα διὰ τὴν ἀναγκαίαν τροφήν· ἔτι δὲ, ἂν τινες νόσοι προσπέσωσιν... ἐρώτων δὲ καὶ ἐπιθυμιῶν καὶ φόβων καὶ εἰδώλων παντοδαπῶν καὶ φλυαρίας ἐμπίμπλημι A.praes.ipf.sg.3.

..... ἡμᾶς πολλῆς... (Plat. *Phaed.* 66.b–c)

30. ὁ νόμος... συζευγνὺς ἄνδρα καὶ γυναῖκα· καὶ κοινωνοὺς... τοῦ οἴκου... καθίστημι

A.praes.ipf.sg.3. (Xen. *Oec.* 7.30)

31. πίμπλημι A.imper.ipf.sg.2. σὺ μὲν ἐμοί, σοὶ δ' ἐγὼ δίδωμι A.fut.

sg.1. πιεῖν· (Xenarch. *frg.* 3)

32. ἐν τῷ Εὐριπίδου Συλεῖ ὁ Ἡρακλῆς φησί· πίμπρημι A.imper.sg.2. ,

κάταιθε σάρκα, ἐμπίμπλημι P.ao.imper.sg.2. μου πίνων κελαινὸν

αἷμα – ὡς οὐδέποτε δοῦλος ἐσόμενος.

33. Οἱ κατήγοροι ἐμπίμπλημι A.praes.pf.plur.3. ὑμῶν τὰ ὦτα διαβάλλοντές με.

34. (Ἑλένη) ἐνεδείξατο δὲ καὶ Στησιχόρῳ τῷ ποιητῇ τὴν αὐτῆς δύναμιν· ὅτε μὲν γὰρ ἀρχόμενος τῆς ὥδης ἐβλασφήμησέν τι περὶ αὐτῆς, ἀνίστημι A.ao.(intr.) sg.3.

..... τῶν ὀφθαλμῶν ἐστερημένος, ἐπειδὴ δὲ γνοὺς τὴν αἰτίαν

τῆς συμφορᾶς τὴν καλουμένην παλινωδίαν ἐποίησεν, πάλιν αὐτὸν εἰς τὴν αὐτὴν

φύσιν καθίστημι A.ao.(tr.) sg.3. (Isocr. 10.64)

NB.

Idő

Meddig, milyen sokáig? – kérdésekre pusztá accusativus:

Τρεῖς μνῆς ἐνόσσει.

– Három hónapig volt beteg.

Mikor? – kérdésre genitivus és dativus egyaránt használatos. Genitivus akkor, ha azt az időt jelöljük, amely alatt történt vagy történik valami, dativus pedig az „időpont” megjelölésére: „amikor”.

Ταύτης τῆς νυκτὸς ἐνόσησε.

– Megbetegedett (ez alatt) az éjszaka (alatt).

Τῇ τετάρτῃ ἡμέρᾳ ἀπέθανε.

– A negyedik nap meghalt.

Fordítás

35. A lakás télen napos, nyáron árnyékos.

.....
.....

36. A nagykirály nem ütközik meg tíz napon belül.

.....
.....

37. A hazug (*senki, aki hazudik*) nem marad rejtve hosszú ideig.

.....
.....

38. Az egész éjszakát táborozással töltve, napfelkeltekor felkerekedtek.

.....

.....

39. Éjszaka álmában meghalt.

.....

40. A 14. napon a sereg letáborozott.

.....

.....

41. A második napon 12 parasangát futott.

.....

.....

42. Háromszor láttuk őt ebben az évben.

.....

43. Ezen a nyáron az athéniaiak szárazföldön és tengeren is vereséget szenvedtek.

.....

.....

.....

44. A hónap 29. napján a perzsák bevonultak Athénba.

.....

.....

NB.

Genitivus absolutus

εἰ ὅτε ἐπειδὴ	ὁ ἄλλος τι σκώπτει, ὁ κόλαξ γελά
εἰ καὶ	τοῦ ἄλλου τι σκώπτοντος ὁ κόλαξ γελά
ἐὰν ὅταν ἐπειδὴν	ὁ ἄλλος τι σκώπτῃ, ὁ κόλαξ γελά

A genitivus absolutus szerkezetben a lerövidített alárendelő mellékmondat kötőszavai közül megmaradhat a megengedett értelmű καίπερ: καίπερ τοῦ ἄλλου τι σκώπτοντος, ὁ κόλαξ οὐ γελά.

Átalakítás

45. Εἰ ὁ ἄλλος τι σκώπτει, ὁ κόλαξ ὥθει τὸ ἱμάτιον εἰς τὸ στόμα, ὡς οὐ δυνάμενος κατέχειν τὸν γέλωτα.

.....

.....

.....

46. Ἀεὶ καλὸς πλοῦς ἔσθ', ὅταν φεύγῃς κακά.

.....

.....

47. Ὄταν Σωκράτης διδάσκῃ, μανθάνομεν.

.....

48. Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος μὴ γαμῇ, ὁ βίος τερπνός ἐστιν.

.....

.....

49. Ὁ βίος οὐκ ἔστι τερπνὸς εἰ Ἀφροδίτῃ ἄπεστιν.

.....

.....

50. Εἰ καὶ οἱ ἄλλοι ἢ ἵππῳ ἀγαθῷ ἢ κυνὶ ἢ ὄρνιθι ἡδονται, ὁ Σωκράτης ἔτι μᾶλλον ἡδεται φίλοις ἀγαθοῖς.

.....

.....

.....

.....

51. Κακῶς ἔχει ἅπας ἰατρός, ἐὰν κακῶς μηδεὶς ἔχη.

.....

.....

52. Εἰ καὶ οἱ πολλοὶ ἄνθρωποι ζῶσιν ἵνα ἐσθίωσιν, ὁ Σωκράτης ὡς αὐτὸς λέγει, ἐσθίει ἵνα ζῇ.

.....

.....

.....

53. Ἐπεὶ ὁ ἄλλος λέγει τι, ὁ κόλαξ κελεύει τοὺς παρόντας σιγᾶν.

.....

.....

54. Ἐπειδὴ πᾶσα ἡ γῆ πίνει, τί μοι μάχεσθ' ἑταῖροι, καὐτῷ θέλοντι πίνειν;

.....
.....

55. Ἐπειδὴ τὸ ὑγιαίνειν ἄριστον ἐστὶν ἀνδρὶ θνητῷ, τί βουλόμεθα πάντες πλουτεῖν;

.....
.....
.....

56. Τῶν θεῶν πανταχοῦ παρόντων, οὐ δυνάμεθα κρύπτειν ἃ πράττομεν.

.....
.....
.....

57. Καίπερ δεικνύντων τῶν θεῶν τὰγαθὰ, κακῶς ζῶμεν πάντες.

.....
.....

58. Οὐκ ἔστι Σόλων σοφός. Ἐσθλὰ γὰρ θεοῦ διδόντος, αὐτὸς οὐ δέχεται.

.....
.....
.....

59. Οἴνου μηκέτ' ὄντος οὐκ ἔστιν Κύπρις...

.....

Fordítás

60. Miután a várost elárulták az ellenségnek, minden férfi meghalt.

.....

.....

61. A sereg átkelt a folyón, miután a vezér megparancsolta.

.....

.....

.....

62. Miután a sereg előnyomult a folyóhoz, azonnal átkelt (rajta) a vezér.

.....

.....

.....

63. Mivel a király gyengélkedett, senki nem akart engedelmeskedni.

.....

.....

64. Miután a lovasság megfutamodott, a sereg visszavonult.

.....

.....

XXIX. Erős aoristosok és perfectumok a μι-végűek szerint (MVM 127/A §)

Kiegészítés

1. ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἐκεῖνό γε λανθάνει αὐτόν, ὅτι δι' ἀμφοτέρων τῶν ὀνομάτων, ὁποτέρῳ ἂν χρῆσθε, ὑμεῖς ἔχω A.fut.plur.2. τὴν νῆσον, ἂν τε λαμβάνω A.aο.coni.plur.2. ἂν τ' ἀπολαμβάνω A.aο.coni.plur.2. τί οὖν αὐτῷ διαφέρει, μὴ τῷ δικαίῳ ὀνόματι χρῆσάμενον ἀποδίδωμι A.aο.inf. ὑμῖν, ἀλλὰ δωρεὰν δίδωμι A.pf.inf. , τῷ ἀδίκῳ; (Dem. 7.5–6)

2. Ὅταν δὲ λέγῃ περὶ τούτων ὡς ἐθέλει διαδικάσασθαι, οὐδὲν ἀλλ' ἢ χλευάζει ὑμᾶς, πρῶτον μὲν ἀξιῶν Ἀθηναίους ὄντας πρὸς τὸν ἐκ Πέλλης ὀρμώμενον περὶ τῶν νήσων διαδικάζεσθαι, πότερ' ὑμέτεροι ἢ ἐκείνου εἰσίν. ὅποτε γὰρ ἢ μὲν δύναμις ἢ ὑμέτερα, ἢ ἐλευθερώσασα τοὺς Ἑλλήνας, μὴ δύναμαι praes.ipf.sg.3. ὑμῖν τὰ ἐν τῇ θαλάττῃ χωρία σφάζειν, οἱ δὲ δικασταί, οἷς ἂν ἐπιτρέψῃτε, οἱ κύριοι τῆς ψήφου, οὗτοι ὑμῖν σώσουσιν, ἐὰν μὴ Φίλιππος αὐτοὺς πρίαμαι M.ipf.coni.sg.3. , πῶς ὑμεῖς οὐχ ὁμολογουμένως, ὅταν ταῦτα διαπράττῃσθε, τῶν ἐν τῇ ἡπείρῳ ἀπάντων ἀφίστημι A.praes.pf.plur.2. , καὶ ἐπιδείκνυμι A.praes.ipf.plur.2. ἅπασιν ἀνθρώποις ὅτι οὐδὲ περὶ ἐνὸς αὐτῷ διαγωνίζομαι fut.plur.2. , εἴγε περὶ τῶν ἐν τῇ θαλάττῃ, οὗ φατὲ ἰσχύειν, μὴ διαγωνίζομαι fut.plur.2. , ἀλλὰ δικάζω M.fut.plur.2. ; (Dem. 7.7–8)

3. ὅταν γὰρ μάλιστα σίτου τυγχάνητε δεόμενοι, συναρπάζουσιν οὗτοι καὶ οὐκ ἐθέλουσι πωλεῖν, ἵνα μὴ περὶ τῆς τιμῆς διαφερώμεθα, ἀλλ' ἀγαπῶμεν ἐὰν ὅποσουτινοσοῦν πρίαμαι M.ipf.pt.m.plur.nom. παρ' αὐτῶν

ἀπέρχομαι aο.coni.plur.1. ὥστ' ἐνίοτε εἰρήνης οὔσης ὑπὸ τούτων
πολιορκούμεθα. οὕτω δὲ πάλαι περὶ τῆς τούτων πανουργίας καὶ κακονοίας ἢ πόλις
γινώσκω A.praes.pf.sg.3. , ὥστ' ἐπὶ μὲν τοῖς ἄλλοις ὠνίοις ἅπασι
τοὺς ἀγορανόμους φύλακας καθίστημι A.ao.plur.2. , ἐπὶ δὲ ταύτῃ
μόνῃ τῇ τέχνῃ χωρὶς σιτοφύλακας ἀποκληροῦτε· καὶ πολλάκις ἤδη παρ' ἐκείνων
πολιτῶν ὄντων δίκην τὴν μεγίστην λαμβάνω A.ao.plur.2. ,
ὅτι οὐχ οἰοί τ' ἦσαν τῆς τούτων πονηρίας ἐπικρατῆσαι. καίτοι τί χρὴ αὐτοὺς
τοὺς ἀδικοῦντας ὑφ' ὑμῶν πάσχειν, ὅποτε καὶ τοὺς οὐ δύναμαι pt.m.plur.acc.
..... φυλάττειν ἀπεκτείνετε; (Lys. 22.15–16)

4. ἐκεῖνος δὲ ὁ δοῦλος ὁ γινώσκω A.ao.pt.m.sg.nom. τὸ θέλημα
τοῦ κυρίου αὐτοῦ καὶ μὴ ἐτοιμάσας ἢ ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα αὐτοῦ δέρω P.fut.sg.3.
..... πολλὰς· ὁ δὲ μὴ γινώσκω A.ao.pt.m.sg.nom. ,
ποιήσας δὲ ἄξια πληγῶν, δέρω P.fut.sg.3. ὀλίγας. παντὶ δὲ ᾧ
δίδωμι P.ao.sg.3. πολὺ, πολὺ ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ, καὶ ᾧ
παράτιθιμι M.ao.plur.3. πολὺ, περισσότερον αἰτήσουσιν αὐτόν.
(Ev. Luc. 12,47–48)

5. ΙΦ. ...ὥς σωτηρίαν

Ἔλλησι δίδωμι A.fut.pt.f.sg.nom. ἔρχομαι νικηφόρον.
(Eur. I.A. 1472 sk.)

ΧΟ. ...ᾧ πότνια, πότνια, θύμασιν βροτησίοις

χαίρω aο.2.pt.f.sg.nom. , πέμψον ἐς Φρυγῶν
γαῖαν Ἑλλάνων στρατὸν
καὶ δολόεντα Τροίας ἔδη
Ἀγαμέμνονά τε λόγχαις
Ἑλλάδι κλεινότατον στέφανον

δίδωμι A.ao.imper.sg.2. ἀμφὶ κάρᾳ ἐόν

κλέος ἀείμνηστον ἀμφιτίθημι A.ao.inf.
(Eur. *I.A.* 1524 skk.)

6. αἶ γὰρ Ζεῦ τε πάτερ καὶ Ἀθηναίη καὶ Ἄπολλον
τοιοῦτοι δέκα μοι συμφράδμονες εἶεν Ἀχαιῶν·
τῷ κε τάχ' ἡμῦσαι πόλις Πριάμοιο ἄνακτος

χερσὶν ὑφ' ἡμετέρησιν ἀλίσκομαι ao.2.pt.f.sg.nom. τε περθομένη
τε.
(Hom. *Il.* 2.371 skk.)

7. Τῆς γὰρ παρελθούσης νυκτὸς ταυτησί, ἔτι βαθέος ὄρθρου, Ἴπποκράτης, ὁ
Ἀπολλοδώρου υἱὸς Φάσωνος δὲ ἀδελφός, τὴν θύραν τῇ βακτηρίᾳ πάνυ σφόδρα
ἔκρουε, καὶ ἐπειδὴ αὐτῷ ἀνέωξέ τις, εὐθὺς εἶσω ἦει ἐπείγόμενος, καὶ τῇ φωνῇ
μέγα λέγων, »ὦ Σώκρατες,« ἔφη, »ἐγρήγορας ἢ καθεύδεις;« Καὶ ἐγὼ τὴν φωνὴν

γινώσκω A.ao.pt.m.sg.nom. αὐτοῦ, »Ἴπποκράτης,« ἔφην, »οὗτος·

μή τι νεώτερον ἀγγέλλεις;«
(Plat. *Prot.* 310a–b)

8. αἰεὶ γὰρ ἔγωγε μιμνήσκω M.praes.pf.sg.1. , καὶ ἀρχομένου τοῦ

πολέμου καὶ μέχρι οὗ ἐτελεύτησε, προφερόμενον ὑπὸ πολλῶν ὅτι τρις ἐννέα ἔτη

δέοι γενέσθαι αὐτόν. ἐπιβίωω A.ao.sg.1. δὲ διὰ παντὸς αὐτοῦ

αἰσθανόμενός τε τῇ ἡλικίᾳ καὶ προσέχων τὴν γνώμην, ὅπως ἀκριβές τι εἴσομαι·
καὶ ξυνέβη μοι φεύγειν τὴν ἑμαυτοῦ ἔτη εἴκοσι μετὰ τὴν ἐς Ἀμφίπολιν στρατηγίαν,
καὶ γενομένῳ παρ' ἀμφοτέροις τοῖς πράγμασι, καὶ οὐχ ἦσσαν τοῖς Πελοποννησίῳ
διὰ τὴν φυγὴν, καθ' ἥσυχίαν τι αὐτῶν μάλλον αἰσθῆσθαι. (Thuc. 5.26)

A hellének lázongása; Klearchos beszéde

9. Ἐν τῇ Κιλικίᾳ ἔμεινε Κῦρος καὶ ἡ στρατιὰ ἡμέρας εἴκοσιν· οἱ γὰρ
στρατιῶται οὐκ ἔφασαν ἰέναι τοῦ πρόσω, ἀλλ' ἔλεγον· »Ἴσμεν ἤδη, ὅτι ὁ
στόλος ἔσται ἐπὶ βασιλείᾳ· ἐμισθώθημεν δὲ οὐκ ἐπὶ τούτῳ.« Ἐκ τούτου στάσις

φύω A.ao.(intr.) sg.3.

10. Ὁ δὲ Κλέαρχος δειδω A.pf.pt.m.sg.nom. , μὴ οἱ στρατιῶται
καταλείπω A.ao.opt.plur.3. αὐτόν, πρῶτον μὲν ἐβιάζετο αὐτοὺς
ἰέναι, καὶ ἐνδύω A.ao.pt.m.sg.nom. τὰ ὅπλα ἤρξατο προϊέναι·
ᾤετο γὰρ καὶ τοὺς στρατιώτας ἐνδύω A.ao.pt.m.plur.acc. τὰ
ὅπλα ἔπεσθαι αὐτῶ· οἱ δὲ οὐ μόνον οὐκ ἐνδύω A.ao.plur.3. τὰ
ὅπλα, ἀλλὰ καὶ λίθοις ἔβαλλον αὐτόν τε καὶ τὰ ὑποζύγια τὰ ἐκείνου.

11. Κλέαρχος δὲ τότε μὲν μικρὸν ἐξέφυγε μὴ καταπετρωθῆναι· ὕστερον δ' ἐπεὶ
ᾔδει, ὅτι ἡ ὀργὴ αὐτῶν οὐκ σβέννυμι ao.(intr.) sg.3. , καὶ οὐ δύναμαι
fut.sg.3. βιάσασθαι, συνάγω A.ao.sg.3.
ἐκκλησίαν τῶν αὐτοῦ στρατιωτῶν.

12. Ἐπεὶ δὲ πάντες ἀμφίστημι A.praet.pf.(intr.) plur.3. αὐτόν
πρῶτον μὲν ἐδάκρυε πολὺν χρόνον ἴστημι A.pf.pt.m.sg.nom. ,
εἵτα δὲ ἔλεξε τοιάδε·

13. » Ἄνδρες στρατιῶται, μὴ θαυμάζετε, ὅτι χαλεπῶς φέρω τοῖς παρίστημι A.pf.pt.m.plur.
dat. πράγμασιν.

14. Εἰ δέ τις θαυμάζοι, ἴστω, ὅτι πολλὰ με ὀνίνημι A.ao.sg.3.
Κῦρος καὶ με φεύγοντα ἐκ τῆς πατρίδος τά τε ἄλλα ἐτίμησε καὶ μυρίους δίδωμι
A.ao.sg.3. δαρειακούς, ὧν ἐγὼ οὐχ ἡδονὰς ἐμοὶ πρίαμαι praet.
ipf.sg.1. , ἀλλ' εἰς ὑμᾶς ἐδαπάνων, ὥς ἕκαστος ὑμῶν οἶδεν·
οὐδὲν γὰρ ἐποιοῦν μὴ συνειδότην ὑμῶν.

15. Ἵστε δὴ, ὅτι οἱ ἐν τῇ Χερρόνῃσφ Ἕλληνες συνεχῶς ἐν κινδύνοις ἐβίωσαν· αἰὶ
γὰρ τοὺς Θρᾶκας δειδω A.praet.pf.plur.3. · τούτους ἐσώσαμεν,

ὥς εὖ τότε ἤδειτε, διὰ μόνον τὸν Κῦρον, ὃς τοίνυν εὐεργέτης πάντων τῶν

Ἑλλήνων μοι δοκεῖ φύω A.pf.inf.

16. Ἦδει οὖν καὶ ἐμὲ καὶ ὑμᾶς, Ἑλληνας ὄντας, χάριν εἶδέναι τῷ Κύρῳ ἀντὶ τῶν ἀγαθῶν, ἃ τοὺς Ἑλληνας ἐποίησεν. Τίς γὰρ ἀνὴρ ἀγαθὸς φύω A.pf.pt.m.sg.nom.

..... οὐκ ἂν παμπόλλου γε πρίαμαι opt.sg.3. ,

μὴ ἀχάριστος φαίνω P.aο.inf. ;

17. Νῦν δὲ οἰκτίρω σε, ὦ Κῦρε· σὺ γὰρ οἰόμενος χάριν σοι παρὰ τῶν

Ἑλλήνων πρίαμαι ipf.inf. , ἴσθι, ὅτι ἀχαριστίαν πρίαμαι

praet.ipf.sg.2. ὃ γάρ σοι χάριν εἴσονται, ἀποσβέννυμι A.pf.inf.

..... γάρ μοι δοκεῖ ἐν αὐτοῖς.

18. Ἐπεὶ δὲ τοιαῦτα τὰ παρίστημι A.pf.pt.n.plur.nom. ,

καὶ ὑμεῖς οὐ βούλεσθε συμπορεύεσθαι, ἀνάγκη δὴ μοι ἢ ὑμᾶς προδίδωμι

A.aο.inf. , ἢ πρὸς τὸν Κῦρον ψεύστην φύω A.aο.inf.

..... .

19. Εἰ μὲν δὴ δίκαια ποιήσω, οὐκ οἶδα· βούλομαι δ' οὖν παρ' ὑμῖν μένειν καὶ μεθ'

ὑμῶν τὸν βίον βιώω A.aο.inf. καὶ πάντα πόνον ὑποδύω A.aο.inf.

..... , ἵνα εἰδῇτε Ἑλληνα ὄντα καὶ ἐμέ.«

20. Ταῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ στρατιῶται ἀκούσαντες, ὅτι οὐ φαίη παρὰ βασιλέα πορεύεσθαι, ἐπήνεσαν· παρὰ δὲ Ξενίου καὶ Πασίωνος πλείους ἢ δισχίλιοι πρὸς

αὐτὸν ἀφίστημι A.aο.(intr.) plur.3.

Klearchos második beszéde katonáihoz

21. Κύρος δὲ τούτοις ἀπορῶν καὶ δεῖδω A.pf.pt.m.sg.nom. τοὺς
 Ἕλληνας, μὴ ἀφίστημι A.pf.coni.plur.3. αὐτοῦ, μετεπέμπετο τὸν
 Κλέαρχον· ὁ δὲ ἰέναι μὲν οὐκ ἤθελε, λάθρα δὲ πέμπων αὐτῷ ἄγγελον ἔλεγε· »Μὴ
 δεῖδω A.pf.imper.sg.2. , ὦ Κύρε· οἶσθα γάρ με πιστὸν φύω A.pf.
 pt.m.sg.acc. σοι· ἐγὼ δὲ ὑποδύω M.fut.sg.1.
 πεῖσαι τοὺς στρατιώτας μένειν, καὶ πρόοιδα, ὅτι μενοῦσιν.«

22. Μετὰ ταῦτα συναγαγὼν τοὺς θ' ἑαυτοῦ στρατιώτας καὶ τοὺς ἀφίστημι A.pf.
 pt.m.plur.acc. πρὸς αὐτόν, ἔλεξε τοιάδε·

23. »Ἄνδρες στρατιῶται· τοιαῦτα τὰ ἐνίστημι A.pf.pt.n.plur.nom.
 πράγματα φύω A.praes.pf.sg.3. , ὥστε οὔτε ἡμεῖς ἔτι ἐσμέν
 τοῦ Κύρου στρατιῶται, ἐπεὶ γε οὐ συνεπόμεθα αὐτῷ, οὔτε ἐκείνος ἔτι ἡμῖν
 μισθοδότης.

24. Ὅτι μέντοι ἀδικεῖσθαι νομίζει ὑφ' ἡμῶν, οἶδα· διὸ καὶ μεταπεμπομένου αὐτοῦ
 οὐκ ἐθέλω ἰέναι· πρῶτον μὲν καὶ μάλιστα, ὅτι σύννοδα ἑμαυτῷ ψεύστης φύω A.pf.
 pt.m.sg.nom. πρὸς αὐτόν· ἔπειτα δέ, ὅτι δεῖδω A.praes.pf.sg.1.
 , μὴ δίκην μοι ἐπιτίθῃμι A.ao.coni.sg.3.

25. Ἐμοὶ οὖν δοκεῖ ὥρα εἶναι βουλευέσθαι, ὃ τι χρὴ ποιεῖν· ὁ γὰρ ἐνίστημι A.pf.pt.m.sg.
 nom. καιρὸς πολλῆς φροντίδος δεῖται.

26. Τίς δ' οὐκ ἂν εἰδείη, ὅτι Κύρος καὶ φίλος δυνατώτατος καὶ ἐχθρὸς
 χαλεπώτατος εἶναι φύω A.praes.pf.sg.3. , ὃν καὶ δεῖδω A.pf.inf.
 ἀνάγκη, μὴ ἡμᾶς βλάβῃ;

27. Μεγάλην γὰρ αὐτῷ παρίστημι A.pf.inf. δύναιμι καὶ
πεζὴν καὶ ἵππικὴν πάντες ἴσασιν· οὐδὲ αἱ νῆες αὐτοῦ πόρρω ἴστημι A.praes.pf.plur.3.
..... ἑπὶ ταῦτα λεγέτω οὖν ἕκαστος, ὅ τι ἂν εἰδῇ ἄριστον.«
Ταῦτα λέξας ἐπαύσατο.

28. Ἐκ δὲ τούτου ἀνίστημι M.praet.ipf.plur.3. λέγοντες,
ἃ ᾔδεσαν, οἱ μὲν ἀγαθὰ, οἱ δὲ οὐδὲν εἰδότες ἀγαθόν, προσποιούμενοι δὲ
εἰδέναι.

XXX. A többi μι-végű ige,
οἶδα, εἰμί, εἶμι
(MVM 127–131. §)

NB.

Az οἶδα reduplicatio nélküli perfectum jelen idejű jelentéssel, cf.: novi.

Fordítás

1. Minden ember természetéből (adódóan) tudásra törekszik.

.....
.....

2. Amiről tudunk és döntöttünk, már nem szorul tárgyalásra.

.....
.....

3. Ha sem magad nem találtad ki, sem mástól nem tanultad, hogyan és honnan tudod?

.....
.....

4. Aki tudta a jelen, a jövőendő és az elmúlt dolgokat.

.....
.....

Kiegészítés

(az οἶδα megfelelő alakjaival)

5. Τί ποτε λέγει ὁ θεός, καὶ τί ποτε αἰνίττεται; ἐγὼ γὰρ δὴ οὔτε μέγα οὔτε σμικρὸν

..... ἐμαυτῷ σοφὸς ὢν (Plat. Ap. 21b)

6. οὗτος μὲν οἶεταί τι οὐκ , ἐγὼ
δέ, ὥσπερ οὖν οὐκ , οὐδὲ οἶομαι· ἔοικα γοῦν τούτου γε
σμικρῷ τινι αὐτῷ τούτῳ σοφώτερος εἶναι, ὅτι ἂ μὴ οὐδὲ
οἶομαι (Plat. Ap. 21d)

7. καὶ γὰρ οὗτοι λέγουσι μὲν πολλὰ καὶ καλά, δὲ οὐδὲν
ὧν λέγουσι. (Plat. Ap. 22c)

8. τὸ γάρ τοι θάνατον δεδιέναι, ὦ ἄνδρες, οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ δοκεῖν σοφὸν εἶναι
μὴ ὄντα· δοκεῖν γὰρ ἐστὶν ἂ οὐκ
..... μὲν γὰρ οὐδεὶς τὸν θάνατον οὐδ' εἰ τυγχάνει τῷ ἀνθρώπῳ
πάντων μέγιστον ὃν τῶν ἀγαθῶν, δεδίασι δ' ὡς εὔ ὅτι
μέγιστον τῶν κακῶν ἐστι. (Plat. Ap. 29a)

9. Δημοσθένης πρὸς τὸν κλέπτην εἰπόντα· οὐκ ὅτι σὸν
ἐστίν, ὅτι δέ, ἔφη, σὸν οὐκ ἔστιν

10. ὥδε δὲ ἂ λέγω σαφέστερον οὗτοί φαμεν τρεῖς ἂν
εἶεν δάκτυλοι, ὃ τε σμικρότατος καὶ ὁ δεύτερος καὶ ὁ μέσος. (Plat. Resp. 523c)

Fordítás

11. Megérkezvén láttam. Látván győztem, tudván jöttem, a legszebb alakot
láttam.

.....
.....

12. Semmi sem édeesebb, mint a mindentudás.

.....

13. Helenét akarom látni!

.....

14. Nini, egy fecske!

.....

NB.

Az εἰμί esetében az erős fokú fő átkerül a pluralisba is. Kivétel a pluralis 3. személy, ahol ráadásul a σ- főhöz az egyebütt már eltűnt -εντι rag kerül. Így lesz ἐντί, ἐνσι (τι > σι) majd εἰσί.

A hangsúly tekintetében megjegyzendő, hogy kéttagú alakjai (tehát az εἶ nem) mind simulóak. Az igekötővel összetett alakoknál minden praeteritum imperfectum, futurum singularis 3., coniunctivusi, optativusi alak, valamint az infinitivusok és participiumok követik az egyszerűek hangsúlyozását. Tulajdonképpen csak a praesens imperfectum és az imperativusok vonják előre hangsúlyukat.

A (megyek) εἶμι hangsúlya az összetett alakokban amennyire lehet, előre megy, de participiuma mintegy erős aoristos participium-hangsúlyt mutat. Utóbbi, valamint az infinitivus hangsúlya az egytagúakat követi. Jelentése praesens imperfectumban mindig jövő idejű. (cf.: ἔρχομαι)

Fordítás

15. A csatában a gyáva emberek nincsenek jelen, még ha ott is vannak.

.....

.....

16. Bárcsak itt lennél, kedvesem!

.....

17. Volt egyszer egy idő, amikor istenek voltak, de halandó faj nem volt, én akkor nem éltem (*voltam jelen*).

.....
.....
.....

18. A lényeg, a valóban meglévő csakis az értelem számára látható.

.....
.....

19. Legyetek tanúim!

.....

20. Mindaz, ami benned föld volt, a földre tér vissza, és mindaz, ami tűz volt, a tűzbe.

.....
.....

21. Most menjünk haza!

.....

Kiegészítés

Kyros és Epyaxa

22. Κύρω ἐν Καῦστρου πεδίῳ εἰμί pt.m.sg.dat. πρόσειμι sg.3.

..... Ἐπύαξα ἡ Συεννέσιος γυνὴ τοῦ Κιλικῶν βασιλέως.

23. Ταύτην ὁ Συέννεσις ἐκέλευσε πρὸς Κῦρον εἰμί inf. ἔφη γὰρ χρῆναι ἐπιδείκνυμι A.ipf.inf. τῷ Κύρῳ, ὅτι φιλικῶς διάκειμαι sg.3. (διακέοιτο) πρὸς αὐτόν.
24. Ἡ δὲ Ἐπύαξα εἰμί ipf.pt.f.sg.nom. πρὸς Κῦρον ἔλεγε τάδε· » Ὡ Κῦρε, ἔπεμψέ με ὁ ἀνὴρ ἀγγελοῦσαν, ὅτι βούλεται φιλικῶς διάκειμαι ipf.inf. πρὸς σέ· ἡμεῖς οὖν φίλοι εἰμί fut.plur.1. σοι· εἰ δὲ καὶ σὺ φίλος ἡμῖν εἰμί fut.sg.2. , καὶ ἐν τῷ πάρεμι pt.m.sg. dat. καὶ ἐν τῷ ἔπειμι pt.m.sg.dat. χρόνῳ ἄμεινον ἡμῶν ἀμφοτέρων τὰ πράγματα διάκειμαι fut.sg.3.«
25. Ταῦτα λέγουσα καὶ χρήματα πολλὰ τῷ Κύρῳ δίδωμι A.ao.sg.3. εἰς τεκμήριον τῆς εἰμί fut.pt.f.sg.gen. φιλίας.
26. Ὁ δὲ Κῦρος ἥσθη τῷ τε λόγῳ, μᾶλλον δὲ τοῖς χρήμασι, χρεὼν τοῖς στρατιώταις μισθὸν ἀποδίδωμι A.ao.inf. * τότε οὖν ἀποδίδωμι A.ao.sg.3. αὐτοῖς μισθὸν τεττάρων μηνῶν, ἵνα προθυμότεροι εἰμί opt.plur.3. (ᾧσιν).
27. Ὡς δὲ τῷ Κύρῳ ἐδόκει ἡδὴ ἰτέον εἰμί inf. , ὥρματο ἐκ Καῦστρου πεδίου.
28. Ἐντεῦθεν δὲ πρόειμι A.ipf.pt.m.plur.dat. συνείπετο καὶ ἡ Κίλισσα καθημένη ἐφ' ἀρμαμάξης.
29. Ἐπεὶ δὲ εἰς Τυριάειον ἦκον Κῦρος εἶα τὸ στράτευμα καθῆσθαι καὶ ἀναπαύεσθαι τρεῖς ἡμέρας. Ἐνταῦθα ἡ Κίλισσα ἔγκειμαι praet.ipf.sg.3. Κύρῳ ἐπιδείξαι τὸ στράτευμα αὐτῇ· ὁ δὲ ἔλεγεν· »Εἰμί opt.plur.3. * εἰμί fut.sg.3. σοι ταῦτα.«
30. Ποιεῖται οὖν ἐξέτασιν τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων ἐν τῷ προσκειμένῳ τῇ πόλει πεδίῳ. Ἐπεὶ δὲ σύνειμι praet.ipf.plur.3.

ἐκέλευσε τοὺς Ἑλληνας, ὡς νόμος αὐτοῖς εἰς μάχην, οὕτω ταχθῆναι καὶ

ἴστημι A.ao.inf.

31. Ἐθεώρει οὖν ὁ Κῦρος πρῶτον μὲν τοὺς βαρβάρους, εἶτα δὲ τοὺς Ἑλληνας,

πάρεμι ipf.pt.m.sg.nom. αὐτοὺς ἐφ' ἄρματος· ἡ δὲ Κίλισσα

ἐφ' ἄρμαμάξης ἐκάθητο (καθῆστο). Εἶχον δὲ πάντες οἱ Ἕλληνες κράνη χαλκᾶ καὶ χιτῶνας φοινικικοὺς καὶ κνημίδας καὶ τὰς ἀσπίδας ἐκκεκαλυμμένας.

32. Ἐπειδὴ δὲ πάντας πάρεμι praet.ipf.sg.3. , ἴστημι A.ao.(tr.) pt.m.sg.

nom. τὸ ἄρμα πρὸ τῆς φάλαγγος μέσης, πρὸς Πίγρητα τὸν

ἐρμηνέα ἔφη· »Εἴμι imper.sg.2. νῦν παρὰ τοὺς στρατηγούς

τῶν Ἑλλήνων καὶ λέξον αὐτοῖς, ὅτι ἡδέως ἂν ὀρώην, εἰ προβάλοινο τὰ ὅπλα

καὶ ἔπειμι opt.sg.3. ὅλη ἡ φάλαγξ.»

33. Οἱ δὲ στρατηγοὶ παρήγγειλαν ταῦτα τοῖς στρατιώταις· καὶ ἐπεὶ ἐσάλπιγξε

προβαλόμενοι τὰ ὅπλα ἔπειμι praet.ipf.plur.3.

34. Ἐκ δὲ τούτου θάττον πρόειμι A.pt.m.plur.gen. σὺν κραυγῇ ἀπὸ

τοῦ αὐτομάτου δρόμος ἐγίγνετο τοῖς στρατιώταις ἐπὶ τὰς σκηνάς· οἱ δὲ βάρβαροι

ὀρώντες αὐτοὺς δρόμῳ ἔπειμι pt.m.plur.acc. ἐφοβήθησαν, καὶ

ἢ τε Κίλισσα ἔφυγεν ἐπὶ τῆς ἄρμαμάξης καὶ οἱ ἐκ τῆς ἀγορᾶς καταλιπόντες τὰ

ῥῶνα ἔφυγον, οἰόμενοι κίνδυνον εἰμί fut.inf. αὐτοῖς· οἱ δὲ

Ἕλληνες σὺν γέλῳ ἐπὶ τὰς σκηνάς εἴμι praet.plur.3. Κῦρος

δὲ ἥσθη τὸν ἐκ τῶν Ἑλλήνων εἰς τοὺς βαρβάρους φόβον ὀρών.

35. Ἐντεῦθεν πρόειμι praes.ipf.plur.3. εἰς Ἰκόνιον· κεῖται δὲ

αὕτη ἡ πόλις ἐσχάτη τῆς Φρυγίας· δέειμι pt.m.plur.nom. δὲ

διὰ τῆς Λυκαονίας ταύτην τὴν χώραν Κύρος ἐπέτρεψε διαρπάσαι τοῖς Ἑλλησιν, ὥς πολεμίαν οὔσαν.

36. Ἐντεῦθεν καὶ τὴν Κίλισσαν εἰς τὴν Κιλικίαν ἀποπέμπει τὴν ταχίστην ὁδόν, λέγουσαν ὅτι χρεΐη αὐτὴν ἄπειμι inf. ἤδη οἴκαδε.

Fordítás

37. Bátorság, rendben lesz, ha Isten úgy akarja.

.....

38. Légy munkálkodó, és jó életed lesz.

.....

39. Ifjan emlékezz arra, hogy egyszer öreg leszel.

.....

40. Ne azt mondd, ki voltál egykoron, hanem hogy most ki vagy.

.....

.....

41. Inkább lennék rút (*rossz alakú*), mint szép gonosz.

.....

.....

42. Ha az erőszak van jelen, mit sem ér a törvény.

.....

.....

43. Mindannyian bölcsek vagyunk, ha inteni kell, de nem ismerjük fel, ha magunk vétkezünk.

.....

.....

.....

44. Ne szavakban légy barátom, hanem tetteikben is.

.....

.....

XXXI. Participiumok

NB. és fordítás

A participium (melléknévi igenév) a cselekvésnek az állapotát jelöli, nem annak idejét. Időt csak a vezérigéhez viszonyítva fejez ki.

a) participium imperfectum egyidejűséget:

1. A hellének menetelve harcoltak.

.....

b) participium perfectum az állapot egyidejűségét:

2. A király előnyomul, mint aki fölkészült az ütközetre.

.....

.....

c) participium aoristi előidejűséget:

3. Kroisos, miután átkel a Halysön, nagy birodalmat fog megdönteni.

.....

.....

d) participium futuri utóidejűséget:

4. A barbár Hellasra tört, hogy (*majd*) leigázza.

.....

.....

Fordítás

5. (Miután) hazámat *elhagytam*, sírok, sírtam, sírni fogok.

.....
.....

6. Nelson megsebesülve (*sebesülten*) meghal, meghalt, meg fog halni.

.....
.....

7. (Úgy) vagyok, voltam, leszek jelen, hogy a királyt látni fogom.

.....
.....

Kiegészítés

(a mondatba illő, megfelelő állapotú participiummal)

8. Φωκίων τὸ κώνειον πίεσθαι μέλλω ἐπέσκηψε τῷ υἱῷ μὴ
μνησικακεῖν τοῖς Ἀθηναίοις ἐπὶ τῷ τοῦ πατρὸς θανάτῳ.

9. Τῇ Θεμιστοκλέους βουλῇ καὶ γνώμῃ πείθω οἱ Ἀθηναῖοι
τὴν πόλιν κατέλιπον καὶ εἰς τὰς ναῦς κατέφυγον.

10. Οἱ Ἕλληνες ἄλλως τε καὶ οἱ ὑπὸ τοῖς βαρβάροις οἰκέω
πολλὰ ὀνόματα παρὰ τῶν βαρβάρων εἰλήφασιν.

11. Τῇ πρότερον ἀβουλίᾳ τοσαύτῃ ἀνάγκῃ περιπεπτώκαμεν, ὥστε νῦν ἀγνοεῖν,
ὅποι βοήθειαν ζητέω τραπώμεθα.

12. Ἐπειδὴ οἱ πρῶτοι τῶν Ἑλλήνων εἰς ἄκρον τὸ ὄρος ἀφικνέομαι
κατεῖδον τὴν θάλατταν, κραυγὴ πολλὴ ἐγένετο· ἀκούω
δὲ Ξενοφῶν καὶ οἱ ὀπισθοφύλακες ψήθησαν ἔμπροσθεν ἄλλους ἐπιτίθεσθαι
πολεμίους, εἶποντο γὰρ καὶ ὀπισθεν οἱ ἐκ τῆς καίω
χώρας.

13. Εἰκότως Ἀντισθένης ὁ φιλόσοφος αἰρετώτερον εἶναι φησιν εἰς κόρακας
ἐμπεσεῖν ἢ εἰς κόλακας· οἱ μὲν γὰρ ἀποθνήσκω τὸ σῶμα, οἱ
δὲ ζάω τὴν ψυχὴν λυμαίνονται.

14. Κῦρος ὡς καθορᾷ ἐν τῇ μάχῃ τὸν βασιλέα, εὐθὺς οὐκ ἀνέχεται, ἀλλὰ βοάω
.....· τὸν ἄνδρα ὁρῶ, ἵεται ἐπ' αὐτὸν καὶ παίει κατὰ τὸ στέρνον
καὶ τιτρώσκει διὰ τοῦ θώρακος.

15. Ὀδυσσεὺς πλῆθος χρημάτων ἐν τῇ Παλαμῆδους σκηνῇ κατορύττω
..... αὐτὸν προδοσίας ὑπαγαγεῖν λέγεται ὡς τὰ χρήματα παρὰ
τῶν Τρώων ἐπὶ δωροδοκίᾳ παραλαμβάνω καὶ ἐκεῖ ἀποκρύπτω
.....

16. Σωκράτης ὁράω Ἀλκιβιάδην τυφώω
ἐπὶ τῷ πλούτῳ καὶ μέγα φρονέω ἐπὶ τῇ περιουσίᾳ καὶ τοῖς
ἀγροῖς ἡγαγεν αὐτὸν εἰς τινα τῆς πόλεως τόπον, ἔνθα ἐτύγχανεν ἀνακείμενος
πίναξ ἔχω γῆς περίοδον καὶ ἐκέλευσε τὴν Ἀττικὴν ἐνταῦθα
ἀναζητῆσαι, ὡς δὲ εὔρεν, ἐκέλευσεν αὐτὸν τοὺς ἀγροὺς τοὺς ἰδίους δεῖξαι· τοῦ
δ' λέγω· ἀλλ' οὐδαμοῦ γράφω εἰσίν·
ἐπὶ τούτοις οὖν, ἔφη, μέγα φρονεῖς, οἵπερ οὐδὲν μέρος τῆς γῆς εἰσιν.

17. Τὸν Πήγασόν φασι τὴν Ἴππου κρήνην ἀναβαλεῖν ἐν τῷ Ἑλικῶνι πλήττω
..... τῷ ὄνυχι τὴν πέτραν.

18. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐλπίζω πόλεμον ἔσεσθαι πρὸς τοὺς
Λακεδαιμονίους περὶ τῆς κατὰ θάλατταν ἡγεμονίας πολλὰ πλοῖα κατεσκευάζοντο
καὶ χρήματα ἐπορίζοντο καὶ τοῖς συμμάχοις ἐπιεικῶς προσεφέροντο.

19. Κίμων ἀπέθανε πολιορκέω Κίτιον, ὡς οἱ μὲν πλείστοι
λέγουσι, νοσέω , ἔνιοι δέ φασιν ἐκ τραύματος, ὃ ἀγωνίζομαι
..... πρὸς τοὺς βαρβάρους ἔσχεν.

20. Οὐδ' οἱ τῶν Περσῶν βασιλεῖς καίπερ μέγιστα ἰσχύω
τὸ τῶν Ἀράβων ἔθνος καταδουλώσασθαι ἐδυνήθησαν.

21. Λέγω τινὸς τῶν στρατιωτῶν πρὸς Πελοπίδαν·
ἐμπεπτώκαμεν εἰς τοὺς πολεμίους· τί οὖν μᾶλλον, ἔφη, ἐκεῖνοι ἐμπεπτώκασιν
εἰς ἡμᾶς;

22. Ἐν Δελφοῖς πρὸς τῷ νεῷ γράφω ἦν τὸ Γνῶθι σαυτόν.

23. Ἀπόλλων καὶ Ποσειδῶν εἰκάζομαι ἀνθρώποις,
ὑπέσχοντο Λαομέδοντι ἐπὶ μισθῷ τειχεῖν τὸ Πέργαμον· ὃ δ' αὐτοῖς τειχίζω
..... τὸν μισθὸν οὐκ ἀπέδιδου.

24. Ἀσκληπιὸς τοὺς μὲν θνήσκω ἀνίστη, τοὺς δὲ νοσέω
..... ἰᾶτο, δι' ὃ τὴν δόξαν ἀθάνατον ἐν ἀνθρώποις ἡρῆται.

25. Τόξαρις ὁ Σκύθης ἐν Ἀθήναις ἐτέθαπτο καὶ ἐν τῇ στήλῃ αὐτοῦ ἀνὴρ Σκύθης
ἐπέπλαστο ἐν ἀριστερᾷ μὲν τόξον τείνω , ἐν δεξιᾷ δὲ βιβλίον
ἔχω

Átalakítás
(a minta szerint)

τῷ χρόνῳ (ὁ χρόνος πάντα ἐκκαλύπτει)
τῷ πάντα ἐκκαλύπτοντι χρόνῳ

26. τοῖς θεοῖς (οἱ θεοὶ δῶρα διδῶσι)

.....

27. τοὺς Ἕλληνας (οἱ Ἕλληνες τὴν Ἰάδα γλώτταν ἰᾶσιν)

.....

.....

28. τοῖς πολεμίοις (οἱ πολέμιοι ἰστᾶσιν τροπαῖον πρὸ τῆς πόλεως)

.....

.....

29. τὴν γυναῖκα (ἡ γυνὴ θρόνον τίθησι τῷ ἀνδρὶ)

.....

.....

30. ὁ ἄδικος (ὁ ἄδικος δίκην δίδωσι)

.....

31. τοῖς σοφοῖς (οἱ σοφοὶ τῆς γλώττης ἄρχουσιν)

.....

32. Σωκράτους (Σωκράτης ἀνδρῶν πάντων ἐστὶ σοφώτατος)

.....
.....

33. τὸ ὅλον (τὸ ὅλον μεῖζον τοῦ μέρους ἐστίν)

.....

34. τὴν σιγὴν (γυναιξὶ κόσμον ἢ σιγὴ φέρει)

.....

35. τὸν βασιλέα (ὁ βασιλεὺς τίθησι πᾶσιν εἰρήνην φίλοις)

.....
.....

36. τοῖς παισὶ (εἰσὶ μητρὶ παῖδες ἄγκυραι βίου)

.....
.....

37. τῶν ἀνθρώπων (οἱ ἄνθρωποι φῶς ὀρῶσιν ἡλίου)

.....
.....

38. τὸν χρόνον (δηλοῖ ὁ χρόνος τὰ ἄδηλα)

.....

39. ταῖς γυναιξί (αἱ γυναῖκες ἐρώτημα ἐρωτῶσιν)

.....

40. τὸν πολίτην (ὁ πολίτης τοῦ ἀληθοῦς λόγου ἐρᾷ)

.....

.....

Átalakítás
(a minta szerint)

Πιστεύομεν τοῖς θεοῖς καὶ δῶρα αὐτοῖς δίδομεν.
Τοῖς θεοῖς πιστεύοντες δῶρα δίδομεν.

41. Τὸν φιλόσοφον τιμῶσι καὶ ἐρωτήματα ἐρωτῶσιν.

.....

.....

42. Ζῆς καὶ φῶς ἡλίου ὀρᾷς.

.....

43. Εἶ τυφλὸς καὶ οὐ βλέπεις.

.....

44. Θέλομεν καλῶς ζῆν πάντες, ἀλλὰ οὐ γινώσκομεν ἀεὶ τάληθῃ.

.....

.....

45. Φιλοῦμεν αὐτὸν ἀλλὰ ἐστὶν ἐχθρὸς ἡμῖν.

.....

46. Δηλοῦτε τοῖς ἄλλοις τάληθῃ καὶ διδάσκετε.

.....

47. Τιμῶμεν σοὶ θανάτου ἐπειδὴ ἄδικος εἶ.

.....

48. Ἐπειδὴ παῖδές ἐστε, οὐχ ὑμῖν πιστεύομεν.

.....

49. Αὕτη ἐστὶν ἡ καλλίστη γυνὴ καὶ αὐτῆς ἐρῶμεν πάντες.

.....

.....

50. Ἀνθρωποὶ ἐσμεν ἐφήμεροι καὶ σώματα ἔχομεν καὶ ψυχάς.

.....

.....

51. Νέοι ἐσμὲν καὶ θέλομεν μετὰ φίλων ἡβᾶν.

.....

52. Οἰδίπους τυφλός ἐστι καὶ φωνὴ ὀρᾷ.

.....

53. Ὁ χρόνος πάντα δηλοῖ καὶ ἐκ τοῦ σκότου πρὸς τὸ φῶς ἄγει.

.....

.....

54. Ὁ ἀληθὴς φιλόσοφος φιλοσοφεῖ καὶ οὔποτε λέγει τὰ ψευδῆ.

.....

.....

55. Θνητοὶ ἐσμεν καὶ πρέπει ἡμῖν θνητὰ φρονεῖν.

.....
.....

NB.

Tagadása οὐ, illetve cél, vagy feltételes értelem esetén, valamint ha a participium egy olyan mondathoz tartozik, amelyet μή-vel kellene tagadni: μή.

Fordítás

56. Az athéniaiak halálra ítélték a hadvezéreket, akik nem szedték fel a hajótörötteteket.

.....
.....
.....

57. Aki nem vétkezik, annak nincs szüksége törvényre.

.....
.....

58. Melyik várost lehetne bevenni olyanokkal, akik nem engedelmeskednek?

.....
.....

Kiegészítés
(a megfelelő tagadószóval)

59. Ψηφίσασθε τὸν πόλεμον φοβούμενοι τὸν αὐτίκα κίνδυνον.

60. Χρὴ τὸν ἀγαθὸν πολίτην ἀληθεύειν δεδιότα τοῦς ἀντεροῦντας.

NB.

A participiumnak a görögben háromféle használata van. Jelzői, határozói és állítmányi.

A jelzői szerkesztésben álló participium főnév mellett állva a jelző szerepét töltheti be. Vonatkozó mellékmonddal fordíthatjuk magyarra.

Fordítás

61. A gyerek, aki ír.

.....

62. Lykurgos nem hozott (*adott*) írott törvényeket.

.....

.....

63. A várost fenyegető veszély.

.....

64. A kereskedők, akik a kikötőből hajóznak ki.

.....

.....

65. A hadvezér, akit a háborúra választottak.

.....

.....

NB.

Ide tartoznak az *ügynevezett* jelentésű kifejezések is: καλούμενος, λεγόμενος, ὀνομαζόμενος.

Fordítás

66. A Hyrkaniainak nevezett tenger.

.....

67. A Midasénak nevezett forrás.

.....

NB. és fordítás

A névelő által főnevesítve (ὁ λέγων) hordozhat egyéni és faji jelentést: *a beszélő* és *minden egyes beszélő*.

A határozói szerkesztésben álló participium határozói mellékmondatok rövidítésére szolgál. Ha a főmondat főnévéhez kapcsolódik: *participium coniunctum*, ha nincs ilyen főnév, önmagában használatos: *participium absolutum*.

I. Participium coniunctum

a) időhatározói és módhatározói értelemben:

68. A lovasok miközben (*mikor*) üldözték az ellenséget, senkit nem fogtak el.

.....

.....

69. Miután az idegen ezt mondta, fölállt.

.....

kezdetben – ἀρχόμενος, végül, végtére – τελευτῶν, titkon – λαθών, korábban – φθάσας, örömmel – χαίρων:

70. A rablók végül odébbálltak.

.....

b) okhatározói értelemben:

Οἱ Ἕλληνες μάλα ἠθύμουν φοβούμενοι μὴ οὐκ ἔχοιεν τὰ ἐπιτήδεια.

c) feltételes értelemben:

71. Nem boldogulhatsz, hacsak nem megoldozva érte.

.....

.....

d) megengedői értelemben:

72. Sokan, noha tudják a bűnös dolgokról, hogy bűnösek, mégis kíváncsiak utánuk.

.....

.....

.....

e) célhatározói értelemben, pusztán participium futuri, vagy ὥς és participium futuri. Gyakran mozgást jelentő igék mellett áll:

73. Artaxerxész elfogta Kýrost azzal a szándékkal, hogy megöli.

.....

.....

Kiegészítés

(megadott ige megfelelő alakjával)

74. Κορίνθιοι ἔπεμψαν κήρυκα πόλεμον Κερκυραίοις πορεύω

Ὁ βάρβαρος ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἦλθε δουλῶ M.

Οἱ Ἀθηναῖοι παρεσκευάζοντο ὡς πολεμέω

NB. és fordítás

II. Participium absolutum

a) genitivus absolutus, ugyanolyan jelentésárnyalatú mellékmondatokat rövidíthet, mint a participium coniunctum:

75. A méhek, ha a király (*a görögök elképzelése szerint*) elpusztul, szétszóródnak.

.....
.....

76. Ha az Isten ád, mit sem ér az irigység.

.....

77. Az athéniaiak, minthogy (*vélekedés*) Attika nem volt elegendő, gyarmatosokat (*szó szerint: gyarmatokat*) küldtek ki Ióniába.

.....
.....
.....

78. Nem jöttem volna ide, ha nem hívtatok volna.

.....

.....

α) Hiányzik az alany a genitivus absolutusból, ha a szövegösszefüggésből egyértelmű:

79. Akkor jött a helytartó (*satrapa*), amikor már a szálláson voltak.

.....

.....

80. Mivel esett.

.....

81. Miután jelentették; (*így állván a dolog*) ilyen körülmények között.

.....

.....

β) A létige participiumát mindig ki kell tenni, kivéve: ἄκων, ἐκών:

82. Mikor Periklés volt a vezér.

.....

83. Ezeket tetted szüleid akarata ellenére.

.....

.....

γ) Ahol participium coniunctum alkalmazható, a genitivus absolutus elmarad:

84. *Cyrus collecto exercitu Miletum oppugnare coepit.*

.....

.....

b) az accusativus absolutus:

α) személytelen kifejezésekben:

ἔξόν, παρόν – mivel (noha) szabad (volt)

προσῆκον – mivel illő (volt)

γενόμενον ἐπ’ ἐμοί – noha (mivel) rajtam múlik (múlt)

δέον, χρεών – mivel szükséges (volt)

δόξαν – el lévén határozva

παρασχόν, παρέχον – mivel alkalom kínálkozott
(kínálkozik)

δίκαιον ὄν, οἷόν τε ὄν, χρεών – mivel jogos, lehetséges...
(volt)

β) szenvedő szemléletű participiumoknál:

εἰρημένον – mivel elhangzott (megmondták)

δεδογμένον αὐτοῖς – mivel elhatározták

γ) ὡς partikulával véleményes indok kifejezésére, vagy *mintha*,
mintegy értelemben.

Σωκράτης ἤρχετο πρὸς τοὺς θεοὺς ἀπλῶς τὰγαθὰ διδόναι ὡς τοὺς θεοὺς
κάλλιστα εἰδότας, ὅποια ἀγαθὰ ἐστίν. (ὡς τῶν θεῶν κάλλιστα εἰδότων)

NB. és fordítás

Kiegészítések a participiumok mellett:

a) időhatározói mellett: ἄμα – egyszersmind, miközben
μεταξύ – közepette, még miközben
αὐτίκα, εὐθύς – nyomban utána

A főmondatot az időhatározói participium után τότε, εἴτα, ἔπειτα, οὕτως
emelheti ki.

85. A hellének harcoltak, egyszersmind meneteltek.

.....
.....

86. Amint szép lányokat látunk, jóindulatúvá válunk irántuk.

.....
.....

87. A tanú a beszéde közben elhallgatott.

.....

88. A szakaszparancsnok őrséget hagyva hátra, azonmód visszavonult a házba.

.....

.....

b) megengedői participium mellett: καί, καίπερ, καὶ ταῦτα.

89. Tanácsot adok neked, noha fiatalabb vagyok.

.....

.....

90. Akkoriban sokan meghaltak, noha nem követtek el törvénysértést.

.....

.....

A ὅμως jelentésében szorosabban a vezérigéhez tartozik, mégis a participium elé kerül.

91. Bár Sókratész igen derék volt, mégis megitta a mérget.

.....

.....

c) okhatározói participium mellett:

α) ὅτε a tényleges ok kifejezésére:

92. Az emberek meghalnak, mivel halandók.

.....

.....

β) ὥς, ὥσπερ az alany által gondolt (véleményes) ok kifejezésére:

93. Kyros a várost a katonáknak szabad rablásra engedte át, mivel ellenséges volt (a város).

.....
.....
.....

94. Sokan félnek a haláltól, mintha jól tudnák, hogy a legfőbb rossz.

.....
.....

Kiegészítés

95. Δημοσθένης ἔλεγε πολιτείας ψυχὴν εἶναι τοὺς νόμους· ὥσπερ γὰρ τὸ σῶμα στερέω ψυχῆς πίπτει, οὕτω καὶ πόλις *ha nincs törvény* καταλύεται.

96. Ἀλκιβιάδης τὰ Ὀλύμπια ἄρματι νικάω τῷ Ὀλυμπίῳ Διὶ θύω πάντας τοὺς ἐν Ὀλυμπίᾳ πάρειμι Ἕλληνας εἰστίασεν.

97. Ἀριστείδης διώκω ἐχθρὸν ἐν δικαστηρίῳ, *mikor a bírák a vádbeszéd után nem akarták meghallgatni* τοῦ κινδυνεύοντος, ἀλλὰ κελεύω εὐθὺς ψηφίσασθαι, τῆς ἔδρας ἀναπηδάω τῷ κρινομένῳ συνικέτευεν, ὅπως ἀκούσειαν ἐκείνου.

98. Μετὰ τὴν ἐν Ἴσσω μάχην Ἀλέξανδρος εὐθύς ἀποδύομαι

τὰ ὅπλα πρὸς τὸ λουτρὸν ἐβάδιζε λέγω ἴωμεν ἀπολαύομαι

..... τὸν ἀπὸ τῆς μάχης ἰδρῶτα.

99. Οὐ τῷ αὐτῷ τρόπῳ οἱ ἄνθρωποι χρῶνται πρὸς τε εὐεργετέω

καὶ πρὸς ἀδικέω , ἀλλὰ τῆς μὲν ἀδικίας καὶ ἄκοντες

ὑπομνήσκονται, τῆς δὲ χάριτος καὶ ἐκόντες ἐπιλανθάνονται.

100. Πολλοὶ τῶν νέων ἅμα ἀποτίθεται τὰ παιδικὰ ἱμάτια

καὶ τὸ αἰδεῖσθαι καὶ φοβεῖσθαι συναποτίθενται.

101. *Ha valaki nem tudja* , ὅ τι ἢ γῇ

φέρειν δύναται, οὐδ' ἂν εἰδείη, ὅ τι σπεῖρειν δεῖ.

102. Παῖδες, *noha derekak* τὰ ἦθη,

ἔστιν ὅτε νουθετητέοι, ἐπεὶ ῥᾶστα συμβαίνει ἀμελεῖν αὐτοὺς τῶν δεόντων.

103. Ἀλέξανδρος εὐθύς βασιλεύω

Στάγειρον, τὴν Ἀριστοτέλους πατρίδα, ἀνωκοδόμησε καθαίρω

..... *Fülöp által, amikor a thrákok ellen hadakozott*

104. Πριήνης ποτέ, *miután az ellenség bevette Ázsia városát,*

..... οἱ

μὲν ἄλλοι τῶν πολιτῶν ἔφευγον χρυσὸν φέρω καὶ

ἄργυρον καὶ εἴ τι ἄλλο ἔχοιεν πολυτελές, Βίας δὲ ὁ φιλόσοφος οὐδὲν ἔχω

..... ἐξήκει.

105. Ἀριόουιστος ἄτε φοβέομαι , μὴ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἐπιβουλεύοιτο, ἀπήγγειλε Καίσαρα μὴ ἥκειν ἔχω πεζούς.

106. Ἡμεῖς οἱ Πλαταιεῖς ἤκομεν παρ' ὑμᾶς ὡς ἀμύνω ἀνὰ κράτος καὶ τὰ μέγιστα βλάπτω τοὺς καταστρέψεσθαι ὑμᾶς μέλλω

107. Μιλτιάδης πολλοῦ ἐδέησεν ἐπιθυμεῖν τῆς τυραννίδος· ἔξεστι γὰρ Dareios segítségével τῆς Χερρονήσου κατέχειν τὴν ἀρχήν, τὴν τῆς Ἑλλάδος προείλετο τῆς ἑαυτοῦ ἀρχῆς.

108. Ἀλέξανδρος μέλλων τὴν ἐπὶ Γρανίκῳ μάχην μάχεσθαι παρεκάλει τοὺς Μακεδόνας ἀφθόνως δειπνεῖν καὶ πάντα φέρειν εἰς μέσον mint akik másnap az ellenségéből fognak enni

109. Κικέρων τρία καὶ ἑξήκοντα ἔτη évesen, Antonius parancsára ἀνηρέθη.

110. Ἀγησίλαος miután megjelentették , ὅτι ἐν τῇ ἐν Κορίνθῳ μάχῃ μύριοι τῶν πολεμίων ἀπέθανον, οὐκ ἐφήσθη, ἀλλ' εἶπε· φεῦ τῆς Ἑλλάδος, ἐπεὶ οἱ νῦν θνήσκω ζῶντες ἱκανοὶ ἂν ἦσαν πάντας τοὺς βαρβάρους μάχομαι νικᾶν.

111. Εἰσὶν οἱ *bár nem szenvedtek el nagy igazságtalanságot*
 ὅμως εὐθὺς εἰς ὀργὴν οὕτω
 δεινὴν καθίστανται, ὥστε *ἀδικέω* τιμωρεῖσθαι πάντα
 τρόπον σπεύδουσιν.
112. Οἱ ἐν Ἄιδου δικασταὶ τοὺς πονηροὺς ἔπεμπον εἰς τὸν τῶν ἀσεβῶν χῶρον
 κατὰ λόγον τῆς ἀδικίας *κολάζω*
113. Οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέπλευσαν πρὸς τὸ ἄλλο στρατόπεδον οὐδὲν *πράττω*

114. Οἱ Συρακόσιοι ἀλλήλοις παρεκελεύοντο κραυγῇ πολλῇ χρώμενοι *hiszen*
lehetetlen volt ἐν νυκτὶ ἄλλω τῷ
 σημῆναι.
115. Φόβος θανάτου μάλιστα τοὺς γέροντας θορυβεῖ *mint akik megfélekeztek*
 , ὅτι ἐκάστω θνητῷ εἴμαρται
 ἀποθανεῖν.

NB.

Állítmányi szerkesztésben, azaz egy igei állítmány kiegészítéseképpen, ahol a fordításban a participiumból állítmány, az állítmányból határozó lesz.

a) Sajátos állapot / létezés kifejezésére:

- τυγχάνειν – véletlenül, történetesen (lenni)
- διαγίγνεσθαι, διατελεῖν, διάγειν, διαμένειν – folyamatosan (lenni)
- λανθάνειν – rejtőzve, titkon, észrevétlen (lenni)
- φαίνεσθαι, φανερόν εἶναι, δῆλον εἶναι – nyilvánvaló, világos (lenni)
- οἶχεσθαι – távol (lenni)
- φθάνειν – előnyben (korábban, hamarabb lenni)
- ὑπάρχειν – elsőnek (lenni)

Fordítás

116. Klearchos akkor történetesen a hadsorokat szemlélte.

.....
.....

117. A hellének hét napig folytonosan harcoltak.

.....
.....

118. A szolga titkon szökött el urától.

.....
.....

119. A lélek nyilvánvalóan halhatatlan. Úgy tűnik, hogy a lélek halhatatlan.

.....
.....
.....

120. Szép magyar vitézek, aranyos leventék, mind ellovagoltak (*elmentek*).

.....
.....
.....

121. (Immár messze) hajózik.

.....

122. A hellének hamarabb értek a csúcsra, mint az ellenség.

.....

.....

123. Te tettél rosszat először ellenünk.

.....

124. Nem tudnád túl hamar mondani, mondd meg nekem gyorsan.

.....

.....

125. *Vix dixerat, cum omnes riserunt.*

.....

.....

NB.

- b) kitartani, kibírni – ἀνέχεσθαι, καρτερεῖν, ὑπομένειν
elfáradni, lemondani valamiről – κάμνειν, ἀπαγορεύειν
abbahagyni – παύεσθαι, λήγειν

Fordítás

126. Ki bírná ki, ha ilyeneket hall?

.....

127. Ne fásulj el, ha jó embert segítesz!

.....

.....

128. A spártaiak nem hagytak föl a városok zaklatásával.

.....
.....

NB.

- c) jót, helyes vagy igazságtalan dolgot tenni – εὖ ποιεῖν, καλῶς ποιεῖν,
ἀδικεῖν, ἀμαρτάνειν
fölülmúltni, elmaradni – νικᾶν, κρατεῖν, ἡττᾶσθαι

Fordítás

129. Igaztalanul kezdtek (*ti*) háborút.

.....

130. Helyes, hogy eljöttetek.

.....

131. Próbáljatok meg mindenkit felülmúlva jót tenni.

.....

.....

NB.

- d) Érzelmet kifejező igéknél:
örülni – χαίρειν, ἡδεσθαι
megelégedettnek lenni – ἀγαπᾶν
elégedetlennek lenni, méltatlankodni – ἀγανακτεῖν, ἄχθεσθαι, χαλεπῶς φέρειν
haragudni – ὀργίζεσθαι
fájlalni – λυπεῖσθαι, ἀλγεῖν
megbánni – μεταμέλεσθαι
szégyenkezni – αἰσχύνεσθαι

Fordítás

132. Az istenek örvendeznek, ha tisztelik őket az emberek.

.....
.....

133. Pharnabadzós nehezen viselte, hogy megfosztották Aiolistól.

.....
.....

134. Az emberek jobban haragszanak, ha igazságtalanság éri őket, mint *(amikor)* erőszak.

.....
.....

135. A derék emberek örülnek, ha a haza fényre derül *(a hazának jól megy a dolga)*.

.....
.....

136. Az athéniak nehezteltek a spártaiakra, amiért felbontották a fegyverszünetet.

.....
.....

NB.

e) A tudomásulvételt jelentő igéknél:

láttni – ὁρᾶν

hallani – ἀκούειν

megtudni – πυνθάνεσθαι

észrevenni – αἰσθάνεσθαι, μανθάνειν

találni, felfedni, tetten érni – εύρίσκειν, καταλαμβάνειν, φωρᾶν
felismerni – γινώσκειν
tudni / nem tudni – εἰδέναι, ἐπίστασθαι / ἄγνοεῖν
emlékezni / megfeledkezni – μιμνήσκεισθαι, μεμνήσθαι / ἐπιλανθάνεσθαι

Fordítás

137. Látjátok, hogy az áruló becsapott titeket.

.....
.....

138. Nagy Sándor belátta, hogy a folyón nem képes átkelni.

.....
.....

139. Emlékezz, hogy ember vagy!

.....

140. Az örökről észrevették, hogy egymással beszélgetnek.

.....
.....

141. Érzékelem (észreveszem), hogy bevádoltak.

.....
.....

142. Tudom, hogy az emberek halandók.

.....

143. Látom, hogy a háború sok nyomorúság oka lett.

.....

.....

144. A hellének megtudták, hogy Kyros halott.

.....

.....

145. Rajtakaptam a feleségemet, amint flangált.

.....

.....

NB.

f) Az észrevevés műveltető igéinél:

mutatni, kimutatni, bebizonyítani – δεικνύναι, αποδεικνύναι, φαίνειν

valamit csináltatni – ποιεῖν

megcáfolni – ἐλέγχειν, ἐξελέγχειν

jelenteni – ἀγγέλλειν

Fordítás

146. Rögvest rátok fogják bizonyítani, hogy hazugok vagytok.

.....

.....

147. Hírül hozták, hogy a király halott.

.....

.....

148. Be fogom bizonyítani, hogy ő áthágja a törvényeket.

.....

.....

149. A költők az isteneket beszéltek az emberekkel.

.....

.....

150. A lovas jelentette, hogy az ellenség közeledik.

.....

.....

Fordítási segédlet

Magyar–ógörög szószeret

(Összeállította: Szabó Edit Zsuzsanna)

A szószeret egyes lemmái a gyakorlatokban előforduló (olykor sajátos) magyar megfeleltetésekhez és jelentésekhez igazodnak, hogy a megoldásokhoz egyszeri, gyors segédletet biztosítsanak. A gyűjtemény összeállítása során nem az volt a célunk, hogy általános, az „alapszókinset” (a szavak alapjelentése szerint) tükröző, magyar–ógörög segédeszközt állítsunk össze. [Az egyetlen, olykor kevésbé klasszikus nyelvi alakokat feltüntető magyar–ógörög szótár: Lévay István, Vida Aladár, *Magyar–görög szótár. Főgymnasiumok használatára*. Budapest, 1902³.] Mindazonáltal a gyakorlatok egyedi nyelvhasználatához képest a körrel jelölt lemmák többletet jelentenek, amelyek Maywald József, *Görög gyakorló- és olvasókönyv. Gimnáziumi használatra. II. rész: Szemelvények Xenophon s a görög lírikusok műveiből*. Budapest, 1906⁴ 172–180. oldalairól származnak.

A, Á

a, az *névelő* ó, ή, τό
ad δίδωμι
ahogy ὥς *adv.* és *ksz.*; ὥσπερ *adv.*
ahol οὗ; ὅπου *adv.*
 ○ **ahonnan** ἐνθεν *adv.*
Aiolis ἡ Αἰολίς, -ίδος
Aischylos ὁ Αἰσχύλος, -ου
ajándék τὸ δῶρον, -ου
akar βούλομαι *P*; θέλω; ἐθέλω; mit akar
 velünk τί βούλεται ἡμῖν χρῆσθαι
akarata ellenére cselekvő ἄκων, -ουσα, -ον
akarózik (vkinek tenni valamit) θέλω;
 ἐθέλω
aki, ami ὅς, ἥ, ὅ
aki, ami csak ὅστις, ἥτις, ὅ τι
akkor, akkoriban τότε *adv.*
alak τὸ εἶδος, -εος
 ○ **alakul** φύω; úgy alakultak a körülmények
 τοιαῦτα πέφυκε τὰ πράγματα
 ○ **alant fekvő** καθήμενος *3*
áldozik θύω

alig(hogy) ... amint οὐ φθάνω + καί *v.* καὶ
 εὐθύς...
 ○ **aligha** οὐκ ἄν (+ *opt.*)
alighanem ἄν (+ *opt.*)
alkalmas χρήσιμος *3*
 ○ **alkalom** ὁ καιρός, -οῦ
áll ἔσθηκα; áll *v*hogy a dolog ἔχει; az ügyek
 jól állnak τὰ πράγματα εὖ διακείται;
 vkihez áll (= pártjára áll vkinek)
 γίγνομαι *M.* μετά + *gen.*; vki mellett
 áll (= segít vkit) παρίστημι + *dat.*
államforma ἡ πολιτεία, -ας
állít (hajót, katonát, hadsereget) παρέχω;
 (emlékoszlopot) ἵστημι
 ○ **állomás** ὁ σταθμός, -οῦ
álmában (= alvás közben) καθεύδων *pt.*
 ○ **alszik** καθεύδω
által (*P. kifejezésben*) ὑπό *praep. gen.*
 ○ **aluszékony** vki (*igével*) καταδαρθάνω
alvezér ὁ λοχαγός, -οῦ
alvilág (= Hadés [háza]) Ἅιδου
ama(z), az *mut. nm.* ἐκεῖνος, -η, -ο; οὗτος,
 αὕτη, τοῦτο

amely ὅς, ἥ, ὅ (*plur. gen.* ὧν)
amennyi ὅσος 3; annyiival..., amennyivel...
 τοσούτω..., ὅσω...

○ **amerre** ἧ *adv.*

ami ὅς, ἥ, ὅ (*plur. gen.* ὧν); amiről περί ὧν
amikor ὅτε *ksz.*; ὅταν *ksz.* (+ *coni.*)

amilyen οἷος, -α, -ον; amilyen ember οἷος
 πέφυκε(ν)

amint (= ahogyan) ὥς *adv.*; amint csak bír
 ὅσον δύναμαι *P.*; (= mihelyt) εὐθύς
adv.

amióta ἐξ οὗ; ἀφ' οὗ (*ti.* χρόνον)

Antonius ὁ Ἀντώνιος, -ου

anya ἡ μήτηρ, μητρός

annyi τοσούτος, -αύτη, -οὔτο; annyiival...,
 amennyivel... τοσούτω..., ὅσω...

annyira οὕτω(ς) *adv.*

apa ὁ πατήρ, πατρός; apámtól παρὰ τοῦ
 ἐμοῦ πατρός

Aphrodité ἡ Ἀφροδίτη, -ης

Apollón ὁ Ἀπόλλων, -ωνος; Apollónra! μὰ
 τὸν Ἀπόλλω

arany (*adi.*) χρυσοῦς, -ῆ, -οῦν

arany (*subst.*) ὁ χρυσός, -οῦ; τὸ χρυσίον,
 -ου

aranyos (= aranydíszes) χρυσήρης 2

árnyékos εὐσκίος 2

○ **árok** ἡ τάφρος, -ου

arra ταύτη *adv.*; hol erre, hol arra ἄλλοτε
 ἄλλῃ *adv.*

Artaxerxés ὁ Ἀρταξέρξης, -ου

○ **árulás** ἡ προδοσία, -ας

áruló ὁ προδότης, -ου

asszony ἡ γυνή, γυναικός; egy asszony μία
 τις γυνή

átad δίδωμι; παραδίδωμι, akinek: *dat.*;
 amit: *acc.*; nem szabad átadnom οὐ
 παραδοτέον ἐστίν ἐμοί (amit v. akít:
acc., akinek: *dat.*)

átenged ἐπιτρέπω

áthágja a törvényeket παρανομέω

Athén αἱ Ἀθηναίαι, -ῶν

athéni Ἀθηναῖος 3; az athéniaiak οἱ
 Ἀθηναῖοι

○ **áthidal** (γεφύρα) ζεύγνυμι

átkel διαβαίνω; átkel a folyón διαβαίνω τὸν
 ποταμὸν

○ **átmegy** vmin διέρχομαι *M.* + *acc.*

○ **átszökik** vkihez προστρέχω + *dat.*

Attika ἡ Ἀττική, -ῆς (*ti.* γῆ)

atya ὁ πατήρ, πατρός

az, a névelő ὁ, ἡ, τό

az, ama(z) *mut. nm.* οὗτος, αὕτη, τοῦτο;
 ἐκεῖνος, -η, -ο

○ **az** (= ὁ) αὐτός, -ή, -ό

○ **azért** (= azon okból) διὰ τοῦτο

○ **azért, hogy** ὥς *ksz.*; ἵνα *ksz.*; ὅπως *ksz.*

○ **azonban** ἀλλά *ksz.*; δέ *ksz.*

azonmód οὕτως *adv.*

azonnal εὐθύς *adv.*; αὐτίκα *adv.*

○ **azután** εἴτα *adv.*; ἔπειτα *adv.*

Ázsia ἡ Ἀσία, -ας

B

-ba, -be εἰς *praep. acc.*; ἐς *praep. acc.* (ἰόν);
 ἐπί *praep. gen.*

○ **badarság** ἡ ἀτοπία, -ας

baj τὸ κακόν, -οῦ; baja esik páσχω τι; baja
 lesz ἔσται μοι κακά

bájos χαρίεις, -ίεσσα, -ιεν

○ **bal** εὐώνυμος 2

○ **balszárny** τὸ εὐώνυμον (κέρας)

balvégzetű κακοδαίμων 2, *gen.* -ονος

○ **bámulva** κεχηγώς, -ότος (χάσκω-ból)

-ban, -ben ἐν *praep. dat.*

○ **bánásmódban részesül** διατίθεται *P.*,
 akitől: ὑπό + *gen.*

○ **bánik** vkivel διατίθεται + *acc.*

○ **bántása, bántódása van** vkitől κακόν τι
 páσχω ὑπό + *gen.*

bár (= ámbár) καίπερ *ksz.*

bár (óhajtó értelemben) *l.* bárcsak; bár
 sohase... μὴ ὦφελον (+ *inf.*)

bárány ὁ/ἡ ἀρήν, ἀρνός

barát ὁ φίλος, -ου

○ **barátság** ἡ φιλία, -ας; barátságot köt
 φιλίαν συγκεράννυμι *M.*, akivel:
 πρὸς + *acc.*

- **barátságos viseletet tanúsít** ὡς φίλος
προσφέρομαι *P.*, aki iránt: *dat.*
- barbár** (*adi.*) βάρβαρος 2; βαρβαρικός 3
- barbár** (*subst.*) ὁ βάρβαρος, -ου
- bárcsak** (εἰ γὰρ) ὥφελον (+ *inf.*); εἴθε *interi.*
- **barom** (igás) τὸ ὑποζύγιον, -ου
- bátor** (*igével*) θαρρῶ; bátorság! (biztatás)
θάρρει
- **bátorít** ἐπιρρώννυμι
- bátorság** ἡ ἀνδρεία, -ας; ὁ θυμός, -οῦ
- **bátorságosan** (= biztonságban) ἀσφαλῶς
adv.
- **bátran** ἀνδρείως *adv.*
- **bátyja** vkinek ὁ ἀδελφός, -οῦ
- bebizonyít** ἐλέγχω
- becsap** ἐξαπατάω
- becsül** τιμᾶω
- becsület** ἡ τιμή, -ῆς
- behajózik** (kikötőbe) πλέω, ahova: εἰς + *acc.*
- **behint** στρώννυμι; στόρνυμι; amit: *acc.*,
amivel: *dat.*
- **bejárat** ἡ εἰσβολή, -ῆς
- béke** ἡ εἰρήνη, -ης
- **bekerít** κυκλόω
- belát** (vmit) γινώσκω
- **belefárad** ἀπαγορεύω, amibe: *pt.*;
belefárad a fegyvernívésbe ἀπαγορεύω
τὰ ὅπλα φέρων
- belelép** ἐμβαίνω, amibe: *dat.*
- belül** (időben: pl. tíz napon belül) = *gen.*
- **bemegy** εἴσεμι (< íénaí); εἰσβαίνω;
εἰσέρχομαι *M.*; ahova, amibe: εἰς + *acc.*
- bemutatás** ἡ ἀπόδειξις, -εως
- benned** ἐν σοί
- bennem** ἐν ἐμοί
- **bent van** ἐνεῖμι (< εἶναí)
- bér** ὁ μισθός, -οῦ
- beszéd** ὁ λόγος, -ου
- beszél** λέγω, εἶπον (*ao.*); εἶρω
- beszélget** διαλέγομαι *M.*, akivel: *dat.*
- beszéltet** vkit διαλεγόμενον (*pt. acc.*)
ποιέω, akít: *acc.*
- **betör** (= berohan) εἰσπίπτω εἰς + *acc.*
- bevádolják** εἰς κατηγορίας ἐμπίπτω
- **bevégez** vmit τέλος ἐπιτίθημι + *dat.*
- **beveszik** (= elesik) ἀλίσκομαι *P.*
- bevonul** εἴσεμι (< íénaí) εἰς + *acc.*;
εἰσέρχομαι *M.*
- bír** (= birtokol) ἔχω
- **bír** (= képes vmire) δύναμαι *P.*
- bíró** ὁ κριτής, -οῦ; ὁ δικαστής, -οῦ; a bírák
οἱ δικασταί, -ῶν
- birodalom** ἡ ἀρχή, -ῆς
- **bizalmatlankodik** vkiben ἀπιστέω + *dat.*
- **bizalom** ἡ πίστις, -εως
- biztonság** ἡ ἀσφάλεια, -ας; biztonságban
van ἀσφαλής 2 εἰμι; biztonságot nyújt
vkinek ἀσφάλειαν παρέχω + *dat.*
- biztos** βέβαιος 2 v. 3
- biztosan** βεβαίως
- **bocsánat** ἡ συγγνώμη, -ης
- **boiótiai** Βοιωτίας 3
- ból, -ből** ἐκ (ἐξ) *praep. gen.*
- boldog** εὐδαίμων 2, *gen.* -ονος;
(= megboldogult) μάκαρ, *gen.* -αρος
adi. m. f., ep. költ.
- boldogul** εὐδαιμονέω
- bor** ὁ οἶνος, -ου
- **bosszankodik** ἄχθομαι *P.*, amin v. ami
miatt: (ἐπί +) *dat.*
- **bosszút áll** τίνομαι *M.*, akin: *acc.*, amiért:
gen.
- bölcs** (*adi.*) σοφός 3
- bölcs** (*subst.*) ὁ σοφός, -οῦ
- bölcsen** σοφῶς *adv.*
- bölcsesség** ἡ σοφία, -ας
- bronz** (*adi.*) χάλκεος 3; *contr.* χαλκοῦς, -ῆ,
-οῦν
- bronz** (*subst.*) ὁ χαλκός, -οῦ
- **bujtogat** παροξύνω; bujtogatására
(vkinek) παροξύνοντος (τινός)
- **bukkan** vmire ἐντυγχάνω + *dat.*
- bűnös** (*adi.*) κακός 3
- bűnös dolgok** τὰ κακά, -ῶν
- büntetés** ἡ δίκη, -ης; ἡ ζημία, -ας; büntetést
mér vkire δίκην ἐπιτίθημι + *dat.*

Cs

csak μόνον *adv.*

○ **csakhamar** αὐτίκα *adv.*; εὐθύς *adv.*

csakis μόνον *adv.*

○ **csaknem** παρὰ μικρόν; ὀλίγου δεῖν

○ **család** ἡ οἰκία, -ας; τὸ γένος, -ους

○ **csapat** ὁ λόχος, -ου; csapatával σὺν τοῖς ἑαυτοῦ

csata ἡ μάχη, -ης; csatára kel vkivel μάχην συνάπτω + *dat.*; εἰς χεῖρας εἶμι + *dat.*

○ **csatasor** ἡ φάλαγξ, -αγγος

○ **csel** ὁ δόλος, -ου; csellel δόλω *adv.*

cserébe ἀντί *praep. gen.*

csinál ποιέω

csodál θαυμάζω; ἄγμαι M. akit: *acc.*, amiért: *gen.*

csont τὸ ὀστέον, -ου; *contr.* τὸ ὀστοῦν

csúcs τὸ ἄκρον, -ου

csúfos αἰσχροῦς 3

D

dal, dalköltészet τὸ μέλος, -εος

Dareios ὁ Δαρεῖος, -ου

de ἀλλὰ *ksz.*; δέ *ksz.*; de nem ἀλλ' οὐ; οὐδέ *ksz.*

○ **dél** (a nap közepe és az égtáj is) ἡ μεσημβρία, -ας

démon ὁ/ἡ δαίμων, -ονος

○ **dereglye** τὸ πλοῖον, -ου

derék (*adi.*) χρηστός 3; (*költ.*) ἐσθλός 3

derék ember ὁ ἀγαθός, -οῦ

diák ὁ μαθητής, -οῦ

dicsér ἐπαινέω

○ **dicséret** ὁ ἔπαινος, -ου

díj τὸ ἄθλον

Dikaiarchos ὁ Δικαίαρχος, -ου

dob, dobál βάλλω

dolog (= tárgy, ügy) τὸ χρῆμα, -ατος; (= tett, ügy) τὸ πρᾶγμα, -ατος; *gyakran puszta névelő*: Kyros ügyei τὰ τοῦ Κύρου; (= dolga, sora vkinek) jól megy sora v. jól van dolga εὖ πράττω

○ **domb** ὁ λόφος, -ου; ὁ γήλοφος, -ου
dönt (= határoz) κρίνω, amiről περί + *gen.*

E, É

○ **ebéd** τὸ ἄριστον, -ου (tulajdonképpen második reggeli déltájban; a főétkezés, a cena = τὸ δεῖπνον, -οῦ estefelé volt)

○ **eddig is** καὶ μέχρι τοῦδε

édes ἡδύς, -εῖα, -ύ; (= kedves) γλυκύς, -εῖα, -ύ

édesanya ἡ μήτηρ, μητρός; édesanyám (*voc.*) γλυκεῖα μητὲρ

éger ὁ μῦς, μυός

egész πᾶς, πᾶσα, πᾶν; ἅπας; σύμπας

egy (*számn.*) εἷς, μία, ἓν; egy és ugyanaz (*itt*) μία καὶ αὐτή (ἡ αὐτή)

egy (= egyvalaki, egyvalami) τις, τὶ *sim.*

○ **egyebek** τὰ ἄλλα

egyeduralom ἡ μοναρχία, -ας

○ **egyedül(i)** μόνος 3

egysek..., **mások...** οἱ μέν..., οἱ δέ...

egyfajta τις, τὶ *sim.*

egyik ἕτερος 3 (*többny. névelővel*); egyik sem οὐδέτερος 3

egyik..., **másik...** (*többny. névelővel*) ὁ/ἡ/τό μέν..., ὁ/ἡ/τό δέ...

Egyiptom ἡ Αἴγυπτος, -ου

egykor(i) ποτέ *sim. adv.*

egykor(on) (= előbb, korábban) πρίν *adv.*; πρότερον *adv.*

egymást ἀλλήλους (*gen.* -ων, *dat.* -οις);

egyszer (= valaha, hajdan v. majdan) ποτέ *sim. adv.*

egyszerre ἅμα *adv.*

egyszersmind ἅμα *adv.*

egyszerű ἀπλός, -ή, -όν; *contr.* ἀπλοῦς, -ῆ, -οῦν

egyszerűen ἀπλῶς *adv.*; csak ilyen egyszerűen ἀπλῶς οὕτως *adv.*

○ **együttal** ἅμα *adv.*

○ **együtt** σὺν *praep. dat.*

○ **együtt felmegy** vkivel συναναβαίνω + *dat.*

- **együtt harcol** vkivel συστρατεύομαι *M.* + *dat.*
- **együtt megy** vkivel συμπορεύομαι *P.* + *dat.*
- együttműködő** συνεργός *2*
- együtt van** vkivel σύνειμι (< εἶναι) + *dat.*
- éj, éjszaka** ἡ νύξ, νυκτός
- éjszaka** (*időhat.*) νυκτός
- **ekkor** ἔνθα *adv.*; ἐνταῦθα *adv.*; τότε *adv.*;
ekkor hát ἔνθα δὲ
- **eközben** ἐν τούτῳ
- él** (= létezik) βίω; ζάω
- él vmivel** (= használ vmit) χράομαι *M.* + *dat.*
- **elad** πωπέωσκω
- elárul** προδίδωμι
- **elbeszél** λέγω; φημί
- **elbocsát** ἀφίημι
- **elbódít** μεθύσκω
- elébe helyez** vminek vmit προπάροίθε(v) τίθημι, aminek: *gen.*, amit: *acc.*
- elefánt** ὁ ἐλέφας, -αντος
- elég, elegendő** ἱκανός *3*; elegen vannak ἱκανοί *3* ἔσμεν
- elértétel** ἡ τιμωρία, -ας
- **elé lép** παρίσταμαι *P.* + *dat.*
- **élelmiszer** τὰ ἐπιτήδεια, -ων
- elem** (= ὅσanyag) τὸ στοιχεῖον, -ου
- **élén áll** ἐφέστηκα
- **élére áll** ἐφίσταμαι *M.* (*ao.* ἐπέστην), aminek: *dat.*
- **elérkezik** vhoza ἀφικνέομαι *M.* ἐπί + *acc.*
- elesik** πίπτω; (= elfoglaltják) αἰρέομαι *P.*;
(= meghal) ἀποθνήσκω
- élet** ὁ βίος, -ου; ἐπέτεβεν παρὰ βίον; jó élete lesz κτάομαι *M.* βίον καλόν
- **életveszélyben forog** κινδυνεύω ἀποθανεῖν
- **elfárad** κάμνω, amiben: *pt.*
- elfásul** (= belefárad vmibe) ἀποκάμνω, amiben: *pt.* v. *inf.* v. *acc.*
- elfeledkezik** (= nem emlékszik) ἀμνήμων *2* (*gen.* -ονος) εἰμί, amiről: *gen.*
- **elfelejt** vmit ἐπιλανθάνομαι *M.* + *gen.*

- elfog** καταλαμβάνω; συλλαμβάνω; (*átv.*)
elfog a félelem vkit φόβος λαμβάνει + *acc.*; (*átv.*) elfogja vmi ἀλίσκομαι *P.*, ami: *dat.*, *pl.* elfog az esztelenség vkit ἀλίσκομαι *P.* ἀνοία
- elfogad** δέχομαι *M.*
- **elfogva tart** κατέχω
- **elfut** ἀποδιδράσκω, akitől: *acc.*; ἀποτρέχω
- elhagy** καταλείπω; ἐκλείπω; λείπω
- elhallgat** σιωπάω
- **elindul** ἀναζεύγνυμι
- **elintéz** διατίθημι
- elismerés** ἡ τιμή, -ῆς
- **elítéltetés** ἡ κατάγνωσις, -εως
- eljön** ἀφικνέομαι *M.*
- **elkedvetlenedik** ἄθυμος *2* γίγνομαι *M.*
- elküld** πέμπω
- ellen** ἐπί *praep.* *acc.*; πρὸς *praep.* *acc.*
- **ellene megy** ἔπειμι (< ἰέναι), akinek: *dat.*
- **ellenpárti** ὁ ἀντιστασιώτης, -ου
- ellenség** (= hostis) ὁ πολέμιος, -ου (*plur.* is); (= inimicus) ὁ ἐχθρός, -οῦ
- ellenséges** πολέμιος *3*
- **ellenséges érzület** ἡ ἔχθρα, -ας
- **ellenséges indulattal van** vki iránt ἐχθρῶς διάκειμαι *M.* πρὸς + *acc.*
- ellovagol** ἀφιππεύω; (lovon) elmegy οἴχομαι ἐλαύνων *pt.*
- elmegy** μεθίσταμαι *M.*; ἄπειμι (< ἰέναι); ἔρχομαι *M.*; ἀπέρχομαι; εἶμι ἐλαύνων *pt.*; οἴχομαι
- elmenekül** ἀποφεύγω; ἀποίχομαι *M.* φεύγω; φεύγω
- **elmond** λέγω; φημί; ἀγορεύω
- elmúlt dolgok** (τὰ) πρὸ ἔδντα, -ων; (τὰ) πρὸ ὄντα, -ων
- **előbb** πρότερον *adv.*
- **előbb tesz** vmit, mint más φθάνω τινὰ ποιῶν *ti*
- **előhív** προσκαλέομαι *M.*; παρακαλέομαι *M.*
- előnyomul** προέρχομαι *M.*; προσέρχομαι *M.*; ἀφικνέομαι *M.*
- **előremegy** προβαίνω; πρόειμι (< ἰέναι); προελαύνω

előrenyomul πρόειμι (< ίέναι); προέρχομαι
M.; προελαύνω

○ **előre tud** προοίδα

○ **előrevonul** προελαύνω

○ **először** (= mint első) πρώτος 3

először (előbb) tesz vmit ύπάρχω + pt.

○ **először ugyan – utóbb pedig** πρώτον μέν
– ὕστερον δέ

○ **előtt** πρό *praep. gen.*; ismeretlen előttte
ἀγνοέω; λανθάνει με

elpusztít διαφθείρω

elpusztul διαφθείρομαι P.

első πρώτος 3

○ **elsüllyeszt** ύποδύω (*ao.* υπέδυσσα)

○ **elszalad** ἀποτρέχω

○ **elszalaszt** ἀφίημι

○ **elszéled** διασκεδάννυμαι P.

elszökik ἀποδιδράσκω, αkitől: *acc.*

○ **eltesz láb alól** vkit ἐκποδών *adv.* ποιέομαι
M. + *acc.*

○ **eltölt** ἐμπίπλημι; el van telve
ἐμπέπλησμαι; amivel: *gen.*

elutasít ἀφίημι; ἀπωθέω; elutasít, elűz
magától ἀπωθέομαι M.

○ **elvágya az útját** vkinek ύποτέμνω τήν
ὁδόν, akinek: *dat.*

○ **elvágtat** ἀπελαύνω

elvesz (= begyűjt magának) κομίζομαι M.

elvész (= meghal) ἀποθνήσκω;
(= tönkremegy) ἀπόλλυμαι M. (*pf.*
ἀπόλωλα)

○ **elveszejt** (= tönkretesz) ἀπόλλυμι

elveszít ἀποβάλλω

elvet (mago) τίθημι

élvez vmit ἀπολαύω + *gen.*

○ **elvonul** ἀπάγω

ember ὁ ἄνθρωπος, -ου; ὁ ἀνὴρ, ἀνδρός;
emberek! (*voc.*) ἄνδρες; (= közember)
ὁ ἰδιώτης, -ου; (= valaki) τις *sim.*

emberszerető φιλάνθρωπος 2

○ **emészt** (= gyötör, kíno) δάκνω

emlékező μνήμων 2, *gen.* -ονος, amire: *gen.*

○ **emlékeztet** ἀναμνήσκω, αkit: *acc.*,
amire: *acc.*

emlékoszlop τὸ μνῆμα, -ατος

emlékszik μιμνήσκομαι M.

Empedoklés ὁ Ἐμπεδοκλῆς, -έους

én ἐγώ; én (legalábbis v. bizony) ἔγωγε;
az én ...-m ἐμός 3; nem (biz') én! ἐγώ
μὲν οὐ

énekel ᾄδω

engedelmeskedik πείθομαι M.

engem ἐμέ; μέ

○ **ennek előtte** ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ

enyém, az én ...-m ἐμός 3

eposz τὸ ἔπος, -εος

○ **éppen jókor** ἐν καιρῷ

○ **éppen tesz v. esetleg tesz** vmit τυγχάνω
ποιῶν τι

ér vmit ἰσχύω

érdemel vmit (= méltó vmire) ἄξιος 3,
amit: *gen.*

erény ἡ ἀρετή, -ῆς

○ **érkezik** vho)να ἤκω; ἀφικνέομαι M.

erő ἡ ῥώμη, -ης; (= haderó, katonai erő)
ἡ δύναμις, -εως

erőfeszítés ὁ πόνος, -ου

erős δυνατός 3, *comp.* δυνατώτερος 3;

κρείσσων 2, *gen.* -ονος; ἰσχυρός 3,
comp. ἰσχυρότερος 3

○ **erősebbé tesz** (= megerősít) ἐπιρρώννυμι

erőszak ἡ βία, -ας; erőszak éri βιάζομαι P.

○ **erőtlen lesz** ἡβιάσκω

erre (= ebbe az irányba) τῇδε, ταύτη; hol
erre, hol arra ἄλλοτε ἄλλη *adv.*

○ **erre** (= ezután, tkp. ezek után) μετὰ ταῦτα

-ért (cserébe) ἀντί *praep. gen.*; (érdekében)
πρό *praep. gen.*; (miatt) διά *praep. acc.*;
(védelmében) ὑπέρ *praep. gen.*

○ **ért** vmit v. vmihez ἐπίσταμαι + *acc.*

értelem ὁ νόος, -ου; *att. contr.* ὁ νοῦς, -οῦ

értelmes σοφός 3

○ **értesül** vmiről πυνθάνομαι M. + *acc.*

érzék αἰσθάνομαι M.

és καί *ksz.*; és nem οὐδέ *ksz.*

esik (az eső) ὕει *impers.*

eskü ὁ ὅρκος, -ου

○ **észak** ὁ βορρᾶς, -ᾶ

○ **eszébe jut** παρίσταται, akinek: *dat.*
eszik ἐσθίω; δειπνέω
 ○ **észre nem véne vkitől tesz** vmit λανθάνω
 τινά ποιῶν τι
észrevesz (= érzékel) αἰσθάνομαι *M.*;
 (= meglát) ὁράω
 ○ **esztelenség** ἡ ἄνοια, -ας; ἡ ἀνοία, -ας
 (óatt.)
 ○ **étlen** οὐδὲν ἐσθίων *pt.*
etruszk Τυρρηνός, *gen.* -οῦ *adi. m.*; az
 etruszkok οἱ Τυρρηνοί
 ○ **ettől fogva** τὸ ἀπὸ τούτου
Eurybiadés ὁ Εὐρυβιάδης, -ου
én ὁ ἐνιαυτός, -οῦ; τὸ ἔτος, εὐς
éves, évesen ... ἔτη γεγονώς
ez, emez οὗτος, αὕτη, τοῦτο (a megelőző);
 ὅδε, ἡδε, τότε (a következő); ezt is καὶ
 τότε
 ○ **ezalatt** ἐν τούτῳ
 ○ **ezentúl** ὕστερον *adv.*
 ○ **ezért** (= ez okból) διὰ τούτου
ez itt (rámutatva) ὅδε, ἡδε, τότε
 ○ **ez pedig** ὁ δέ, ἡ δέ, τὸ δέ
 ○ **ezután** μετὰ ταῦτα
ez viszont ὅδε, ἡδε, τότε

F

faj τὸ γένος, -εος
 ○ **falu** ἡ κώμη, -ης
 ○ **fárad** κάμνω, amiben: *pt.*
fáradozik μοχθέω
farkas ὁ λύκος, -ου
fecske ἡ χελιδών, -όνος
 ○ **fegyver** τὸ ὄπλον, -ου
fegyverszünet αἱ σπονδαί, -ῶν
 ○ **fej** ἡ κεφαλὴ, -ης
 ○ **fejedelmileg** μεγαλοπρεπῶς *adv.*
 ○ **fekete** μέλας, μέλαινα, μέλαν
 ○ **fekszik** κεῖται *M.*
fél φοβέομαι *M.*; δέδια (*pf.* δέιδω-ból);
 akitől, amittől: *acc.*; fél, hogy φοβέομαι
 μή; félni lehet, hogy... κίνδυνός ἐστι
 μή...

feláll ἀνίστημι *A. intr.*
 ○ **felállít** καθίστημι
 ○ **felbízta** ἐγκέλευστος 2
felbont λύω
 ○ **felé** ἐπὶ *praep. acc.*; πρὸς *praep. acc.*
 ○ **feléget** κατακαίω
 ○ **felel** ἀποκρίνομαι *M.*
 ○ **félelem** ὁ φόβος, -ου; félelem fog el vkit
 φόβος λαμβάνει + *acc.*; félelem száll
 meg vkit φόβος εἰσέρχεται *M.* + *acc.*
 ○ **felépít** (hidat) πηγνυμι (γέφυραν)
feleség ἡ γυνή, γυναικός; feleségül ad
 ἐκδίδωμι; feleségül vesz γαμέω
felfelé ἄνω *adv.*
 ○ **felgyűjt** ἐμπίπρημι
felhagy vmivel παύομαι *M.*, amivel: *pt.*
 ○ **felhasznál** (minden módot) ἀναλίσκω
 (πάντα τρόπον)
felismer γινώσκω
félisten ὁ ἡμίθεος, -ου; ὁ ἥρω, -ως
 ○ **felkap** ἀναλαμβάνω
 ○ **felkel** ἀνίσταμαι *M.* (2. *ao.* ἀνέστην)
felkerekedik ἀφορμάομαι *P.*
felkészül παρασκευάζομαι *M.*; (= felövezi
 magát) ζώννυμαι *M.*
 ○ **felküld** πέμπω; ἀναπέμπω
 ○ **fellázad** ἀνίσταμαι *M.* (2. *ao.* ἀνέστην)
 ○ **felmegy** ἄνειμι (< ἰέναι), ἀναβαίνω
 ○ **felnyargal** ἐλαύνω
 ○ **feloszt** διαιρέω; feloszt vmit négy részre
 διαιρέω + *acc.* τέτταρα μέρη
 ○ **felől** (-ról, -ről) περί *praep. gen.*
felszabadít λύω
felszed ἀναιρέω
 ○ **felszólít** κελεύω + *acc. c. inf.*; felszólításá-
 ra (vkinek) κελεύοντος (τινός)
 ○ **feltartóztat** vkit vmiben ἐπέχω + *acc.*,
 amiben: *gen.*
 ○ **feltesz** (= feltételez) ὑπολαμβάνω
 ○ **feltüntet** ἐπιδείκνυμι
 ○ **felül** vmin ὑπέρ *praep. gen.*
felülmúl νικάω
 ○ **felvezet** ἀνάγω; ἀναβιβάζω
felvonul ἀναβαίνω; πρόσκειμι (< ἰέναι);

προσέρχομαι *M.*
 ○ **fenntart** (= táplál) τρέφω
 ○ **fentebb** ἐν τοῖς ἐπάνω *adv.*
fény τὸ φῶς, φωτός; τὸ φάος, -εος
 ○ **fenyeget** (= fölötte függ) επικρέμαμαι *P.*,
 akit: *dat.*
fenyegető veszély ὁ ὑπάρχων *pt.* κίνδυνος
 (-ου); ὁ κίνδυνος (-ου) επικρεμασθεῖς
pt.
 ○ **fényes** λαμπρός 2
férfi ὁ ἀνὴρ, ἀνδρός; férfikorban ἀνὴρ ὢν
pt.
férj ὁ ἀνὴρ, ἀνδρός
fiatal νέος 3, *comp.* νεώτερος 3
fiú (= fia vkinek) ὁ υἱός, -οῦ; (= gyermeke
 vkinek) ὁ παῖς, παιδός; (*voc.*) παῖ;
 (= ifjú) ὁ νεανίας, -ου; (megszólítás)
 νεανία
fivér ὁ ἀδελφός, -οῦ
 ○ **fizet** ἀποδίδωμι; ἀποτίνω
flangál (= sétálgat) περιπατέω
fog (*subst.*) ὁ ὀδούς, ὀδόντος
 ○ **fog** λαμβάνω
fohászkodik vkihez εὐχομαι *M.* + *dat.*
folyó ὁ ποταμός, -οῦ
folytonosan tesz vmit διατελέω;
 διαγίγνομαι *M.* ποιῶν τι
fordul (vmerre) τρέπομαι *M. intr.*, amire *v.*
 amelyik irányba: *acc.*
forrás ἡ κρήνη, -ης
 ○ **fosztogat** ἀρπάζω; διαρπάζω
föld ἡ γῆ, γῆς
földműves ὁ γεωργός, -οῦ
földönfutó ὁ ἀλήτης, -ου
fukar φιλάργυρος 2
fut φεύγω; τρέχω (2. *ao.* ἔδραμον); φέρομαι *P.*
fül τὸ οὖς, ὠτός
Fülöp ὁ Φίλιππος, -ου

G

gabona ὁ σῖτος, -ου (*plur.* τὰ σῖτα)
gazdag εὐδαίμων 2, *gen.* -ονος; πλούσιος 3;
 a gazdagok οἱ πλούσιοι

gazdagság ὁ ὄλβος, -ου
 ○ **gondja van** vmire μέλει μοι + *gen. v. acc.*;
 ἐπιμελέομαι *P.* + *gen.*
 ○ **gondja van, hogy...** μέλει μοι *v.*
 ἐπιμελέομαι *P.*, ὅπως *ksz.* + *ind. fut.*
gondol (= vél) οἶομαι *M.*; νομίζω
gondol vkire (*v.* gondolkodik vkiről)
 φρονέω + *gen.*
gondolat ἡ γνώμη, -ης
 ○ **gondoskodik** vmiről μέλει μοι + *gen. v.*
acc.; ἐπιμελέομαι *P.* + *gen.*
 ○ **gondtalanul** ἡμελημένως *adv.*
gonosz (*adi.*) κακός 3
gonosz (*subst.*) ὁ κακός, -οῦ
 ○ **gőg** ἡ ὕβρις, -εως; gőgiét megszünteti
 σβέννυμι τὴν ὕβριν, akinek: *gen.*
görög (*adi.*) Ἑλληνικός 3
görög (*subst.*) ὁ Ἕλλην, -ηνος; a görögök
 οἱ Ἕλληνες
 ○ **Görögország** ἡ Ἑλλάς, -άδος
görögség οἱ Ἕλληνες

Gy

gyakorlat ἡ μελέτη, -ης
 ○ **gyalog** πεζῇ *adv.*
 ○ **gyalogos** ὁ πεζός, -οῦ
gyalogság ὁ πεζός, -οῦ (*ti.* στρατός)
 ○ **gyanít** ὑπολαμβάνω
 ○ **gyanú** ἡ ὑποψία, -ας; gyanút kelt vkiben
 ὑποψίαν ἐνδίδωμι + *dat.*
gyarmat ἡ ἀποικία, -ας; gyarmatosokat
 küld ki (= gyarmatot alapít) ἀποικίαν
 ἐκπέμπω
 ○ **gyászol** πενθέω
gyáva δειλός 3
gyengélkedik ἀσθενέω
gyerek, gyermek ὁ/ἡ παῖς, παιδός; τὸ
 τέκνον, -ου
gyorsan ταχύ *adv.*; ταχέως *adv.*; *comp.*
 θᾶσσον
gyönyör ἡ ἡδονή, -ης
győz, győzedelmeskedik νικάω
győzelem ἡ νίκη, -ης; ἡ τροπή, -ῆς

győzelmet arat ἀναπαύομαι *M.* τὴν νίκην;
(= díjat elvisz) φέρομαι *M.* τὸ ἄθλον;
(= megfutamít vkit) τροπήν ποιέω + *gen.*

győzelmi emlékoszlop τὸ μνημα, -ατος

- **gyűjt** (= szervez) (sereget) συνίστημι;
gyűjt magának συνίσταμαι *M.* (ao.
συνεστησάμην)
 - **gyűlöletes** vki előtt ἀπεχθάνομαι *P.* + *dat.*
- gyümölcs** ὁ καρπός, -οῦ

H

ha εἰ *ksz.* (+ *ind.* v. *opt.*); ἂν v. ἐάν v. ἴν (+ *coni.*)

háború ὁ πόλεμος, -ου

hadakozik πολεμέω

haderő ἡ δύναμις, -εως

- **hadiszemle** ἡ ἐξέτασις, -εως

- **hadjárat** ἡ στρατεία, -ας

Hadrianus ὁ Ἀδριανός, -οῦ

- **hadsereg** ἡ στρατιά, -ᾱς; τὸ στράτευμα, -ατος

hadsor ἡ τάξις, -εως

hadvezér ὁ στρατηγός, -οῦ

- **hagy** (= enged) ἐάω

hajó ἡ ναῦς, νεώς (*plur. nom.* νῆες); τὸ πλοῖον, -ου; a hajó törtést szenved ἡ ναῦς ῥήγνυται *P.* v. κατὰ γνυται *P.*

hajótörött (tengeri csatában) ὁ ἐκ τῆς ναυμαχίας

hajózik πλέω; οἶχομαι *M.* πλέων *pt.*

hal ὁ ἰχθύς, -ύος

- **hála** ἡ χάρις, -ιτος; nagy hála πολλή χάρις

- **haladéktalanul** οὐδὲν μελλήσας

halál ὁ θάνατος, -ου; halálra ítéλ θάνατον κατακρίνω, αὐτὸν *gen.*

halandó θνητός 3

hálás vki iránt v. vkinek χάριν ἀποδίδωμι + *dat.*; χάριν οἶδα + *dat.*; χάριν ἔχω + *dat.*

halhatatlan ἀθάνατος 2

halikarnassosi Ἀλικαρνασ(σ)εύς, *gen.* -έως *adi. m.*

hall ἀκούω, αὐτὸν *acc.* (lehet *gen.* is), αὐτὸν *gen.*, αὐτὸν: παρὰ + *gen.*, amiről περί + *gen.*; hallja, hogy... *nem biztos értesülésnél acc. c. inf.*, biztosnál *acc. c. pt.*

hallgat (= szótlan) ἄφωνος 2 (εἰμί); σιγάω

hallgat vmit ἀκούω + *acc.*; hallgat vkire ἀκούω + *gen.*

hallgatag ἄφωνος 2

hallgatás ἡ σιγή, -ῆς

Halys (folyó) ὁ Ἄλυσ, -υος

hamarabb ér fel νηόνα (= megelőz vkit) φθάνω τινὰ ἀναβάς *pt.*

hanem ἀλλὰ *ksz.*

hangya ὁ μύρμηξ, -ηκος

Hannibal ὁ Ἀννίβας, -ου/-α

hány? πόσος; -η; -ον; hányan vagytok? πόσοι ἐστε;

- **harag** ἡ ὀργή, -ῆς

haragszik ὀργίζομαι *P.*

- **harc** ἡ μάχη, -ης; harcban legyőz vkit μαχόμενος περιγίγνομαι *M.* + *gen.*

- **harc kocs** τὸ ἄρμα, -ατος

harcol vkivel μάχομαι *M.* + *dat.*

- **harmadszor** (τὸ) τρίτον *adv.*

- **harminc** τριάκοντα

harmónia ἡ ἁρμονία, -ας

három τρεῖς, τρία, *gen.* τριῶν

háromszor τρίς *adv.*

használ vmit χρᾶομαι *M.* + *dat.*

- **használ** vkinek ὀνίνημι + *acc.*

- **hasznos** χρήσιμος 3

haszon τὸ κέρδος, -εος; haszna van v.

hasznot húz vmiből ὀνίναμαι *M.* (ἐκ v. ἀπό) + *gen.*; hasznára van συμφέρει, αὐτὸν *dat.*

-hat, -het δύναμαι *P.*

hát (= tehát) οὖν *adv.* és *ksz.*; δέ *ksz.*

hát (kérdést bevezető szó) ἄρα, ἄρ'

hatalmas (= ekkora, ily nagy) τοσοῦτος ὢν, τοσαύτη οὔσα, τοσοῦτο(ν) ὄν

hatalom (= erő) ἡ δύναμις, -εως; (= hatalom) ἡ ἡγεμονία, -ας

- **háta mögött** vkinek ὀπισθεν + *gen.*

○ **határoz** γινώσκω; δοκεῖ μοι + *inf.*
határtalan (= végtelenül nagy) μακρός 3
háttrahagy καταλείπω
○ **hátrál** ἀναχάζω
○ **hátulról** ὀπισθεν *adv.*
havazik νίφει ὁ θεός
ház ἡ οἰκία, -ας; ὁ οἶκος, -ου
haza (*subst.*) ἡ πατρίς, -ίδος
haza (= otthonába) οἴκαδε *adv.*
hazafi φιλόπολις, -ι, *gen.* -ίδος
hazudik ψεύδομαι *M.*
hazug ψευδής 2; ψευδόμενος 3 *pt.*
○ **hegy** τὸ ὄρος, -ους
Helené ἡ Ἑλένη, -ης
Hellas ἡ Ἑλλάς, -άδος
hellén ὁ Ἕλλην, -ηνος; a hellének οἱ Ἕλληνες
Helléspontos ὁ Ἑλλήσποντος, -ου
○ **helyesel** ἐπαινέω
helyesen εὖ *adv.*
helyett ὑπέρ *praepr. gen.*
helytartó ὁ σατράπης, -ου
○ **helytartóság** ἡ σατραπεία, -ας
Héra ἡ Ἥρα, -ας
Héraklés ὁ Ἡρακλῆς, -έους
Hermés ὁ Ἑρμῆς, -οῦ
Hérodotos ὁ Ἡρόδοτος, -ου
hét (*számn.*) ἑπτὰ (οἱ, αἱ, τὰ) *indecl.*
hibázik ἀμαρτάνω
○ **híd** ἡ γέφυρα, -ας
hír ὁ μῦθος, -ου; az a hír járja, hogy... ἔστι μῦθος, ὥς...
hírül hoz, hírül visz ἀγγέλλω; ἀπαγγέλλω
hírnén τὸ κλέος (*sg. és plur. csak nom. és acc.*)
hírnök ὁ κήρυξ, -υκος; ὁ/ἡ ἄγγελος, -ου
○ **hisz** (= vél) οἶομαι *M.*
hisz vkinek πιστεύω + *dat.*
○ **hiszen** γάρ *ksz.*
hitvány φαῦλος 3; ταπεινός 3; δυσγενής 2
hív (= hívat, rendel) νηονά κελεύω
○ **hívat** καλέω
hogy ὅτι *ksz.*; azért, hogy ἵνα *ksz.*; ὥς *ksz.*;
ὅπως *ksz.*; hogy ne, nehogy μή; ἵνα μή;
(ki olyan) hogy nem (= aki nem) ὅς μή

hogy(an)? πῶς; hogy megy sorod? πῶς
πράττετε; hogy vagy? πῶς ἔχετε;
○ **hogyha** ἐάν (+ *coni.*)
○ **hogyne?** πῶς οὐ;
○ **hol** (= ahol) οὐ; ὅπου *adv.*; ἔνθα *adv.*
hol (= egyszer) hol erre, hol arra ἄλλοτε
ἄλλῃ *adv.*
○ **holttest** ὁ νεκρός, -οῦ; τὸ σῶμα, -ατος
Homéros ὁ Ὅμηρος, -ου
hónap ὁ μῆν, μηνός
honnan? πόθεν;
hord περιφέρω
hosszú (idő) πολὺς, πολλή, πολὺ, *gen.*
πολλοῦ, πολλῆς, πολλοῦ
hová? ποῖ; *függő kérdésben* ποῖ; ὅπου;
-hoz, -hez, -höz πρὸς *praepr. acc.*; ἐπὶ *praepr. acc.*
hoz (= szállít) φέρω
hoz (törvényt) τίθημι
hózik νιφίσκει (= νίφω = νείφω)
○ **hozzá megy** πρόσκειμι (< ἵεναι), akihez:
dat. v. πρὸς + acc.
hölgy ἡ γυνή, γυναικός
hős ὁ ἥρως, -ως
hull a hó νιφετὸς καταφέρεται
húsz εἴκοσι(v)
huszadik εἰκοστός 3
huszár ὁ ἱππεύς, -έως
huszonkilenc εἰκοσιεννέα
huszonkilencedik = „huszadik és
kilencedik”
húz ἔλκω
○ **hű** πιστός 3, akihez v. aki iránt: *dat.*
○ **hűség** ἡ πίστις, -εως
○ **hűtlen** ἄπιστος 2
○ **hűtlenség** ἡ ἀπιστία, -ας
Hyrkaniai-tenger (= Kaspi-tenger) ἡ
Ἰρκανία, -ας; ἡ Ἰρκανίη θάλασσα

I, Í

ideje, hogy ὥρα (ἐστίν) + inf.; ideje
 lenne... ὥρα ἂν εἴη...
idő ὁ χρόνος, -ου; ἡ ὥρα, -ας; időt tölt
 vkivel σύνειμι (< εἶναι) + *dat.*
idős γεραιός 3
ifjú (*adi.*) νέος 3; ifjan νέος ὢν *pt.*
igaz ἀληθής 2; δίκαιος 3
igazság ἡ ἀλήθεια, -ας; τὸ ἀληθές, -έος
igazságtalan ἄδικος 2
igazságtalanság ἐρί ἀδικέομαι *P.*; nagy
 igazságtalanságot szenved el σφόδρα
 ἀδικέομαι *P.*
igaztalanul ἀδικῶς *adv.*; igaztalanul tesz
 vmit ἀδικέω ποιῶν *ti*
 ○ **ígér** ὑπισχνέομαι *M.*
így οὕτω(ς) *adv.*
igyekszik (= akaródzik) θέλω
íjász ὁ τοξότης, -ου
ilyen τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτο(ν)
 ○ **ily módon** τούτῳ τῷ τρόπῳ
imádság ἡ εὐχή, -ῆς
ind(iai) Ἰνδικός 3
indul εἶμι (< ἰέναι); ἀφορμάομαι *P.*
inkább μᾶλλον *adv.*
 ○ **innen** ἐντεῦθεν *adv.*
int (= figyelmeztet) νοουθετέω
 ○ **intézkedik** βουλευομαι *M.*, ami felől:
 πρὸς + *acc.*
Iónia ἡ Ἰωνία, -ας
ír γράφω
 ○ **iránt** πρὸς *praep. acc.*
irigység ὁ φθόνος, -ου
írott γεγραμμένος 3 *pt.*
is καὶ *ksz.*; is – is καὶ/τέ – καί; ezt is καὶ τόδε
 ○ **ismer** οἶδα; γινώσκω
 ○ **ismeretlen előtt** ἀγνοέω *ti* (*acc.*);
 λανθάνει μέ *ti* (*nom.*)
ismét πάλιν *adv.*; αὖθις *adv.*
isten, Isten ὁ θεός, -οῦ
 ○ **iszik** πίνω
itt ἐνταῦθα *adv.*; ἐνθάδε *adv.*
izzadság ὁ ἰδρώς, -ῶτος

J

jár (= járkál) περιπατέω
 ○ **jár** vhogyan πάσχω *ti*
javak τὰγαθά (= τὰ ἀγαθά); τὰ χρήματα,
 -ων
jelen (*adi.*) παρεστώς, -ῶσα, ὅς; ἐνεστώς,
 -ῶσα, ὅς; jelen dolgok τὰ ἔοντα (*ep.*),
 -ων; τὰ ὄντα, -ων; jelen körülmények
 τὰ παρεστώτα (πράγματα)
jelenlétében (vkinek) παρόντος (τινός)
jelenlevő παρών, -ούσα, -όν, *gen.* -όντος,
 -ούσης, -όντος
jelent σημαίνω + *dat.*; (= jelentést tesz)
 vkinek ἀγγέλλω + *dat.*; ἀπαγγέλλω
 + *dat.*
jelen van πάρεμι (< εἶναι); nincs jelen
 ἄπειμι (< εἶναι)
 ○ **jelesen** γενναίως *adv.*
jellem τὸ ἦθος, -εος; ὁ τρόπος, -ου (*többny.*
plur.)
jó (*adi.*) ἀγαθός 3; (élet) καλός 3; jó
 barátságban van vkivel φιλικῶς
 διακίμαι *M.* πρὸς + *acc.*; jó ember
 φίλος ἀνὴρ; jónak lát δοκεῖ μοι; jó
 szándék ἡ εὖνοια, -ας; jó születésű
 εὐγενής 2; jó tettek τὰ δίκαια, -ων; jól
 tesz εὖ ποιεῶ; *comp. l.* jobb
jó (*subst.*) (= a jó dolgok, javak) τὰ ἀγαθά
jobb (= derekabb) ἀμείνων 2, *gen.* -ονος;
 (= előnyösebb) βελτίων 2, *gen.* -ονος;
 (= felette álló vminek) κρείσσων/
 κρείττων 2, *gen.* -ονος, aminek: *gen.*;
 jobbnak tart προαιρέομαι *M.*
 ○ **jobb** (= jobbfelől lévő) δεξιός 3
jobban μᾶλλον *adv. comp.*
jogtalanság ἡ ἀδικία, -ας
jóindulatú εὖνους 2, aki iránt: *dat.*
 ○ **jókor** ἐν καιρῷ
jól εὖ *adv.*; καλῶς *adv.*; jól megy dolga *v.*
 sora εὖ πράττω; jól van εὖ ἔχω; jól van
 dolga εὖ πράττω
jótétemény ἡ εὐεργεσία, -ας
józan ἐλτὺ σώφρων 2, *gen.* -ονος

jön ἔρχομαι *M.*; ἦκω; πρόσειμι (< ἵεναι)
jövendő (*adi.*) ἐσ(σ)όμενος 3
○ juttat μεταδίδωμι, akinek: *dat.*, amiből:
gen.

K

Kadmos ó Κάδμος, -ου
Kalliadés ó Καλλιιάδης, -ου
Kallias ó Καλλίας, -ου
kap λαμβάνω; δέχομαι *M.*; (= örököl)
παραλαμβάνω; (= részesül vmiben)
τυγχάνω + *gen.*; parancsot kap
κελεύομαι *P.*
kard τὸ ξίφος, -εος
karom ó ὄνυξ, -υχος
○ kárpótlás ἡ ἀνταπόδοσις, -εως
○ kaszás szekér τὸ ἄρμα (-ατος)
δρεπανηφόρον
katona ó στρατιώτης, -ου
kedves φίλος 3; kedvesem, kedveském
(*voc.*) (ὦ) φίλτατε, -η
○ kegyetlen bánásmódban részesít vkit
κακῶς διατίθημι + *acc.*
○ kegyetlen bánásmódban részesül vki
κακῶς διατίθεμαι *P.*
kell χρή; δεῖ (oportet) + (*acc. c.*) *inf.*
kellett volna tennie vmit προαιρετέον ἦν
ποιεῖν τι, akinek: *dat.*
○ kelt reményt, gyanút ἐλπίδα, ὑποψίαν
ἐντίθημι *v. ἐνδίδωμι*, akiben: *dat.*
kenyér (= búzakenyér) ὁ ἄρτος, -ου
kényszer ἡ ἀνάγκη, -ης
○ kép ἡ εἰκών, -όνος
képes (vmit tenni) δύναμαι *P.*; nem képes
ἀδύνατος 2 (εἰμί) + *inf.*
○ képest vmihez πρὸς *praep. acc.*
○ kér (= követel) αἰτέω, akitől: *acc.*, amit:
acc.; δέομαι *M.*, akitől: *gen.*, amit: *acc.*;
kér a maga számára αἰτέομαι *M.*, amit:
acc., akitől: *pará + gen.*
○ kérdez ἐρωτάω; ἔρομαι *M.* (*ao. ἡρόμην*);
akit: *acc.*; akitől: *acc.*, amit: *acc.*
keres (= hajszol) διώκω

○ kérésekkel unszol vkit ἔγκειμαι *M. + dat.*
kereskedő ὁ ἔμπορος, -ου
○ keresztül διά *praep. gen.*
○ keresztülvonul διελαύνω
kerkyrai Κερκυραῖος 3; kerkyraiai οἱ
Κερκυραῖοι
○ kerül vmit φεύγω + *acc.*
késik, késlekedik βραδύνω; (= vonakodik,
habozik) μέλλω; (= időt veszteget)
σχολῆν τίθημι
○ kész (= hajlandó) ἔτοιμος 3
○ készakarva ἐπιτηδές *adv.*
○ készít ποιέω
○ készséges πρόθυμος 2
○ készül tenni vmit μέλλω ποιήσιν τι
két δύο, *gen. δυοῖν*
kétezer δισχίλιοι, -αι, -α
○ kétszáz διακόσιοι, -αι, -α
kétszer δῖς *adv.*
kettő δύο, δυοῖν; kettővel több δυοῖν πλείω
kevés ὀλίγος 3
kevésbé ἥσσον *adv.*; nem kevésbé οὐδὲν
ἥσσον *adv.*
kevesek uralma ἡ ὀλιγαρχία, -ας
○ kevéssel ὀλίγον *adv.*
kéz ἡ χεῖρ, χειρός (*plur. gen. köl. χερῶν*)
kezd vmit ἄρχω + *gen.*
ki? (kicsoda?) τίς; *gen. τίνος*;
○ kialszik σβέννυμαι *P.* (2. *ao. ἔσβην*)
○ kibékít ἐξιλάσκομαι *M.*
kibír καρτερέω
kicsi(ny) μικρός 3; ἐλαχύς, -εῖα, -ύ; *comp.*
ἐλάσσων 2, *gen. -ονος*; *sup. ἐλάχιστος* 3
kihajózik ἐκπλέω
○ kihal (= kienyészik) ἐκρέω, amiből: *gen.*
kihirdet ἀπαγγέλλω
○ kiindul ἐξέρχομαι *M.*
○ kiismer καταμανθάνω
○ ki-ki ἕκαστος 3
○ kiköt magának ὑποτίθεμαι *M.*
kikötő ὁ λιμὴν, -ένος
kiküld ἐκπέμπω
kilenc ἐννέα (οἱ, αἱ, τὰ) *indecl.*
kilencedik ἔνατος 3

○ kimutat επιδείκνυμι
 ○ kirabol διαρπάζω
 király ó βασιλεύς, -έως
 ○ királyi βασιλείος 3; βασιλικός 3
 ○ királyi palota τὰ βασιλεία, -ων
 királynő ή βασιλεία, -ας
 kis l. kicsi (ny)
 kitalál εύρίσκω
 ○ kitüntet (= felmutat) επιδείκνυμι;
 felmutatja a maga vitézégét
 επιδείκνυμαι M. τήν άνδρείαν
 ○ kitüntet vkit αυξάνω + acc.
 ○ kitüntetés ή τιμή, -ής; kitüntetést nyer
 τιμής λαγχάνω
 ○ kiütnek a dolgok v. alakulnak
 a viszonyok τὰ πράγματα πίπτει
 ○ kiűz έξωθέω; έξελαύνω; amiből v.
 ahonnan: (ék +) gen.
 kíváncozik vmi után επιθυμέω + gen.
 ○ kívánság (= követelés) ή αίτησις, -εως
 ○ kivezet έξάγω
 ○ kivéne χωρίς adv. v. praep. gen.; πρόσ
 praep. dat.
 ○ kivisz v. megvalósít szándékot άποτελέω
 τήν γνώμην
 kivonul vki ellen έξειμι (< iέναι) επί + dat.
 ○ kívül χωρίς adv. v. praep. gen.; πρόσ
 praep. dat.; ezeken kívül πρόσ τούτοις
 Klearchos ó Κλέαρχος, -ου
 koldus ó πτωχός, -ου
 Konón ó Κόνων, -ωνος
 kor (= életkor) ή ηλικία, -ας
 korábban πρότερον adv.
 korinthesi Κορίνθιος 3; a korinthesiak οι
 Κορίνθιοι
 kő ó/ή λίθος, -ου
 költő ó ποιητής, -ου
 könnyű ράδιος 3; att. comp. ράων, ράον
 könnyv ή βίβλος/βύβλος, -ου
 körbejár (a hír) παραγγέλλομαι P.
 ○ környezete vkinek οι περί (v. άμφί) + acc.
 köröm ó όνυξ, -υχος
 ○ körülbelül άμφί praep. acc.; εις praep. acc.
 körülbelül (= mintegy) τινές sim.

○ körülfekszik (= körülvesz, övez)
 περίκειμαι M.
 körülhajózó útleírás ó περίπλοος, -πλου;
 contr. ó περίπλους
 ○ körülmények τὰ πράγματα, -ων
 ○ körültekint καθοράω
 kötelék ó δεσμός, -ού
 ○ kötelezve van (= tartozik) όφείλω; hálára
 van kötelezve χάριν όφείλω
 (pf. ώφειληκα), akinek: dat.
 ○ követ (subst.) ó πρεσβευτής, -ού, plur. οι
 πρόσβεις, -εων
 ○ követ vkit έπομαι M. + dat.
 következő öde, ήδε, τόδε
 közben (= ezalatt) μεταξύ adv.
 közben (= alatt [idő]) μεταξύ praep. gen.
 ○ közelében vkinek έγγύς adv. + gen.
 közeledik πρόσειμι (< iέναι); προσέρχομαι
 M., akihez: dat. v. πρόσ + acc.;
 έπέρχομαι M.
 ○ közé számít (vkit v. vmit vkik v. vmik
 közé) τίθεμαι M. έν + dat.
 ○ közé vegyül επιμίγνυμαι M., aminek: dat.
 ○ közt έν praep. dat.
 Kroisos ó Κροίσος, -ου
 kutatás ή ιστορία, -ας
 küld πέμπω
 különbözik διαφέρω, akitől v. amitől: gen.,
 amiben: dat.
 Kyros ó Κύρος, -ου

L

láb ó πούς, ποδός; lába elé néz τὰ πρό
 ποδών v. παρὰ πόδας v. έν ποσίν
 óράω; láb alól eltesz vkit εκποδών adv.
 ποιόμαι M. + acc.
 ○ lábnyom τὸ ίχνος, -ους
 lakás ή οικία, -ας
 lakik οικέω; vmely vidéken lakik κατέχω
 τήν χώραν; lakik vmit ένοικέω + acc.
 lakodalom ó γάμος, -ου
 lány (= lánya vkinek) ή θυγάτηρ, -τρός
 lassan βραδέως adv.

lát βλέπω; θεάομαι *M.*; ὁράω
látható θεατός 3; nem látható αφανής 2
 ○ **látszik neki** δοκεῖ μοι, aminek: *nom.*,
 hogy... *nom. c. inf.*
látványos φανερός 3
 ○ **lázong** στασιάζω
lebecsül vkit ὀλιγωρέω + *gen.*
 ○ **leendő** ἐσόμενος 3
 ○ **lefekszik** κατάκειμαι *M.*
lefelé κάτω *adv.*
 ○ **legerőteltesebb** ὁ μάλιστα ἡβήσας
legfőbb μέγιστος 3; a legfőbb rossz τὸ
 μέγιστον τῶν κακῶν
leginkább μάλιστα *adv.*
legjobb ἄριστος 3; legjobbnak látszik neki
 ἄριστόν μοι δοκεῖ (εἶναι); a legjobbak
 uralma ἡ ἀριστοκρατία, -ας
 ○ **legjobban** ἄριστα *adv.*
legkisebb ἐλάχιστος 3
legkiválóbb ἄριστος 3
legmegbízhatatlanabb ἀπιστότατος 3
legnagyobb μέγιστος 3
legszebb κάλλιστος 3; λαμπρότατος 3
legtöbb πλειῖστος 3
legyőz vkit νικάω + *acc.*; περιγίγνομαι *M.*
 + *gen.*
lehet ἔστι(ν); ἔξεστι(ν); nem lehet
 (= lehetetlen) ἀδύνατος 2 (ἔστί[ν]);
 nem lehet tenni οὐκ ἔστι ποιεῖν
lehetetlen ἀδύνατος 2
lehető (= a lehető leg...) ὡς *adv. sup.-szal*
lehetősége van vmilyennek lenni ἔξεστι
 ἐμοὶ γενέσθαι, amilyennek: *adi. dat.*
 v. *acc.*
leigáz δουλόω
 ○ **leír** (történetet) ἐπιδείκνυμι
lélek ἡ ψυχή, -ης; lelki verseny ὁ ἀγὼν
 (-ῶνος) τῆς ψυχῆς
 ○ **lemegy** κάτεμι (< ἰέναι)
 ○ **lemond** vmiről απογινώσκω + *gen.*
lényeg (*subst.*) ἡ οὐσία, -ας
 ○ **lenyugszik** (nap) δύομαι *M. (ao. inf.*
 δύναι)
lesz (= válik valamivé) γίγνομαι *M.*

letáborozik στρατοπεδεύω *M.*
 ○ **letelepedik** κάθημαι *M.*
 ○ **leterít** vkit (harcban) καταστόρνυμι +
acc.; καταστρώννυμι + *acc.*
 ○ **letesz** κατατίθημι; leteszi a fegyvert
 τίθεμαι *M.* τὰ ὅπλα
 ○ **levág** (= lemetsz) ἀποτέμνω
levegő ὁ/ἡ ἀήρ, ἀέρος
levente ὁ ἔφηβος, -ου
líbiai (*subst.*) ὁ Λίβυς, -υος; a líbiai (*adi.*)
 nomádok οἱ νομάδες τῶν Λιβύων
 ○ **liszt** τὰ ἄλευρα, -ων
ló ὁ ἵππος, -ου
lovas ὁ ἵππεύς, -έως
lovasság ἡ ἵππος, -ου (*sg., gyűjtőnév*)
Lykurgos ὁ Λυκοῦργος, -ου

M

madár ὁ/ἡ ὄρνις, -ιθος
mag τὸ σπέρμα, -ατος
maga αὐτός, -ή, -ό
magában ἐν αὐτῷ
 ○ **magába tér** μεταγινώσκω; ἐν ἑμαυτῷ
 γίγνομαι *M.*
 ○ **magadé** σεαυτοῦ (σαυτοῦ), -ῆς
 ○ **magáé** αὐτοῦ (αὐτοῦ), -ῆς
 ○ **magához hívat** μεταπέμπομαι *M.*
magam αὐτός, -ή, -ό
maga magának (= ὄνmagának) αὐτὸς 3
 ἑαυτῷ/ἑαυτῇ/ἑαυτῷ
maga magát (= ὄνmagát) αὐτὸς 3 ἑαυτόν 3
 ○ **magamé** ἑμαυτοῦ, -ῆς
 ○ **maga mellé vesz** λαμβάνω
mágus ὁ μάγος, -ου
magyar Οὐγγρος 3
majd = *futurumban* álló igealak
 ○ **málha** τὰ σκεύη, -ων (τὸ σκεῦος, -εος)
már ἤδη *adv.*; (= többé) ἔτι *adv.*; már nem
 οὐκέτι *adv.*
marad μένω
maradék (= az összes többi) οἱ ἄλλοι ἅπαντες
más ἄλλος, -η, -ο; másra εἰς ἄλλο; mástól
 παρ' ἄλλου

máshonnan ἄλλοθεν(ν) *adv.*

másik ἄλλος, -η, -ο

másképpen ἄλλως *adv.*

máskor ἄλλοτε *adv.*

másnap τῇ ὑστεραίᾳ (ti. ἡμέρᾳ); (= holnap)
αὐριον *adv.*

második δεύτερος 3

másodszor δὶς *adv.*

méd háború(k) τὰ Μηδικά, -ῶν

meg (= és) τε *sim. ksz.*

még ἔτι *adv.*; még akkor sem, ha οὐδ' εἰ;
még inkább ἔτι μᾶλλον *adv.*; még nem
οὐπω *adv.*; οὐδέπω *adv.*

még (= akár) ἄν; még ha... is kἄν

○ **még** – **sem** οὐδέ *ksz.*

○ **megad** (= megfizet) ἀποδίδωμι

○ **megajándékoz** vkit dῶροις αὐξάνω + *acc.*

○ **megáll** ἵσταμαι *M.*; ἐφίσταμαι *M.* (2. *ao.*
ἔστην; *ao.* ἐπέστην)

○ **megállít** ἵστημι (*ao.* ἔστησα)

○ **megbán** vmit μεταμέλει μοί + *gen.*;
μεταμελέομαι *P.* + *gen.*

megbízhatatlan ἄπιστος 2; *comp.*

ἀπιστότερος 3; *sup.* ἀπιστότατος 3

○ **megbocsát** vkinek συγγιγνώσκω + *dat.*

○ **megbüntet** vkit δίκην ἐπιτίθημι + *dat.*

○ **megcsal** vkit ἐξαπατάω + *acc.*

megdolgozik (vmiért) (= fáradozik) κάμνω

megdönt καταλύω

○ **megegyezik** vkivel συντίθεμαι *M.* + *dat.*

○ **megemlékezik** μνησκομαι *M.*
(*ao.* ἐμνήσθην), amiről: *gen.*

megérkezik (vhova) ἀφικνέομαι *M.* (εἰς v.
ἐπί + *acc.*); ἔρχομαι *M.*

○ **megerősít** ρώννυμι

○ **megért** συνίημι

○ **megesküszik** ὁμνυμι; megesküszik, hogy
megtesz vmit ὁμνυμι ποιήσιν τι *inf.*
fut.

megfeledkezik vmiről ἐπιλανθάνομαι *M.*
+ *gen.* v. *acc.* v. ὅτι

megfelelő idő ὁ καιρός, -οῦ

megfog καταλαμβάνω

○ **megfordul** στρέφομαι *P.*

megfoszt vmitől ἀποστερέω + *gen.*

megfut(amodik) ἀποτρέχω; φεύγω

meghal ἀποσβέννυμαι *P.* (2. *ao.* ἔσβην;
pf. ἔσβηκα); ἀποθνήσκω; θνήσκω;
ἀπόλλυμαι *M.*

○ **meghall** ἀκούω

meghallgat ἀκούω, amit: *gen.* v. *acc.*

megharagudva (= haragosan) δι' ὀργήν

meghoz (gyűmölcset) φέρω

○ **megígér** ὑφίσταμαι *M.* (*ao.* ὑπέστην);
ὑπισχνέομαι *M.*; megígéri, hogy...
ὑφίσταμαι *M.* + *inf. fut.* v. ὑπισχνέομαι
M. + *inf. fut.* v. *ao.*

○ **megindul** ὀρμάομαι *M.*

mégis μέντοι *nyomósító szócška*; ὅμως *ksz.*

○ **megismer** γινώσκω

megiszik vmit πίνω

megítél vkit κρίνω + *acc.*, aminek alapján
ἐκ (ἐξ) + *gen.*

megjelent (= jelentést tesz) ἀγγέλλω

○ **megkérdez** ἐρωτάω; ἔρομαι *M.*
(*ao.* ἠρόμην); akit: *acc.*, ami iránt: *acc.*

megküzd vkivel μάχομαι *M.* + *dat.*

○ **meglát** ὀράω

meglévő ὢν, οὖσα, ὄν *pt.*

meglő βάλλω

megmarad vmi mellett διαμένω ἔν + *dat.*

megment διασώζω; σώζω

○ **megmond** λέγω

○ **megnéz** καθοράω

megnősül γαμέω γυναικα

○ **megnyer** vmit τυγχάνω + *gen.*

○ **megnyugszik** καταπαύομαι *M.*

○ **megnyugtat** vkit καταπαύω + *acc.*

megold (rejtvényt) λύω

megoszt vmit vkivel (= ad vmiből vkinek)
μεταδίδωμι, amit: *gen.*, akivel: *dat.*

megöl ἀπόλλυμι (*pf.* ἀπολώλεκα); ἀποκτείνω;
megöli vki ἀποθνήσκω ὑπό + *gen.*

○ **megőregszik** γηράσκω

megörvendeztet εὐφραίνω

megparancsol κελεύω + *acc.* c. *inf.*;
προαγορεύω (-εἶπον), akinek: *dat.*,
amit: *acc.* v. *inf.*

○ **mégpedig** καὶ ταῦτα
 ○ **megpihen** ἀναπαύομαι *M.*
megpróbál tenni πειράομαι *M.*, amit:
pt. v. inf.
 ○ **megrohan** vmit ἐπιπέτομαι *M.* ἐπί + *acc.*
 ○ **megront** διαφθείρω
 ○ **megsebesít** τιτρώσκω
megsebesül τιτρώσκομαι *P.*
mégsem (= bizony nem) οὐτοι
 ○ **megszáll v. meglep vkit a félelem** φόβος
 εἰσέρχεται + *acc.*
megszerez magának κτάομαι *M.*, amit: *acc.*;
 (~ és birtokol) ἔχω
 ○ **megszilárdítás** ἡ βεβαίωσις, -εως
 ○ **megszüntet** (ἀπο)σβέννυμι
megtalál εὐρίσκω
megtámad vkit ἐπιτίθεμαι *M.* + *dat.*;
 ἐπιπίπτω; προσφέρομαι *P.* + *dat.*
megtanul μαρθάνω; διδάσκομαι *M.*
 ○ **megtelik** vmivel πίμπλαμαι *P.* + *gen.*
 ○ **megtör** κατάγνυμι
megtud οἶδα; μαρθάνω; πυνθάνομαι *M.*,
 amit: *acc.*, akitől: παρά + *gen.*
megütközik vkivel μάχομαι *M.* + *dat.*; τὰς
 χεῖρας συμμίσγνυμι + *dat.*
 ○ **megvizsgál** σκοπέω
 ○ **megy** εἶμι; kocsin megy φέρομαι *P.*
méh (rovar) ἡ μέλισσα/μέλιττα, -ης
melléáll (= segít) παρίστημι *A. intr. és P.*
 akinek: *dat.*
mellett παρά *praep. dat.*; ἐπί *praep. dat.*
meltányol ἀξιόω
méltó vmire ἄξιος 3, amire: *gen.*
 ○ **mely** ὅς, ἥ, ὅ
 ○ **mély** βαθύς, -εῖα, -ύ
melyik? (a kettő közül) πότερος; 3;
 ὁπότερος; 3; (a sok közül) τίς; τί;
 ○ **menekül** νῆονα καταφεύγω εἰς + *acc.*
Menelaos ὁ Μενέλαος, -ου
menetel πορεύομαι *P.*
mennyi? πόσος; -ης; -ον;
 ○ **mér** büntetést vkire δίκην ἐπιτίθημι + *dat.*
 ○ **meredek** ὄρθιος 3
merég τὸ φάρμακον, -ου

mert γάρ *ksz.*; mert hát – is καὶ γάρ
mérték τὸ μέτρον, -ου
 ○ **messzire** ἐπὶ πολὺ
mi? mit? τί; *függő kérdésben* τί; ὃ τι; mi
 lenne? τί ἂν εἴη;
mi (*személyes nm.*) ἡμεῖς; a mi ...-nk
 ἡμέτερος 3
 ○ **mialatt** ἐν ᾧ (*ti. χρόνῳ*)
miatt διὰ *praep. acc. v. gen.*
Midas ὁ Μίδας, -ου/-α
 ○ **midőn** ὅτε *ksz.*; ὥς *ksz.*; ἐπεὶ *ksz.*
 ○ **mielőtt** πρὶν *ksz.*
 ○ **miért?** διὰ τί;
 ○ **miféle?** τίς; τί;
 ○ **míg csak nem** πρὶν *ksz.*
 ○ **mihelyt csak** ἐπειδὴν τάχιστα
miként ὥς *adv.*
 ○ **mikor** ὅτε *ksz.*
Milétos ἡ Μίλητος, -ου
 ○ **millió** ἑκατὸν μυριάδες
milyen (= mennyire) ὥς *adv.*
mind, minden (= összes) πᾶς, πᾶσα, πᾶν;
 ἅπας, -πασα, -παν (*többes számban*
önállóan vagy többes számú főnénnel);
 valamennyi πάντα; minden dolog
 πάντα χρήματα; mind közül πάντων
mind ..., **mind ...** καὶ ... καὶ ...
mindannyian πάντες; ἅπαντες;
 mindannyiunk ἡμεῖς πάντες
mindaz (= am[ennyi] csak) ὅσος 3
 ○ **mindazonáltal** ὅμως *ksz.*; ἀλλ' ὅμως *ksz.*
mindenképpen (nyomatékos állítás
 értelmében, mintegy felkiáltva)
 πῶς οὐ
mindenki (= minden egyes ember)
 ἕκαστος 3; (= mindnyájan) πάντες;
 mindenki közül πάντων
mindentudás τὸ πάντ' εἰδέναι
mindig αἰεί *adv.*
mindjárt εὐθύς *adv.*
 ○ **mindkét** ἄμφότεροι, -αι, -α
 ○ **mindkét oldalról** ἀμφοτέρωθεν *adv.*
 ○ **mindnyájan** πάντες
 ○ **minél előbb** ὥς τάχιστα *adv.*

minél inkább..., **annál inkább...** ὅσῳ...

τοσούτῳ... (*comp. -szal*); ὅσῳ

μᾶλλον..., τοσούτῳ μᾶλλον...

○ **minél több** ὥς ν. ὅτι πλείστοι 3

mint (*comp. után*) ἢ *ksz.*

mint (= ahogy) ὥς *adv.*

mint aki ὥς *adv.*; ὥσπερ *adv.*

mintegy (= körülbelül) τινές *sim.*

mintha ὥς *adv.*

minthogy ἐπεὶ *ksz.*; ὥς *ksz.*

○ **mióta** ἐξ οὗ; ἀφ' οὗ (*ti. χρόνου*)

○ **mirtusz(ág)** ἡ μυρρίνη, -ης

mit sem (= semmit sem) οὐδέν

miután ἐπεὶ *ksz.*

mivel ἄτε *ksz.*; ὥς *ksz.*

○ **mód** ὁ τρόπος, -ου; ἢ *modon* τούτῳ τῷ τρόπῳ

mond λέγω; εἶπον *ao. (inf. εἰπεῖν)*; φημί;

azt mondja, hogy nem οὐ φημι; azt

mondják (vkiről, hogy) λέγω (+ *acc. c. inf.*) ν. λέγομαι *P. (+ nom. c. inf.)*

mos νίπτω

most νῦν *adv.*

mostani ὁ/ἡ/τὸ νῦν (*subst. helyett is*) *pl. a* ma élő (embere)k οἱ νῦν (*ti. ἄνθρωποι*)

munka (= fáradozás) ὁ πόνος, -ου

munkálkodó (= szorgalmas) φιλόπονος 2

○ **mutat** δείκνυμι

múzsza ἡ μουσα, -ης

○ **mysiaiak**, **mysok** οἱ Μυσοί, -ῶν

N

nagy μέγας, μεγάλη, μέγα; nagy(on sok)

πολύς, πολλή, πολύ, *gen. πολλοῦ,*

πολλῆς, πολλοῦ; igen nagy μέγιστος 3;

comp. μείζων, μείζον; sup. μέγιστος 3

nagykirály (= perzsa király) (ὁ) βασιλεὺς, -έως

○ **nagylelkűség** ἡ μεγαλοψυχία, -ας

○ **nagyon** ἰσχυρῶς *adv.*; μέγα *adv.*

Nagy Sándor ὁ Ἀλέξανδρος, -ου

-nak, -nek πρὸς *praep. acc.*

-nál, -nél παρὰ *praep. dat.*; ἐπὶ *praep. dat.*

○ **nap** (az égitest) ὁ ἥλιος, -ου

nap (naptári) ἡ ἡμέρα, -ας

napfelkeltekor ἅμ' ἡμέρᾳ

napfény τὸ φῶς, φωτός; τὸ φάος, -εος

○ **naplemente** ὁ δὺς (δύντος) ἥλιος

napos (= napsütötte) εὐήλιος 2

nappal ἡ ἡμέρα, -ας

ne μή *adv. tiltó és tagadó szócska;*

és ne μηδέ

négy τέσσαρες/τέτταρες, -α

negyedik τέταρτος 3

○ **négyezer** τετρακισχίλιοι, -αι, -α

○ **négy száz** τετρακόσιοι, -αι, -α

négy szer τετράκις *adv.*

néha ἐνίστε *adv.*

○ **nehány**, **nehányan** τινές *sim.*

nehezen χαλεπῶς *adv. nehezen visel*

χαλεπῶς φέρω

nehézyalagos ὁ ὀπλίτης, -ου

neheztel vkire ἄχθομαι *P. + dat.*

nehogy μή *adv. tiltó szócska;* ἵνα μή

○ **nélkül** ἄνευ *praep. gen.*

Nelson ὁ Νέλσων, -ονος

nem (= non) οὐ, οὐκ, οὐχ, οὐχί *adv.*; nem is οὐδέ *ksz.*

○ **nemcsak**, **hogy nem** – **hanem** τοσούτου δέω (+ *inf.*), ὥστε (+ *ind.*)

némelyek ἔνιοι, -αι, -α; οἱ δέ; τινές *sim.*

nemes (származású) εὐγενής 2

nemes lelkű καλὸς 3 καὶ ἀγαθός 3

○ **nemsokára** ezután οὐ πολλῶ ὕστερον

nemzedék τὸ γένος, -εος

népuralom ἡ δημοκρατία, -ας

nén τὸ ὄνομα, -ατος

nevet γελάω

nevez καλέω

néz ὁράω

○ **nézete** δοκεῖ μοι; ugyanaz a nézete ταῦτά μοι δοκεῖ

nincs οὐκ ἔστιν

nini! (= nézd!) ἰδού·

noha καίπερ *ksz. (+ pt.)*

nomád νομάς, *gen. -άδος adi. m. f.;*

a nomádok οἱ νομάδες

○ **növekszik** αὐξάνομαι *P.*

Ny

nyár τὸ θέρος, -εος; **nyáron** θέρους
nyelvtani γραμματικός 3
 ○ **nyer** λαγχάνω; τυγχάνω; *amit: gen., akitől: παρά + gen.; győzelmet nyer (= arat) τὴν νίκην ἀναιρέομαι M.*
nyíl τὸ βέλος, -εος; ὁ οἰστός, -οῦ
 ○ **nyílt** (tenger) ἀναπεπταμένος 3
nyilvánvalóan *vmilyen φαίνομαι M. ... (adi.) ὧν, οὐσα, ὅν*
 ○ **nyit** ἀναπετάννυμι
nyolc ὀκτώ (οἱ, αἱ, τά) *indecl.*
nyomorúság τὸ κακόν, -οῦ
nyomul *vmi felé* πρόσκειμι (< ιέναι) + *dat. v. πρόσ + acc.*
 ○ **nyugodt** (= félelem nélküli) εὐθαρσής 2; ἄφοβος 2
 ○ **nyújt** παρέχω
nyúl (*subst., tapsifüles*) ὁ λαγός, -ῶς
 [etymol.: λαγχάνω és οὐς]

O, Ó

Ó, ...! (*voc. elött*) Ὡ ...
odaad δίδωμι
 ○ **odább vonul** προελαύνω
odafigyel (= vigyáz) ὁράω
 ○ **odajön** ἔπειμι (< ιέναι); πρόσκειμι (< ιέναι)
 ○ **oda** (= távol) *van* οἴχομαι *M. + pt.*
odébbáll ἀπαλλάσσω
Oidipus ὁ Οἰδίπους, -ποδος
ok τὸ αἴτιον, -ου
 ○ **okosság** ἡ εὐβουλία, -ας
 ○ **okoz** rémületet vkinek φόβον ἐντίθημι + *dat.*
olyan οὕτω(ς) *adv.*; *nincs (olyan), aki οὐδείς ὅστις*
olyan..., amilyen... τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτο(ν) ..., οἷος 3...
-on, -en, -ön ἐπὶ *praep. gen.*; κατὰ *praep. acc.*; ἐν *praep. dat.*
ország ἡ χώρα, -ας
orvos ὁ ἰατρός, -οῦ

ostoba ἄνοος 2; *contr.* ἄνους 2
ostromol (= *ostrom alá vesz*) πολιορκέω
ott ἐνταῦθα *adv.*; ἐκεῖ *adv.*; *ott helyben αὐτοῦ adv.*
ottani ὁ/ἡ/τὸ ἐκεῖ ...
otthon (*subst.*) ὁ οἶκος, -ου

Ö, Ő

ő (= ő maga) αὐτός, -ή, -ό
ökör ὁ/ἡ βοῦς, βοός
 ○ **ölt** (ruhát) ἀμφιέννυμι *M.*
önismeret τὸ ἑαυτὸν γινώσκειν
önmagát ἑαυτόν, -ήν, -ό
 (3. *szem. visszaható nm.*)
önszántából cselekvő ἐκών, -οῦσα, -όν
őr ὁ φύλαξ, -ακος
öreg (*adi.*) γέρων 2, *gen.* -οντος
öreg (*subst.*) ὁ γέρων, -οντος; (*költ.*) ὁ πρέσβυς, -εως
öregem (megszólítás) (ῶ) φίλτατε
őriz *vmi* φυλάττω; φύλαξ εἰμί + *gen.*
 ○ **örizetlen** ἄφρουρος 2
 ○ **örizkedik** *vkitől* φυλάττομαι *M. + acc.*
öröm τὰ ἡδέα, -ων; ὁρμή *lel vminek a tevéseben* χαίρω ποιῶν *ti*
örömet, örömmel ἡδέως *adv.*
őrség ἡ φρουρά, -ᾶς
örül χαίρω, *aminek: pt. dat.*
örvendezik ἡδομαι *M.*
ős (= előd) ὁ πρόγονος, -ου
 ○ **összegyűjt** συλλέγω; ἀθροίζω
összes πᾶς, πᾶσα, πᾶν
 ○ **összevon** συνάγω; ἀθροίζω
 ○ **összezúz** συρρήγνυμι; κατάννυμι
öt πέντε (οἱ, αἱ, τά) *indecl.*; ötöt-ötöt (= ötösével) ἀνὰ πέντε
ötödmagával πέμπτος 3 αὐτός 3

P

Palamédés ὁ Παλαμήδης, -ους
 ○ **palota** (királyi) τὰ βασιλεία, -ων
Pandaros ὁ Πάνδαρος, -ου

pap ó ἱερεύς, -έως
parancsára (vkinek) κελεύοντος (τινός);
 κελεύσαντος (τινός)
parancsol κελεύω
 ○ **parancsot kap** κελεύομαι *P.*
parasanga (= perzsa mérőföld, hossza 30
 stadion, kb. 5,3 km) ó παρασάγγης, -ου
 ○ **párt** τὸ μέρος, -ους; pártokra szakad εἰς
 μέρος διίσταμαι *M.* (2. *ao.* διέστην)
 ○ **pártjára áll** (Kyrosnak) αἰρέομαι *M.*
 (τὰ τοῦ Κύρου)
pedig δέ *ksz.*
Peithó ἡ Πειθώ, -οῦς
pénz τὰ χρήματα, -ων
 ○ **pénzzavar** ἡ ἀπορία (-ας) χρημάτων
Periklés ó Περικλῆς, -έους
perzsa ó Πέρσης, -ους; a perzsák οἱ Πέρσαι
Pharnabadzos ó Φαρνάβαζος, -ου
phryg Φρύξ, *gen.* Φρυγός *adi. m.*; a
 phrygók οἱ Φρύγες
 ○ **piac** ἡ ἀγορά, -ᾶς
 ○ **pihen** ἀναπαύομαι *M.*
 ○ **pihenés** (= fellélegzés) ἡ ἀναπνοή, -ῆς
polgár ó πολίτης, -ου
Poteidaia ἡ Ποτεΐδαια, -ας
pusztít δηλώ
pusztul ἐξόλλυμαι *M.*
Pythagoras ó Πυθαγόρας, -ου

R

-**ra**, -**re** εἰς *praep. acc.*; ἐπὶ *praep. acc.*; πρὸς
praep. acc.
 ○ **rábír** vkit, hogy... πείθω, akit: *acc.*, hogy:
inf.
rábizonyít ἐλέγχω, akire: *acc.*, amit: *acc.*
rabja vkinek v. vminek δουλεύων *pt.*,
 akinek v. aminek: *dat.*
rabló ó ληστής, -οῦ
 ○ **rabol** διαρπάζω
 ○ **ragad** (fegyvert) λαμβάνω (τὰ ὄπλα)
rajtakap καταλαμβάνω, akit: *acc.*, ami
 közben: *pt. acc.*
 ○ **rajtaüt** (= megtámad) ἐπιπίπτω, akin:
dat.; προσφέρομαι *P.*, akin: *dat.*

○ **rámutat** vmire ἐπιδείκνυμι + *acc.*
 ○ **rázendít** (a csatadalra) παιανίζω
régi παλαιός 3
régiek (= az ősök) οἱ πάλοι
 ○ **régiség** ἡ παλαιότης, -ητος
 ○ **régóta** πάλοι *adv.*
rejtve marad λανθάνω
rejtvény τὸ αἰνίγμα, -ατος
 ○ **rejtve van előtte** λανθάνει με
 ○ **remél** ἐλπίζω
 ○ **remény** ἡ ἐλπίς, -ίδος
 ○ **rémület** ó φόβος, -ου; rémületet okoz
 vkinek φόβον ἐντίθημι + *dat.*
rendben καλῶς *adv.*
rendel (= kijelöl) vkinek vmit ἀποτάττω,
 akinek: *dat.*, amit: *acc.*
 ○ **rendetlen** τεταραγμένος 3
rész τὸ μέρος, -ους
 ○ **részéről** ἀπὸ *praep. gen.*
 ○ **részt vesz** vmiben μετέχω + *gen.*
 ○ **rettegés** ó φόβος, -ου; rettegéssel tölt el
 vmit φόβου ἐμπίπλημι + *acc.*
 ○ **rohamban** δρόμῳ *adv.*
 ○ **rokon** ó προσήκων, -οντος, akivel: *dat.*
 -ról, -ről, felől περί *praep. gen.*
 -ról, -ről (vhonnan lefelé) ἀπὸ *praep. gen.*
rossz κακός 3; *comp.* κακίων 2, *gen.* -ονος;
 rosszat tesz vkinek κακῶς ποιέω +
acc.; rossz néven vesz χαλεπῶς φέρω
rossz alakú (= rút) δύσμορφος 2
rosszul κακῶς *adv.*; rosszul bánik vkivel
 κακῶς διατίθημι + *acc.*; rosszul van
 κακῶς ἔχω
rögvest εὐθύς *adv.*
rövid βραχύς, -εία, -ύ; röviden v. rövid idő
 alatt ἐν βραχεῖ (*ti.* χρόνῳ)
 ○ **ruha** ἡ στολή, -ῆς; ἡ ἐσθῆς, -ῆτος
rút αἰσχρός 3

S

saját (= a maga ... -[j]a, -[j]e) ἑαυτοῦ;
 sajátjuk v. sajátjaik ἑαυτῶν; sajátunk
 (= a mienk) ἡμέτερος 3; a saját
 dolgaink τὰ ἡμέτερα

Sapphó ή Σαπφώ, -οῦς

○ **sátor** ή σκιηνή, -ῆς

satrapa ó σατράπης, -ου

segedelmére siet vkinek βοηθέω + *dat.*

segít vkinek βοηθέω + *dat.*; *közösen v.*

együtt segít vkinek συμβοηθέω + *dat.*;

(= jól tesz vkivel) *εὐεργετέω* + *acc.*

segítségével σύν *praepr.* *dat.*

○ **sehol** (sem) οὐδαμοῦ *adv.*

sem οὐδέ *ksz.*; **sem** – **sem** οὔτε – οὔτε; μήτε

– μήτε; **sem** **nem** οὔτε; μήτε *adv.*

semennyire οὐδέν *adv.*

senki (sem), **semmi** (sem) οὐδεὶς, οὐδεμία

οὐδέν; **senki** **más** οὐδεὶς ἄλλος

sereg ó στρατός, -οῦ; τὸ σράτευμα, -ατος; ή

στρατιά, -ᾶς

○ **sérelem** ή ἀδικία, -ας

siet σπεύδω

○ **sík(ság)** τὸ πεδίο, -ου

sír δακρύω

sohasem οὔποτε *adv.*; οὐδέποτε *adv.*;

feltételes mondatban μήποτε *adv.*;

μηδέποτε *adv.*

○ **soha senki sem** οὐδεὶς πώποτε

sok πολὺς, πολλή, πολύ, *gen.* πολλοῦ,

πολλῆς, πολλοῦ; *comp.* πλείων, πλέον,

gen. πλείονος πλέονος; *sup.* πλείστος

3; **sokan** πολλοί; **sokért** **nem** adnám,

ha... παμπόλλου γε πριαίμην ἄν...

(+ *inf.*)

sokat (= nagyon) μέγα *adv.*; (= sok dolgot)

πολλά

sokkal (*comp. mellett*) πολλῶ

Sókratés ó Σωκράτης, -ους

sokszor πολλάκις *adv.*

Sophoklés ó Σοφοκλῆς, -έους

sor(a vkinek) *hogy* *megy* *sorod?* πῶς

πράττετε; jól *megy* *sora* εὖ πράττω

○ **sors** ή τύχη, -ης

sőt καί *ksz.*; **sőt** – **is** καὶ δὴ καί

Spárta ή Σπάρτη, -ης

spártai Λακεδαιμόνιος 3; a spártaiak οἱ

Λακεδαιμόνιοι; (= Spártában lévő)

férfi ó ἐν τῇ Σπάρτῃ ἄνῆρ

○ **stadium** τὸ στάδιον, -ου (*plur.* οἱ στάδιοι, -ων *is*)

súlyos χαλεπός 3; *comp.* χαλεπώτερος 3

Sz

szabad (*adi.*) ἐλεύθερος 3

szabad – **nem szabad** vmit tenni δεῖ μή

ποιεῖν

szabadon (ki) **rabol** (várost) διαρπάζω

szabadság ή ἐλευθερία, -ας

○ **szakad** pártokra δίσταμαι *M.*

(2. *ao.* διέστην) εἰς μέρη

szakasziparancsnok ó λοχαγός, -οῦ

szállás ó σταθμός, -οῦ

○ **szállít** ἄγω

○ **szám** ó ἀριθμός, -οῦ

számára = *dat.*

számol ἀριθμέω

szandál ή ἐμβάς, -άδος

szándék ή γνώμη, -ης; **szándékát végigviszi**

ἀποτελέω τὴν γνώμην; **jó szándék** ή

εὖνοια, -ας

szándékozik vmit tenni μέλλω + *inf.* *fut.*

szárazföld ή γῆ, γῆς; **szárazföldön** κατὰ γῆν

származás τὸ γένος, -εος

○ **szárny** (hadseregénél) τὸ κέρας, -ατος

szavakban (= beszéddel) γλώσση

○ **százezer** δεκακισμύριοι 3; δέκα μυριάδες

szegény πένης, *gen.* -ητος *adi. m.*; a

szegények οἱ πένητες

szekér ή ἄμαξα, -ης

○ **széles** εὐρύς, -εῖα, -ύ

szem (a látószerv) ó ὀφθαλμός, -οῦ

szemben vkivel, vmivel ἀντίον *praepr. gen.*;

(= iránt) περί *praepr. acc.*

○ **szembeszáll** vkivel ἀνθίσταμαι *M.* (*ao.*

ἀντέστην) + *dat.*; ἀντέχω + *dat.*

szemérem ή αἰδώς, -οῦς

szemlél ἐπισκοπέω

szenvedély τὸ πάθος, -εος

szép καλός 3; *comp.* καλλίων 2, *gen.* -ονος;

sup. κάλλιστος 3; λαμπρός 3; *sup.*

λαμπρότατος 3; **szép** lány ή καλή, -ῆς

szerencse ή τύχη, -ης
szerencsés ευτυχής 2; *comp.* ευτυχέστερος

3

szeret φιλέω; στέργω
szeretne (= akar) θέλω
○ szétáll διίσταμαι *M.* (2. *ao.* διέστην)
szétszór διασκεδάννυμι
szétszóródik διασκεδάννυμαι *P.*
széttép διαρρήγνυμι; ρήγνυμι
szfinx ή σφίγξ, -ιγγός
Szicília ή Σικελία, -ας
sziget ή νήσος, -ου
○ szilárdan áll πέπηγα (πήγνυμαι)
○ szintén όμοίως *adv.*
szír Σύρος, *gen.* -ου *adi. m.*
○ szív ή καρδιά, -ας
szó τὸ ἔπος, -εος; szavakban (= beszéddel)
γλώσση
szokás τὸ ἔθος, -εος; τὸ ἥθος, -εος
szokott lenni φιλεῖ εἶναι
○ szól λέγω; φημί
szolga (= rabszolga) ὁ δοῦλος, -ου
szolgál vkinek v. vkit δουλεύω + *dat.*
○ szolgaság ή δουλεία, -ας; szolgaságban
(= mint szolga) δουλεύων *pt.*
○ szomjan οὐδὲν πίνων *pf.*
szorongat (= nyomorgat) θλίβω
szorul vmire δεῖ μοί + *gen.*; δέομαι *M.* + *gen.*
○ szót fogad vkinek πείθομαι *M.* + *dat.*
○ szökevény ὁ προσεδραμηκώς, -ότος
szövetséges(e vkinek) σύμμαχος 2 (+ *dat.*)
○ szűk στενός 3
szüksége van vmire δεῖ μοί + *gen.*; δέομαι
M. + *gen.*
szül τεκνών; τίκτω
szülés ὁ τόκος, -ου
szülők ὁ γονεὺς, -έως *plur.*

T

○ tábor τὸ στρατόπεδον, -ου
táborozik αὐλίζομαι *M.*
○ táj τὸ χωρίον, -ου

○ talál εὐρίσκω; (= ér) καταλαμβάνω; vmit
vmilyennek: 2 *acc.*
○ találkozik vkivel σύνειμι (< ἵεναι) + *dat.*;
συγγίγνομαι *M.* + *dat.*; συντυγχάνω
+ *dat.*
támad (= támadást intéz) ἔπειμι (< ἵεναι)
○ támadás ή επίθεσις, -εως; támadásra
készül επίθεσιν παρασκευάζομαι *M.*
tanácsadó ὁ/ή σύμβουλος, -ου
○ tanácskozás ή βούλευσις, -εως; ή
συμβουλή, -ής
○ tanácskozik βουλευόμαι *M.*
tanácsot ad, tanácsol συμβουλεύω
○ tanakodik βουλευόμαι *M.*, amin: *acc.* v.
περί + *gen.*
tanár ὁ διδάσκαλος, -ου
tanítvány ὁ μαθητής, -οῦ
tanú ὁ/ή μάρτυς, -υρος
tanul μανθάνω
○ tanyázik κάθημαι *M.*
tapasztalatlan ἄπειρος 2
tárgyalás (= tanácskozás) ὁ λόγος, -ου
társ ὁ ἑταῖρος, -ου
társaság ή ὁμιλία, -ας
tart vminek νομίζω + *acc.*
○ tartozik vkinek vmivel ὀφλισκάνω,
akinek: *dat.*, amivel: *acc.*
tavasz τὸ ἔαρ, ἔαρος
távol van ἄπειμι; távollétében (vkinek)
ἀπόντος (τινός)
te σύ; a te ...-d σός, σή, σόν
tehát οὖν *adv.* és *ksz.*; γοῦν
tél ὁ χειμῶν, -ῶνος; télen χειμῶνος
○ teljesít ἀποπλήττω
○ telve vmivel μεστός 3 + *gen.*
tenger ή θάλασσα/θάλαττα, -ης; ὁ πόντος,
-ου; tengeren κατὰ θάλασσαν
tengerész ὁ ναύτης, -ου
tengeri ütközet ή ναυμαχία, -ας
○ tényállás τὸ πρᾶγμα, -ατος
természet ή φύσις, -εως
természetes (dolog) τὸ εἰκός, -ότος
test, testi felépítés τὸ σῶμα, -ατος
testvér (= fivér) ὁ ἀδελφός, -οῦ

tesz (= csinál) ποιέω; πράσσω; (= gyakorol, edz) ἀσκέω; (= végrehajt, teljesít) δράω

tesz vkit vmivé αποδείκνυμι + 2 *acc.*

tétlenkedő ἀργός 2

tetszik ἀρέσκω

tett τὸ ἔργον, -ου

○ **téved** ἀμαρτάνω

Thalés ὁ Θαλῆς, *gen.* Θάλητος

thébai Θηβαῖος 3; a thébaiak οἱ Θηβαῖοι

Themistoklés ὁ Θემιστοκλῆς, -έουσ

Théseus ὁ Θησεύς, -έως

○ **thessaliai** Θετταλός 3

thrák ὁ Θράξ, -ακός; a thrákok οἱ Θράκες

Thukydídés ὁ Θουκυδίδης, -ου

ti ὑμεῖς; a ti ...-tok, -tek, -tök ὑμέτερος 3

tisztel τιμάω; tiszteli vki τιμάομαι *P.* ὑπό + *gen.*

tiszteletben tart vkit ἐν τιμαῖς ἔχω, akit: *acc.*

titkon tesz vmit λανθάνω ποιῶν τι, aki előtt: *acc.*

tíz δέκα *indecl.*

tizedik δέκατος 3

○ **tizenháromezer** μύριοι καὶ τρισχίλιοι 3

tizenhat ἑκαταῖδεκα *indecl.*

tizenkettő δώδεκα *indecl.*

tizennégy τετταρακαῖδεκα *indecl.*

tizennegyedik = „negyedik és tizedik”

○ **toboroz** sereget συνίστημι (*ao.* συνέστησα) στράτευμα

-tól, -től ἀπό *praep. gen.*; παρά *praep. gen.*; részéről παρά *praep. gen.*; *P. értelmű mondatban* ὑπό *praep. gen.*; ἐκ (ἐξ) *praep. gen.*

tolvaj ὁ κλέπτης, -ου

torony ὁ πύργος, -ου

továbbít (üzenetet, parancsot) παραγγέλλω

○ **továbbvonul** προέρχομαι *M.*

több πλείων, πλέον, *gen.* πλέονος; (πλέων, πλείων *is*); *contr.* πλείω

○ **többé** ἔτι *adv.*; többé nem οὐκέτι *adv.*; többé ne μηκέτι *adv.*

○ **többi** (dolog) τὰ ἄλλα (τὰλλα)

többiek οἱ ἄλλοι

többség τὰ πολλά

tölt (időt) bizonyos állapotban *v.*

cselekvéssel διαγίγνομαι *M.* + *pt.*; időt

tölt vkivel σύνειμι (< εἶναι) + *dat.*

tönkretesz ἀπόλλυμι; φθείρω

tör vkire *v.* vmire ἔρχομαι *M.* ἐπί + *acc.*

törekszik vmire ζητέω + *acc.* *v. acc. c. inf. v. inf.*; ὀρέγομαι *M.*, amire: *gen. v. inf.*

○ **törést szenved** a hajó ή ναῦς ῥήγνυται *P.* *v.* κατάρνυται *P.*

történetesen tesz vmit τυγχάνω + *pt.*

○ **történetíró** ὁ συγγραφεύς, -έως

○ **történik** γίγνομαι *M.*

○ **történtek** τὰ γεγενημένα, -ων

törvény ὁ νόμος, -ου; törvényeket ad νόμους τίθημι

törvényes δίκαιος 2 *v.* 3

törvényesség τὸ δίκαιον, -ου

törvénysértést követ el ἀδικέω

○ **tövében** ὑπό *praep. acc.*

trójaiak οἱ Τρῶες, -ων

tud ἐπίσταμαι *P.*; οἶδα; γινώσκω; (= bizonytalan) ἀπορέω

tudás τὸ εἰδέναι (*A. pf. inf.*)

tudomány ή τέχνη, -ης

○ **tudomása nincs** vmiről λανθάνει μέ + *nom.* (= latet me alqd)

○ **tudta nélkül** (vkinek) μη συνειδότος (τινός)

○ **túl** ὑπέρ *praep. gen.*

túl hamar tesz φθάνω + *pt.*

tűnik, látszik vmilyennek (lenni) φαίνομαι *M.* ... (*pt. v. adi.*) εἶναι

tűz τὸ πῦρ, πυρός

U, Ű

ügy οὔτω(ς) *adv.*

○ **ugyan** – **de** μέν – **de** *ksz.*

○ **ugyanannyi** τοσοῦτος, -αῦτη, -οὔτο
ugyanaz ὁ αὐτός (αὐτός) 3; ugyanaz a nézete ταῦτά μοι δοκεῖ

○ **ugyanis** γάρ *ksz.*

ugyanúgy ὁμῶς *adv.*

- **úgyhogy** ὥστε *ksz.*
- **újból** αὐθις *adv.*
- ujj** ὁ δάκτυλος, -ου
- úr** ὁ δεσπότης, -ου; ὁ κύριος, -ου
- **uralom** ἡ ἀρχή, -ῆς
- úrnő** ἡ δέσποινα, -ης
- út** ἡ ὁδός, -οῦ; útját állja vkinek κωλύω + *acc.*
- után** μετά *praep. acc.*
- **utóbb** ὕστερον *adv.*

Ű, Ű

- **üdv** ἡ σωτηρία, -ας
- üdvözlég!** χαίρε! (*plur.* χαίρετε!)
- **ügy** τὸ πρᾶγμα, -ατος; *gyakran csak*
puszta névelő, a πρᾶγμα elhagyásával,
pl. Kyros ügyei τὰ τοῦ Κύρου
- üldöz** διώκω
- **üldözés** τὸ διώκειν
- **ünnepi ruha** ἡ ἱερὰ (3) στολή, -ῆς
- ütközet** ἡ μάχη, -ης

V

- vád(beszéd)** ἡ κατηγορία, -ας
- vagy** ἢ *ksz.*; vagy – vagy ἢ – ἢ
- vagy számneveknél** (= körülbelül, mintegy)
ώς adv.; ἀμφί praep. acc.; εἰς praep. acc.
- vágy** ἡ ἡδονή, -ῆς *plur.*; ἡ ἐπιθυμία, -ας
- vágyakozás** ὁ πόθος, -ου
- **vágyódik** vmire ἐφίεμαι *M. + gen.*
- vagyon** ἡ οὐσία, -ας
- **vajon** εἰ *ksz.*
- vak** τυφλός 3
- vakmerő** θρασύς, -εῖα, -ύ
- val, -vel** σύν *praep. dat.*; μετά *praep. gen.*
- valahányszor** ὅταν *ksz. (+ coni.)*
- valaki, valami** τις, τὶ *sim.*
- valamelyik a kettő közül** δυοῖν ὁ/ἡ/τὸ
ἕτερος 3
- valami** τι *sim.*
- valamiféle** τις, τὶ *sim.*
- **válaszol** ἀποκρίνομαι *M.*

- választ** αἰρέομαι *M.*, akit aminek: 2 *acc.*;
amire πρὸς + acc.
- válik** (vmilyenné) γίγνομαι *M.*
- **vállalkozik** ὑποδύομαι *M.* (2. *ao.*
ὑπέδυν), *amire: acc.*
- valóban** ὄντως *adv.*
- van** εἰμί; távol van vmitől ἀπέχω + *gen.*;
διέχω + gen.
- van neki** ἔχω
- város** ἡ πόλις, -εως
- **vásárolni** πρίασθαι
- **véget vet** vminek τέλος ἐπιτίθημι + *dat.*
- **végre** τέλος *adv.*
- végül** (= dolgavégeztével) τελευτῶν *pt.*
- **vegyít** vmivel κεράννυμι + *dat.*
- **vél** (= gondol) φημί; οἶομαι *M.*
- **vele lévő** οἱ σύν αὐτῷ ὄντες
- **vele megy** συνέπομαι *M. + dat.*
- **véleménye** δέδοκται μοι
- vén** (*subst.*) ὁ πρεσβύτερος, -ου
- vendégbarát** ὁ ξένος, -ου
- vereséget szenved** (= legyőzik) νικάομαι *P.*
- verseny** ὁ ἀγών, -ῶνος
- **vesz** (maga mellé) λαμβάνω
- vesz** (= tekint vhog) νομίζω
- veszély** ὁ κίνδυνος, -ου; fenyegető veszély
ὁ ὑπάρχων pt. κίνδυνος (-ου); ὁ
κίνδυνος (-ου) ἐπικρεμασθεὶς pt.
- vétkezik** ἀμαρτάνω; ἀδικέω
- **vezényel** παραγγέλλω; fegyenverre vezényel
παραγγέλλω εἰς τὰ ὅπλα
- vezér** (= hadvezér) ὁ στρατηγός, -οῦ;
(= vezető) ὁ ἡγεμών, -όνος
- **vezérség** ἡ ἡγεμονία, -ας
- vezet** ἄγω; (út) φέρω
- **vezető** ὁ ἡγεμών, -όνος
- **vidék** ἡ χώρα, -ας
- **vihar** ὁ χειμῶν, -ῶνος
- **világos** δηλός 3
- világosság** τὸ φῶς, φωτός
- visz** φέρω
- **viszálykodik** ἐρίζω
- viszont** δέ *ksz.*
- visszaél** vmivel παραχράομαι *M. + dat.*

visszatart κωλύω

visszatér επανέρχομαι *M.*; επάνειμι

(< ιέναι); άπειμι (< ιέναι)

visszavonul αναχωρέω; ύποχωρέω

vitéz (*adi.*) άνδρεΐος 3

vitéz (*subst.*) (lovas) ό ίππότης, -ου

ο **vitézség** ή άνδρεία, -ας

víz τὸ ύδωρ, ύδατος

vonul αποβαίνω; πορεύομαι *P.*; τήν πορείαν

ποιέομαι *M.*; έξελαύνω

X

Xenophón ό Ξενοφών, -ώντος

Z

zajlik (= történik, van) γίγνομαι *M.*

zaklat vkit κακώς ποιέω + *acc.*

ο **zavarban van** έν άπορία είμί

Zeus ό Ζεύς, *gen.* Διός

Zs

zsákmány ή άγγρα, -ας; ή λεία, -ας

ο **zsold** ό μισθός, -οϋ

ο **zsoldos** ό ξένος, -ου

MEGOLDÁSOK

NÉVSZÓRAGOZÁSOK

I. Magánhangzó-tőnű névszóragozások (MVM 38–46. §)

1. μῦθον; μύθου; δοῦλον; δούλων; ξείνον; ξείνω; βαίνετε; σώματα; θεόν; θεῶν; κακῶς; ἀγαθήν; ἀγαθαῖς; τοῦτον; εἰς Δῆλον; βαῖνε; ἀγγέλου; ἀνθρώπων; θάλασσαν; θαλάσσης; πολίτας; πολιτῶν. 2. Μούσης προφήτης ἐστὶν ὁ ποιητής. Μούσης προφηταὶ εἰσιν οἱ ποιηταί. Μουσῶν προφηταὶ εἰσιν οἱ ποιηταί. 3. Οἱ νομοθέται νόμων ποιηταὶ εἰσιν. Οἱ νομοθέται νόμου ποιηταὶ εἰσιν. Ὁ νομοθέτης νόμου ποιητής ἐστίν. 4. Ὁ κυβερνήτης κελεύει τὰ τοῖς ναύταις συμφέροντα / τὰ τῷ ναύτῃ συμφέροντα. 5. δεσπότης / δεσποτῶν. 6. νεανία. 7. νεανία / νεανίαις. 8. δέσποτα; Ὀνήσιμε. 9. Καλλία; ἀδελφε. 10. Εὐριπίδης; Ἀναξαγόρα. 11. Ἀναξαγόρου; Ἀναξαγόραν; Εὐριπίδην. 12. Πέρσου. 13. Πέρσαι; νεανίας. 14. Εὐχὴν δικαίαν / Εὐχῆς δικαίας / Εὐχὰς δικαίας / Εὐχῶν δικαίων. 15. Οἱ θεοὶ λέγονται εὐχῆς δικαίας, εὐχῶν δικαίων (εὐχὴν δικαίαν, εὐχὰς δικαίας) ἀκούειν. 16. νόον / νοῦν; Νόον / Νοῦν. 17. πλόος / πλοῦς; Καλοὶ πλόοι / πλοῖ. 18. περίπλουν. 19. γῆς ὅστέα / ὅσῃ. 20. Ἀθηνᾶν. 21. Ἀθηνᾶ. 22. Ἀθηνᾶς. 23. μὲν; κύριε; μὲν. 24. Ἑρμῆν; ψυχὰς. 25. Ἑρμοῦ. 26. Χρύσειον / Χρυσοῦν; ἀργύρεον / ἀργυροῦν; χάλκεον / χαλκοῦν; σιδήρεον / σιδηροῦν. 27. σιδήρεα / σιδηρᾶ; χάλκεα / χαλκῆ; αἱ δὲ ὁδοὶ χάλκεαι / χαλκῆ. 28. χάλκεος / χαλκοῦς. 29. Οἱ μάγοι τὰ χαλκᾶ χρυσᾶ ποιοῦσιν. 30. Αἰσχύλος λέγει, ὅτι ἀπλὴ ὁδὸς εἰς Ἄιδου φέρει καὶ ἀπλοὶ εἰσιν τῆς ἀληθείας λόγοι. 31. Τίς οὕτως ἄνους ἐστίν, ὃς μὴ στέργει εἰρήνην; 32. Εὖνοι ἡμῖν αἶδε αἱ παρθέναι. 33. Τῷ εὖνῳ πιστεύετε. 34. Σύμμαχόν με ἔχετε εὖνουν ὑμῖν. 35. Ὁ ὅμοιος τῷ ὁμοίῳ εὖνους ἐστίν. 36. Ἄνους ἐστίν, ὃς μακάριον τὸν πλούσιον λέγει. 37. Ἡ εὖνοια ἀρχὴ φιλίας· οἱ μὲν γὰρ φίλοι πάντες εὖνοι, οἱ δ' εὖνοι οὐ πάντες φίλοι. 38. νοῦν; ἀπλοῦν. 39. λεών; νεῶ. 40. νεών. 41. νεώ; Πρὸ τῶν νεῶν βωμοὶ εἰσιν. 42. Τυνδάρει; Μενέλεω. 43. Μενέλεων, Μενέλαον. 44. Μενέλεω. 45. ἴλεω. 46. ἴλεω. 47. Πάντες οἱ λαγῶ δειλοὶ εἰσιν. 48. Τῶν λαγῶν δειλότεροι οἱ Φρύγες. 49. Εἰς ἱατρὸς πολλοῖς ἰδιώταις ἱκανός. 50. Οἱ δοῦλοι τοῖς δεσπότηταις, οἱ φαῦλοι ταῖς ἡδοναῖς δουλεύουσιν. 51. Τὸν Σοφοκλέα λέγουσιν μαθητὴν τοῦ Αἰσχύλου τοῦ ποιητοῦ εἶναι. 52. Θαυμάζομεν τὸν σοφὸν κριτὴν. 53. Οὐχ ἱκανοὶ ἐσμεν, ὅπως τοῖς τῶν Περσῶν τοξόταις μαχώμεθα. 54. δέσποτα; δεσπότη. 55. βουλευταί. 56. μαθητῶν. 57. Περσῶν. 58. δυνάστας; ὑπηρέτας; δυναστῶν; δυνάσται. 59. ποιηταί. 60. Πέρσας. 61. Περσῶν; στρατιῶται; ὀπλίτας. 62. πολίτου; πολῖται. 63. Σπαρτιατῶν. 64. νεανία. 65. σταρτιῶται; στρατιῶται.

II. Zárhangzós tövű névszóragozás (MVM 48–50. §)

1. Ἀνθρώπων ἕκαστος δύο πήρας φέρει, τὴν μὲν ἔμπροσθεν, τὴν δὲ ὀπίσθεν, γέμει δὲ κακῶν ἑκατέρα· ἀλλ' ἡ μὲν ἔμπροσθεν ἀλλοτρίων, ἡ δὲ ὀπίσθεν ἰδίων. Διὰ τοῦτο οἱ ἄνθρωποι τὰς μὲν ἰδίας νόσους οὐ γινώσκουσιν, τὰς δὲ ἀλλοτρίας ἀκριβῶς δικάζουσιν. 2. Γλαῦκα; γλαῦκες; Γλαῦκας Ἀθήναζε. 3. κόρακι; Κόρακες κόραξι φίλοι. 4. κόρακας. 5. κόρακος; Κακῶν κοράκων κακὰ ψά· τουτέστι· οἷοι οἱ πατέρες, τοιοῦτοι καὶ οἱ υἱοί. 6. τέττιγι; μύρμηκι; Τέττιγες μὲν τέττιξι φίλοι, μύρμηξι δὲ μύρμηκες. 7. μύρμηκι; Ἔνεστι καὶ μύρμηξι χολή. 8. αἰγί; Αἶγες αἰγί φίλοι. 9. Φυλάσσουσι μὲν οἱ φύλακες, κηρύσσουσι δὲ οἱ κήρυκες. 10. σάλπιγγος; Ὅνοι λυρῶν ἤκουσαν καὶ σαλπίγγων ἕες. 11. ὄνυχος; Ἐξ ὀνύχων λέοντας. 12. Ἄραβι; Ἄραβες Ἄραψιν οὐ πιστεύουσιν. 13. Ἔστι μῦθος, ὥς φύλακες χρυσοῦ εἰσιν οἱ μύρμηκες οἱ Ἰνδικοί. / Φύλακας χρυσοῦ εἶναι τοὺς Ἰνδικούς μύρμηκας λέγουσι. 14. Κήρυξ; Ἑρμῆ; Αἰσχύλος τὸν Ἑρμῆν κήρυκα τῶν θεῶν λέγει. 15. Οἰδίπους ἔλυσε τῆς Σφιγγὸς τὸ αἰνίγμα· ἡ δὲ Σφιγξ αὐτὴ ἐαυτὴν ἀπέκτεινεν. 16. Ἦρα τοῖς Θηβαίοις Σφίγγα ἔπεμψεν. 17. Αἱ Σφίγγες ὄνυξι τὴν ἄγρην φέρουσιν. 18. Γυνὴ γυναικὶ σύμμαχος. 19. Κακοδαίμων ὅστις γαμεῖ γυναῖκα. 20. Οἱ Νομάδες τῶν Λιβύων οὐ ταῖς ἡμέραις, ἀλλὰ ταῖς νυξὶν ἀριθμοῦσι τὸν χρόνον. 21. κήρυκες. 22. μνᾶς; κόλακι. 23. τρίχες. 24. θριξίν. 25. τριχός. 26. γυναικός. 27. γυναῖκες; δημόται. 28. παιδί. 29. παῖδες. 30. παῖ. 31. Ὡς ποὺς ποδὶ συνεργός, οὕτως ἀνθρώπῳ ἄνθρωπος. 32. Τὰ πρὸ ποδῶν / παρὰ πόδας / ἐν ποσὶν ὄρα. 33. Κλεπτῶν γὰρ ἡ νύξ, τῆς δ' ἀληθείας τὸ φῶς (φάος). 34. Ἐν τῷ φωτὶ περιπατῶμεν. 35. Χάριν ἔχω τῷ θεῷ τῷ δεδωκότι τὰγαθὰ. Χάριν ἔχομεν τοῖς θεοῖς τοῖς δεδωκόσι τὰγαθὰ. 36. Ὅρᾶς τιν' ὄρνιν; Μὰ τὸν Ἀπόλλω, γῶ μὲν οὐ. 37. Ἄνδρὸς πένητος οὐκ ἔστι φίλος. 38. Πάντων χρημάτων μέτρον ἄνθρωπος. 39. Ὁφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος (χεῖρα ἀντὶ χειρός, πόδα ἀντὶ ποδός). 40. μεσότητι. 41. πένησι. 42. σώμασιν. 43. Περί ὧτων. 44. οὖς. 45. ὦτα. 46. ὦσιν. 47. Περί γερόντων. 48. Δὺς παῖδες οἱ γέροντες. 49. γέροντι. 50. γέροντι; παιδί; γυναικί. 51. λέουσιν. 52. Περί ἐλεφάντων. 53. Ἐλέφαντα. 54. Ἐλέφαντος; ἐλέφαντι. 55. Πόσους ἔχεις ὀδόντας, τρεῖς ἢ τέτταρας; 56. Οἱ πλούσιοι τὸ χρυσίον ὀδοῦσι καὶ ὄνυξι φυλάττουσιν. 57. πάντων; πάντα; πᾶν; πᾶν.

III. Folyékony mássalhangzós névszóragozás (MVM 51–52. §)

1. Ἑλληνες; ἡγεμόνα; Ἀπόλλωνα. 2. Ἑλλησι; ῥήτορες; ἀγῶνες; ἀγώνων. 3. χιτῶνας; αὐχένι; βραχίονι. 4. ἀηδόνων; χελιδόνων. 5. ἕνα. 6. δαίμονες; μέλανας; χειμῶνας; μαρτύρων; ἄλα. 7. δαίμοσι; μάρτυσι; μέλανος; δαίμονες; Ἀπολλων; σωτήρες. 8. μνήμονες; δελφίνα; ἄλός. 9. σωτήρσιν. 10. λιμένα. 11. Ὡς λύκοι ἄρνα φιλοῦσιν. 12. Ἑλλην εἰμί, οὐ βάρβαρος. 13. Ἑλληνες σοφίαν ζητοῦσιν. 14. Μόνον τὸν καλὸν καὶ ἀγαθὸν εὐδαίμονα εἶναι φημι. 15. Ἀνδρῶν ἀπίστων ὅρκον εἰς ὕδωρ γράφε.

16. Ὡ παῖδες, αἰ μνήμονες ἔστε τῶν πατέρων καὶ τῶν μητέρων καὶ χάριν αὐτοῖς ἔχετε. 17. Ἀγαθοὶ παῖδες οὐποτε ἀμνήμονες εἰσι τῶν εὐεργεσιῶν, ἀλλὰ καὶ ἄνδρες ὄντες οὐδένα μᾶλλον στέργουσι καὶ ἐν μείζοσι τιμαῖς ἔχουσι, ἢ τοὺς πατέρας καὶ τὰς μητέρας. 18. Γνώμη δὲ κρείσσων ἐστὶν ἢ ῥώμη χερῶν. 19. δαιμονίων. 20. Οἱ Πέρσαι ἔχουσι μείζον στρατεύμα ἢ οἱ Ἕλληνες. 21. Μείζω δῶρα ἐμοὶ ἢ τῷ ἀδελφῷ ἔδωκεν. 22. Ἔδοσαν πλείω χρήματα τοῖς ναύταις ἢ τοῖς σαρτιώταις. 23. Τὸ κελεύειν πολλῷ ἐστὶ ῥᾶον τοῦ πείθεσθαι [ἢ τὸ πείθεσθαι]. 24. Οἱ Ἀθηναῖοι πολλῷ δυνατώτεροι ἦσαν κατὰ θάλασσαν ἢ κατὰ γῆν. 25. Αἱ νῆσοι πλείω χρήματα ἢ ναῦς ἔπεμψαν. 26. Οἱ ἐν τῇ Σπάρτῃ ἄνδρες οὐκ ἦσαν ἀνδρείότεροι ἢ αἱ γυναῖκες [τῶν γυναικῶν]. 27. Αἱ νῆες καλλίους ἦσαν ἢ αἱ νῦν [τῶν νῦν]. 28. Ἡμεῖς πλείω ἄθλα φερόμεθα ἐν τοῖς ἀγῶσιν ἢ οἱ Θηβαῖοι. 29. Φιλοῦμεν τὴν ἐλευθερίαν οὐδὲν ἡσσον ἢ τὸν βίον. 30. Οἱ Ἀθηναῖοι μείζω δύναμιν εἶχον ἢ οἱ Λακεδαιμόνιοι. 31. Ἡ δευτέρα ναῦς θᾶσσον ἔπλευσεν ἢ ἡ πρώτη. 32. Καλλίω οἰκίαν σὺ ἔχεις ἢ ἐγώ. 33. Οὐδὲν ἐφίλει μᾶλλον ἢ τὸ κλέος. 34. Ὁ Ξενοφὼν πλείους βίβλους ἔγραψεν ἢ ὁ Θουκυδίδης. 35. Ῥᾶν ἐστὶ [τὸ] εὖ γράφειν ἢ [τὸ] εὖ λέγειν. 36. Εὐριπίδης οὐ βελτίων Σωκράτους. Σωκράτης γὰρ βελτίων πάντων. 37. Ἐπὶ μὲν εἰρήνης ὁ γεωργὸς ἀμείνων τοῦ στρατιώτου. Ἐπὶ μὲν εἰρήνης οἱ γεωργοὶ ἀμείνονες τῶν στρατιωτῶν. Ἐπὶ δὲ πολέμου ὁ στρατιώτης ἀμείνων τοῦ γεωργοῦ. Ἐπὶ δὲ πολέμου οἱ στρατιῶται ἀμείνονες τῶν γεωργῶν. 38. Οὐκ ἔστιν οὐδὲν κάκιον τῆς γυναικὸς κακῆς. Οὐκ ἔστιν οὐδὲν κάκιον τῶν γυναικῶν κακῶν. Καὶ οὐδὲν κάλλιον γυναικὸς καλῆς. Καὶ οὐδὲν κάλλιον γυναικῶν καλῶν. Πάντων γὰρ τῶν ἐπὶ γῆς αἱ γυναῖκες κακίσται τε καὶ καλλίσται. 39. Ἡ γυνὴ οὐ κρείττων τοῦ ἀνδρός. Αἱ γυναῖκες οὐ κρείττονες τῶν ἀνδρῶν. 40. Σύμβουλος οὐδεὶς ἐστὶ βελτίων τοῦ χρόνου. Ὁ γὰρ χρόνος βελτίων τῶν συμβούλων. 41. Οὐποτε εἶδον δένδρον κάλλιον τοῦ πρὸ τοῦ οἴκου. Οὐποτε εἶδον δένδρα καλλίονα τῶν πρὸ τοῦ οἴκου. 42. καλὸς ὁ παῖς, καλλίονες δ' οἱ ἄνδρες. οἱ ἄνδρες καλλίονες τοῦ παιδός. 43. ἀγαθὸς ὁ γεωργός, ἀμείνων δ' ὁ σαρτιώτης. ὁ σαρτιώτης ἀμείνων τοῦ γεωργοῦ. 44. ἀγαθὸν τὸ λέγειν, βελτίων δ' ἡ σιγὴ. ἡ σιγὴ βελτίων τοῦ λέγειν. 45. κακὸς ὁ δεσπότης, κακίων δ' ἡ δέσποινα. ἡ δέσποινα κακίων τοῦ δεσπότη. 46. ἀγαθὸς σύμβουλος ὁ χρόνος, ἀμείνων δ' ὁ ἱατρός. ὁ ἱατρός ἀμείνων σύμβουλος τοῦ χρόνου.

IV. ς- és félhangzós tövek (MVM 53–56. §)

1. ἀνὴρ Σύρος τὸ γένος. 2. Οὐδὲν δίκαιόν ἐστιν ἐν τῷ νῦν γένει. 3. Gyermekem, mily szó szökkent ki fogad kerítésén. 4. Egymáshoz hosszan szóltak szárnyas szavakkal. 5. A háború vége a kezekben van, a szavaké a tanácsban. 6. Αἱ Μοῦσαι ἐν τῷ Κάδμου γάμῳ καλὸν ἦδον μέλος. 7. Ἐπὼν ποιητῆς ἀριστος Ὅμηρος, ἐν μέλεσι δὲ πρώτη Σαπφώ. 8. Ἀπλᾶ γάρ ἐστι τῆς ἀληθείας ἔπη. 9. A barbár népeknek nincs részük a szabadságban. 10. Ἐλευθερον ἀδύνατον εἶναι τὸν πάθει δουλεύοντα. 11. Hérakleitos: „a jellem az ember belső hangja”. 12. Τὸ ἦθος ἔθος

ἐστὶ πολυχρόνιον. 13. Φθείρουν ἡθὴ χρησθ' ὁμιλίας κακαί. 14. Καὶ τοῖς ἦθεσι καὶ τοῖς σώμασι διαφέρουσι τῶν Ἑλλήνων οἱ βάρβαροι. 15. Ἡρακλείδων; Ἡρακλέους; Ἡρακλίδαι; Ἡρακλέους. 16. Σωκράτης; Σωκράτης; Σώκρατες; Σωκράτους; Ἀντισθένης; Σωκράτης; Ἀντισθένης. 17. γένους; Περικλέα; Περικλῆ; Σοφοκλέα; Σοφοκλείς. 18. γήρως; γήραι. 19. γέρα. 20. ψευδεῖς. 21. Εὐγενῆς ἐξ εὐγενῶν / Εὐγενεῖς ἐξ εὐγενῶν. 22. Nemes a nemessel érintkezzen. 23. Πατέρων ἀπ' εὐγενῶν τέκνα εὐγενῆ. 24. Καίπερ πένης ὦν οὗτοι τό γ' ἦθος δυσγενὲς ἔχω. 25. A szerencsétlen embert még a birka is megharapja. 26. Az elökelőt szerencsésnek mondjuk. 27. ὑγιᾶ. 28. εὐκλεέστερος. 29. ὑγιές. 30. ὑγιεῖς. 31. αὐτάρκη. 32. συγγενεῖς. 33. Ὡς ἰχθύς ἄφωνος εἶ. / Ἰχθύος ἄφωνότερος εἶ. 34. ἰχθύσι; Sem a halaktól hangot, sem a műveletlenektől kiválóságot nem kell várni. 35. Ἰχθὺν εἰς Ἑλλήσποντον. 36. Οὐκ εἰσὶν ἡμῖν πλεῖον ἢ ἄρτοι πέντε καὶ ἰχθύες δύο. 37. Ἐλέφας μὴ οὐ διώκει. 38. Βραχὺς ὁ βίος, ἡ δὲ τέχνη μακρά. 39. Γλυκὺς ἀπείροις πόλεμος. 40. Γλυκεῖα μήτηρ, τί με θέλεις ποιεῖν; 41. βραχεῖα. 42. γλυκεῖς. 43. Ταχεῖς; ἰσχύος; βραδέσι; ἰσχύ. 44. Σώκρατες; ἡδέος. 45. πάθη; Ἐρινὺς. 46. Ἑρμῇ; παῖδες Ἐρινύες. 47. πόλεως; πόλεσιν; μέρη; πόλεις. 48. πόλεων. 49. Ἀνὴρ γὰρ ἄνδρα καὶ πόλις σφῆζι πόλιν. 50. A férfinak koronája / győzelmi koszorúja a gyermekei, a városnak pedig bástyái. 51. Ὡς καλλίστη πόλις πασῶν / Ὡς λαμπροτάτη πασῶν πόλεων, Ἀθῆναι. 52. Φύσιν. 53. Οἱ στρατιῶται ἀπέθανον τοῖς βέλεσι. 54. Οἱ πολῖται ἐδίδοσαν πολλὰ δῶρα τῷ βασιλεῖ. 55. Αἱ νῆες αἰεῖ ἔφερον τὰ σῖτα εἰς τὸν λιμένα. 56. Ἐπεὶ τὸ στράτευμα ἐνίκηθη ἡ πόλις ἡρέθη. 57. Ἐπεὶ αἱ νῆες ἐπλευσαν εἰς τὸν λιμένα ἀσφαλεῖς ἦσαν. 58. Αἰεὶ ἐτιμῶμεν τοὺς εὐ λέγοντας. 59. Οἱ Ἕλληνες πολλάκις ἐνίκων τοὺς Πέρσας. 60. Ὁ Κῦρος ἀπέθανεν ὑπὸ τῶν τοῦ ἀδελφοῦ στρατιωτῶν. 61. Οἱ πολέμοι διέφθειραν τὸ τῶν Ἀθηναίων στράτευμα. 62. Οἱ πάλαι ἐτίμων τοὺς ἀνδρείους. 63. Ἐπεὶ ὁ στρατηγὸς ἀφίκετο ἀπέθανε. 64. Ἐπεὶ οἱ στρατιῶται ἀφίκοντο ἐνέμον ἐν τῇ πόλει. 65. Ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυνὴ ἀποτεθνήκασιν.

V. Kettős magánhangzós, oj-, ωF-töví főnevek és az adiectivum verbale (MVM 57–58. és 78. §)

1. A háború mindennek királya, és mindennek atyja. Πόλεμοι πάντων βασιλεῖς, πάντων δὲ πατέρες. 2. Τὸν βασιλέα φιλάνθρωπον εἶναι δεῖ καὶ φιλόπολις. Τοὺς βασιλέας φιλάνθρωπους εἶναι δεῖ καὶ φιλοπόλιδας. 3. Kyrós azt mondta, hogy a jó királynak és a jó páasztornak hasonlók a cselekedetei. Κῦρος ἔλεγε παραπλήσια ἔργα εἶναι βασιλέων ἀγαθῶν καὶ νομέων ἀγαθῶν. 4. Ἐκ δὲ Διὸς βασιλῆς. Ἐκ δὲ Διὸς βασιλεύς. 5. Καὶ ἐν Σπάρτῃ νόμος ἐστὶ τοὺς βασιλέας θύειν ὑπὲρ τῆς πόλεως. Καὶ ἐν Σπάρτῃ νόμος ἐστὶ τὸν βασιλέα θύειν ὑπὲρ τῆς πόλεως. 6. Θαλῆς, ὡς λέγουσιν οἱ, εἰς Αἴγυπτον ἔλθων τοῖς ἱερεῦσι συνῆν. 7. Καὶ Πυθαγόρας πολλὰ παρὰ τῶν ἐκεῖ ἱερέων μαθεῖν λέγεται. Καὶ Πυθαγόρας πολλὰ παρὰ τοῦ ἐκεῖ ἱερέως μαθεῖν λέγεται.

8. Αἰδ' εἰς' Ἀθῆναι, Θησέως ἡ πρὶν πόλις· – αἰδ' εἰς' Ἀδριανοῦ καὶ οὐχὶ Θησέως πόλις. 9. Χαῖρε, ὦ πρέσβυ. Χαίρετε, πρέσβεις. 10. Αἰσχρὸν νέα γυναικὶ πρεσβύτης (ἀνὴρ). Αἰσχρὸν νέαις γυναιξὶ πρέσβεις ἄνδρες. 11. ἀλιεῖς; ἀλιεῖς. 12. βασιλεῦσι(ν); Δία. 13. ἄστεα. 14. ἥρωες. 15. ἄστεσι. 16. πῆχεων. 17. πατέρα; πρέσβυν. 18. πρέσβεις. 19. πρέσβεις; βασιλέως; πρέσβεσιν. 20. ναῦς; νεῶν; ναυσίν; νεώς; νῆες; νηί; νεώς; νηί; ναῦν. 21. Ἡροδότου Ἀλικαρνασσεὺς ἱστορίας ἀπόδεξις ἦδε... 22. Ἡ ἅμαξα τὸν βοῦν ἔλκει. 23. κυνί; βοί; υἱ. 24. Βοῶν; ὦτα; βουσί; κυσί; βόες. 25. Σαπφοῦς. 26. Τὴν Πειθῶ Ἀφροδίτης εἶναι θυγατέρα ἡ Σαπφῶ λέγει. 27. Πειθοί. 28. πειθοῦς. 29. πειθοί; ἀποδείξει; δυνάμεως; δυνάμει. 30. Θέλω τι εἰπεῖν, ἀλλὰ με κωλύει αἰδώς. 31. γένει; Ἑρμῆν; αἰδῶ; πόλεων; Δία; αἰδῶ; αἰδῶ; πόλεις; αἰδοῦς; πόλεως. 32. Περὶ θεῶν εἰρηκας καὶ περὶ δαιμόνων· ὁ δὲ ἥρωες τί ἂν εἴη; ἡμίθεους ἂν τις λέγοι τοὺς ἥρωας· εὐχόμεθα γοῦν καὶ ἥρωσι καὶ ἥρώων παισίν. 33. υἱεῖς (υἱεῖς) / υἱοί. 34. βοός. 35. νηί. 36. ἔτεσι; ἀλώσεως; ἥρωα; πειθοί; ἥρωι; ἥρώων; ἥρωος; Ἀργοῖ; ἥρωες; Ἀργοῦς. 37. Οὐ παραδοτέον ἐστὶν ἡμῖν τοὺς συμμάχους τοῖς Ἀθηναίοις. 38. Τοῖς στρατιώταις εἴπε μὴ ὀλιγωρητέον εἶναι τῶν πολεμίων. 39. Μεταδοτέον ἐστὶ τῆς λείας τοῖς συμμάχοις. 40. Ἐκδοτέα ἦν αὐτῷ ἡ θυγάτηρ ἀνδρὶ πένητι. 41. Πῶς οὐ τιμητέον ἐστὶ τοὺς ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀποθανόντας. 42. Οἱ λοχαγοὶ παρήγγειλαν βοηθητέον εἶναι τῷ στρατεύματι τοῖς συμμάχοις. 43. Τιμητέον ἐστὶν αἰ τοὺς πάλαι τοὺς ταύτην τὴν ἀρχὴν τοσαύτην οὔσαν ἡμῖν κεκτημένους. 44. Ὡς ξένῳ ποτὲ γενομένῳ ὥμην βοηθητέον εἶναι αὐτῷ. 45. Ἦιδεσαν δέον ἢ παραδοῦναι τὴν πόλιν ἢ ἀποθανεῖν. 46. Παρηγγέλθη δεῖν ἐπιέναι εὐθύς.

VI. Fokozás és adverbiumok (MVM 63–66. §)

1. Ἀνδρῶν ἀπάντων Σωκράτης σοφώτατος. 2. Καλῶς λέγεις, ὦ νεανία, ὁ δὲ πατὴρ σοφώτερον ἔλεγε, πάντων δὲ σοφώτατα ἡ μήτηρ. 3. Πῶς ἔχεις, φίλτατε; Ἰχθύος ἀφωνότερος εἶ. Πῶς πράττετε; Εὖ πράττομεν. 4. Εὖ πράττει ὁ νῦν ἱππεύς. 5. Κακῶς ἔχω διὰ τῶν γραμματικῶν μελετῶν. 6. Nemde tanítható az erény? Τοῦτο οὐκ ἔστι λέγειν ἀπλῶς οὕτως. 7. ἀπλούστατον. 8. πάντως. 9. Σπεῦδε βραδέως (*Lassan járj, tonább érsz!*). 10. Λέγε ἃ λέγεις ἐν βραχεῖ. 11. βραχυτάτων; βραχυτέροις. 12. ταχεῖαν; βραδεῖαν. 13. Ὁ πολὺς ὄλβος οὐκ ἀγαθὸν ἀνθρώπῳ. 14. Πολλοὶ κακοί, ὀλίγοι δ' ἀγαθοί. 15. Ἐξεστι ὑμῖν εὐδαίμοσι (εὐδαίμονας) γενέσθαι. Ἀληθέστατα λέγεις. 16. Ὅσῳ σωφρονέστερος εἶ, τοσοῦτ' καὶ εὐδαιμονέστερος. 17. Ὅσῳ μᾶλλον νίφει ὁ θεός, τοσοῦτ' μᾶλλον νιφετὸς καταφέρεται, καὶ ὅσῳ μᾶλλον νιφετὸς καταφέρεται, τοσοῦτ' μᾶλλον νιφίσκει. 18. καλῶς; πολλαί; μεγάλους; ταχύ; εὐπετῶς. 19. μέλαιν'. 20. μεγάλης; Μεγάλη. 21. Ὡς χαρίεν ἐστ' ἀνθρώπος ὅταν ἀνθρώπος ᾖ. 22. Ποῖ, ποῖ, ὦ χαρίεσσα γύναι; 23. Ταχέως, ταχέως φέρ' οἶνον, φέρε θάττον, ἔλθε ὡς τάχιστα. 24. Ἐλάττω πράττων ἐλάττω ἂν ἁμαρτάνοις. 25. Νέος ὢν ἀκούειν τῶν γεραιτέρων θέλε. 26. νεωτέρου. 27. παλαιότερον; βασιλικώτατος. 28. μᾶλλον φίλος (φίλτερος);

γενναιοτάτων. 29. εὐγενεστάτων; ἐντιμοτάτων; σοφώτεροι; σωφρονέστεροι; δεινότεροι. 30. ἀπλούστατον. 31. γλυκύτερον; φιλομαθέστατος; σπουδαιότατος. 32. βραχυτάτῳ; φίλτατος; δικαιοτάτος; ἐγκρατέστατος; πλουσιωτέροις; πενεστέροις. 33. Ἔργα λόγων χαλεπώτερα. 34. Πάντων ἀπιστότατον ἢ τύχη. 35. μεγάλου. 36. δικαίως; μέγιστον; ἄριστον; μείζω; καλλίω. 37. κράτιστος; φιλοπονώτατος; εὐφυέστατος; φιλοτιμώτατος. 38. ὑπέρτερον; ἔχθιον. 39. ἐλαχίστη; αἰσχιστον; χεῖρον; μείω. 40. ἀμείνων; θάττων; ἐσχάτοις; κρείττων. 41. Φθόνος κάκιστος καὶ ἀδικώτατος θεός. 42. Ἐσθλῶν κακίους ἐνίστε εὐτυχέστεροι. 43. Μέτρον ἐν πᾶσιν ἄριστον. 44. σοφῶς; ταχὺ; πιστότατον; ἐπιτηδείως; ἀπλούστατα. 45. χαλεπώτατα; ἀσχόλως.

VII. Névmások és számnevek (MVM 67–77. §)

1. Ἡ βασιλεία αὐτὴ ἐν τῷ στρατεύματι παρῆν. 2. Közvetlenül a tengeri ütközet után magát a hadvezér testvérét küldték tizedmagával Spártába. 3. A meredek hegyoldalak közvetlenül a folyó felett magasodtak. 4. A józanság és a mértéktelenség jellegzetességei éppen ellentétesek. 5. Οἱ μαθηταὶ οὐ τοῖς διδασκάλοις, ἀλλ' αὐτοὶ ἑαυτοῖς μανθάνουσιν. 6. Ὁδὸς ἄνω καὶ κάτω μία καὶ αὐτὴ (ἢ αὐτὴ). 7. Ποταμοῖς τοῖς αὐτοῖς ἐμβαίνομέν τε καὶ οὐκ ἐμβαίνομεν. 8. Αὐτὸς ἔφα. 9. Οἱ Ἀθηναῖοι εἰς τὰ Μηδικὰ αὐτοὶ πλείους ναῦς παρέσχοντο τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἀπάντων. 10. A valóban szép nem így szép, amúgy meg rút, és nem valamihez képest szép, máshoz képest pedig rút, hanem önmagában, maga magával mindig szép. 11. Εἰ δύο λέγουσιν (λέγετον) τὸ αὐτὸ οὐ βεβαίως τὸ αὐτὸ ἐστίν. 12. Σωκράτης, ὃς Εὐριπίδου σοφώτερος, φιλόσοφος ἐστίν. Σωκράτης φιλόσοφος ὢν Εὐριπίδου σοφώτερός ἐστιν. Σωκράτης Εὐριπίδου σοφώτερος ὢν φιλόσοφος ἐστίν. 13. Τοὺς νόμους, οἱ ψυχὴ τῆς πολιτείας εἰσίν, Σόλων τοῖς Ἀθηναίοις δίδωσι. Οἱ νόμοι, οὓς Σόλων τοῖς Ἀθηναίοις δίδωσι, ψυχὴ τῆς πολιτείας εἰσίν. Οἱ νόμοι οἱ διὰ Σόλωνος τοῖς Ἀθηναίοις διδόμενοι ψυχὴ τῆς πολιτείας εἰσίν. 14. Ὁ ἄνθρωπος, ὃς πάντα τὰ ἐπὶ γῆς ὀρᾷ, πάντων μέτρον ἐστίν. Ὁ ἄνθρωπος ὁ πάντα τὰ ἐπὶ γῆς ὀρῶν πάντων μέτρον ἐστίν. Ὁ ἄνθρωπος, ὃς πάντων μέτρον ἐστίν, πάντα τὰ ἐπὶ γῆς ὀρᾷ. Ὁ ἄνθρωπος ὁ πάντων μέτρον ὢν πάντα τὰ ἐπὶ γῆς ὀρᾷ. 15. Ὁ χρόνος, ὃς πάντα εἰς τὸ φῶς ἄγει, πάντα ἐκκαλύπτει. Ὁ χρόνος ὁ πάντα εἰς τὸ φῶς ἄγων πάντα ἐκκαλύπτει. Ὁ χρόνος, ὃς πάντα ἐκκαλύπτει, πάντα εἰς τὸ φῶς ἄγει. Ὁ χρόνος ὁ πάντα ἐκκαλύπτων πάντα εἰς τὸ φῶς ἄγει. 16. Ὁ ἄνθρωπος, ὃς οὐκ ἔχει κακά, οὐ γαμεῖ. Ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔχων κακά οὐ γαμεῖ. Ὁ ἄνθρωπος, ὃς οὐ γαμεῖ, οὐκ ἔχει κακά. 17. Ὁ νέος, ὃν φιλοῦσιν οἱ θεοί, ἀποθνήσκει. Ὁ νέος ὁ φιλούμενος ὑπὸ τῶν θεῶν ἀποθνήσκει. Τὸν νέον, ὃς ἀποθνήσκει, φιλοῦσιν οἱ θεοί. Τὸν νέον τὸν ἀποθνήσκοντα φιλοῦσιν οἱ θεοί. 18. Ἡ πόλις, ἥς δίκαιοι οἱ πολῖται, βέβαια ἐστίν. Ἡ πόλις ἡ δικαίους πολίτας ἔχουσα βέβαια ἐστίν. Ἡ πόλις, ἥ βέβαια ἐστίν, δικαίους πολίτας ἔχει. Ἡ πόλις ἡ βέβαια οὕσα δικαίους

πολίτας ἔχει. 19. Ὁ πλοῦτος, ὃν οἱ θεοὶ διδόασιν τῷ δικαίῳ, βέβαιός ἐστιν. Ὁ πλοῦτος ὁ ὑπὸ τῶν θεῶν διδόμενος τῷ δικαίῳ βέβαιός ἐστιν. Τὸν πλοῦτον, ὃς βέβαιός ἐστιν, τῷ δικαίῳ διδόασιν οἱ θεοί. 20. Ὅρατε ἡμᾶς, οἱ πιστεύομεν. Ὅρατε ἡμᾶς πιστεύοντας. 21. Σύμβουλος οὐδεὶς ἐστὶ βελτίων χρόνου, ὃς πάντα ἐκκαλύπτει. Σύμβουλος οὐδεὶς ἐστὶ βελτίων τοῦ χρόνου τοῦ πάντα ἐκκαλύπτοντος. 22. Τοῦ διδασκάλου ἀκούουσιν οἱ μαθηταί, οἱ μανθάνουσιν. Τοῦ διδασκάλου ἀκούουσιν οἱ μαθηταί οἱ μανθάνοντες. 23. Ἡ πῆρα, ἥ γέμει ἀλλοτρίων κακῶν, ἐμπροσθέν ἐστιν. Ἡ πῆρα ἡ γέμουσα ἀλλοτρίων κακῶν ἐμπροσθέν ἐστιν. Ἡ πῆρα, ἥ ἐμπροσθέν ἐστιν, γέμει ἀλλοτρίων κακῶν. Ἡ πῆρα ἡ ἐμπροσθεν οὔσα γέμει ἀλλοτρίων κακῶν. 24. Τῷ τόξῳ, ὃ ἔργον θάνατος, ὄνομα βίος. Τῷ τόξῳ, ὃ ὄνομα βίος, ἔργον θάνατος. 25. Ποταμοῖς, ὧν ὕδατα ἐπιρρεῖ ἡμῖν ἕτερα καὶ ἕτερα, ἐμβαίνομέν τε καὶ οὐκ ἐμβαίνομεν. Ποταμοῖς τοῖς ἐτέροις καὶ ἐτέροις ὕδατοῖς ἡμῖν ἐπιρρέουσιν ἐμβαίνομέν τε καὶ οὐκ ἐμβαίνομεν. Ποταμῶν, οἷς ἐμβαίνομέν τε καὶ οὐκ ἐμβαίνομεν, ὕδατα ἐπιρρεῖ ἡμῖν ἕτερα καὶ ἕτερα. 26. Σωκράτης αἰεὶ λέγει τὸ ἀληθές, οὐ οὐκ ἔστιν οὐδὲν κάλλιον. Σωκράτης αἰεὶ λέγει τὸ ἀληθές τὸ κάλλιστον. 27. Θεοῦ χωρὶς, ὃς τοὺς μὲν δούλους ποιεῖ, τοὺς δὲ ἐλευθέρους, οὐδεὶς εὐτυχεῖ βροτῶν. Θεοῦ χωρὶς τοὺς μὲν δούλους ποιοῦντος, τοὺς δὲ ἐλευθέρους, οὐδεὶς εὐτυχεῖ βροτῶν. 28. Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὃ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλαττα ὑπακούει. 29. Οὐκ ἔστιν οὐδὲν ὑπέρτερον Διός, ὃς ἐστιν αἰθὴρ καὶ οὐρανὸς καὶ γῆ. Οὐκ ἔστιν οὐδὲν ὑπέρτερον Διός αἰθέρος καὶ οὐρανοῦ καὶ γῆς ὄντος. 30. Ὁ ἀνὴρ τὴν γυναῖκα, ἥς οὐκ ἐρᾷ, ἀφίησι. Ὁ ἀνὴρ τῆς γυναῖκος, ἣν ἀφίησι, οὐκ ἐρᾷ. Ὁ ἀνὴρ γυναῖκος ἀφιεμένης οὐκ ἐρᾷ. 31. Μεταδίδου τοῖς ἄλλοις ὧν ἔχεις. 32. Kitartunk amellett, amiben megegyeztünk. 33. Κύρος προσῆλθε σὺν ἧ εἶχε δυνάμει. 34. Αὐτὸς ὁ στρατηγὸς οὐκ ἠθελεν ἐπιτίθεσθαι τούτῳ τῷ στρατεύματι. 35. Ἀγαθὸν μὲν τὸ ἀληθές, οἱ δὲ ἄνθρωποι οὐκ αἰεὶ φιλοῦσι τὰ ἀγαθὰ. 36. Οὗτοι οἱ δεσπότες ἔλυσαν τοὺς ἑαυτῶν δούλους. 37. Οἱ μὲν ἤδη ἀφιγμένοι ἦσαν οἱ δὲ ἀφωρμώντο. 38. Ὁ βασιλεὺς αὐτὸς ἀπήγγειλε ταῦτα πᾶσι τοῖς πολίταις. 39. Ἐδωκεν αὐτοῖς τὸν ἑαυτοῦ ἵππον. 40. Οὐκ ἠθελον δέχεσθαι τὸν ἵππον αὐτοῦ. 41. Οἱ Ἕλληνες τρεῖς ἐνίκησαν ἐν τῷ αὐτῷ πολέμῳ. 42. Οἱ Θηβαῖοι τὴν μὲν ἑαυτῶν πόλιν ἐσώσαντο, οὐδὲ ἠθελον μάχεσθαι ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος. 43. Αὐτοὶ αἰεὶ ἐβουλόμεθα ταῦτα δῶρα δέχεσθαι. 44. Ἀπῆλθομεν πάντες εἰς τοὺς ἡμετέρους οἴκους. 45. Οὐκ ἠθελον αὐτῷ δοῦναι τὸ ἐμὸν ξίφος. 46. Οἱ μὲν ἐν τῇ πόλει ἔμενον, οἱ δὲ ἐξῆσαν ἐπὶ τοὺς πολεμίους. 47. Αὐτοὶ ἐκόντες ἔδομεν τοῖς πένησι τὰ ἡμέτερα χρήματα. 48. Ἐκεῖνοι οἱ στρατιῶται ἄξιοί εἰσι τῆς μεγίστης τιμῆς. 49. Τὸ μὲν ξίφος τῷ στρατηγῷ ἔδωκεν τὸν δὲ ἵππον οὐκ ἠθελε δοῦναι. 50. Ταῦτα ἀπήγγειλα αὐτῷ τῷ βασιλεῖ. 51. Νομίζω τούτους τοὺς προδότας ἀξίους τῆς αὐτῆς ζημίας. 52. Ἐδωκεν αὐτοῖς τάς τε ναῦς καὶ τοὺς ναύτας. 53. Οἱ μὲν φιλοῦσι τὸν χρυσὸν μᾶλλον ἢ τὴν τιμὴν, οἱ δὲ νομίζουσι τοῦτο αἰσχρόν. 54. Ἐκὼν ἔδωκα πολλὰ χρήματα τούτοις τοῖς πένησι. 55. Τὸν μὲν υἱὸν οὐκ ἠθελε πέμπειν, δούλον δὲ ἐπέμψε. 56. Ἡμεῖς μὲν δώσομέν σοι τὸν ἡμέτερον χρυσόν, σὺ δὲ πέμψεις πρὸς ἡμᾶς τὸν σῖτον. 57. Ἐκεῖνα τὰ χρήματα αὐτὸς ἔλαβον παρὰ τοῦ ἐμοῦ πατρός. 58. Ἀκούσατε καὶ τόδε. Ταῦτα ἄκουσας ὁ ἄγγελος εἶπε τάδε.

59. Θεμιστοκλῆς ἐκεῖνος. 60. Πάντα τὰ ἐν τῇδε τῇ γῇ ὄντα δῶρον θεοῦ ἐστίν, δεῖ οὖν μὴ παραχρῆσθαι τούτοις τοῖς δώροις. 61. Θεὸς ἡμῶν πάντων πατήρ. 62. Ἄλλοις ἄλλα φίλα ἐστίν, ἡμᾶς μὲν τὰ ἡμέτερα εὐφραίνει, ὑμᾶς δὲ τὰ ὑμέτερα. 63. Ἐν ἐμοὶ καὶ σοὶ καὶ ἡμῖν πᾶσιν ἀθάνατος ψυχὴ ἐστίν. 64. Οὐδὲν οὕτως ἡμέτερόν ἐστιν, ὥς ἡμεῖς αὐτῶν. 65. Οὐκ ἐλάχιστόν ἐστιν σοφίας μέρος τὸ ἐαυτὸν γινώσκειν. 66. Νόμιζε τὰ ἐμὰ σὰ εἶναι. 67. Ὁ σοφὸς ἐν αὐτῷ περιφέρει τὴν οὐσίαν. 68. Ὁ φιλάργυρος οὐκ ἀπολαύει ὧν ἔχει ἀγαθῶν. 69. Οἱ φιλάργυροι οὐ χρῶνται οἷς κέκτηνται χρήμασιν. 70. Εὐρυβιάδης ἀπώχετο φεύγων αἷς εἶχεν ναυσίν. 71. Οὐδεὶς ὅστις οὐχ ἡδέως σύνεστιν οἷς μάλιστα φιλεῖ ἐταίροις. 72. Ναυμαχία παλαιτάτῃ ὧν ἴσμεν ἐγένετο Κορινθίων πρὸς Κερκυραίους. 73. Τὸν ἄνδρα μὴ μόνον κρῖνε ἐξ ὧν ποιεῖ, ἀλλὰ καὶ ἐξ ὧν βούλεται. 74. Οἱ ἀγαθοὶ ἐνοικοῦσιν τὰς τῶν μακάρων νήσους ἀντὶ τῶν δικαίων, ὧν παρὰ βίον ἥσκουν. 75. Οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἐξ οὗ τὴν κατὰ θάλατταν ἡγεμονίαν ἔσχον, οὐκετι ἐχρῶντο οἷς παρὰ τῶν προγόνων παρέλαβον νόμοις οὐδὲ διέμενον ἐν οἷς πρότερον εἶχον ἔθεσιν. 76. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐν τῇ Σικελίᾳ μνήμα ἔστησαν τροπῆς, ἧς οἱ Τυρρηνοὶ ἐποιήσαντο τοῦ πεζοῦ τῶν πολεμίων. 77. τοῦτο; ἐκεῖνου. 78. ὅδε. 79. ταῦτα. 80. ἐκεῖνον; ταῦτα. 81. ἀλλήλαις (ἐαυταῖς); ἀλλήλας (ἐαυτάς, σφᾶς αὐτάς). 82. ἀλλήλους (σφᾶς αὐτούς). 83. ἀλλήλους (ἡμᾶς αὐτούς); ἀλλήλοις (ἡμῖν αὐτοῖς). 84. ἐαυτοῖς; ἐαυτοῖς; ἄλλοις. 85. ἀλλήλοις; ἀλλήλων. 86. τοσοῦτον; ὅσον. 87. Τοσοῦτον; ὅσον. 88. Οἱ τῆς ψυχῆς ἀγῶνες τοσοῦτῳ κρείττους εἰσὶ τῶν τοῦ σώματος, ὅσῳ ἡ ψυχὴ κρείττων ἐστὶ τοῦ σώματος. 89. Τοιούτους ἡμᾶς δεῖ εἶναι περὶ τοὺς ἄλλους, οἷους ἀξιοῦμεν τοὺς ἄλλους περὶ ἡμᾶς εἶναι. 90. Ὡσπερ λέγεις φίλου παρόντος, οὕτω καὶ ἀπόντος αὐτοῦ φρόνει. 91. Παλαμήδης ἀποθανὼν ἀδίκως ὑπὸ τῶν θεῶν τοιαύτης τιμωρίας ἔτυχεν, οἷας οὐδεὶς ἄλλος. 92. Ὅπου νόμοι πλεῖστοί εἰσιν, ἐνταῦθα (ἐκεῖ) καὶ ἀδικίαι πλεῖσται εἶναι φιλοῦσιν. 93. Φίλτατε, δοκεῖς μοι λέγειν τι. Φίλτατε, δοκεῖς μοι οὐδὲν λέγειν. 94. Πόσοι τινές ἐστε; τέσσαρές τινες ἢ πέντε; 95. Πόθος τις. Πτωχός τις ἢ ἀλήτης. 96. Ἄλλῳ ἄλλο ἀρέσκει. 97. Περὶ τῶν αὐτῶν ἄλλοτε ἄλλως. 98. Ἄλλος ἄλλοθεν ἦλθεν. 99. Ἄλλος εἰς ἄλλο χρησιμώτερός ἐστιν. 100. Ὁ θεὸς πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις πόνους ἐπέταξεν ἄλλοις ἄλλους. 101. Κόνων ἄλλοτε ἄλλη ἀποβαίνων τὴν τῶν πολεμίων χώραν ἐδήλου. 102. Ἀντίβας τὸν ἕτερον ὀφθαλμὸν τυφλὸς ἦν. 103. Οὐδέτερον ἐπαινῶ οὔτε τὸν θρασὺν οὔτε τὸν ταπεινόν. 104. Πότερος δεσμὸς ἰσχυρότερός ἐστιν, ἀνάγκη ἢ ἐπιθυμία; 105. Ἡρακλῆς δύο ὁδοὺς ἰδὼν, τὴν μὲν ἡδονῆς, τὴν δ' ἀρετῆς, ἠπόρει, ὁποτέραν τραπέσθαι βέλτιον εἶη. 106. Ὁ δύο λαγῶς ἅμα διώκων οὐδέτερον ἂν καταλάβοι. 107. ἐκ μιᾶς πηγῆς, ἐκ τριῶν πηγῶν, ἐκ τεττάρων πηγῶν. 108. εἷς ποταμὸς ρεῖ, τρεῖς ποταμοὶ ρέουσι, τέτταρες ποταμοὶ ρέουσι. 109. μετὰ ἐνὸς φίλου, μετὰ τριῶν φίλων, μετὰ τεττάρων φίλων. 110. ἐν ἐστὶ γένος, τρία ἐστὶ γένη, τέτταρά ἐστὶ γένη. 111. μίαν νύκτα, τρεῖς νύκτας, τέτταρας νύκτας. 112. μίαν κύνα, τρεῖς κύνας, τέτταρας κύνας. 113. ἐν δένδρον ἴστησι, τρία δένδρα ἴστησι, τέτταρα δένδρα ἴστησι. 114. Δυσὶν τὸ ἕτερον ἢ φεύγειν δεῖ ἢ ἀποθανεῖν. 115. Οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις (κυρίοις) δουλεύειν. 116. Μία χελιδὼν ἔαρ οὐ ποιεῖ. 117. Εἷς πρὸ πάντων καὶ πάντες πρὸ ἐνός. 118. Δις

δύο ἐστὶ τέτταρα. 119. Ἐμπεδοκλῆς τέσσαρα λέγει στοιχεῖα· πῦρ, ἀέρα, ὕδωρ, γῆν. 120. Δικαίαρχος τὴν ψυχὴν ἀρμονίαν λέγει τῶν τεσσάρων στοιχείων. 121. Ὄνόματα τῶν τεττάρων πολιτείων· μοναρχία, ἀριστοκρατία, ὀλιγαρχία, δημοκρατία. 122. Kétszer-háromszor a jót, de a rosszat egyszer sem. 123. Τὰ δέκα τῶν ὀκτῶ δυοῖν πλείω ἐστίν. 124. Τρεῖς τρίς πόσοι εἰσίν; Ἐννέα. 125. Τέτταρα τετράκις ἐστὶν ἑκκαίδεκα. 126. Οἱ Ἀθηναῖοι ἔπεμψαν εἰς Ποτείδαιαν δισχιλίους ὀπλίτας καὶ Καλλίαν τὸν Καλλιάρχου πέμπτον αὐτὸν στρατηγόν. 127. Μία τις γυνὴ ἐν τέτταρσι τόκοις ἔτεκεν εἴκοσιν· ἀνὰ πέντε γὰρ ἔτεκε· καὶ τὰ πολλὰ αὐτῶν ἔζη. 128. ἐννέα; μίαν; δύο; δώδεκα. 129. δευτέρα; τρίτη; τετάρτη; πέμπτη; ἕκτη; ἑβδόμη. 130. δώδεκα; πεντεκαίδεκα; τρίτον. 131. ἑκατὸν καὶ τριάκοντα. 132. ἐνενήκοντα; ὀκτωκαίδεκα. 133. τριάκοντα μυριάδων; διακοσίων; τρισχιλίας. 134. δυοκαίδεκα; δις τριάκοντα.

IGERAGOZÁSOK

VIII. Néhány magánhangzós tő (MVM 93. §)

1. παρεκάλουν; ἐλθόντες; λευκότες. 2. λευκέναι; γενέσθαι. 3. τελευτήσει; κελῆσθαι; τελευτήσει; ἐπισχεῖν; καλέειν. 4. κέκληται. 5. παρήνεσα; συνήνεσα. 6. παθεῖν; ἦνεσάς; πᾶξον; ἐπιμνησθῆς. 7. γελασθῆναι. 8. ἀποκεκλημένου. 9. κέκληται; ἔζευκτο. 10. συγκεκλημένην; ἀποκληίει. 11. κατακλεισθέντες; ἔσωσαν. 12. κλεισθείη; ἔλοιτο. 13. νυστέον; πειρατέον. 14. κατακτενῶ; ἐξαιρήσεται; συγγέας. 15. καταχυθέντα. 16. ἐνδεδουκῖα; κεκλημένων; ἐκλήθη. 17. παρήνεσεν. 18. κατέκαυσε; γελασθείσα; κατέκαυσε. 19. ἐγέλασεν; αἰδεσθεῖς; προσεκαλέσατο. 20. κεκελευσμένα. 21. ἐνεκλείσθησαν; ἐκελεύσθησαν. 22. κατελύθη; διασεισθείσης; χρησθέντα; ἀρκέσειαν. 23. ἔπλευσεν; ἀποπλεύσεσθαι; ἔπνευσε; καταδυθείη; ἔτρεσεν; ἀνασπασθῆναι; ἀνεβόησεν; Πλεῖν.

IX. T-hangú tövek (MVM 96–97. §)

1. Πλάττε; πεπλάσθω; πέπλασται. 2. γυμνάσωνται. 3. γυμνασάμενοι. 4. γυμνάσομαι. 5. πείθω. 6. πείθησθε. 7. πείθηται. 8. πείσοισθέ. 9. πείθου. 10. πειθώμεθα. 11. ἔπεισα. 12. ἔπεισας. 13. πείσειν; ἔπεισεν. 14. ἐπείσθης. 15. ἐπείσθη. 16. ἐπείσθην. 17. κατασπείσειν; σπένδειν; ἔσπενδε; σπείσαντα. 18. σπείσάν. 19. σπείσαιτο. 20. σπείσεσθαι. 21. σπείσαντες. 22. σπείσης. 23. ἔσπεισαν. 24. ἐσπείσατο. 25. ἐσπείσαντο. 26. ἐσπείσθαι. 27. σωθεῖεν. 28. σώσαντος. 29. σεσωκότας; σφύζουσαν; φενακίσας. 30. σέσωμαι. 31. σεσωσμένον. 32. κοιμούμεθα. 33. κοιμῶνται. 34. κεκόμικας. 35. ἐκομισάμην. 36. χαριῶμαι. 37. χαριῶνται. 38. νομιῶσί. 39. νομειῖτε. 40. βιβῶν; κατοικτιῶσιν.

X. K- és P-hangú tövek (MVM 98. §)

1. πράξει. 2. πράξαι. 3. ἐπράχθη. 4. πραχθέντων. 5. πραχθείη; κεκομισμένω. 6. ἐππραχε. 7. πεπραχώς. 8. καταπεπραχέναι. 9. πεπραγμένα; πεπράχθαι; πεισθεῖς. 10. πεπραγμένα. 11. ἐππρακται. 12. ἐππρακται. 13. πεπράξεται. 14. ὑποδέξομαι. 15. δέξαι. 16. εἰσδεχθέντες. 17. δέχου; δέδεγμα. 18. τρίψεσθαί. 19. τρίψεσθαι. 20. ξυντρίψωσιν. 21. τρίψαι. 22. ἐκτρίψαι. 23. κατατρίψαι. 24. διέτριψαν; διέσωσαν. 25. ἐξέτριψε; τρίβων. 26. κρύψω. 27. κρύψεν. 28. κρύψαντες. 29. κρύψομαι. 30. κεκρυμμένα.

XI. Erős activ és medialis aoristos (MVM 99. §)

1. Οἱ Τρῶες ἀπὸ τῶν πύργων λίθοις ἔβαλλον. 2. Πάνδαρος Μενέλαον ἔβαλεν οἰστῶ. 3. Ἄρ' ἤυρες τὴν ἐμβάδα, ἣν ἀπέβαλον; Ἡῦρον, ὅρα δὲ μὴ αὐθις ἀποβάλης. 4. Μὴ πάντ' ἄκουε μηδὲ πάντα μάνθανε. 5. Μάθοι ἄν τις καπὸ τῶν ἐχθρῶν σοφόν. 6. Ἦλθον εἶδον ἐνίκησα. 7. εἶπη. 8. ἀγιασθήτω; ἐλθέτω; εἰσενέγκης. 9. ὑπερήσθη; προσέταξεν; περιῆψε; ἔπρεψεν; ἐξέλαμψεν; ἠξίωσεν; ἐπείσθη. 10. ἔλιπον. 11. ἔλιπ'. 12. ἔλιπες ἔλιπες. 13. ἀρξάσης; ἐλίπετο; προεφυλάξατο. 14. ἐλίποντο. 15. λιπέσθαι; ἐγκεκολαμμένα. 16. λαβόντα; μάθω; διδάξαι; ἔφυγες. 17. δείσας; κατακόψη; ἐμβάλων; τεταγμένους; ἔτρεψε. 18. κατελείπετο; ἠνάγκασα; προύπεμψά; κατορύζοντα; συνέκαμψε; ἀνέκραγον; ἄξω. 19. τέκη. 20. φύγοιμι. 21. φύγοιμεν. 22. φύγη. 23. ἀνέκραγον. 24. ἀνέκραγον; ἐπεψήφισε; ἔπεισεν; ἀπαλλάξονται. 25. τέκε. 26. τεκοῦσα. 27. κατεδίωξαν; ἐτράποντο; προσκομίσαι. 28. ἀποδράντων; ἀπογνόντας. 29. ἔδοξέ; ἡγαγόμεν. 30. ἔφυγον; φυγόντες; ἀπίκοντο. 31. ἥρξαντο; καταφυγών. 32. ἡγαγόμεν. 33. ἐκβήση; λαβών; μέμνησο; ἐπιλαθοῦ; καμών; ἐξαμαρτεῖν; ἀμαρτών; λαβεῖν; Λαβών; λήψη; λεληθέναι; εὔρεῖν; ἔτυχε; τεύξη; θανεῖν; θανεῖν; θανών; γνώθι; κρίνειεν; ἐκμάθη; μεμνήσθαι; μέμνησο; εὔρεῖν.

XII. Erős passiv aoristos (MVM 100. §)

1. ἴδοι; εὔροι; τριβέντας. 2. σαπῇ. 3. ἐσφακέλισέ; ἐσάπη. 4. φανέντα; κατεπλήγη. 5. ἐκπλαγεῖσά. 6. ἐκπλαγέντα. 7. κλαπῆναι; κλέψοντας; ἀρπασθῆναι; ἀρπάσσοντας. 8. στραφεῖς. 9. ἀποστραφῆς; πέμψεις. 10. ὕατραπῆναι = ἀνατραπῆναι; κατακλυσθῆναι. 11. ἐτράφημεν. 12. ἴδον; ἔτραφεν. 13. ζυνελέγη. 14. ἀπαλλαγέντος. 15. ἐβλάβην. 16. ἀναστραφήσεσθαι; ἐπιπολάσειν. 17. κοπεΐσης. 18. συλλεγέντες; συνελέγησαν. 19. ἀπήγαγον; ἐτάφησαν. 20. στραφέντες; ἔφευγον. 21. διετρίβη; ἐσβαλεῖν. 22. ἐγράφη. 23. ἀπεπνίγη. 24. ἐκπλαγεῖεν; δεισεῖαν. 25. ἐκπλαγεῖς. 26. κλαπέντες; κλαπέντας; μεταπεισθέντας. 27. τραφῆναι. 28. τραφεῖη.

XIII. Erős perfectum (MVM 101. §)

1. πειθώμεθα; τέτριπται; τριψάτω. 2. ἰδόντες; ἐκλελοιπέναι; τετηκέναι; ἐτετήκει; ἐκτραπόμενοι; ἀπολείπεσθαι; συνειλεγμένοι; 3. ὑπερβληθεῖς; πέφευγεν. 4. πέπληγμα; οὐτασμένος; πεπληγμένος. 5. ἐκπεπληγμένοι. 6. λέλοιπεν. 7. λέλειψαι; περιῖδης. 8. λελείψεται. 9. πεποίθης. 10. κατεστραμμένος; διαπεπραγμένον. 11. τρέψονται; ἐξελθόντα; τράπηται; φανῆναι; τεθραμμένην. 12. περικεκόφασι. 13. συνάψετε; κατακεκόψεσθαι. 14. προστέτακται. 15. Πεπόμφασι; πείσων; ἄξω. 16. Εἰπέ; συνῆχας. 17. τετράφθαι. 18. τετράφθω. 19. πεπράχθαι.

XIV. Három némahangú tő (MVM 102. §)

1. a) ἔπομαι M.fut.ind.sg.1.; ἐψόμεθα; b) ἔπομαι M.aο.imper.plur.2.; σποῦ; c) σπάω M.ipf.pt.m.sg.nom.; σπώμενοι; d) ἔπομαι M.aο.pt.m.sg.nom.; σπόμενοι; e) ἔπομαι M.aο.opt.sg.1.; σποίμεθα; f) σπεύδω M.fut.ind.sg.1.; σπευσόμεθα; g) ψεύδω M.fut.ind.sg.1.; ψευσόμεθα; h) ἔχω A.aο.coni.plur.2.; σχῆς; i) ἔχω A.aο.imper.plur.2.; σχές; j) ἔχω A.aο.imper.sg.3.; σχόντων / σχέτωσαν; k) ἔχω A.fut.opt.sg.3.; σχήσοιεν; l) ἔχω M.aο.opt.sg.3.; σχοίντο; m) ἔχω M.aο.ind.sg.3.; ἔσχοντο; n) ἔχω M.pf.pt.m.sg.nom.; ἐσχημένοι; o) παρέχω M.praes.pf.sg.3.; παρεσχημένοι εἰσίν; p) ἔχω A.praes.pf.plur.2.; ἔσχηκα; q) ὑπισχνέομαι M.aο.opt.sg.3.; ὑπόσχοιντο; r) ὑπισχνέομαι M.aο.imper.sg.2.; ὑπόσχεσθε; s) ὑπισχνέομαι M.aο.ind.sg.1.; ὑπεσχόμεθα; t) πίπτω A.aο.inf.; –; u) πίπτω M.fut.ind.sg.3.; πεσοῦνται; v) πίπτω M.fut.inf.; –; / M.aο.inf.; –; w) πίπτω A.aο.opt.sg.3.; πέσοιεν.

2. ζυνέσποντο. 3. ζυνέσποντο. 4. ἐπισπομένας. 5. ἐπίσπη. 6. λαβών; εἶπετο; ἐπίσποιτο. 7. ἀπτέσθω; ἐπίσπη. 8. σπέσθω. 9. εἶδον; πεπτωκότας; ἀποσῶσαι; ἔξειν. 10. σχήσεσθ'; πεσέεσθαι. 11. ἔξανασχοίμην. 12. πιθοῦ; παρασχεῖν. 13. παράσχεας. 14. ἥρξατο; κατέβη; ἐσέπεσε; ἥψατο; σχεῖν; λέξω; ἐπιπέσοι; ἔχοι; ἰδών. 15. ἔσχηκα. 16. ὑπέσχησαι. 17. πέσοιμί. 18. μεταπέπτωκεν. 19. ἐμπεπτώκαμεν. 20. πεπτωκότας; περιπεσεῖν; ἐπισφάξαι. 21. ὑπεσχόμην.

XV. Folyékonyhangú tövek (MVM 103–105. §)

1. θαυμάσης; ἐπέστειλα; ἔσχον. 2. φανεῖται; ἔξει. 3. καθήραι. 4. φθείρασα. 5. ἀμῦναι. 6. φανῶ. 7. φανοῦμαι. 8. ἀπάξειν; φήνασθαι. 9. μιαίνοι; ἐδέξατο. 10. φανείς. 11. ἀπαγγελῶ; ἀπεκρίνατο; διεσήμηνε. 12. ἀγγεῖλαι. 13. λέξαι; ἐπέραντας; πέρανον. 14. ὑποστειλάμενον. 15. ἐστειλάμην. 16. καθήραντες. 17. βαλών; τύχοιμι; φανέονται; ἀμάρτω; φανέονται; διατείναντα; πεσόντος; σκέψασθαι. 18. ἐκάθηραν; ἐκάθηρε. 19. περανῶν.

XVI. A perfectum képzése folyékonyhangú tövekből (MVM 106. §)

1. ἐξελέγξω; δείξω; ἀπηγγελκότας; κекωλυκός; συμβεβουλευκότας; προσετάξατ'; πεποιηκότας. 2. εἰσήγγελκα; κρίνω. 3. ἡγγέλθη; διαπεφευγόσι; διεφθάρθαι; θειάσαντες; ἐπήλπισαν; λήψονται. 4. πεφάνθαι. 5. προσβλέψαιμι; πέφασμαι. 6. πεφασμένην; ἐξέσωσας. 7. ἐκδεδαρμένα. 8. ἐσταλμένος. 9. διέφθαρκα. 10. βασάνισης; πύση; διέφθαρκεν. 11. ἔφθαρται. 12. ἀφυξῶ; κεκλιμένος. 13. κέκλινται. 14. ἔκρινεν; κέκρικεν. 15. κεκαλυμμένοι; προτράπηται; τέταται. 16. ταθείς. 17. ἀπέθανον; ἔπεσον; στερηθῆναι; βληθέντα; παρεξελθεῖν; ἀποκτεῖναι; ἐπυθόμην.

XVII. Erős képzésű alakok folyékonyhangú tövekből (MVM 107. §)

1. ἐκδέξασθαι; γενέσθαι; κατελθόντος; υπερέβαλε; ἐμπεσόντος; ἐγένετο; λαβόντα; βαλεῖν. 2. ἀρμόσει; [κτείνας]; ἔκανον. 3. κάκτανον; [κατέκανον]. 4. εὐξάμενοι; κατακάνοιεν; εὐρεῖν; ἔδοξεν. 5. ἔξετε; ἀπεκτόνατε; περιεμείνατε; ἐγένετο. 6. ἀπεκτόνασι. 7. ὠφελλε. 8. εἰδόν; ἐλθών; ἰδεῖν; ὠφελον; ἐκπλαγεῖς. 9. διαβεβλημένος ἦ; ὠφελον; τύχωσι. 10. δαρεῖς. 11. διαβιβάσαι; πορίσῃτε; ἀποδαρέντα. 12. ἐστάλην. 13. ἀποσταλεῖς. 14. ἐφάνη; εὐξασθαι; ἀφικώμεθα; ἀναιτινάτω; ἀνέτειναν. 15. φανῶμεν; ἔλθωμεν. 16. διαφθαρήναι. 17. παθόντες; μεμνηνότες. 18. ἐγρηγορός; ἐξέτειν'.

XVIII. Az augmentum néhány további sajátossága (MVM 108. §)

1. ἐπυθόμην; ἐωρακυῖα; εἰλκες; ἐκάθευδον; ἀνέωξεν. 2. Ἀνοιξας; εὐρε; ἄνοιγες. 3. ἔοικας; ἔβαν. 4. ὑπέμεινε; ἐφκει. 5. ἐξέωσεν; πείσας. 6. παρατεταγμένοι; ἐδέξαντο; ἐώσαντο. 7. ἐωνεῖτο; γράψομεν. 8. ἀπολιπών; ληφθῆ; ἀράτω; ἀνέτειναν; ἠνείχοντο; λήψονται. 9. ἠνέσχετο; κατέμεινε; ἦρξε; ἀπέθανε; λιπών. 10. εἰργασμένος ἦν; ἐπεπόριστο; εἰργαστο. 11. εἰστιάσθω; εἰστίαιμι. 12. ἐκαθέζετο; ἔλθοι; συνιδεῖν. 13. ὠφελες; εἶναι; κατειργάσω; Εἰκός. 14. εἰλκον. 15. εἰλίξασαι; εἰλίζαντες. 16. πεπτῶτ'; εἶας'; τυχεῖν. 17. εἶα.

XIX. A perfecta-reduplicatio néhány sajátossága (MVM 109. §)

1. ἐστοίχισα; κάκρινα; ἐγνώρισ'. 2. ὠφελεν; λαχεῖν; ἔγνωκα; ἀντειπεῖν. 3. βούλει; ἐλέσθαι; ἐμπεσεῖν; κατειποῦσαν; παθεῖν; τυχεῖν; ἡμαρτημένων; ψεύση; ἐμνήσθη; εἶπον; ἐξεπλάγη; ἐγνωκέναι; πεσοῦσα; λαβοῦσα; πείσεσθαι. 4. ἔγνωκά. 5. ἐντεθύμῃμαι; ἐγνώκασι; καταμαθόντας; εἰπών. 6. ἐκτημένοι; ἐντεταμένα; κατεσπουδάσθαι; λάθοι; μανείς; γενόμενος. 7. κεκτημένοι. 8. συνενεγκεῖν; μεμνώμαι; πεπραγμένων; ἡμάρτετε; ἀποτρέψω; παθεῖν. 9. μέμνητ'. 10. παρέσχες; γενοῦ. 11. γένηται; μεμνήσεσθαι; μεμνήθ'. 12. ἐφείποντο; συνειλεγμένοι; διεφθαρμένοι; ἀποσεσηπότες. 13. ἀποκτείναιτε; λάβοιμεν; ἀπέκτειναν; εἰλήφασιν. 14. λαχόντα. 15. ἀκηκόεσάν. 16. ὀρωρυγμένον.

XX. Jelentésbeli sajátosságok (MVM 110. §)

1. ἐργάσαντο; Ἐσβάλλουσαν; ἐλυμήναντο; ὀρύξαντες; ἀναρπασόμενοι; ἐσέπεσον; διεφθάρησαν. 2. διατεμῶ; βαδιοῦνται. 3. Ἀπολελοίπασιν; ἀποπεφεύγασιν; ἐλεῖν; διώξω. 4. τέξεσθαι; τεκοῦσα. 5. ἐκθρέψης; ἀγαγών; θρέψεις; τρεφόμενοι; θρέψονται.

6. ἀπήγγειλαν; ἔδεισεν; ἦσθησαν. 7. ἀπεκρίνατο; συλλέξαντες; ὑπόσχησθε; προσχόντες; συλλεγεῖν; ἄξομεν; ἴδωσιν; ἔληξεν. 8. φόβηθεν. 9. πεπεισμένοι ἔστων; διαφθαρήναι; σωθῆναι; σωθείη. 10. λαθεῖν; ἦσθοντο; ἀπολιπόντες; περιέπεσον. 11. κρύψειν. 12. Γέγονας; σφαλῶμεν; ἐπιτετρίφθαι. 13. πεφευγότας. 14. ἔξουσιν; ἀνάσχου; ἀνεχέσθω.

XXI. Az úgynevezett rendhagyó igék, harmadik, vagy orrhangú osztály (MVM 113. §)

1. δηχθέντος; δεδηγμένοις; δεδηγμένος; δηχθείη. 2. τίσειαν. 3. βῆ; κάμησι. 4. ἀποτμηθείσαν. 5. λαθώμεθα; τέμωμεν; διαλλάχθητί. 6. τεμόντες. 7. σχήσοντες; ξυντεμόντες; ὑπέτειναν. 8. βαίην; ἀφιγμένην. 9. προσβαίη. 10. αἰσθήσεται. 11. εἰληφέναι; εἰληφώς; μετεिल्φώς. 12. εἰληφέναι. 13. λέληθας. 14. λελῆσθαι. 15. εἰλήχει; συλλεγέντας; διαδικασαμένους; προστέτακται; τυχόντας; τυχεῖν; μείναντας. 16. λάβοιμι; ἔτυχεν; ἀνεωγμένη; ἐπεπύσμην. 17. τεύξεσθε; διέβησαν; ἀποκρίνασθαι; διαβεβηκότας. 18. ἴδω; δήξεται.

XXII. Negyedik, vagy kezdő igék osztálya (MVM 114. §)

1. ἀποτείσαντες; ἐδίδαξαν. 2. κατθανεῖν. 3. γεγήρακεν. 4. γηρᾶναι; πεπονθώς; καθέξω; ἄξω. 5. παρηβήκατε; ἠτύχετε; ἠγείσθε. 6. προσεοικότας; ἐμεθύσθημεν; ἀνατεμόντες. 7. ἀλώσομαι. 8. εὔρεθῶσιν. 9. βεβηκότος; εὔρεθήσεται; ἠύρηχ'. 10. διαλεχθείς; ἐπιστείλας; διέτριψεν. 11. παθεῖν; πείσομαι; θανεῖν. 12. εὐλαβήθηθ'; μεμνώμεθα; πεσόντες. 13. τεκοῦσα; ἔρριψας; ἀτέρριψ'; ἐπράθην; ἀντεδεξάμην. 14. τετρωμένος; γεγεννημένα; ἐκπεπληγμένοι. 15. τεθνηκώς; ἐκιδιδάξω. 16. φύγεσκε.

XXIII. Ötödik, vagy E-osztály igéi (MVM 115. §)

1. ἔδοξεν; ἠμέλλησεν. 2. γεγονώς; ἐγῆματο. 3. ἐδέησε; ἐπιμεληθῆναι; ἐγένετο; ἔχαιρε; ἐπενεμήθη. 4. περιεγένετο; δόξαι. 5. Αἰσθόμενος; ἐρῶν; γενέσθαι; ἐδεήθη; βουλήσεσθαι. 6. ἐχάρη; ὦήθη; μεταμελήσαι; ἠβουλήθη; ἔλαβε. 7. ἐδέησεν; ἐμμεῖναι; ἐξερῶν; ἠχθέσθη; ἀπολιπών. 8. παροξυνθέντες; ἠμέλλησαν; ἔλαβον; συνερῶν; ἐπιπτόμενοι. 9. προσέπτετο; ἐξέωσεν. 10. ἀπωσθέντων; ἐπιμελησόμενος; κατέφυγε; γεγονέναι. 11. γενέσθαι; μετεμελήθη; ὠφείλκα. 12. προγεγεννημένων; ἐξερῶν; δέδοκται; γενήσεσθαι; διαπτῆσεται. 13. χαιρήσει; ὀφειλήσει; ἀπέωσατο; ἔλαβε. 14. ἐπῆλυνεν; ἐκάθευδον. 15. ἐμέλησεν; δεήσεται; διεγόνοντο; γεγεννημένα; προκατακαίοντες. 16. ἠχθέσθη; συγγενέσθαι; ἀπέπτοντο.

17. Αισθόμενος; ἀχθεσθέντα; ἐδεήθη. 18. χαρεῖεν; ἐπιμελήσομαι; προκατακαῦσαι; ἐπιγενησόμενον; διαγγεῖλαι. 19. κατακανεῖν. 20. Κεχαρηκώς; οἰηθείς; δεηθῆναι; ἐπενενέμηντο. 21. ὀφειλήσας; ἡβουλήθη; γενήσεται. 22. λαβών. 23. ἐπιμεμέληται. 24. Ἀναγνούς; ἡχθέσθη; ἔγνω; ἐγένετο. 25. διαγένηται; ἀγαγεῖν. 26. ἀγαγόντες. 27. Ἡβουλήθην; παραγενέσθαι; πράξω. 28. γέγονας; Ἀποκριναμένου; γεγενῆσθαι. 29. γένοιο; ἀπεκρίνατο; γενοίμην; δόξαιμι.

XXIV. Vegyestövnűek osztálya (MVM 116. §)

1. προελθών; εἰσέπεσεν; ἔσπετο. 2. ἐπέσχε; προεῖπε; συνελθεῖν. 3. ὤφθησαν; διήλθεν; ἀπόσχοι; ἐπιπέσοι. 4. συνεληλύθησαν; προεῖρήθη; διελών; εἶλετο; σπέσθαι; ταχθῆναι. 5. προσέδραμον; ἀνθέξιν; συνοίσειν; ἔλονται; προσενεχθῆναι. 6. προσεδραμηκότες; ὑπέσχοντο; συνέψεσθαι; ἐρεῖν; εἶδον; παθεῖν. 7. προσηνέχθη; τεταγμένη εἷη; ἡρημένοι; ταχθήσονται; ἐπιπεσοῦνται. 8. προσπεσούσης. 9. σπέσθαι; μετασχεῖν; σύσποιντο; προήρημαι. 10. διενεγκεῖν; ἑώρακα. 11. παρέξτε; κέκτησθε. 12. ἐλοίμην. 13. διδάξω; προεροῦντα. 14. ὄψεσθε; ἴδωσιν; ἀνασχομένους; προσενεχθισομένους; ἀνθέξουσιν; ἀποδραμοῦνται; πάθωσιν; ἀναιρήσεσθε; πείσεσθε. 15. παράσχητε; ἀνέλυσθε; ὑπέσχημαι; ἐπανελθεῖν; οἶσονται; δεήσει; ἔδονται; πίνονται; ἔξουσιν. 16. αἰρήσονται. 17. ῥηθέντα; εἴρηται. 18. οἶσεσθαι; περιπεπτώκαμεν; προσελθόντα; συνοίσειν; γένηται; μεμνήσεσθαι; μεμνήω; ὑπέσχου. 19. παρεληλυθότι; ἡνέγκομεν; ἐπάθομεν; περιεπέσομεν; φαγεῖν; πιεῖν; ὀψόμεθα. 20. παράσχε. 21. ἐνηνόχατε; πεπόνθατε; κατεδηδόκατε; ἐπιμελήσομαι; ἔξετε. 22. ἐρῶ. 23. ἀνελώμεθα; προσπέση; παρέξω; αἰρήσομαι; μετεσχηκότες; μετάσχητε. 24. οἶσεται. 25. ὑποσχόμενος. 26. ἐπιδεῖν; ἐνεχθείς; περιπέσοι; πάθοι; ἀφαιρεθεῖν. 27. περιόψεται; ἀφελομένους. 28. καθέξεις. 29. παθών. 30. πάθοις. 31. πείσομαι. 32. παραδράμης. 33. Ἐνεγκε. 34. εἵπης. 35. ἀπόσχου; ὑπερβῆς. 36. ἔβης; ὀψόμενος. 37. πιών; φαγών; εἰπών.

XXV. A μι-νégű igék első csoportja (MVM 119–121. §)

1. διέτεινε; ἡρώτησεν; δεικνύναι. 2. δεικνύοις. 3. δείκνυ. 4. Ἐδείκνυν; Ἐπου; δείξω. 5. ἔρρωτό; ἐπεπῆγει; ἀπέσβη. 6. ἐνεδείκνυτο. 7. συνέμιζαν; διαῤῥήξαντες; διασκεδάσαντες; ἐνίκησαν. 8. καταστορέσας; ἀπώλετο; πεπταμέναις. 9. Συνεκεράσατο; ἀνεπέτασεν. 10. πέπεισμαι; διασκεδᾷ; ἀπολεῖ; ἐπιῤῥώσει. 11. συγκεράσασθαι; ζῶσαι; πορεύθητι. 12. Ἐῤῥωσο; δείκνυσι; ἐξώσατο; ἐπορεύθη. 13. ἀναζεύζειν. 14. Ἐπιδειχθείς; μεῖναι. 15. ἔμεινεν; συνέμιζαν; ἀνέζευξεν; ἀνεδείκνυ; ὤμοσε; σβέσειν; ἀποδεδειγμένον; ἀπολεῖν. 16. συνέμιζαν; κατεστρώθησαν; ἀπώλοντο. 17. ἀπώλεσε; ὁμωμοχώς; βλάβειν. 18. ἀπωλώλεσαν; ἀπολώλεκεν;

ἀπόλοιτο; συνεκάλεσε. 19. ἀπολωλότων; ἀπεδείχθησαν; ἐπιδειξάμενος; ἐκελεύσθη. 20. μεμιγμένη; ἀναπεπταμένης; πήξαντες; ἐξεύγνυσαν; ἀποπεπηγότες; ἀπολέσθαι; ἐπικρεμασθέντα; ἀποφυγόντες. 21. ἐπιδέδειχεν; ἐκτήσατο; ἀπέσβηκεν; ἀπολείται. 22. ἐπιρῶννύναι; καταγνύναι. 23. μετεπέμψατο; μετείχε. 24. κεκλημένος; ἔμεινε. 25. ἐπεμίγνυτο; κατᾶξαι. 26. Ἐκβληθέντα; ὑπεδέξαντο. 27. διασωθῆναι. 28. συνεζευγμένοι; κατάξειαν; ἀποσβέσειαν; ἐνδειξάμενος; ἀπώλετο. 29. ἠγγέλθη; ἠμφιεσμένος; ἀπολωλέναι. 30. δείκνυσιν. 31. Συνέγραψε. 32. κεκραμένη. 33. ὁμνύης. 34. ἀπολείς. 35. ἀπόλλυθ'. 36. κεκραμένη. 37. διατρίψωμεν. 38. ἐπίσχε; ἐμβάλωμεν. 39. δράσω; φύγω. 40. ἔλθῃ. 41. Εἴπωμεν ἢ σιγῶμεν; 42. ἀπολώμεθα. 43. ἐάσης. 44. ἐπιδείξαι; ἐπιδείκνυσαι.

XXVI. Főmondati feltételes módok, valamint az óhajítás kifejezése a μι-νέγűek első csoportjának tükrében (MVM 121. és 138–9. §)

1. ἀπολομένης; ἐπιδεικνύοι; σαπέν; διοίχοιτο. 2. ἀντερεῖ. 3. Ὡρα ἂν εἴη λέγειν. 4. σχοίῃ. 5. ἐπερῶσθη. 6. κατέσχον. 7. Ἐν ταύτῃ τῇ ἡλικίᾳ, ἐν ἣ ἂν μάλιστα ἐπιστεύσατε. 8. ἐτιμησάμην; ἀπελείφθημεν; ἀπελαύσαμεν; βουλοίμην. 9. δοίητέ / δοίτῃ. 10. λαβεῖν; γένοιτο. 11. Ἐξολοίμην. 12. ὄλοιτ'. 13. ὀναίμην. 14. ὀναίμην. 15. ὄλοιτο. 16. ὠφελλε. 17. εἰδόν; ἐλθών; ἰδεῖν; ὠφελον; ἐκπλαγείς. 18. διαβεβλημένος ἦ; Εἰ γὰρ ὠφελον; τύχῳσι. 19. ῥηγνύοιμι ἂν; ῥήξαιμι ἂν. 20. ἐρῶρήγνυν ἂν. 21. ἐρῶρήξα ἂν. 22. ἐρῶρήξα ἂν. 23. ἔδει / ἐχρῆν ῥηγνύναι. 24. ἔδει ῥηγνύναι; προαιρετέον ἦν μοι ῥηγνύναι / ῥῆξαι. 25. ῥήξαιμι. 26. εἴθ' ἐρῶρήγνυν. 27. εἰ γὰρ ὠφελον ῥῆξαι. 28. μὴ ὠφελον ῥῆξαι. 29. κρέμανται. 30. συμμείζεται. 31. πῆγνυται. 32. πεπηγός. 33. παγῇ. 34. παρήγγειλε; ὁμνύναι; ὁμόσαντας. 35. ὁμώμοχ'. 36. ἀπώλεσαν. 37. κρέμασον. 38. κρέμασθαι. 39. κρεμαννύντες. 40. κεραννύμεν. 41. συγκραθέντων. 42. σβεννύασιν. 43. σβέσσαι. 44. ἀμφιέσασθε. 45. ἔρρωσαι; ἐρρώμεθα. 46. ζῶσε = ἔζωσε. 47. περιεζωσμένοι.

XXVII. A μι-νέγű igék második csoportja (MVM 123. §)

1. ἐνίστασθαι; διαδιδοίῃ; διατιθείῃ. 2. κατεστάθη. 3. συνέθετο; ἐτίθετο. 4. διατιθέναι; ἀναστάντες; διασταίεν; διαστῶσιν; διέθηκε. 5. διέδωκεν; κατέστησε; δούς; ὑπέστησεν. 6. διαθείς. 7. κατέστη; ἐφιεῖτο. 8. ἐνδίδωσι; ἐντίθησι; διδῶ. 9. συνείσα; ἔτετο; παραστᾶσα; μεθεῖναι. 10. μεθήσειν; μεθειμένος; ἐπιθείῃ; μετέθετο; ἀφέμενος; μεθήκε; κατέστησεν. 11. διατεθείς; καθίστατο; ὑφεστήξει; καταστάς. 12. ἀφείθη; διατιθείς; ἐνετίθει. 13. συνίστατο; ἐπιθεῖτο. 14. ἐφεστηκόσι; ἐδίδου. 15. δεδομένα; ἀφειστήκεσαν. 16. ἀποστήναι; προσθέσθαι; συνῆκεν; ἐξάνιστη; ἀποστήσεσθαι; παραδώσειν. 17.

ἐξανεστηκότες; συστησάμενος; ἐπέθετο. 18. συνιστάναι. 19. ἐνδιδοίη; δοθῆναι; προεστηκέναι; ὑποστάς; ἀποδώσειν; ἀπεδεδώκει; συνίει. 20. συνέστη; δοῦναι; ἐπιθῆ; διατιθέασι. 21. μεθεστηκότες; ἀποστάντα. 22. ἀνθίσταται. 23. παρίσταται; μεταστήναι. 24. ἀφίησι; δίδωσι; ὑποθέμενος; ἐπιθῆς; ἀφίει; παράδος. 25. ἀπόστηθι. 26. ἐπιθέμενος; διετεθήκεσαν; ἐδίδοσαν. 27. Ἐσθλὸν τι μέλλων δράσειν μὴ σχολὴν τίθει. 28. Ἀφεις τὰ φανερά μὴ δίωκε τὰ φανῆ. 29. Ἡ δοῦσα πάντα καὶ κομίζεται τύχη. 30. Θεὸς δὲ τοῖς ἀργοῦσιν οὐ παρίσταται. 31. Καιρῷ τεθὲν τὸ σπέρμα καὶ καρπὸν φέρει. 32. Φίλον δι' ὀργὴν ἐν κακοῖσι μὴ προδῶς. 33. Θεοῦ διδόντος οὐδὲν ἰσχύει φθόνος, καὶ μὴ διδόντος οὐδὲν ἰσχύει πόνος. 34. Ἄπαν διδόμενον δῶρον ἂν καὶ μικρὸν ἦ, μέγιστόν ἐστιν ἂν μετ' εὐνοίας διδῶς. 35. Μισθὸν μοχθήσας δίδου, μὴ θλίβε πένητας. 36. Τῆς ἀρετῆς ἰδρώτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν. 37. Χεῖρ χεῖρα νίπτει, δάκτυλοι δὲ δακτύλους.

XXVIII. A ἴστημι-t követő igék (MVM 126. §)

1. ὄναιο. 2. ὄνησα. 3. ἐφιστάμενος; πίμπλαται. 4. πιμπράναι. 5. ἀγάσαιτο; ἐκλιπεῖν; ὑπέμειναν; ἐλόμενοι; ἀποφηνάμενον. 6. ἀγασθεῖς. 7. ἔδοσαν; ἀνείναι; ἀνείσαν; ἀγασθέντες. 8. δυναίμην; δύνασαι. 9. δύνηται; δίδωσι; δίδωσιν. 10. συνέμειξα; προθεῖναι; καταστάς; ἀποπλήσω; δούς; ἐπίστασό. 11. ἡδύνατο; δύνηται; ἀναστάντες; ἐνέπρησαν; ἐνέπλησαν. 12. δύνωνται; προειστήκει; δύναιντο. 13. ἐμπλήσας; ὄναιο; ὀνήσειν; δυνηθείη. 14. ὀνήσεσθαι; ἡγάσθησαν; δυνάμενον; ἀποπλήσαι. 15. ἡπίστατο; ἐμπιπλάναι. 16. ἐνεπλήσθη; ἡπιστήθη; ἐδύνατο. 17. ἐπικρέμασθαι. 18. ἡδυνήθησαν. 19. πεπλησμένοι; ὀνίνησιν. 20. ὦνητο. 21. ἐκδαρῆναι. 22. διαθήσει. 23. ἡδυνήθη. 24. ἐπίστασαι; δυνήσεσθαι; ἡδύνω; ἐπίστω; δώσεις. 25. ἐκρέμασεν. 26. ἐμπιπράσι. 27. ἐμπίμπλантаί; ἴστανται. 28. ἀποπιμπλάναι; ἐμπίμπλασθαι. 29. ἐμπίμπλησιν. 30. καθίστησι. 31. πίμπλη; δώσω. 32. πίμπρη; ἐμπλήσθητί. 33. ἐμπεπλήκασιν. 34. ἀνέστη; κατέστησεν. 35. Ἡ οἰκία χειμῶνος μὲν εὐήλιός ἐστι, τοῦ δὲ θέρους εὐσκίος. 36. Βασιλεὺς οὐ μαχεῖται δέκα ἡμερῶν. 37. Ψευδόμενος οὐδεὶς λανθάνει πολὺν χρόνον. 38. Πᾶσαν τὴν νύκτα ἡλυσμένοι ἅμ' ἡμέρα ἀφωρμήθησαν. 39. Νυκτὸς καθεύδων ἀπέθανε. 40. Τῇ τετάρτῃ καὶ δεκάτῃ ἡμέρᾳ τὸ στράτευμα ἐστρατοπεδεύσατο. 41. Τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ δώδεκα παρασάγγας ἔδραμεν. 42. Τρίς τοῦ ἐνιαυτοῦ τουτοῦ αὐτὸν ἐωρῶμεν. 43. Τούτου τοῦ θέρους οἱ Ἀθηναῖοι κατὰ γῆν τε καὶ κατὰ θάλασσαν ἐνικήθησαν. 44. Τῇ εἰκοστῇ ἐνάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς οἱ Πέρσαι εἰς τὰς Ἀθήνας εἰσῆλθον. 45. Τοῦ ἄλλου τι σκώπτοντος ὁ κόλαξ ὥθει τὸ ἱμάτιον εἰς τὸ στόμα, ὡς οὐ δυνάμενος κατέχειν τὸν γέλωτα. 46. Κακὰ φευγόντος ἀεὶ καλὸς πλοῦς ἐστιν. 47. Σωκράτους διδάσκοντος μαθηάνομεν. 48. Τοῦ ἀνθρώπου μὴ γαμοῦντος ὁ βίος τερπνός ἐστιν. 49. Ἀφροδίτης ἀπουσίας ὁ βίος οὐκ ἔστι τερπνός. 50. (Καίπερ) τῶν ἄλλων ἢ ἵππῳ ἀγαθῷ ἢ κυνὶ ἢ ὄρνιθι ἡδομένων, ὁ Σωκράτης ἔτι μᾶλλον ἡδεταί φίλοις ἀγαθοῖς. 51. Μηδενὸς κακῶς ἔχοντος κακῶς ἔχει ἅπας ἰατρός. 52. (Καίπερ)

τῶν πολλῶν ἀνθρώπων ἵνα ἐσθίωσιν ζώντων, ὁ Σωκράτης ὡς αὐτὸς λέγει, ἐσθίει ἵνα ζῇ. 53. Τοῦ ἄλλου τι λέγοντος ὁ κόλαξ κελεύει τοὺς παρόντας σιγᾶν. 54. Πάσης τῆς γῆς πινούσης τί μοι μάχεσθ', ἐταῖροι, καὶ τῷ θέλοντι πίνειν; 55. Τοῦ ὑγιαίνειν ἀνδρὶ θνητῷ ἀρίστου ὄντος, τί βουλόμεθα πάντες πλουτεῖν; 56. Ἐπειδὴ οἱ θεοὶ πανταχοῦ ἀρεῖσιν, οὐ δυνάμεθα κρύπτειν ἃ πράττομεν. 57. Καίπερ οἱ θεοὶ δεικνύουσι τὰγαθὰ, κακῶς ζῶμεν πάντες. 58. Οὐκ ἔστι Σόλων σοφός. Καίπερ γὰρ ὁ θεὸς ἐσθλὰ δίδωσι, αὐτὸς οὐ δέχεται. 59. Εἰ οἶνος μηκέτ' ἐστίν, οὐκ ἔστιν Κύπρις... 60. Τῆς πόλεως προδοθείσης τοῖς πολεμίοις, πάντες ἄνδρες ἀπώλοντο. 61. Τοῦ στρατηγοῦ κελεύσαντος, ὁ στρατὸς τὸν ποταμὸν διέβη. 62. Τοῦ στρατοῦ ἀφικομένου πρὸς τὸν ποταμόν, ὁ σπάρτηγος εὐθὺς διέβη. 63. Τοῦ βασιλέως ἀσθενούντος, οὐδεὶς ἐβούλετο πείθεσθαι. 64. Τῆς ἵππου φυγούσης ὁ στρατὸς ἀνεχώρησεν.

XXIX. Erős aoristosok és perfectumok a μι-νέγűek szerint (MVM 127. §)

1. ἔξετε; λάβητε; ἀπολάβητε; ἀποδοῦναι; δεδωκέναι. 2. δύναται; πρίηται; ἀφεστήκατε; ἐπιδείκνυτε; διαγωνιέσθε; διαγωνιῖσθε; δικάσεσθε. 3. πριάμενοι; ἀπέλθωμεν; ἔγνωκεν; κατεστήσατε; ἐλάβετε; δυναμένους. 4. γνούς; δαρήσεται; γνούς; δαρήσεται; ἐδόθη; παρέθεντο. 5. δώσουσ'; χαρεῖσα; δός; ἀμφιθεῖναι. 6. ἀλοῦσά. 7. γνούς. 8. μέμνημαι; ἐπεβίων. 9. ἔφυ. 10. δεδιώς; καταλίποιεν; ἐνδύς; ἐνδύντας; ἐνέδυσαν. 11. ἔσβη; δυνήσεται; συνήγαγεν. 12. ἀμφέστασαν; ἐστώς. 13. παρεστῶσι. 14. ὦνησε; ἔδωκε; ἐπριάμην. 15. ἐδέδισαν; πεφυκέναι. 16. πεφυκώς; πρίατο; φανῆναι. 17. πρίασθαι; ἐπρίω; ἀπεσβηκέναι. 18. παρεστῶτα; προδοῦναι; φῦναι. 19. βιώναι; ὑποδύναι. 20. ἀπέστησαν. 21. δεδοικώς; ἀφεστῶσιν; δέδιθι; πεφυκότα; ὑποδύσομαι. 22. ἀφεστῶτας. 23. ἐνεστῶτα; πέφυκεν. 24. πεφυκώς; δέδια; ἐπιθῇ. 25. ἐνεστώς. 26. πέφυκεν; δεδιέναι. 27. παρεστάναι; ἐστᾶσιν. 28. ἀνίσταντο.

XXX. A többi μι-νέγű ige, οἶδα, εἰμί, εἶμι (MVM 127–131. §)

1. Πάντες ἄνθρωποι τοῦ εἰδέναι ὀρέγονται φύσει. 2. Περί ὧν ἴσμεν καὶ κεκρίκαμεν, οὐδὲν ἔτι δεῖ λόγου. 3. Εἰ μήτε αὐτὸς ἡῖρες μήτ' ἔμαθες παρ' ἄλλου, πῶς οἴσθα καὶ πόθεν; 4. Ὃς τ' ἤδει τὰ τ' ἐόντα, τὰ τ' ἐσόμενα, πρό τ' ἐόντα. 5. σύνοιδα. 6. εἰδέναι; εἰδώς; οἶδα; οἶδα; εἰδέναι. 7. ἴσασιν. 8. εἰδέναι; οἶδεν; οἶδε; εἰδότες. 9. ἤδειν; ἤδεις. 10. εἶση. 11. Ἐλθὼν εἶδον. Ἰδὼν ἐνίκησα, εἰδὼς ἤλθον, εἶδον κάλλιστον εἶδος. 12. Οὐδὲν ἐστίν ἡδίων ἢ τὸ πάντ' εἰδέναι. 13. Ἐλένην βούλομαι ἰδεῖν. 14. Ἰδού· χελιδών. 15. Ἐν μάχῃ δειλοὶ ἄνδρες ἄπεισι, κᾶν παρῶσι. 16. Εἴθ' εἴης ἐνθάδε, ὧ φίλτατε. 17. Ἦν ποτε χρόνος, ὅτε θεοὶ μὲν ἦσαν, θνητὰ δὲ γένη οὐκ ἦν, ἔγωγε οὐ παρῆν τότε. 18. Ἡ οὐσία ἢ ὄντως οὔσα μόνῃ θεατῇ ἐστὶ νῶ. 19. Ὑμεῖς μοι τούτων μάρτυρες

ἔσεσθε. 20. Ὅσον ἦν ἐν σοὶ γῆς εἰς γῆν ἄπεισιν, ὅσον ἦν πυρὸς εἰς πῦρ. 21. Νῦν ἴωμεν οἴκαδε. 22. ὄντι; πρόσσεισιν. 23. ἰέναι; ἐπιδεικνύναι; διάκειται. 24. ἰοῦσα; διακεῖσθαι; ἐσόμεθά; ἔσει; παρόντι; ἐπιόντι; διακείσεται. 25. ἔδωκεν; ἐσομένης. 26. ἀποδοῦναι; ἀπέδωκεν; εἶψαν. 27. εἶναι. 28. προῖοῦσι. 29. ἐνέκειτο; Εἶεν; ἔσται. 30. συνῆσαν; στήναι. 31. παριών. 32. παρήει; στήσας; Ἴθι; ἐπίοι. 33. ἐπῆσαν. 34. προϊόντων; ἐπιόντας; ἔσεσθαι; ἦσαν. 35. προΐασιν; διόντες. 36. ἀπιέναι. 37. Θάρρει· καλῶς γὰρ ἔσται ἦν θεὸς θέλη. 38. Φιλόπονος ἴσθι καὶ βίον κτήση καλόν. 39. Μέννησο νέος ὢν, ὡς γέρων ἔση ποτέ. 40. Μὴ λέγε, τίς ἦσθα πρότερον, ἀλλὰ νῦν τίς εἶ. 41. Δύσμορφος εἶην μᾶλλον ἢ καλὸς κακός. 42. Βίας παρούσης οὐδὲν ἰσχύει νόμος. 43. Ἀπαντές ἐσμεν εἰς τὸ νουθετεῖν σοφοί, αὐτοὶ δ' ἁμαρτάνοντες οὐ γινώσκομεν. 44. Μὴ μοι ἀνὴρ εἶη γλώσση φίλος, ἀλλὰ καὶ ἔργω.

XXXI. Participiumok

1. Οἱ Ἕλληνες πορευόμενοι ἐμάχοντο. 2. Βασιλεὺς προσέρχεται ὡς εἰς μάχην παρεσκευασμένος. 3. Κροῖσος Ἄλυν διαβάς μεγάλην ἀρχὴν καταλύσει. 4. Ὁ βάρβαρος ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα δουλωσόμενος ἦλθεν. 5. Πατρίδα λιπὼν δακρύω, ἐδάκρυσα, δακρύσω. 6. Νέλσων τετρωμένος ἀποθνήσκει, ἀπέθανε, ἀποθανεῖται. 7. Τὸν βασιλέα ὀψόμενος πάρειμι, παρῆν, παρέσομαι. 8. μέλλων. 9. πεποιθότες. 10. οἰκοῦντες. 11. ζητοῦντες. 12. ἀφικόμενοι; ἀκούσαντες; καιομένης. 13. ἀποθανόντος; ζῶντος. 14. βοῶν. 15. κατορύζας; παραλαβόντα; ἀποκρύψαντα. 16. ὀρῶν; τετυφωμένον; φρονοῦντα; ἔχων; εἰπόντος; γεγραμμένοι. 17. πλήξαντα. 18. ἐλπίζοντες. 19. πολιορκῶν; νοσήσας; ἀγωνιζόμενος. 20. ἰσχύσαντες. 21. Εἰπόντος. 22. γεγραμμένον. 23. εἰκασθέντες; τειχίσασι. 24. τεθνεώτας; νοσοῦντας. 25. τεταμένον; ἔχων. 26. τοῖς δῶρα διδοῦσι θεοῖς. 27. τοὺς τὴν Ἰάδα γλώτταν ἰέντας Ἕλληνας. 28. τοῖς τροπαῖον πρὸ τῆς πόλεως ἱστᾶσι πολεμίους. 29. τὴν τῷ ἀνδρὶ θρόνον τιθεῖσαν γυναῖκα. 30. ὁ δίκην διδοὺς ἄδικος. 31. τοῖς τῆς γλώττης ἄρχουσι σοφοῖς. 32. τοῦ ἀνδρῶν πάντων σοφωτάτου ὄντος / σοφωτάτου Σωκράτους. 33. τὸ τοῦ μέρους μείζον ὅλον. 34. τὴν γυναιξὶ κόσμον φέρουσαν σιγὴν. 35. τὸν πᾶσιν φίλοις εἰρήνην τιθέντα βασιλέα. 36. τοῖς τῇ μητρὶ ἄγκυραι βίου οὐσι παισὶ. 37. τῶν τὸ φῶς ἡλίου ὀρώντων ἀνθρώπων. 38. τὸν τὰ ἄδηλα δηλοῦντα χρόνον. 39. ταῖς ἐρώτημα ἐρωτώσας γυναίξιν. 40. τὸν τοῦ ἀληθοῦς λόγου ἐρῶντα πολίτην. 41. Τὸν φιλόσοφον τιμῶντες ἐρωτήματα ἐρωτῶσιν. 42. Ζῶν φῶς ἡλίου ὀρᾷ. 43. Τυφλὸς ὢν οὐ βλέπεις. 44. Πάντες θέλοντες καλῶς ζῆν οὐ γινώσκομεν αἰεὶ τάληθῃ. 45. Φιλοῦμεν αὐτὸν ἐχθρὸν ὄντα ἡμῖν. 46. Διδάσκετε δηλοῦντες τοῖς ἄλλοις τάληθῃ. 47. Ἀδίκῳ ὄντι σοὶ τιμῶμεν θανάτου. 48. Ὑμῖν παισὶν οὐσιν οὐ πιστεύομεν. 49. Ταύτης οὐσης τῆς καλλίστης γυναικός, αὐτῆς ἐρῶμεν πάντες. 50. Ἀνθρωποὶ ὄντες ἐφήμεροι καὶ σώματα ἔχομεν καὶ ψυχάς. 51. Νέοι ὄντες θέλομεν μετὰ φίλων ἡβᾶν. 52. Οἰδίπους τυφλὸς ὢν φωνῇ ὀρᾷ. 53. Ὁ χρόνος πάντα δηλῶν πάντα ἐκ τοῦ σκότου πρὸς τὸ φῶς ἄγει. 54. Ὁ ἀληθὴς φιλόσοφος φιλοσοφῶν

οὔποτε λέγει τὰ ψευδῆ. 55. Ἡμῖν θνητοῖς οὐσιν θνητὰ φρονεῖν πρέπει. 56. Οἱ Ἀθηναῖοι θάνατον κατέκριναν τῶν στρατηγῶν τῶν τοὺς ἐκ τῆς ναυμαχίας οὐκ ἀνελομένων. 57. Ὁ μὴ ἀδικῶν οὐδενὸς δεῖται νόμου. 58. Τίς ἂν πόλις ὑπὸ μὴ πειθομένων ἀλοίη; 59. μὴ. 60. μὴ. 61. Γράφων παῖς. 62. Νόμους γεγραμμένους Λυκοῦργος οὐκ ἔθηκεν. 63. Ὁ ὑπάρχων τῇ πόλει κίνδυνος. 64. Οἱ ἐκπλέοντες ἐκ τοῦ λίμενος ἔμποροι. 65. Ὁ στρατηγὸς ὁ πρὸς πόλεμον αἰρεθεὶς. 66. Ἡ Ὑρκανία καλουμένη θάλασσα. 67. Ἡ Μίδου καλουμένη κρήνη. 68. Οἱ ἱππεῖς διώκοντες οὐδένα τῶν πολεμίων κατέλαβον. 69. Ὁ ξένος ταῦτ' εἰπὼν ἀνέστη. 70. Οἱ λησταὶ τελευτῶντες ἀπῆλλάγησαν. 71. Οὐκ ἂν δύναιο μὴ καμῶν εὐδαιμονεῖν. 72. Πολλοὶ γινώσκοντες τὰ κακά, ὅτι κακά ἐστίν, ἐπιθυμοῦσιν αὐτῶν. 73. Ἀρταξέρξης συνελάμβανε Κύρον ὡς ἀποκτενῶν. 74. πορευοῦντα; δουλωσόμενος; πολεμήσοντες. 75. Αἱ μέλιτται διαφθαρέντος τοῦ βασιλέως διασκεδάννυνται. 76. Θεοῦ διδόντος οὐδὲν ἰσχύει φθόνος. 77. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐς Ἴωνιαν ὡς οὐχ ἱκανῆς οὔσης τῆς Ἀττικῆς ἀποικίας ἐξέπεμψαν. 78. Οὐκ ἂν ἦλθον δεῦρο ὑμῶν μὴ κελευσάντων. 79. Ἦδη ἐν τῷ σταθμῷ ὄντων (αὐτῶν) ἦλθεν ὁ σατράπης. 80. Ὑόντος. 81. Ἀγγελθέντος / ἀγγελθέντων, σημανθέντων· οὕτως ἐχόντων. 82. Περικλέους ἡγεμόνος ὄντος. 83. Ταῦτ' ἐποίησας τῶν γονέων ἀκόντων. 84. Κύρος στράτευμα συλλέξας Μίλητον ἐπολιόρκει. 85. Οἱ Ἕλληνες ἐμάχοντο ἅμα πορευόμενοι. 86. Ταῖς καλαῖς εὐθὺς ἰδόντες εὖνοι γιγνώμεθα. 87. Ὁ μάρτυς λέγων μεταξὺ ἐσιώπησεν. 88. Ὁ λοχαγὸς καταλιπὼν φρουρὰν οὕτως ἐπ' οἴκου ἀνεχώρησεν. 89. Συμβουλευῶ σοι καίπερ νεώτερος ὢν. 90. Πολλοὶ τότε καίπερ οὐκ ἀδικοῦντες ἀπέθανον. 91. Σωκράτης ὅμως χρηστότατος ὢν φάρμακον ἔπιεν. 92. Οἱ ἄνθρωποι ἀποθνήσκουσιν ἅτε θνητοὶ ὄντες. 93. Κύρος τὴν πόλιν τοῖς στρατιώταις διαρπάσαι ἐπέτρεψεν ὡς πολεμίαν οὔσαν. 94. Πολλοὶ τὸν θάνατον δεδίασιν ὡς εὖ εἰδότες ὅτι μέγιστον τῶν κακῶν ἐστίν. 95. ἐστερήμενον; μὴ ὄντων νόμων. 96. νικήσας; θύσας; παρόντας. 97. διώκων; τῶν δικαστῶν μετὰ τὴν κατηγορίαν οὐ βουλομένων ἀκούειν; κελεύοντων; ἀναπηδήσας. 98. ἀποδυσάμενος; λέγων; ἀπολυσόμενοι. 99. τοὺς εὐεργετήσαντας; τοὺς ἀδικήσαντας. 100. ἀποτιθέμενοι. 101. Ὁ μὴ εἰδώς. 102. καίπερ χρηστοὶ ὄντες. 103. βασιλεύσας; καθαιρεθεῖσαν; ὑπὸ Φιλίππου ἐπὶ τοὺς Θρᾷκας πολεμοῦντος. 104. τῆς Ἀσίας πόλεως, ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀλούσης; φέροντες; ἔχων. 105. φοβούμενος; ἔχοντα. 106. ἀμνούντες; βλάψοντες; μέλλοντας. 107. ἐξόν; συμβοηθοῦντος Δαρείου. 108. ὡς αὔριον δειπνήσοντας ἐκ τῶν πολεμίων. 109. γεγωνὸς κελεύσαντος Ἀντωνίου. 110. ἀγγελθέντων; τεθνεώτες; μαχόμενοι. 111. καίπερ οὐ σφόδρα ἡδικοῦμενοι; τὸν ἀδικήσαντα. 112. κολασθησομένους. 113. πράξαντες. 114. ἀδύνατον ὄν. 115. ὥσπερ ἐπιλελησμένους. 116. Κλέαρχος τότε τὰς τάξεις ἐπισκοπῶν ἐτύγχανεν. 117. Οἱ Ἕλληνες ἐπτά ἡμέρας μαχόμενοι διετέλεσαν. 118. Ὁ δοῦλος ἔλαθε τὸν δεσπότην ἀποδράς. 119. Ἡ ψυχὴ φαίνεται ἀθάνατος οὔσα. Ἡ ψυχὴ φαίνεται ἀθάνατος εἶναι. 120. Καλοὶ Οὔγγροι ἱππῶται, χρυσήρεις ἔφηβοι, πάντες ὄχοντο ἐλαύνοντες. 121. Οἷχεται πλέων. 122. Οἱ Ἕλληνες ἔφθασαν τοὺς πολεμίους ἐπὶ τὸ ἄκρον ἀναβάντες. 123. Σὺ ὑπῆρξας κακῶς ἡμᾶς ποιῶν. 124. Οὐκ ἂν φθάνοις λέγων, λέγε μοι ταχέως. 125. Οὐκ ἔφθη τοῦτ' εἰπὼν καὶ εὐθὺς ἐγέλασαν

πάντες. 126. Τίς ἂν καρτερήσῃ τοιαῦτα ἀκούων; 127. Μὴ ἀποκάμῃς φίλον ἄνδρα εὐεργετῶν. 128. Οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἐπαύσαντο τὰς πόλεις κακῶς ποιοῦντες. 129. Ἀδικεῖτε πολέμου ἄρχοντες. 130. Εὖ ἐποιήσατε ἀφικόμενοι. 131. Πάντας πειράσθε νικᾶν εὖ ποιοῦντες. 132. Οἱ θεοὶ ἡδονται τιμώμενοι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. 133. Φαρνάβαζος χαλεπῶς ἔφερε τῆς Αἰολίδος ἀπεστερημένος. 134. Οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον ὀργίζονται ἀδικούμενοι ἢ βιαζόμενοι. 135. Οἱ ἀγαθοὶ χαίρουσι τῇ πατρίδι εὖ πραττούσῃ. 136. Οἱ Ἀθηναῖοι ἤχθοντο τοῖς Λακεδαιμονίοις τὰς σπονδὰς λύσασιν. 137. Ὅρατε ὑπὸ τοῦ προδότου ἐξαπατηθέντες. 138. Ἀλέξανδρος ἔγνω ἀδύνατος ὢν τὸν ποταμὸν διαβῆναι. 139. Μέμνησο ἄνθρωπος ὢν. 140. Οἱ φύλακες ὥφθησαν διαλεγόμενοι ἀλλήλοις. 141. Αἰσθάνομαι εἰς κατηγορίας ἐμπεπτωκώς. 142. Οἶδα τοὺς ἀνθρώπους θνητοὺς ὄντας. 143. Ὅρῳ τὸν πόλεμον πολλῶν κακῶν αἴτιον γεγεννημένον. 144. Οἱ Ἕλληνες ἔμαθον Κῦρον τεθνηκότα. 145. Κατέλαβον τὴν γυναῖκα περιπατοῦσαν. 146. Εὐθὺς ἐλέγξουσιν ὑμᾶς ψευδεῖς ὄντας / ψευδομένους. 147. Ἀπήγγειλαν τὸν βασιλεῖα τεθνηκότα (ὄντα). 148. Ἐλέγξω αὐτὸν παρανομοῦντα. 149. Οἱ ποιηταὶ τοὺς θεοὺς τοῖς ἀνθρώποις διαλεγόμενους ποιοῦσιν. 150. Ὁ ἵππεὺς ἀπήγγειλε τοὺς πολεμίους ἐπερχομένους.

ANTIQUITAS – BYZANTIUM – RENASCENTIA

sorozatszerkesztők: Farkas Zoltán – Horváth László – Mészáros Tamás
ISSN: 2064-2369

I: Szepessy Tibor: *Bevezetés az ógörög verstanba*. Szerkesztette: Mayer Gyula. ELTE Eötvös József Collegium, Budapest, 2013. ISBN: 978-615-5371-10-3. 266 p.

II: Kapitánffy István – Szepessy Tibor (szerk.): *Bevezetés az ógörög irodalom történetébe*. ELTE Eötvös József Collegium, Budapest, 2013. ISBN: 978-615-5371-08-0. 276 p.

III: Tóth Iván: *Alexandros Homérosa. Arrhianos-tanulmányok*. ELTE Eötvös József Collegium, Budapest, 2013. ISBN: 978-615-5371-03-5. 208 p.

IV: *Philologia Nostra*. Bollók János összegyűjtött tanulmányai. Szerkesztette: Mészáros Tamás. ELTE Eötvös József Collegium, Budapest, 2013. ISBN: 978-615-5371-00-4. 516 p.

V: Erika Juhász (Hrsg.): *Byzanz und das Abendland: Begegnungen zwischen Ost und West*. Bibliotheca Byzantina 1. Eötvös-József-Collegium ELTE, Budapest, 2013. ISBN: 978-615-5371-15-8. 375 p.

VI: Achilleus Tatios: *Leukippé és Kleitophón története*. Fordította: Szepessy Tibor. ELTE Eötvös József Collegium, Budapest, 2014. ISBN: 978-615-5371-27-1. 151 p.

VII: Szepessy Tibor (szerk.): *Római költők antológiája*. ELTE Eötvös József Collegium, Budapest, 2014. ISBN: 978-615-5371-25-7. 575 p.

VIII: Maywald József – Vayer Lajos – Mészáros Ede: *Görög nyelvtan*. Szerkesztette: Mayer Gyula. ELTE Eötvös József Collegium, Budapest, 2014. ISBN: 978-615-5371-31-8. 333 p.

IX: Jacqueline de Romilly – Monique Trédé: *Az ógörög nyelv szelleme*. Fordította: Vargyas Brigitta. Szerkesztette: Horváth László. TypoTeX Kiadó, Budapest, 2014. ISBN: 978-963-2793-95-5. 135 p.

X: László Horváth (Hrsg.): *Investigatio Fontium. Griechische und lateinische Quellen mit Erläuterungen. Beiträge der Tagung Klassisches Altertum – Byzanz – Humanismus der XI. Ungarischen Konferenz für Altertumswissenschaft*. Eötvös-József-Collegium ELTE, Budapest, 2014. ISBN: 978-615-5371-33-2. 281 p.

XI: Horváth László: *Az új Hypereidés. Szövegkiadás, tanulmányok és magyarázatok*. TypoTeX, Budapest, 2015. ISBN: 978-963-2798-18-9. 301 p.

XII: Erika Juhász (Hrsg.): *Byzanz und das Abendland II. Studia Byzantino-Occidentalia. Bibliotheca Byzantina 2.* Eötvös-József-Collegium ELTE, Budapest, 2014. ISBN: 978-615-5371-36-3. 257 p.

XIII: János Nagyllés – Attila Hajdú – Gergő Gellérfi – Anne Horn Baroody – Sam Baroody (eds.): *Sapiens Ubique Civis. Proceedings of the International Conference on Classical Studies (Szeged, Hungary, 2013).* ELTE Eötvös József Collegium, Budapest, 2015. ISBN: 978-615-5371-40-0. 424 p.

XIV: Zsuzsanna Ötvös: „*Janus Pannonius's Vocabularium*”. *The Complex Analysis of the Ms. ÖNB Suppl. Gr. 45.* ELTE Eötvös József Collegium, Budapest, 2015. ISBN: 978-615-5371-41-7. 354 p.

XV: Erika Juhász (Hrsg.): *Byzanz und das Abendland III. Studia Byzantino-Occidentalia. Bibliotheca Byzantina 3.* Eötvös-József-Collegium ELTE, Budapest, 2015. ISBN: 978-615-5371-44-8. 300 p.

XVI: Emese Egedi-Kovács (éd.): *Byzance et l'Occident II. Tradition, transmission, traduction.* Collège Eötvös József ELTE, Budapest, 2015. ISBN: 978-615-5371-46-2. 236 p.

XVII: Ágnes Ludmann (ed.): *Mare nostrum. Studia Iberica, Italica, Graeca. Atti del convegno internazionale Byzanz und das Abendland – Byzance et l'Occident III (24-25 novembre 2014).* ELTE Eötvös József Collegium, Budapest, 2015. ISBN: 978-615-5371-45-5. 186 p.

XVIII: Balázs Sára (Hrsg.): *Quelle und Deutung II. Beiträge der Tagung Quelle und Deutung am 26. November 2014 (EC Beiträge zur Erforschung deutschsprachiger Handschriften des Mittelalters und der Frühen Neuzeit, I.II).* Eötvös-József-Collegium ELTE, Budapest, 2015. ISBN: 978-615-5371-47-9. 159 p.

XIX: Dión Chrysostomos: *Tróját nem vették be.* Fordította, előszóval és magyarázatokkal ellátta: Szepessy Tibor. ELTE Eötvös József Collegium, Budapest, 2016. ISBN: 978-615-5371-55-4. 172 p.

XX: Balázs Sára (Hrsg.): *Drei deutschsprachige Handschriften des Opusculum tripartitum des Johannes Gerson. Synoptische Ausgabe der Fassungen in den Codices StB Melk, Cod. 235, StB Melk, Cod. 570 und Innsbruck, ULB Tirol, Serv. I b 3. (EC-Beiträge zur Erforschung deutschsprachiger Handschriften des Mittelalters und der Frühen Neuzeit, Bd. II.I.)* Eötvös-József-Collegium ELTE, Budapest, 2016. [ISSN 2064-969X] ISBN 978-615-5371-66-0. 331 p.

XXI: Erika Juhász (Hrsg.): *Byzanz und das Abendland IV. Studia Byzantino-Occidentalia. Bibliotheca Byzantina 4.* ELTE Eötvös-József-Collegium, Budapest, 2016. ISBN: 978-615-5371-68-4. 271 p.

XXII: Emese Egedi-Kovács (éd.): *Byzance et l'Occident III. Écrits et manuscrits*. Collège Eötvös József ELTE, Budapest, 2016. ISBN: 978-615-5371-63-9. 333 p.

XXIII: Ágnes Ludmann (ed.): *Italia Nostra. Studi filologici italo-ungheresi*. Collegio Eötvös József ELTE, Budapest, 2016. ISBN: 978-615-5371-65-3. 275 p.

XXIV: Balázs Sára (Hrsg.): *Quelle und Deutung III. Beiträge der Tagung Quelle und Deutung III am 25. November 2015. (EC-Beiträge zur Erforschung deutschsprachiger Handschriften des Mittelalters und der Frühen Neuzeit, Bd. I.III.)* ELTE Eötvös-József-Collegium, Budapest, 2016. [ISSN 2064-969X] ISBN: 978-615-5371-67-7. 202 p.

XXV: Dora E. Solti (ed.): *Studia Hellenica*. ELTE Eötvös József Collegium, Budapest, 2016. ISBN: 978-615-5371-69-1. 132 p.

XXVI: *Klasszikus ókor, Bizánc, humanizmus. A XII. Magyar Ókortudományi Konferencia előadásaiból*. Szerkesztette: Mészáros Tamás. ELTE Eötvös József Collegium, Budapest, 2017. ISBN: 978-615-5371-77-6. 189 p.

XXVII: Horváth László: *Ógörög gyakorlókönyv. Periergopenés – Szegény gyötrődő tanuló I.* ELTE Eötvös József Collegium, Budapest, 2017. ISBN: 978-615-5371-75-2. 341 p.

XXVIII: Farkas Zoltán – Horváth László – Mayer Gyula: *Kezdő és haladó ógörög nyelvkönyv. Periergopenés – Szegény gyötrődő tanuló II.* ELTE Eötvös József Collegium, Budapest, 2017. ISBN: 978-615-5371-83-7. 442 p.

XXIX: *Philologia Nostra II. Kapitánffy István válogatott tanulmányai*. Szerkesztette: Farkas Zoltán és Mészáros Tamás. ELTE Eötvös József Collegium, Budapest, 2017. ISBN: 978-615-5371-78-3. 512 p.

XXX: László Horváth – Erika Juhász (Hrsg.): *Investigatio Fontium II. Griechische und lateinische Quellen mit Erläuterungen*. Eötvös-József-Collegium ELTE, Budapest, 2017. ISBN: 978-615-5371-76-9. 262 p.

